

СРПСКА ПРЕС

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 37 ● 20. ЈАНУАР 1992. ● 80 ДИНАРА

ИТАЛИЈА 2200 ИТЛ, ФРАНЦУСКА 6,30 ФРГ, ШВАЈЦАРСКА 3,50 ШВФ, ШВЕДСКА 25 SEK, АУСТРИЈА 30 ATS, СР НЕМАЧКА 5,80 DEM, БЕЛГИЈА 40 BEF, ХОЛАНДИЈА 4 НГЛ, ГРЧКА 500 GRD, НОРВЕШКА 25 NOK, ДАНСКА 25 DKK

БОЖИЋ У ЗБЕГУ

БАДЊИ ДАН У ВАЉЕВУ

InvestExport

ПОСЛОВНИ ПРОСТОР НА ДЕДИЊУ

Ми *ї*ради^{мо}!

Смед. Паланка:
29. новембра 8, тел/факс: 026/32-821

Београд:
А. Николића 3-5, тел: 011/648-960,961, факс: 011/651-058

Digital Dizajn

УМЕСТО УВОДНИКА

СУЗЕ ПОКАЈАЊА

Овај пут „Српска реч“ као уводник објављује писмо свог читаоца Југослава Десторовића, из Доњег Катунa код Варварина.

Дедови и очеви, мајке и баке наше, послаше нас оним путем којим ми нисмо хтели. Путем који на хиљаде нас одводи у смрт. Србија је у црно завијена. Наричу и лелечу мајке, баке, очеви, дедови... над нашим лименим сандуцима, над нашим осакаћеним телима, над нашим разнетим очима. Господе, тешко је разумети све ово. Те сузе над измасакираним телима нашим, не дај да буду сузе жалости. Нека буду само сузе покајања. Сузе којима ће они што смртно одрешише једног децембра, окајавати велики лични грех. Они морају бити свесни чињенице да су нам сами пресудили и досудили мртвачке сандуке, сакатост, угашене очи, док су они други што нас шаљу у смрт само пуки егзекутори те пресуде.

Нама, Господе, нису потребне сузе, нарицања, говори, одликовања. Нама требају ноге, руке, очи, живот. Све оно што нам одузеше наши дедови, очеви, мајке, баке, а сада плачу за нама.

Нама... нису потребне сузе, нарицања...

Ми никада нећемо знати за њихова покајања, али смо знали умирући због кога умиремо.

А ми смо уствари били два света. Ми смо били небеска Христова деца. Ми смо били Прометеји наде... а они Апостоли јада нашег. Не гинемо ми због заиста неког тамо фашизма, Четвртог рајха и сличних будалаштина којима Вас егзекутори наши даноноћно обасипају са телевизије, радија... Ми искључиво гинемо због тих крволочних комунистичких егзекутора, тих уредника, новинара и остале комунистичке багре који бране Лењинизам, Марксизам, Стаљинизам, Болшеvizам, онај пропали свет — а не српство. Српство је само параван.

Због тога што ти који на власт пола века неће на ђубре историје, као што се десило у целој источној Европи — сем Србије, а наши нам стари пресудили, ми одлазимо у смрт. Немојте се заносити никаквим фашизмом. Четвртим рајхом и осталим будалаштинама. Није истина то што нам разне Прље, Јовановићи, Штуле, Бојевићи, блебећу. И свет то зна. Свет зна истину и неће никада прихватити те лажи које долазе из уста нашег врховника. И да није Хрватске, комунисти би изазвали рат на Косову, можда Санџаку, Босни, Македонији. Уместо фашизма и усташтва нудили би балисте, фундаменталисте, ислам, велике Бугаре... Они само ратом остају на Титовом, Лељиновом... путу.

Нико више не може зауставити ово лудило и трагедију, осим наших мајки. Само проклете неке су ако дозволе да се између њих увуку и оне „мајке“ које арлаучу са телевизије и о трошку државе одлазе на шопинг арлаукање, чак у Паризу тражећи још крви и смрти. Још, још, још... тешко злоупотребљавајући осећања наших радника у Француској, док своје синове држе под својим скутовима од визона и нерца, код којих ће некада наша сирочад служити. Нема те силе, нема тих тенкова на митраљеза који ће зауставити јуриш ојађених мајки за одбрану голих живота њихове деце. Нема тих Милошевића, Јовића, Костића, Кадијевића, Туђмана, Месића, који ће спречити спасоносни јуриш мајки српских, хрватских, муслиманских, мађарских. Са њима и уз њих биће све мајке света и читав демократски свет, изузимајући Кину и Кубу. Нити тамо у рововима има четника, нити тамо у рововима има усташа. Деца српских и хрватских мајки, закрвављена политиком помрачених комунистичких умова, насилно мобилисана, међусобно се сатиру и завијају породицу у црно.

Има, додуше, шачица људи болесног ума која врши масакре и злодела називајући себе четницима (чиме брукају достојанство и витештво српског оружја и српског народа) и усташама. Нема у рововима ни фашизма ни болшеvizизма. Осим Ваших синова и смрти, ничег више нема. Бригаде „новинара“, душевно подесних људи (част изузецима) на обе стране, својим лажима (а зато су дебело плаћени) сеју још више семе мржње, што уосталом комунистима и приличи. Они су поменули име својих партија, али у души и свести то су исти они људи као и пре што су били: комунисти. Само још треба да и Ви мајке поверујете у то и да нас са песмом шаљетеу смрт, да би гинули за њих и њихове синове које уживају у благодети и миру.

Мислите ли да је Хитлер (или Садам) другачије пропагирао оправданост његовог рата него што чине ови „наши“?

Мислите ли да су Хитлер или Садам изгубили неког од рођака, макар и најдаљих? Шта мислите о нашим Хитлерима и Садаима и њиховој булументи?

Где је син господина Кушугића? Нема у новинама Црнчевића, нема презимена Бакочевић, Петровић, Костић, Јовић, Бојовић, Зеленовић, Божовић, Радовић, Прља, Јовановић, Штула, Бијелић, Чукић, Караџић, Попов, Бабић, Шешељ... од лозе „најумнијих“ комунистичких глава „српских“. Ако негде неког презимена у рову има од горе наведених, свака крвна, родбинска веза је апсолутно искључена. Они ће ратовати вековима, јер притом никог и ништа не губе. Само профитирају и остају у фотељама до даљег...

Југослав ДЕСТОРОВИЋ
Доњи Катун
Варварин

ПРЕД СУЋЕЊЕ ВУКУ ДРАШКОВИЋУ

ОПТУЖЕНИ ОПТУЖУЈЕ

Прво општинско јавно тужилаштво у Београду подигло је оптужницу против председника СПО Вука Драшковића. Он је оптужен због организовања демонстрација 9. марта прошле године у Београду. Оптужница га терети за смрт две особе, за тешке телесне повреде шест лица и за лакше телесне повреде деведесет три особе, као и за материјалну штету у износу од око 15,5 милиона динара.

За сва ова кривична дела, која му се директно или индиректно стављају на терет, председник СПО може бити осуђен на 15 година затвора.

Драшковићу је дат рок од осам дана да, ако то жели, уложи приговор на оптужницу. „Одбијам да уложим било какав приговор на оптужницу, јер се радујем суђењу и једва чекам да оно почне“, одговорио је Вук Драшковић у писму, које је преко свог браниоца Страхине Кастратовића, упутио тужиоцу Милану Бајићу.

„Сешћу са задовољством на оптуженичку клупу, да бих одатле подигао оптужницу против правих виновника великог злочина над српском омладином. Тај злочин је само почео 9. марта у Београду, када су угашена два живота. Онај и они који су криви за те две смрти до данашњег дана не престају да се свете побуњеној младости Србије са Трга слободе и Теразија, терајући је у рат и погубију. Неколико хиљада учесника деветомартовског узлета ка демократији данас нема међу живима, хиљаде њих су постали инвалиди, многи су у затворима, а многи су побегли из Србије“, пише Драшковић.

„Хвала вам, господине тужиоче, што ми пружате прилику да на јавном процесу будем тужилац и да заступам све те хиљаде мртвих, рањених и унесрећених“, истиче на крају свог писма председник СПО.

9. март 1991.

Деветомартовци у Хрватској

Зоран СИНКО
Никола ШЮЛАЈА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: БОГОЉУБ
ПЕЈЧИЋ

УРЕЂУЈЕ РЕДАКЦИЈСКИ
КОЛЕГИЈУМ

ДИЗАЈН: ДЕЈАН ЂУРОВИЋ

САРАДНИЦИ: Драгослав
Грујић, Славица Лазич,
Александар Цветковић,
Војкан Ристић, Ђорђе
Вукоје, Сандра Петрушић,
Сандра Јанковић,
Благица Стојановић,
Милена Поповић.

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, 1 улаз,
11000 Београд

ТЕЛЕФОНИ: 011/620-891
и 628-242 (секретаријат),
525-937 (редакција)

ТЕЛЕФАКС: 624-598

ЖИРО-РАЧУН: динарски
60801-603-27562

девизне уплате слати
чеком на адресу „Српске
речи“

Лист излази сваког
другог понедељка

Рукописи и фотографије
се не враћају

Штампа ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем
Секретаријата за
информације Републике
Србије бр.
413-1-221/91-01 од 15.
фебруара 1991. одређена
је стопа пореза од 3%.

**БОЖИЋ
У ЗБЕГУ**

НАСЛОВНА СТРАНА:
НИКОЛА ШОЛАЈА

**ХЕЛИКОПТЕРОМ НА
КОНВЕНЦИОНАЛНОГ
БАБИЋА**

ЈАЈЦЕ ЈЕ ПАЛО

Стр. 10-19

НЕНАД ЧАНАК:

**НА УЛИЦЕ ЈОШ
САМО ЈЕДНОМ**

Стр. 20-22

**МИСЛЕЋИ ДА ПЉАЧКА
САМУ СЕБЕ**

**ДРЖАВА
ПЉАЧКА СВОЈЕ
МИЉЕНИКЕ**

Стр. 25-22

**ИЗ
ЛОГ**

**ТАЈНА СЕДНИЦА
СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ**

**СКРАТИТИ
ОПОЗИЦИЈУ ЗА
ГЛАВУ**

Стр. 28-31

**НАЈВЕЋА ПОБУНА
РЕЗЕРВИСТА СРБИЈЕ**

**ЈУГ ВИШЕ
РАТОВАТИ НЕЋЕ**

Стр. 32-35

ВУК У САРАЈЕВУ

**ТОЛЕРАНЦИЈА
ПА — МИРНА
БОСНА**

Стр. 38-40

ЦРНА ГОРА

**КАКО СУ СЕ
ЗАКРВИЛИ
ПРАВОСЛАВЦИ**

Стр. 46-47

**„СРПСКА РЕЧ“ још
разговара са
ДР АЛЕКСАНДРОМ
ИЛИЋЕМ
МИТРОПОЛИТОМ
ЈОВАНОМ
МИЛИСАВОМ САВИЋЕМ**

**НА ЗАХТЕВ
МНОГБРОЈ-
НИХ
ЧИТАЛАЦА
„СРПСКА РЕЧ“
У СЛЕДЕЋЕМ
БРОЈУ
УПОРЕДО
ОБЈАВЉУЈЕ
ПОЛИТИЧКИ,
НАЦИОНАЛ-
НИ И
ЕКОНОМСКИ
ПРОГРАМ
СРПСКОГ
ПОКРЕТА
ОБНОВЕ И
СОЦИЈАЛИС-
ТИЧКЕ
ПАРТИЈЕ
СРБИЈЕ**

БАУК КРУЖИ СРБИЈОМ, БАУК СКРАЋЕНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пише: **Миленко ВУЧЕТИЋ**

1.

Абењак, бардагија, вотање, гладишика, дивар, ђам, жока, зуква, иштан, јагрз, кикило, липорест, матузица, нокила, опучило, пиштек, русаље, свртак, таригора, њипорак, угрк, фуљика, хајдац, цубаљка, чанчара, цивар, шаврањика...

Све су ово српске речи.

Колико их пута дневно, недељно, месечно годишње употребљавате?

Знате ли, уопште, шта значе?

Нисте, наравно, издајник српства ако их не разумете, и нормално да их не разумете, а још нормалније да их не користите, јер припадају Србији које више нема.

Речи никада не умиру саме, с њима умире и дух времена у коме су живеле.

Наша несрећа је што нам се управо дух умрлих времена, дух времена када су се ове речи употребљавале, силеџијски намеће као данашња норма српства.

2.

Све је више знакова да се у Србији, далеко од памети а сасвим близу злу, припрема велики и жестоки обрачун са опозицијом.

Социјалисте су, изгледа, посебно узнемирили догађаји у Грузији, где је народ морао силом да се ослободи Звијезда Гамсахурдије, за којга се, с нескривеним алузијама на Србију, каже да је био претпоследњи посткомунистички диктатор.

Није тешко погодити ко је последњи...

Деобе у Грузији, на ватрене присталице и још ватреније противнике свргнутог председника, за кога се сада испоставља да је дугогодишњи душевни болесник, заокружене су до највишег степена мржње, и управо по оштрини и мржњи неодољиво подсећају на српске деобе.

У искључивости Грузијаца, кад су политички на различитим странама, није тешко препознати и овдашње искључивости.

Сваком разумном човеку је јасно да се у Србији не сме догодити оно што се догодило у Грузији, и да Србија своје проблеме, ма какви да су и ма колико да су болнији од грузијских, мора да решава једино демократским средствима.

Призивање српско-српских сукоба, а нарочито активности које те сукобе чине могућим, воде у несагледив хаос.

И поред снажног вештачки изазваног антиевропског расположења у име нокила и

опучила, које је својеврсни морални и духовни пад српског народа, Србија је европска држава.

Несхватљиво је, због свега тога, понашање режима и режимских медија.

Јуриш на опозицију осећа се у ваздуху...

Измишљање летака, подметање истргнутих „издајничких“ изјава, подизање оптужница против страначких првака, трагања за страним шпијунима у новинским редакцијама, и ко зна шта све још из богатог арсенала тоталитаризма, плоче су којима се поплочава пут у свесрпски пакао.

Опозиција и постоји да властима не допушта ни трен за предах, да галами и када јесте и када није у праву, и да последице за евентуална некоректна и непоштена понашања сноси искључиво код бирача, а таме где се то не доживљава као нормална ствар, тамо где власт због тога изгуби живце па прибегне или отвореном терору или „свиленим гајтанима“, демократија је пука фасада.

Опште прилике у Србији су, све у свему, горе него пре 9. марта.

Острашћеност режимских медија-мегафона, у којима, не само због комесара — лешинара доведених из провинције по моделу Шесте личке, заудара провинцијализам, острашћеност уоквирена патолошким глорификовањем рата, просто призива рат и Тбилиси и на београдске улице.

Не победи ли у владајућој странци разум, не ослободи ли се режим превише ревноских чувара који говор у микрофон доживљавају као довикивање преко завичајних брда, Србију чекају непредвидиви понори.

3.

Када би се политика социјалиста приказала графички као отисак откуцаја срца на ЕКГ, дакле као отисак живота, добила би се нечитљива кривуља са полуделим амплитудама.

4.

Пре неколико година, Слободан Милошевић је, парафразирајући Хитлеров поклич „Или ће Немачка бити велесила, или је неће бити“, изјавио да ће Србија бити држава или је неће бити, и тим својим ватреним обећањем изазвао је лавине одушевљења.

Мудри су још тада, излажући се свакојаким ризицима, упозоравали да политичари

који говоре „или-или“ долазе из мрака да би сопствене народе одвели у мрак.

Уз слоган „Србија ће бити држава или је неће бити“, Слободан Милошевић је, од осредњег банкарса с неколико сумњивих дубиоза и осредњег рејонског стаљинисте с неколико несумњивих стаљинистичких операција, постао неприкосновени, прво песмама опевани а потом клетвама помињани, национални вођа.

Данас је Србија једина од бивших југословенских република која не жели да буде држава и која се галантно одриче сопственог суверенитета.

Није ово ни први ни последњи случај да Слободан Милошевић заборавља и гази сопствене речи.

Тужно је, и трагично, међутим, што му део српског народа и даље, упркос готово свакодневним доказима да је спреман на све само да би остао на власти, слепо верује.

5.

Прослава Божића имала је, ове године, социјалистички карактер.

Породични празник претворен је у општенародно весеље.

Пучало се и шенлучило, уз срцу и ватромете, као да су Шеста личка и Седма крајишка, уз подршку Прве црногорске, умарширале у Берлин.

На палати „Албанија“ у Београду, уз шарени корпоративни реви самоуправљача преквалификованих у вернике, недостајала је једино Марксова огромна фотографија на платну што се лелуја, па да све личи на Први мај.

Бадњаци куповани у Кнез-Михаиловој за „пет чрљених“ тапкани су на периферији, између бетонских официрских солитера, по трострукој цени.

Пролетери и пролетерке са Ушћа, уз здраве „Христос се роди, друже“ и отпоздраве „Ваистину се роди, другарице“, мезетили су муфте гирице и пили муфте пиво код омрзнуте Теразијске чесме.

Мало је недостајало да се развије „Козарачко коло“, да бабетине са Слободаниним сликама цикну „Наши ваше надиграше“, и да се проломе и друге пригодне партизанске песме.

- Просто је несхватљиво да СК-Покрет за Југославију није у „Сава-центру“ одржао свечану академију.

У Приштини је, на Бадњи дан, када се пости и једе риба, уз злураде коментаре Шиптара како се у колеџи српства не знају српски обичаји, дељено печење.

Клало се од јутра до мрака.
Времена Божића још су далеко.

6.

Зашто међународна заједница, нарочито њени политички и економски најјачи чиниоци, не помогну српској опозицији да брже дође на власт?

То је код добронамерних а неупућених све гласнија недоумица.

Ствар је крајње једноставна...

Међународна заједница добро зна да је српски режим толико забрљао, а да то део Срба још не види или не уме да види, и да би зато његово рушење у овом тренутку било за опозицију контрапродуктивно.

Чека се, једноставно, да тај режим, пошто сам полиже оно што је избљувао, и пошто се, тако, свима огади, природни одумре, чак и на радост својих ватрених присталица.

Нека аналитичка предвиђања говоре да ће, ако рат заиста престане, социјалисти у Србији пасти између августа и октобра ове године.

7.

Ставовима из писма Слободана Милошевића книнском кабадахији Милану Бабићу нема се шта ни одузети, ни додати.

Такве ставове, уосталом, Вук Драшковић јавно заступа још од првих корака амбициозног зубара на политичкој сцени.

Не тако давно и „Српска реч“ је предвиђала да ће најопаснији противници Србије, опаснији од Туђманове Хрватске и Кучанове

Словеније, бити српске крајине са својим успаљеним лидерима.

О аутономаштву у Војводини, као и о сепаратизму на Косову, ускоро ћемо, ако се овако настави са оснивањем нових Србија на штету постојеће, причати с носталгијом.

Притеран уз зид сопственим кобним грешкама, а и вештином међународне заједнице у спровођењу идеје „положи оно што си избљувао“, Слободан Милошевић, још једном, по ко зна који пут, прихвата политику Вука Драшковића попут сламке спаса, али с неопростивим закашњењем.

Не би било лоше да СПО прогласи Милошевића за свог почасног закаснелог члана.

Нека питања око спора Београда и Книна, под претпоставком да тај спор није лажиран како би се још једном преварио свет, ипак траже одговоре.

Зашто је толико младих људи улудо изгинуло бранећи Бабићеве државотворне фикције, којима Милошевић тек сада каже „не“, мада је то морао да учини још у августу 1990. године, када је у Книну, по признању Милана Мартића, изрежиран инцидент с наводним нападима усташа на српске милицијске станице, и како ће на чињеницу да је све било узалуд реаговати ближњи непотребних жртава?

Да ли је у питању искрени сукоб или још један Милошевићев рачунџијски политички салто, да би сачувао положај и избегао нови Нирнбершки процес који му виси над главом?

Ко је следећи?

У каквој је вези Милошевићева напрасна љутња са одлуком Милана Бабића да забрани деловање комунистичких странака, пре свих оних коју, изгледа, води Милошевић преко своје жене?

Може ли човек, који је битно утицао да рат букне, и онда га месецима бранио шалу-

ћи младост свог народа на кланицу, да у истом том рату лаконски каже „Пуј, пике, не важи!“ и постане миротворац?

Хоће ли слично писмо бити упућено и Радовану Караџићу тек када је овај харамбаша без цвета у коси, у својој нарцисоидној опсесији да је политички великан без премца и да му је намењена улога окупирање демократске Србије, пролије потоке српске крви?

Итд.

Одговоре на ова питања морао би што пре да нађе српски народ, и у Крајини, и у Босни и Херцеговини, а у првом реду у Србији, окићеној црним барјацима.

Мотке за барјаке често су батине, само привремено на другим пословима.

8.

Национална свест народа на овим просторима дуго је, како би рекао др Милорад Пуповац, била замрзнута.

Одмрзавање, на несрећу, није природно. Замрзивач звани Југославија је, једноставно, изненада „цркао“, а све што се у њему чувало, укључујући и хиберниране националне свести, покварило се и сада шири несносни смрад и заразу.

Покушај да се Југославија обнови с оним што је од ње остало, личи на поправљање замрзивача да би се у њега вратила и поново замрзла опасна укварена роба.

9.

Баук кружи Србијом, баук скраћене Југославије.

Легло му је била српска наивност.

Сада је и за бум-спреј касно...

НИКОЛА МИЛОШЕВИЋ: ПОВОДОМ КОНВЕНЦИЈЕ О „НОВОЈ“ ЈУГОСЛАВИЈИ СТАРА ПЕСМА НА НОВ ГЛАС

ВИЦАН ВИЦАНОВИЋ

Кад би се каквим чудом на почетку ове нове 1992. године у Москви упоричио политички скуп са циљем поновног успостављања Совјетског Савеза и када би се на том скупу интонирала стара, добра химна „Сојуз нерушимих републик слободних“, испод исто толико старе болшевичке заставе Лењина и Стаљина, сви демократски оријентисани људи широм света били би у најмању руку шокирани. Шокирани не толико само могућношћу таквог једног чина, колико невероватно великим степеном политичке ирационалности, који овакав један чин нужно подразумева.

На подручју некадашњег Совјетског Савеза мрачни идеолошки спектакл, као што је овај што смо га овде поменули, не може се више догодити, као што се не може догодити ни у Прагу, Букурешту, Софији, Тирани, па чак ни у Улан Батору.

Али, оно што у свим овим претходно побројаним градовима данас по свему судећи више није могуће, могуће је у главном граду Србије. Две сестринске комунистичке партије — СПС и СК — Покрет за Југославију — организовале су у Београду политички спектакл под тробојком са црвеном петокраком и уз звуке химне „Хеј Словени“ која је проглашена за државну химну за време владавине Јосипа Броза и тако дефинитивно оповргле зловну и плаћеничку тезу неких својих критичара из редова опозиције да још увек робују идеолошким предрасудама минулог болшевичког времена у источном делу света.

Оставимо, међутим, по страни чињеницу да су се српски властодршци, још једном, по ко зна који пут, легитимисали као последњи мохиканци болшевијизма и задржимо се само на практичним импликацијама овог њиховог

потеза. Политичари болшевичког и уопште тоталитарног кова, препознају се поред осталог, и по томе што су, услед сопствених идеолошких и политичких предрасуда, слепи за логику историјске стварности и што управо зато нису у стању да вуку разумне политичке потезе.

Већ само један овако замишљен и реализован договор заснивања неке тобожње нове Југославије својеврстан је и више него очигледан политички апсурд. Како се може очекивати да било ко озбиљно поверује организаторима поменутог скупа да им је одиста на срцу једна истински нова југословенска заједница, када се они сами нису потрудили чак ни толико да уклоне најкомпромитованија идеолошка обележја старе Брозове СФРЈ — црвену звезду и болшевичку химну.

ФЕНОМЕНАЛНИ ТЕКСТ

Није то, међутим, једини а ни најдрастичнији пример идеолошког слепила инцијатора и творца договора о коме је реч. Тако, рецимо, у тексту Конвенције о такозваној новој Југославији каже се поред осталог, да се не признају „противуставни, сецесионистички акти“, у име права на настављање заједничког живота оних народа и република који желе југословенску државну заједницу, што практично значи не само да се Хрватима не признаје право на сопствену државу у билоком облику, него да се то право не признаје чак ни већ увелико одвојеним и у самосталну државу организованим Словенцима.

Ако за тренутак занемаримо очито тоталитарне представе које састављачи Конвенције имају о праву народа на самоопредељење, јасно је бар толико да пред њиховим очима и

даље лебди идеја рестаурације титовске, већ увелико покопане Југославије, упркос недвосмислено и одлучно израженој вољи далеко највећег дела словеначког и хрватског народа да ту Југославију, као ни било коју другу Југославију више неће и упркос ноторној чињеници да таква Југославија и фактички и правно више не постоји. Шта више, ту и такву државну творевину неће ни Македонија, а није јој изгледа много склона ни садашња црногорска болшевичка влада.

О поразном идеолошком слепилу састављача текста Конвенције сведоче и неке њене спољнополитичке импликације. У тексту се, примера ради, помиње и „неопходна заштита интереса грађана, народа и међународног положаја земље“.

Лепо је, наравно, што творци овог, на свој начин одиста феноменалног, текста тако дирљиво воде рачуна и о међународном статусу њихове нове варијанте старе Југославије. Тешко је, међутим, поверовати — а поверовати се ипак мора — да ови закаснели поборници болшевичке идеологије на нашем тлу озбиљно мисле да ће спољнополитички углед једног режима, чији је идеолошки симбол црвена петокрака, бити нарочито велики у савременом свету. У ствари, ако ћемо право, најгори могући начин да се заштите интереси грађана, народа, и међународног положаја земље, у свету какав он данас јесте, управо је овај који су изабрали творци концепта старе — нове Југославије — да одмах, тако рећи од прве, обзнане свим демократским земљама да су застава и химна те старо — нове државе преузете са болшевичког идеолошког репертоара.

А да се већ унапред распрши свака, ма и најмања, недоумица у погледу праве природе политичког уређења те будуће црвене републике

лике, побринули су се бројни учесници инкриминисаног скупа одузимајући реч говорницима друкчије политичке оријентације, тако да је чак и делегација комунистичког Народног фронта била принуђена да „ошптро протестира“ због тога што је њен члан, др Џемал Соколовић на „вulgаран и недемократски начин“ био спречен да говори разложно напомињујући да, ако то „указује на пут којим желимо доћи до нове државе, тешко је повјеровати да ће та земља икада више бити демократска“.

Други значајан политички догађај који се у међувремену одиграо није толико апсурдан колико је трагичан. Трагичан у првом реду с обзиром на последице које ће имати по српски народ. Није, наиме, никаква тајна да је у почетку српскохрватског рата највећи број српских политичара на подручју Крајине — а истини за вољу и највећи број Срба из тих крајева — све своје наде полагао у режим Слободана Милошевића и овог политичара лично, који је на тим надама покушавао да зацнује свој иначе озбиљно нарушени политички кредит. За све недаће Срба у Крајини кривили су тамошњи национални лидери српску демократску опозицију, приклањајући се мање више отворено демократској политичкој филозофији Радована Караџића, који се проучо по претњи да ће довести у Београд милион својих присталица да се физички обрачунају са критичарима српских властодржаца. Уздајући се у то да ће прерушени српски болшевици штити интересе тамошњег

српског живља, лидери Крајине и лидери СДС — и не само они — понадали су се и у Југословенску војску са црвеном звездом, не схватајући да сви ти њихови политички и војни душебрижници истински брину само о томе како да сачувају своје политичке и материјалне привилегије.

ГЛАД СЕ И НЕ СПОМИЊЕ

Отрежњење је дошло касно и споро, као што то у свим сличним случајевима по правилу и бива. Први јасан знак — јасан за Бабића и његове присталице — да Слободан Милошевић брани ствар Срба у Хрватској само дотле док то не угрожава његове сопствене политичке интересе и интересе његовог режима, била је спремност српског болшевичког лидера да стави свој потпис на Хашки документ. Од потписа је Милошевић одустао тек после енергичног противљења Бабићевог и тек пошто се суочио са отпором једног дела својих сопствених посланика.

Међутим, како је Венсов план имао против себе само Милана Бабића и владу српске Крајине, Слободан Милошевић је проценио да је куцнуо час да тамошње српске лидере и тамошњи српски живаљ пусти низ воду, да би се тако избавио из гвоздених клешта економских санкција које прете да изазову големи талас социјалних немира са несагледивим последицама по његову ионако пољуљану власт.

На ову Милошевићеву одлуку влада Крајине жестоко је реаговала. Председник Скупштине Миле Паспаљ оценио је прихватање Венсовог плана као чин „политичког насиља које у свим елементима, поништава вољу српског народа“.

Противничка страна узвратила је ударац преко председника владајуће партије Борисава Јовића, који је изјавио да је Паспаљева реакција „лични став“, а да је одлука о прихватању Венсовог плана обавезна и да је се „морају“ — баш тако „морају“ — придржавати сви они на које се она односи.

Господину Бабићу и његовим једномишљеницима свакако је позната она изрека: „Ко с ђаволом тикве сади, о главу му се лупају“.

Господин Бабић и његови истомишљеници исувише су дуго садили тикве са једним болшевичким режимом и његовим строгим и неумољивим вођом, сметнувши с ума да са таквим режимима и таквим вођама нема дијалога. Или се покори, или ћеш бити покорен.

Какогод, међутим, да окренемо и властодршци Крајине и властодршци Србије мораће се ускоро суочити са истим подједнако непријатним и неизбежним питањем: чему после свега тога толика проливена крв српске омладине и толики физички и психички осакаћени учесници рата, о бројним бескућницима и оним другим, засад само упола, а ускоро и сасвим гладним људима, да и не говоримо.

СПО, 2. ЈАНУАР

ОТКАЗАТИ НОВИ АВНОЈ

Захтевамо да се откаже такозвана конвенција о новој Југославији, која је заказана за сутра у Београду.

Тим новим АВНОЈ-ем, сазваним јавним огласом и телефонским и факс пријавама, опасно се угрожава управо постигнути споразум о престанку рата и доласку мировних снага УН.

Уколико се сутрашњи нови АВНОЈ не откаже, крње Председништво Југославије и руководство Србије представиће себе пред Европом и светом као страну која пред специјалним изаслаником генералног секретара УН Сајрусом Венсом и пред ТВ камерама изиграва миротворца, док режираним скуповима, какав је заказан за сутра, подстиче продужетак ратног и општег хаоса.

Још једном скрећемо пажњу јавности да у тако опасним играма, у којима главну реч воде странке прокомунистичке и профашистичке оријентације, СПО не жели да учествује.

ПРЕДСЕДНИШТВО СПО

СПО, 4. ЈАНУАР

ТРОЈНИ ПАКТ ХАОСА

Спектакуларно најављена Конвенција о Новој Југославији завршена је, како се и могло очекивати, као ударац најновијем споразуму о прекиду рата и хитном ангажовању мировних снага Уједињених нација.

Јавни и тајни организатори Конвенције, од којих се неки нису устручавали да отворено кажу како од примирја неће бити ништа, окренули су још једном лева разуму и надама, али и међународним добрим намерама

Нескривена настојања да се на типично болшевички начин, чак и буквално испод петокраке, стекне легитимација за стварање државе само оних који су филијале или идеолошки савезници српског режима и крњег Председништва бивше федерације, доживела су крах. После таквог исхода широм су отворена врата тоталном рату, што је и био главни циљ организатора јучерашњег АВНОЈ-а. У призивању даљег крвопролића сасвим су се поклопиле амбиције српских социјалиста, српских фашиста и Савеза комуниста — Покрета за Југославију. Тај тројни пакт се јуче, захваљујући директном ТВ преносу, представио целој Србији.

Те снаге, усталом, могу да се одрже само у рату и хаосу.

**СПО СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА
ИНФОРМИСАЊЕ**

НИШТА НИЈЕ КРЊЕ АКО СЕ ДОВОЉНО ПРОШИРИ

ФАРСА И ЦИНИЗАМ ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

Ако се каже да „народ не треба да подноси жртве због самољубља ни једног политичара“ није ли председник Републике требало прво себи да напише ово писмо па тек онда осталима? Зашто писмо и позив на хајку долазе непосредно након Закона о забрани комунистичких странака у Крајини? Да ли је тиме непосредно угрожена и СПС, која сасвим извесно припада том кругу?

Пише: Владан А. ВАСИЉЕВИЋ

Ових неколико дана тек отпочеле године као ретко када враћају се мисли на упозорење о злоупотребама тоталитариста у односу на Макијавелија. Дао га је пре равно четири деценије Слободан Јовановић /„О тоталитаризму“, Париз 1952/. Макијавелијева учења они су недозвољено поједноставили, оголили су његову поруку да „циљ осветљава средство“ и остали код ње, заклањајући њоме своју неограничену власт и њене непредвидиве токове и хирове. Сметнули су с ума неке „ситнице“. Како вели Јовановић, Макијавели је „имао пред очима политичке вође свога доба, који су свој успех договали добро срачунатој употреби силе и лукавства /подвукао В.А.В./.

НЕДОДИРЉИВИ ЗА ПРАВДУ

Даље, велики државни послови не мере се истим мерилима као мали, појединачни или приватни послови. Залого различитог вредновања је постојан морал. Људима изузетних вредности може се прогледати кроз прсте када забораве на моралне обзире, јер се претпоставља, па и зна да то неће постати општа појава, образац понашања. Тоталита-

ризам мења стање ствари из основа. „Макијавелизам није више тајна вештина једног уског круга политичара; то је један колективни фанатизам, који је заљуљао саму моралну основу друштва.“ /подвукао В.А.В./ Разграђеност система вредности отклања све кочнице. Безобзирно задовољавање амбиција на најразличитијим нивоима власти прати нагомиланост тешких социјалних девијација, чији би заједнички именитељ могао да буде безакоње коме у другим условима тешко може да се нађе сличног примера. Начин владања и коришћења средстава у томе, када је реч о тоталитарним порецима, примерени су искључивом циљу: странка која има власт једина представља интерес одговарајуће друштвене групе. Све ван тога је отпадништво или издаја. Друго мишљење не постоји. При томе, како помиње С. Јовановић, те друштвене групе су у фашизму држава, за нацисте нација, код комуниста пролетаријат. У овом последњем случају дошло је до извесног померања, што Јовановић објективно није могао да предвиди, јер су противуречности вешто прикриване; и код комуниста је национално у првом плану; тзв. класни интерес је стављен у службу националног. Због тога ће са распадом тоталитарних система овог типа и доћи до националних сукоба са далекосежним последицама и без озбиљнијих изгледа

на трајнија решења у неко догледно време.

Најновија исходишта у процесима настајања друге Југославије, на чијим се почецима такође одрекло сваке промишљености и добре воље за узајамно уважавање и разумевање нових вођа — тумача народних интереса, и определило за насиље и варљиво право јачег, као да до краја обнављају застрашујућу природу остатака тоталитаризма на југословенском простору. Она се огледа у понашањима „предводника“ завађених народа, свих и посебно Хрвата и Срба, али истовремено и читаве котерије њихових следбеника, миљеника и оних који су одслужили своје и пали у немилост. Изабравши првобитно пут насиља и отимања за власт, сада су склони да се окрену и другим средствима, само да би остварили себичне намере којих се ни по коју цену не одричу. Привидно стављају и образине државничке мудрости, добронамерности и трпељивости. То траје онолико колико процене да доноси жељене учинке.

Код првих знакова да су њихова надања изневерена, прихватају било шта што им се учини добродошлим да одрже сопствени народ у заблудама и друге народе прикажу као демоне неуморне у проношењу зла. Околност да свете недоследности и непромишљености у политици доводе до масовних изгинућа и огромних материјалних разарања за те велике и мале вође, налогодавце и послушнике нема очигледно никаквог значаја. Не осврћу се ни на ону вероватно најтрагичнију последицу: неповерење и мржња које су нечасним политичким средствима усадили у своје народе, терајући их једне на друге, остају убудуће непремостиви. За те народе нема више никаквих заједничких држава, желели их или не, јер се они могу искрено окупити око неког заједничког прегнућа, ма колико им оно било од користи. Злочин који је требало наводно у корену сасећи изродио је нови тешки злочин против кога се ништа не да учинити. За такве плодове својих недалековидних интереса вођи не желе да знају, јер нема начина да се позову на одговорност и да буду кажњени како заслужују. Благовремено су се побринули да избегну полагање рачуна и оних који су их „бирали“; да буду позвани пред суд јавности. Другим речима, недодириви су за правду, а савести и честитости нису никада имали на претек. Ту се коначно затвара зачарни круг испаштања грађана и неконтролисане похлепности властодржаца.

Унутар тог круга налазе се највећим де-

Вилан Вицановић

лом објашњења и за неколико карактеристичних догађаја у садашњем југословенском тренутку.

ГЛУПОСТ ДОБИЈА ПРАВО ГРАЂАНСТВА

Тежња српског државног врха да за себе обезбеди одлучујући положај и у Србији и ван ње, чему се приклонио војни врх бивше савезне државе због својих интереса који му на другим странама нису били осигурани, значајно је допринела отпочињању рата између Србије, тзв. ЈНА и Хрватске. Политички исказ којим је правдано ратно разарање био је очување Југославије. Тврдило се да је то једино решење за даљи живот југословенских народа на овом простору. При том, тим народима је признавано право самоопредељења до отцепљења, на разне начине затим оспоравано свуда, оправдано или неоправдано (и у словеначком случају је спорно).

Теза о којој је реч, са свим повољним и неповољним последицама, опет је српска или тачније речено СПС, односно СК Србије. Када су немила искуства показала да су освајања у рату недовољна да сама по себи обезбеде спровођење намера о трећој Југославији у дело и да Европа и свет не прихватају варварство ни у Хрестовице ни у сатанино име, као начин вођења политике на крају XX века, прибегло се новим злоупотребама узурпираних власти. Упркос чињеници да ни једна савезна установа не делује и да федерални поредак не даје никакве реалне знаке државотворног живота (најављено је масовно повлачење дипломатских представника из Београда), Председништво негдање СФРЈ, чији је легитимитет апсолутно споран, сазива 3. јануара 1992. године Конвенцију о новој Југославији. Учествује око 160 политичких странака, знаних и незнаних, удружења и покрета. Преко стотину потписује завршни акт.

Да се народи не налазе у толикој опасности, да се трагедија из дана у дан не повећава, хроничари би мирне душе могли да пропрате овај догађај на начин како се то чини са карневалима и шаљивим светковинама, када глупост добија право грађанства и постаје највећа врлина. Јер, према домаћинима и учесницима скупа: пензионери, деца, извиђачи, потрошачи, мисионари писмености, па чак и пророци. Неку бар по форми озбиљнију политичку групацију сачињавало је 13 социјалистичких и социјалдемократских и 11 комунистичких партија(?!), упркос чињеници да је демократија ушла на ове просторе кроз велика врата и као пример свој затуцаној Средњој и Источној Европи.

Ови самозванци су донели у најмању руку чудне одлуке: о међународном субјективитету и континуитету Југославије, њеном даљем представљању пред светом, о доношењу у непостојећој Скупштини СФРЈ свеобухватног акта о решавању југословенске кризе и о расписивању избора за уставотворну скупштину будуће Југославије и изради устава нове државе?! Очигледно су учинили нешто на шта нису овлашћени. Пропуштена прилика да се расправе спорна питања у вези са будућношћу земље као целине или њених делова, док је још функционисала Скупштина СФРЈ, не може се никако, а најмање на овај начин

надокнадити.

Највеће две федералне државе су донеле своје уставе, као независне државе, пре него што је било шта учињено да се успоставе оквири за евентуална каснија враћања неком савезу. Тај тренутак је, по свему судећи, почетак краја. Истовремено, Устав федерације из 1974. године вешто или бескрупулозно, како кад и како где, оспораван је или узиман за ослонац чињених промена. Посматрано са тог становишта интервенције тзв. Председништва СФРЈ и ЈНА тешко би могле да имају стварног правног основа.

ОБРАЧУН СА ИСЛУЖЕНИМ ВЕРНИКОМ

Председник Србије и СПС су дужни зато да изађу пред народ са истином ма колико је она горка за све. Отворени процес осамостаљивања не може се зауставити ни у Сарајеву или Бања Луци, ни у Хагу или Бриселу, још мање у Атини, Софији или Анкари. Притисци који се врше редовним дипломатским каналима или подстицањем унутрашњих превирања у појединим срединама само су увод у нове поразе, нова испаштања и враћање рату који је само стишан а не и угашен. Тек када се тај процес оконча стварно легитимне скупштине заинтересованих држава, правно уређених, потражиће где су им интереси блиски или подударни. Поновни превремени избори у свим државама на овом простору незаобилазна су претпоставка политичког решавања постојећих спорова. Тоталитарне партије које се намећу не бирајући средства, што касније преносе и у политику државе као партијске творевине, не могу да остваре било какав помак ка бољем и ка смиривању кризе. Садашњим понашањем и око Конвенције и на другим странама оне само потврђују да им уставност и законитост не значе ништа и да реду претпостављају хаос без обзира на тежину из тога насталих последица. Она која наводно траже мир, властодршци тога своја мисле на рат; хуманизам је за њих иреалност која не заслужује пажњу.

Фарса слична оној са Конвенцијом је и писмо Председника Србије председнику Републике Српске Крајине, обелодањено 9. јануара 1992. године. По основним замислима то писмо буди наде или боље рећи будило би наде да је на страну миротвораца прешао и до сада најдоследнији заговорник политике која не познаје гипкост. Али, цинизам, већ безброј пута виђен и доживљен, као, уосталом, и суровост обрачуна са ислуженим верником, буде многе сумње.

Ако се каже да „народ не треба да подноси жртве због самољубља ни једног политичара“, није ли председник Србије требао прво себи да напише ово писмо па онда осталима? На другој страни од народа Крајине се тражи да за односе са властима Републике Србије делегира „људе којима ће народни интереси бити изнад личног политичког престижа“. До јуче је председник Републике Српска Крајина био тумач изворних интереса народа, признат и од председника Србије. Како то преко ноћи постаје честохлапан, отуђен од народа? Или ни онда ни данас интерес народа није био утврђен, већ је произвољно као интерес означавано, без питања

народа, оно што је одговарало потребама Београда, Книна и војске?

Најзад, зашто писмо и позив на хајку долазе непосредно после Закона о забрани комунистичких странака у Крајини? Да ли је ту непосредно угрожена и СПС која сасвим извесно припада том кругу? Потврдан одговор на наведена питања, што је вероватно, довео би до ситуације да се чак и толико жељеним миром поиграва када се истрајава на одржавању власти која измиче. Уосталом, начин интервенције „плавих шлемова“ је оспорен и од власти Славоније, Барање и Западног Срема без прекора од протагониста званичне српске политике.

Упоредо с тим не може се рећи да у прилог мира раде „четири јахача Апокалипсе“ под скутом СПС у Босни и Херцеговини. Проглашење Републике српског народа у БиХ у овом тренутку и на начин на који је учињено (нарочито изјаве вођа СДС) тешко да одговара интересима Срба и да води ка миру. Још један нелегитиман и изнад свега ризичан чин који доводи у питање животне потребе српског народа у тим крајевима.

ПРИПРЕМА ПРОСТОРА ЗА ГРАЂАНСКИ РАТ У СРБИЈИ

На крају, нови „миротворци“ све више показују и склоност да продубе јазове у сопственом народу и сопственој држави. На конференцији за штампу у Ердуту, 7. јануара 1992. године, док је слављење Божића исполитизовано до неукуса, јавности је стављен на увид наводни летак СПО и његовог председника. Прокоментарисан је као акт издаје, иако се у њему позивало на прекид крвопролића, значи у основи исти позив као у писму великог вође малом вођи. Коментатор државне телевизије Србије је „зналачки“ пропратио цео догађај, доливајућу уље на ватру. Исто тако, већ 10. јануара у Београду су представници Републике Српска Крајина, иначе у сукобу са одбаченим малим вођом, дали доказе лојалности српском председнику. Корак по корак СПС и председник Србије као да припремају простор за грађански рат у самој Србији. Када миротворна мисија светске организације погаси жаришта у Хрватској, српска власт ће бити озбиљно доведена у питање. О економији и социјалној политици она нема знања која би јој помогла да веже народ уз себе. Зато ће му дати другу, страшну играчку за коју је и сама осведочени зналац.

Палмова гранчица као симбол правог мира због свега је далеко мање уверљива у рукама напрасних миротвораца у Србији, него мац као симбол насиља од кога се за сваки случај још нису одрекли. Није ли то доказало још једно убијање недужних парламентарца добре воље, мимо обичаја које и варвари знају да поштују, па онда превирање у војним круговима и тихо претварање бивше савезне партијске у српску партијску војску? Зато би било веома опасно да народ поново, непромишљено поверује онима који су га толико пута преварили и изложили толиким излишним страдањима.

Обарање хеликоптера посматрачке мисије Европске Заједнице на православни Божић, у време божићног ручка, кључни је доказ о распаду концепције по којој федерална армија штити интересе угроженог српства. Независно од чињенице да ли је лансирање ракете ваздух-ваздух према хеликоптерима посматрачке мисије последица трагичне грешке, како се износи у Генералштабу ЈНА, или је смишљена провокација учињена са циљем да се минирају мировни напори ЕЗ, како оцењује већина светских новинских агенција, кршење договореног примирја на сам дан Божића, највећег и најрадоснијег дана српског народа, дефинитивно уверава сваког добронамерног Србина да задату српску реч може да штити само српска војска. А реч беше и биће на почетку свега.

Божићни подвиг федералних мигова изнад Вараждина само је продужетак стратегије чије је остваривање започело опкољавањем Дубровника. Случај Дубровника показује да је неко у врху федералне армије способан да планира и извршава акције о којима ни највећи мајстори из познате Туђманове пропагандне машине не могу ни да сањају. Призори из Дубровника обишли су стотине пута земљину куглу, нема дубровачког детета које није кроз телевизијске екране завирило у кућу сваког Јапанца, Американца, Енглеца. Федерална армија направила је од Дубровника огромну позоришну сцену која беспрекорно функционише на **ползу Туђманових идеја**. Осматрање црногорских телевизијских камера, полут војних дупина, по плочнику Страдуна појачава утисак да је опкољавање Дубровника организовано са намером да се ком-

промитује све оно што је у последњем столећу српски војник стварао на српским ратиштима.

ДУБОКИ КОРЕНИ ЗА ГОВОРНИЦОМ

Међутим, дубровачком случају недостајали су детаљи који би Европску Заједницу увукли још активније и агресивније у српско-хрватски спор. Недостајале су жртве преко којих се не може прећи олако, жртве које ће донети муњевито признавање северозападних република. Те жртве су, коначно, пале у близини Вараждина. Али, ако и оне не буду довољне, можемо очекивати експлозију неке, **трагичном грешком залутале**, федералне ракете у стамбеној четврти неког мађарског предграђа. Тада ће постати јасно и академику Михаилу Марковићу да се мора започети са стварањем српске Армије.

Иван Рибар наших дана, **Михаило Марковић**, делио је и одузимао реч учесницима чу-

вене трагикомедије зване **Конвенција о Југославији** која је раније играна на заседањима Авноја (1941 — 1945. год.) а први пут репризирана ових дана у великој дворани Савезне скупштине. Која и каква демократија ће бити на сцени Треће Југославије, ако ова преживи ракету ваздух-ваздух из околине Вараждина, уверава нас случај **Милана Младеновића**, који је покушао да узме реч коју му **Михаило Марковић** није дао. Уследило је искључивање разгласних уређаја, чиме је српском народу белодано приказан део репертоара владајуће партије, репертоара који се до перфекције игра у српској државној телевизији званој Црвена Бастиља.

А данима пре тога гласила српске владајуће странке, лист са **кривим словом у заглављу**, како рече **М. Бећковић**, отворило је своје странице творцима идеје о Трећој Југославији. Тако нам је саопштено да ће се из **„лепела који буде остао за ватром, у којој сада гори наша земље, родити једна нова Југославија“**, да су **„дуборки корени југословен-**

АНТИМОЖДАНО ВЕЋЕ НАРОДНОГ ОСЛОБОЂЕЊА ЈУГОСЛАВИЈЕ

МММ...

Право је чудо како неки залутали „миг“ није сасвим случајно треснуо неку ракету на зграду у којој су се скупнили чаврљаоци о будућности земље и народа. Срећа, јер би нам свима истог момента постало добро, а то, дакако, нико не жели.

Видан Вицановић

ЛИСТАЈ ГОРО, ЦВЕТАЈ ЦВЕЋЕ, ОМЛАДИНА У БОЈ КРЕЋЕ!

ства". Тек што је најављено рађање те нове птице из пепела у коме су гробови наших очева и дедова, а данас и синова, новине са кривим словом у заглављу обавештавају нас да је „стварање Треће Југославије почело 24. децембра“ и да ће у „нову заједничку државу свакако ући Србија, Црна Гора, Српска Република Босна и Херцеговина и Република Крајина“. Да и код родоначелника Треће Југославије постоје извесна неслагања говори изјава да ће „границе нове Југославије одредити сви њени народи“, дакле и они који остају и они који је напуштају. Та изјава не дозвољава могућност да се они који напуштају Југославију, кућу које нема, једнога дана врате и помогну њено обнављање. Међутим, неки од ове браће рођене, носилаца државотворних идеја, мисле да ће се „арло брзо обновити тежње за поновним уједињавањем југословенских народа“. Изгледа, Југославију треба стварати и растварати (термин арбитражне комисије ЕЗ) онолико дуго док живи последњи Србин. А њега потом послати на четири стране света да приповеда о српском вечном сну званом Југославија.

Ова браћа по Југославију, **Мирјана Марковић, Михаило Марковић и Слободан Милошевић**, само су наизглед у неслагласју. Ово неслагласје организовано је због њихове велике жеље да се искаже плурализам политичких интереса у овој сложеној ситуацији када опозиција не може и не сме да говори у новинама са кривим словом у заглављу. А не може и не сме јер, како рече Михаило Марковић, „ову господу (из Удружене демократске опозиције Србије — прим. М. П.) не само да не интересује судбина Срба у Хрватској него она прижељкује пораз у садашњем рату у Хрватској“. Дакле, опозиција је поново господска и издајничка. И како она да јавно исказује своје ставове у српским државним новинама? Ако се опозицији и уступи простор у новинама то треба да се учини само у циљу подизања класне свести српског народа путем разобличавања издајничког деловања српске опозиције. То добро зна **Михаило Марковић** из оних нежних титоистичких времена. Њему лично Јосип Броз је организовао избацивање са Универзитета тако што је успео да заштити друштвени интерес укључивањем представника друштвено-политичких заједница у савете факултета. Тако ојачан Савет Филозофског факултета схватио је да **Михаилу Марковићу** није место на Универзитету. То су биле опозиционарске патње из Титових времена, у односу на које оптужница подигнута против **Вука Драшковића**, којом му се ставља на терет она два деветомартовска убиства, делује као дечија игра. Уверени смо да тако мисли **Михаило Марковић**.

НЕ, НЕ И НЕ

И зато данас он, сасвим нежно, изјављује да би „перјанице тог дела опозиције“, кад би дошле на власт, „добиле понеку пару од Кола, Де Микелиса и папе и разних западних фондација за ослобођење и усређивање човечанства“, бацајући челнике опозиције директно у кавез са изгладнелим и разјареним лавовима који мисле да чувају угрожено српство.

„Ако нема Југославије, ЈНА је нелегитимна војска и она пред целим светом врши агресију на Хрватску“, каже наречени академик, не сањајући да је већ полетела ракета ваздух-ваздух према Вараждину. Овакви покушаји да се ономе што није српско а штити интересе српског народа на начин на који штити, принудило је и **Мирјану Марковић** да изјави како је овај рат „у политичком смислу нејасан, у друштвеном смислу непотребан, у ратном смислу кич, у етичком смислу неморалан“. Кад неко из Удружене демократске опозиције Србије изјави да је овај рат у политичком смислу нејасан (тј. да нема ратних циљева) а у етичком смислу неморалан, онда га српска државна телевизија и српска државна штампа дочекају са низом квалификација после којих и **Вук Драшковић** делује као сасвим поуздан члан Социјалистичке партије Србије. Међутим, ово је рекао челник Савеза комуниста — Покрет за Југославију који живи у Толстојевој 33, у Београду, у оној кући коју је, колико се сећамо, у ратном вихору откупио наш Председник Републике. Другарица **Марковић** неће бити оптужена за издају од Титових генерала, они су у истој партији, она је узданица те партије, интелектуални горостас који би, како рече генерал **Стеван Мирковић**, у изравном интелектуалном двобоју поразио сваког противника. Она интелектуална снага Србије која може да утиче и на неподмитљивог **Слободана Милошевића** у толикој мери да га, опет према речима **С. Мирковића**, поново врати у комунистички покрет. Онај исти покрет који је најпре забранио **Борис Јељцин** у Русији, а потом и **Милан Бабић** у српским Крајинама. Ову **Мирковићеву** претпоставку најбоље потврђује брзина којом је **Милошевић** пензионисао **М. Бабића**: тек што се осушило мастило на **Бабићевом** потпису испод закона којим се партија **Мирјане Марковић** ставља у Крајини у илегалу, уследило је **Милошевићево** решење о **Бабићевом** политичком пензионисању. Ето каква је моћ другарице из Толстојеве 33, чије речи о проблематичности рата који воде њени партијски другови бележи новина са кривим словом у заглављу, тек да се у српском народу зна како странка на власти поштује плурализам политичких интереса.

То што је **Мирјана Марковић** оценила да је овај рат у ратном смислу кич (китсцх — уметнички или литерални материјал ниског квалитета — **Вебстеров** речник) показује да је другарицу **Марковић** веома ниско умјетнички дојмило оно што њени партијски другови изводе диљем Републике Хрватске. То и јесте својеврсна спрдња са оном искасапљеном српском младошћу расејаном по светој српској и хрватској земљи о чему се на западу ћути због обиља догађаја које нуди **Дубровачка Република**. Али, ма како апсурдно звучало, ова оцена **Мирјане Марковић**, штампана у **Политици**, још је једна потврда да је један познати књижевник, челник једне велике опозиционе странке, поново доживео сатисфакцију. Треба ли један српски писац да подржава оно што у Толстојевој 33 називају кичем?

Милена М. ПОПОВИЋ

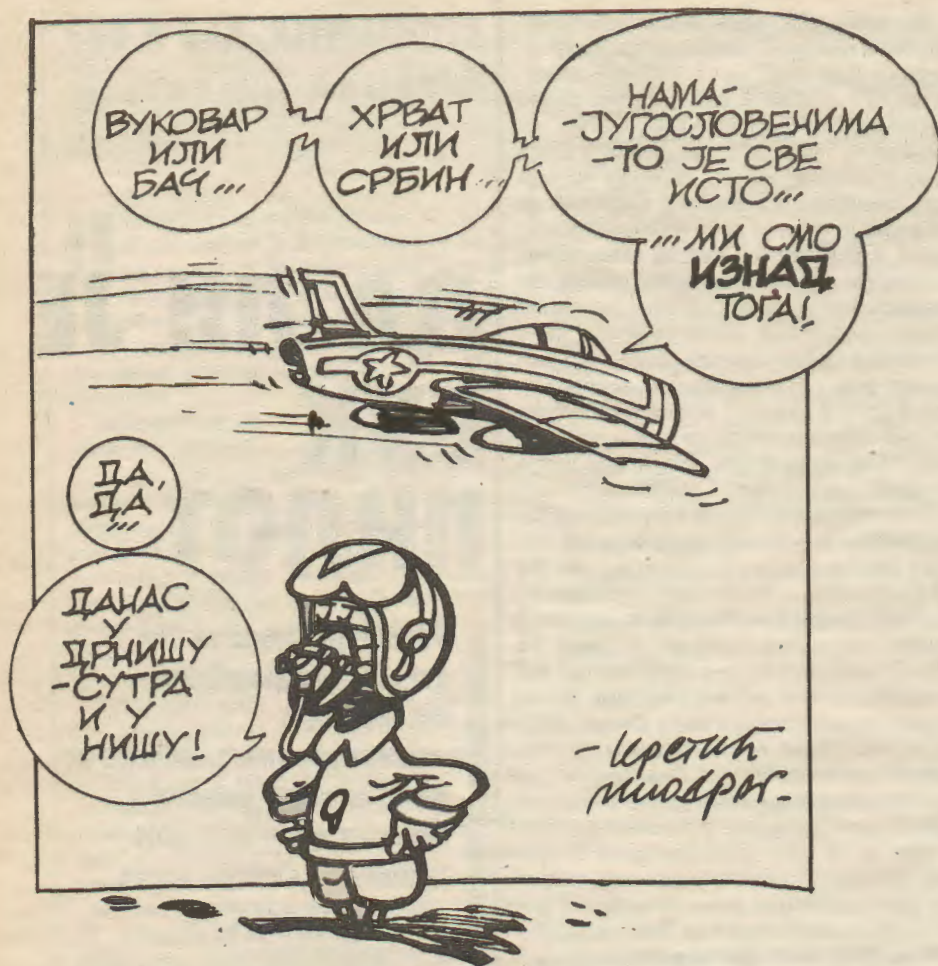
ХЕЛИКОПТЕР, КАО И БЕЗ ЊЕГА

ДА ЛИ ЈЕ ВУК ПИЛОТ

Било је довољно то што хеликоптер долази са католичког и антикомунистичког Запада па да се по њему распали у уверењу да се тако даје драгоцен допринос борби против европског клерикализма и капиталистичког империјализма

Обарање хеликоптера представничке мисије ЕЗ, премда по својим импликацијама већ на први поглед политички скандал првога реда, има и једну специфичну „техничку“ димензију. Штавише, ако је веровати војном коментатору „Политике“ **Мирославу Лазанском**, управо је технички фактор пресудно утицао на то да до овог инцидента са неслаглјивим и далекосежним последицама, дође. На питање да ли је пилот „мига“ могао идентификовати хеликоптер као летелицу ЕЗ, **Лазански** одговара да је то „техничко питање“, односно проблем видљивости, и проблем комуникације између „мига“ и хеликоптера, а пре свега проблем велике брзине „мигова“ и мале брзине хеликоптера, услед чега овај први ваздухоплов „не би могао ићи у ближи визуелни контакт са летелицом хеликоптера“, а осим тога „пилот је имао податак да из **Мађарске** долазе два непозната летећа објекта и да су ушли у југословенски ваздушни простор“.

Да размотримо најпре техничку страну инцидента. Војни коментатор „Политике“ врло добро зна да проблем „визуелне идентификације“ није само проблем разлике у брзини летелица о којима је реч. Да ли ће нека летелица бити лакше или теже уочљива зависи и од атмосферских прилика, а зависи дакако и од тога јесу ли њене боје и ознаке тако подеше-

не да се без неких већих тешкоћа могу видети. А имамо ли на уму да је нареченог дана атмосферска видљивост била добра и узмемо ли у обзир да су ваздухоплови у мировним посматрачким мисијама из разумљивих разлога обележени лако уочљивом белом бојом, са исто тако лако уочљивим ознакама ЕЗ, јасно је и сваком лаику да је пилот „мига“ могао знати да има посла са летећим објектом на који се никако не сме пуцати.

Све, уосталом, и да није било тако, визуелни начин није једини начин да се једна летелица идентификује. Постоји, као што се зна, и оно што се зове радио-веза и да се пилот „мига“ одлучио да користи овај вид комуникарања не би било тешко установити да је реч о ваздухоплову посматрачке мисије.

Према томе, осим техничке, биће да овај случај има и политичку димензију, и биће да је управо та димензија оно што је у овом случају од пресудног значаја.

Несумњиво је да инцидент може бити од користи само присталицама идеје тоталног ратног сукоба са циљем да се ратне операције пренесу у Загреб, а по могућности и у Беч и Берлин. Међутим, то још увек не значи да је инцидент смишљено уприличила ратна странка. Вест о лету хеликоптера мировне мисије стигао је исувише брзо а да би припадници већ поменути странке могли да реагују довољно смишљено и ефикасно у духу своје војне опције.

Мало је вероватно и да је обарање хеликоптера режирано са намером да се изведу неке радикалније промене у војном врху, јер и за такав један подухват мора бити знатно више времена, будући да ни он није ствар импровизације, а осим тога за тако нешто постоје и други, многи мањи ризични начини.

Најпре ће ипак бити да ни пилот „мига“ а ни његови наредбодавци нису уопште водили рачуна о томе да како ваља идентификују летелицу посматрачке мисије, руковођени једном особеном атмосфером дуготрајно вођене, бесомучне кампање у средствима информисања, чији је циљ био да се малтене читав западни свет представи у очима наше јавности као монолитни ненарушиви блок смртних непријатеља српског народа и да се водеће силе тог света представе као братски сједињене у једном пре свега верском рату против исто тако братски здруженог српског православља и српског комунизма.

Које је све размере узела ова кампања, види се и по томе што се у њу укључио и не мали број интелектуалаца, од којих и неких са високим академским титулама. Тако је рецимо на недавно одржаној Конвенцији о оснивању „нове“ Југославије, академик Екмечић, како извештава „Политика“, „привремену пропаст Југославије“, довео у везу са „победом европског клерикализма“. У овој балканској верзији „теорије завере“, коју поменути академик не од јуче заступа, потпомогнут у томе нимало занемарљивим бројем свјих ис-

томишљеника, модерне капиталистичке државе руководе се искључиво конфесионалним побудама и интересима, као у време феудалних, верских ратова, а никако интересима политичке и економске природе.

У овој и оваквој параноидној идеологији феудалних времена, срећно спојеној са махијејским бољшевичким предрасудама новијег доба и у атмосфери ратне хистерије, коју средства информисања под контролом владајуће странке инспиришу и распирују, ваља тражити главни социјално-психолошки узрок свих таквих инцидената у које спада и обарање ваздухоплова посматрачке мисије ЕЗ. За пилота „мига“ и његове налогодавце у оваквој атмосфери било је довољно да поменути летелица долази из правца католичког и антикомунистичког Запада, па да без премишљања и проверавања распале по њој, уверени да тако дају свој драгоцен допринос борби против европског клерикализма и капиталистичког империјализма. Стога за овај варварски чин политичку одговорност носе и сви они српски лидери, а пре свега председник српске Републике који већ месецима подстичу и шире претходно поменути атмосферу ратне хистерије, у којој се онда логично чак и летелица у служби мировне мисије третира као летелица којом се кријумчари оружје за противничку страну.

А то што се председник Републике преко ноћи прометнуо у миротворца који нагло почиње да брине о томе што је „за заштиту српског народа у крајинама пало много младих људи“, не треба никога превише да троне. Гинула је српска омладина и пре отвореног писма Слободана Милошевића Милану Бабићу, па опет Слободан Милошевић за све те погибије нимало није марио, уверавајући српски народ да је његов једини прави гарант иста ова ЈНА, чији мигови руше летелице посматрачке мисије, наносећи тиме непроцењиву штету управо српским националним интересима.

Не тако давно, после једне телевизијске емисије оптужила је комунистичка штампа Вука Драшковића да српском народу припрема мртвачке ковчеге. Данас, међутим, нема српског града, а ни српског села, у који не стижу мртвачки сандуци са земним остацима за рат на брзину припремљених, лоше наоружаних и још горе вођених српских младића, само што ове крваве плодове рата није Србији донео Вук Драшковић, већ новопечени миротворац Слободан Милошевић, и сви они који су у подстицању и подржавању ратне хистерије следили и помагали.

Н. МИЛОШЕВИЋ

ПИШЕ: Милан БЕЧЕЈИЋ, коментатор
„Борбе“

ДЕЛИЈЕ НАСРЕД ЈУГОСЛАВИЈЕ

НЕКА БУДЕ ИГРА НЕПРЕСТАНА

Јовић, Кадивић, Јурјевић, Аџић, Милошевић, Бабић... толико играча
а таква игра

Упркос најновијим претумбацијама армијског врха, тачна је опсервација др Борисава Јовића да „нема драме у армијском врху“! Прецизност таквог закључивања је очита са становишта марионетског „Председништва СФРЈ“, дакле, и Јовићевог и, пре свега, становишта његовог послодавца Милошевића. Кадровске СМБ-коцкице се слажу управо по њиховој рецептури, при чему је недавно обраћање хеликоптера европских посматрача „добро дошло“ да се већ планиране смене што пре и реализују. С те стране Милошевићева дипломатска позиција није ни могла бити угрожена, јер је тај „прљави ваздушни посао“ урадио неко други, боље рећи они „други“ унутар Армије који, у вештом стварању оваквог привида, нису под контролом Председништва (Милошевића).

У ситуацији кад Србија ни једног тренутка није признала своје учешће у рату са Хрватском било је јасно да ће ЈНА бити употребљена до последњег тренутка и последњег генерала. Одлазак Кадивића, који је заиста већ дуже време болестан, те суспензија команданта РВ и ПВО генерала Јурјевића (који је ту вест чуо са телевизије), могу, у први мах, урамити онај део жељене слике у ком би се могао назрети почетак стварања српске војске, уз помоћ преосталих и новоименованих (српских) генерала у армијском врху. У онај други део рама лако се може уденути слика макнутих генерала који су у одбрани Југославије (или „српских интереса“), са становишта међународних посматрача, превише „окрвавили руке“. Овакву, врло могућу, рачуницу Милошевића и његове екипе могли би, евентуално, да помрсе ратоборни генерали, који још функционишу на фону југословенства и идеолошког дрילה. Посебан проблем могу бити нижи официри, јер није тајна да су баш они (предводећи разне југосрпске војске) извукли најдебљи крај у четворомесечном бесмисленом рату. Био би провидан потез намера да их у лутању по шаховској политичкој табли, једноставно и брзо помету „плавим шлемовима“.

Најављени распоред снага Уједињених нација, за који се Милошевић већ отворено залаже, могао би да заврши двоструки посао за председника Србије — да смири ратоборне армијске „југо-отпаднике“ и да практично уоквири територију коју Милошевић и екипа антиципирају као „нову Југославију“. Пошто уз све то иде и међународна овера, БиХ и Македонија би морале да ћуте, у благом убеђењу да такво стање представља и један вид њихове независности. Стога није немогуће да Милошевић након 15. јануара почне да глуми Јељцина, у размерама које би дипломатски конвенирале Србији. Такав распоред снага могао би Милошевићу да се добро омрси о Бечку конвенцију по којој сукцесија државе и имовине оне ко наслеђује бившу државу даје велику предност у подели колача.

На једном оваквом могућем путу Милошевићу озбиљно стоји нејасна препрека у ви-

ду иновираних политике младог црногорског руководства, које све мање показује спремност да остане у овом марионетском позоришту. Ону крајишку препреку — Милана Бабића, Милошевић је већ почео да неутралише недавним писмом и ускраћивањем поверења книнском велможи. Лукавство по ком се српски народ у Крајини препушта заштити „плавих шлемова“, а не будућој хрватској држави, неће моћи дуго да опстане, не толико због тамошњег српског народа већ због узбуркане и подељене јавности у Србији. Види се то и по јучним реакцијама неких опозиционих партија, сателита СПС, које су у Милошевићевом писму више препознале сопствено изигравање него опасност по српски народ у Крајини. Овим потезом Милошевић им је увалио врућ кромпир у виду њихових страначких првобораца чије се лутање између територија „плавих шлемова“ и „нове Југославије“ мора завршити тако да се отуче о главу страначких првака који су их на фронт и депортовали, са романтично-херојским задатком да одбране српство од усташа. Због свега овога Милошевићев разлаз са Бабићем (који је почео још у августу и то Бабићевом трапавом иницијативом), имаће већи значај по односе унутар Србије, него у Крајини.

Није искључено да ће властољубиви Бабић покушати да опстане тако што ће ратоборне генерале свих сада присутних војски с „наше“ стране, преквалификовати у сопствену армију, при чему ће врло брзо изгубити власт и нанети велику политичку штету тамошњем српском народу, смањивши му могућности да приграби што више од аутономије. С друге стране, Милошевића очекује врућ терен у Србији, одморни опозициони играчи, али и његови уморни и изневерени бирачи. Ту му најмање могу помоћи садашње армијске рокаде, без обзира што је „своје“ генерале и њихове поданике намамио лепим буџетским обећањима. Уместо војног вероватнији је социјални пуч који се не може неутралисати инфлаторним, новифарбаним динарима, већ само чврстим девизним новчаницама. Због тога се чине све стварнијим неке индикације да му је из међународне касе, у замену за престанак рата, понуђена сумица од неколико милијарди „зелембаћа“. Буде ли успео да преплива јаз између оптужби за издају српства и задовољавања српских националних интереса, ето нам још једног политичког маратонца на власти.

КАКО УКРОТИТИ БАБИЋА

Дојучерашњи миљеник београдског режима, „дечко који много обећава“, др Милан Бабић преко ноћи је постао највећа препрека спровођењу плана ОУН на југо-критицистички иако је тај и такав план здушно прихватио и потписао Бабићев духовни отац Слободан Милошевић!? Обистиниле су се, дакле, прогнозе западних коментатора, који већ поодавно говоре и пишу да ће г. Бабић, кад-тад, постати претешки „камен о врату“ г. Милошевићу и одвући га у дубоке и мрачне вирове безизлаза.

Млађани Бабић, некадашњи ватрени болшевик и титоиста, — ваљда љут на „тату Слобу“ и Армију — ономад је декретом одлучио да се „забрањује рад и политичко деловање, регистравање и организовање свих комунистичких партија, странака и организација на територији Републике Српске Крајине“!? Попут некаквог умишљеног „крајишког Јељцина“, тиме је, изгледа, хтео да се Западу представи као прави демократа и антиоталитариста, забрављајући, при том, да је својевремено и краљ Александар таквом забраном увео — диктатуру у „првој Југославији“?!

Лидери СПС др Јовић и академик Марковић већ су „несташном дечку“ из Крајине упутили оштре критике, а да ли ће се остати само на вербалним укорима — остаје да се види. Погледајмо шта о свему томе кажу страни мас—медии.

УВРЕЂЕНИ „НЕСТАШНИ ДЕЧКО“

Радио Франс ентернационал, рецимо, истиче да је против размештања „плавих шлемова“ у Крајини једино Милан Бабић — „зато што Венс није сматрао потребним да тражи и његов потпис за план због којег је дошао у Југославију“. Момак је, дакле, увређен!? Величина му ударила у главу! „Бабић, дакле, за разлику од Милошевића, нема разлога да се радује што се тежиште мировне иницијативе сели из Европе у УН: док га је ЕЗ звала на разговор и слала му своје емисаре, Венс га је без објашњења прескочио“?!

Према оцени страних посматрача, међутим, Венс је „очешао и Милошевића“. Како и зашто? Тако, кажу, што је „крођење Бабића препустио у његове руке, иако су му сигурно познате напетости у њиховим односима. На том би се наредних недеља могли затезати конци према Србији, док ће Хрватска, вероватно, бити наговорена да нађе додирне тачке с планом што га је најавио Алија Изетбеговић“.

Истиче се, такође, да би крођење Милана Бабића, у америчким плановима, било важно отприлике онолико колико је својевремено било „извући“ Туђману Парагу, као персонафикацију обнове НДХ. Међутим, сукоб Туђмана с Парагом, који се такође противи „плавим шлемовима“, већ је био и прошао да би хрватски председник сада с њим имао про-

ПУТ БЕЗ ПОВРАТКА

„Режим Слободана Милошевића, који у години после избора има у активном само национално окупљање са жестоким ратом, а ниједно стварно предизборно обећање, тешко се може одржати изван сталних сукоба, а што је противник већи — снага режима се може учинити већом. Када је, пре неколико месеци, екстремиста Војислав Шешељ оцењено као правог противника Немце, а не вазале Словенце и Хрвате, то је била обична политичка гротеска. Данас је то став режима који управо улази у многе главе.“

Народ који је изгубио многа упоришта, осни оних историјске крви и савременог тла, сада своју моћ и светски значај мери величином умишљеног ратног противника. Ако се ове слике највећи део српске нације стварно буде држао, у односу не на Хрвате већ на међународну заједницу, то ће бити пут без повратка“. (Радио Франс ентернационал)

блема колико Милошевић с Бабићем.

„Бабић своју снагу црпи из тога што су Книњани, посебно у Рашковићево време, гажили низ веза не само са Милошевићем, као и остали регионални војсковође — Карацић и Хаџић — него и са српским академицима, екстремном опозицијом и другима — сматра француски радио. — Тако Милошевић дуго није могао ни помишљати на обрачун с Бабићем, практично све док то није постало неопходно, да се ипак лоши односи Србије са светом не учине још горим“.

Сада, пак, процењује се да је сукоб Милошевића са Бабићем неизбежан, али са при-

СПИСАК ЗА ОДСТРЕЛ

Лондонски „Фајненшел тајмс“ пише да су многи Срби у Загребу изложени малтретирању и претњама. Спомине се случај професора Светозара Ливаде, који је у више наврата био саслушаван у загревачкој полицији. „Ливадино искуство — каже лист — није никакав изузетак у, према мишљењу многих, растућој атмосфери застрашивања. Као Србин он и многе његове колеге које критикују ауторитарне тенденције владе, стрепе да би се могли наћи на списку за одстрел“.

У Загребу су, истиче лондонски дневник, „киднапована барем четири Србина. Милорад Пуловац, вођа Српског демократског форума, каже да су двојица од њих — Михаило Зеџ и Милош Ивошевић, добро познати бизнисмени — убијени“.

тисцима на обе стране. „Милошевић и кад би хтео не може на отворену сечу Бабића, јер би у самом Београду остао незаштитених леђа. Бабић је, опет, постао толико екстреман да се свађа и с Милошевићем, али и са СК — Покретом за Југославију, којем нагињу генерали федералне војске. Тако му прети да изгори у сопственој ватри и тако нестане и као сметња доласком „плавих шлемова“, чега је ваљда и сам свестан и зато и шаље позиве савезној војсци да остане у Крајини. Позив звучи очајнички, али га не треба сасвим потценити, јер ако само део југо-војске одбије да се повуче из Хрватске, а то не би било изненађење, Бабићеве претње да минира мировну иницијативу УН не би биле без основа“ — закључује француски радио.

ГЛАВНА СМЕТЊА МИРУ НА БАЛКАНУ

Најугледнији канадски дневник „Глоб енд мејл“ такође истиче да су сада „српски и хрватски екстремисти највећа претња успостављању стабилног прекида ватре у Хрватској. Радикални лидери Срба у Хрватској, на челу са Миланом Бабићем, рекли су да неће дозволити распоређивање снага ОУН на територији Крајине, већ само на њеној граници са Хрватском, док хрватска екстремна десница оптужује Франу Туђмана за издају, јер последњим примирјем није обезбедио повратак хрватских граница на старе позиције“.

Високотиражни „Торонто стар“ такође пише о климавом прекиду ватре, кривећи за слабе изгледе примирја пре свега Милана Бабића, који не дозвољава да се снаге ОУН разместе на подручју Крајине. Лист цитира и извесне дипломатске изворе, који истичу да је Бабић постао „главна сметња миру на Балкану“.

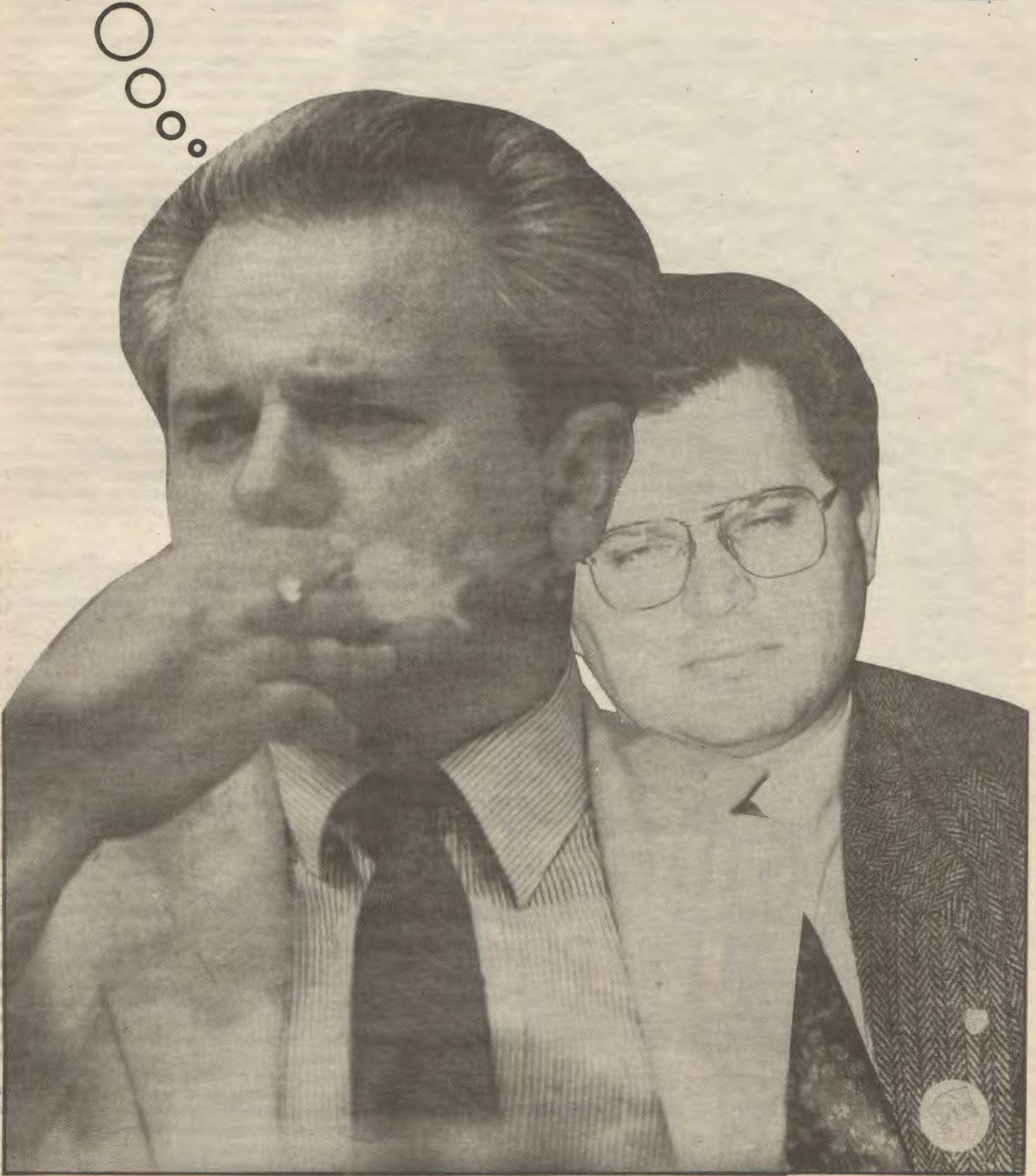
Ројтер преноси забринутост новог генералног секретара ОУН Бутроса Галија због „изјава неких вођа српске заједнице“, мислећи очигледно на Бабића. „Коријере дела сера“, пак, истиче да Бабићеве „нерегуларне српске снаге“, које — према неким изворима блиским Уједињеним нацијама — са Београдом имају договор о „подели улога“ спремају се да осујете Венсову мисију и не желе да прихвате ангажовање „плавих шлемова“.

„Фигаро“ пише да ни Книн, ни Ердут не прихватају споразум који су Милошевић и Туђман потписали са Венсом. „Најмање што се може рећи за Београд и Србе из Хрватске то је да су се посвађали“ — истиче лист. Јер, за Србе из Ердута или Книна, каже, нема ни говора о напуштању и педља „ослобођене земље“. Шпански „Ел паис“, пак, истиче да има разлога у садашњем тренутку који би могли подстаћи Милошевића ка умерености — ако не поведе нове нападе и респектује Босну, може очекивати да му Венсов план помогне да — прошири границе Србије...“

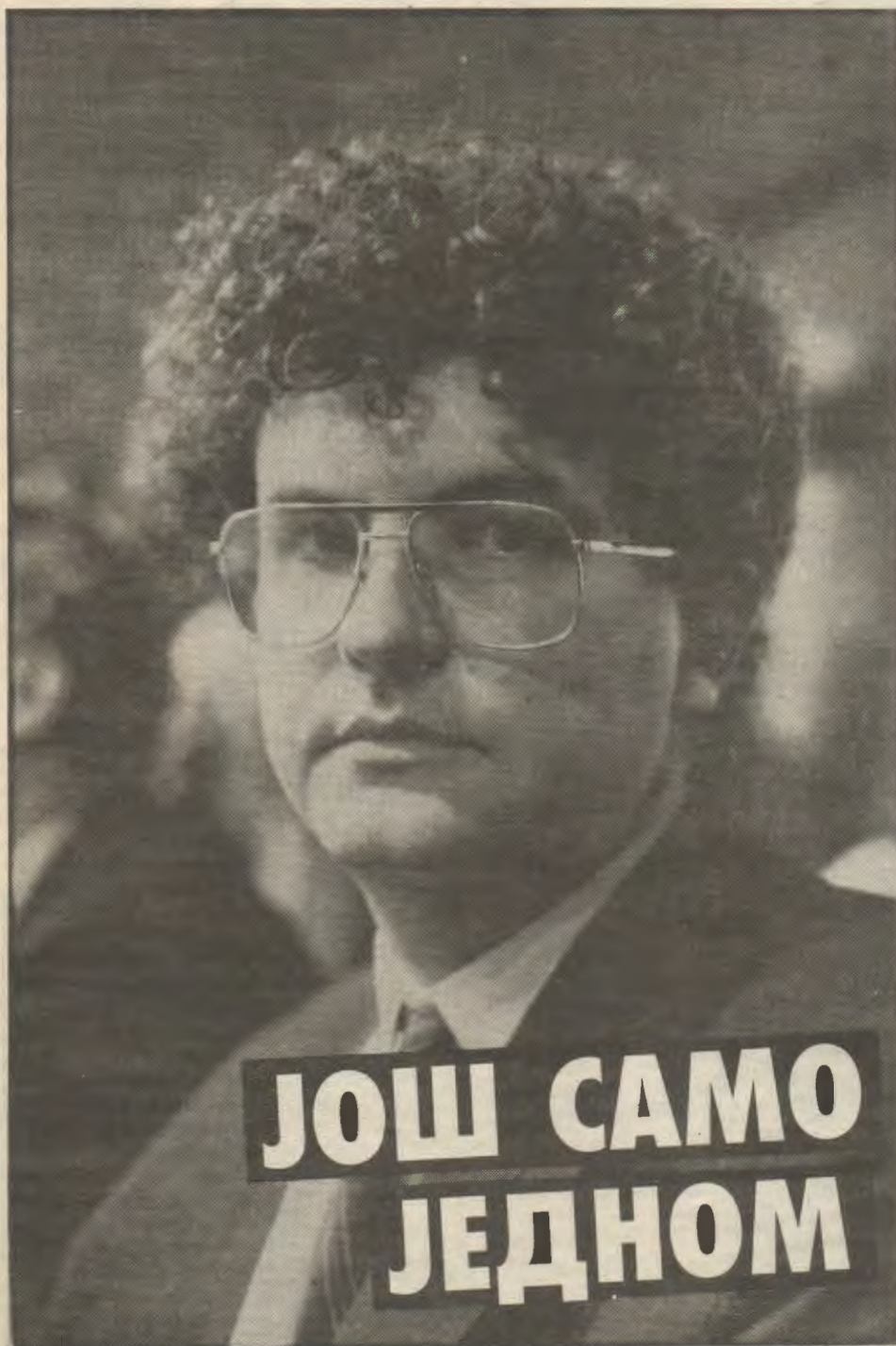
Под условом да му Бабић не стане на пут!? Тако је то кад се дете истргне испод контроле и претвори у — монструма...

(Н. Б.)

МОГУ ДА МУ ОПРОСТИМ И ТО ШТО МЕ СТАЛНО ЗИВКА ТЕЛЕФОНОМ, И ШТО МЕ КОШТА КО СВЕТОГ ПЕТРА КАЈГАНА. И ШТО МИ РУШИ СРПСКИ НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС, И ШТО МИ УБИЈА ЉУДЕ, И ШТО ХОЋЕ ДА БУДЕ ЈА ... АЛИ ДА МИ НЕРВИРА ЖЕНУ И УКИДА ЈОЈ СТРАНКУ ... ДА МЕ ЖЕНА ЗБОГ ЊЕГА МАЛТРЕТИРА ... Е, ТО НЕ МОЖЕ! ЗА ДУШУ МЕ ЈЕ УЈЕО!

**НЕНАД ЧАНАК, ОГЛЕДНИ ПРИМЕРАК
СРПСКО-ЈУГОСЛОВЕНСКОГ РАЗВОЈНОГ ПРОГРАМА,
ПРЕДСЕДНИК ЛИГЕ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТА
ВОЈВОДИНЕ/ЈУГОСЛАВИЈЕ**

**Иницијатор миротворног устанка у Војводини. Допао ратишта након
тв дуела са Шешељом. Стручњак за глобални маркетинг. Махер за
персоналне рачунаре.
Шта вреди кад Милошевића не може очима да види.**

К Иако се један солидан економиста и врстан стручњак за компјутере одлучио за политику ризикујући посао, угодан живот, а богами, и главу. Узгред, г. Чанак до оснивања СВ/Ј (14. VI 1990 нисте никада били члан ниједне партије!

Након октобарског пуча (1988). када је Војводина окупирана, постало ми је јасно да сам онемогућен да се бавим својим послом, да обезбедим себи егзистенцију... Оснивачку скупштину одржали смо пред 30 људи у бараци једне месне заједнице, готово као илегалци... Одмах је почела хајка да се „аутономаштво повампире“, „поражени дижу главе“... Међутим, програм (тадашњи) не разликује се ништа од данашњег, који су мање-више преузеле све странке... Ми смо се све време залагали за регионални приступ решењу статуса Војводине, инсистирајући на чињеници да је она гарант европеизације Србије и стабилности Југославије. Сада је реч Југославија увелико искомпромитована, а да је постала демократска заједница грађана, вероватно се не би догодио сав овај ужас... Били смо и против промене граница (као што се доцније показало) истичући да је њихово насилно мењање јако скупо... Границе би требало „размекшавати“. Суштинско је питање где ко узима порез, а све остало се може остварити кроз економску сарадњу, приватно предузетништво уз маргинализацију етничких или других, данас тако наглашених, интереса. Ипак, највише су нас нападали због принципијелности, а ми смо само наудили и нудимо пут којим може да се реши једна таква компликована заједница као што је Војводина.

ПРАЊЕ ЉУДИ

Ипак, били сте до сада два пута ухапшени, тучени на улици, а чак је забележен и један напад на вас шрафцигером?! Одакле толика нетрпељивост?

Постоје два модалитета деловања нацистичког режима. То је шаблон установљен пре много година, тако да ови нацисти на власти у Србији ни ту нису много инвентивни. Најпре се на „објекат иживљавања“ устреме телефонским претњама, анонимним писмима, провокацијама и малтретирањем на улици, претњама околини, па ако све то не да резултате иду до директне присиле, хапшења, физичких обрачуна.

Други начин којим се служе је стална сатанизација путем медија, када се обични људи позивају на линч против „непријатеља“, отварају се и проблеми на радном месту. Информације се пласирају по старом гебелсовском систему: никада се не објављује теза оног ко се критикује, већ реаговање на њу. Не зна се шта је „обележени“ изговорио већ шта јавност мисли да је изречено. Тиме је бес људи који су данас буквално уплашени „свиме и свачим“, пребацује на људе попут мене, а све у циљу ратног хушкања...

Ваш излазак на површину политичких збивања започео је оним фамозним разговором са Шешељом. Како је дошло до тог чудног споја вас двојице, што је довело до тога да трака са снимљеним тв дуелом постане главни хит по новосадским видеооткама?

На самом почетку емитовања програма

„НС +“ г. Милорад Црњанин је интервјуисао Шешелу. Био сам толико ужаснут оним што је тај човек говорио, да сам се јавио у студио и питао да ли бисмо могли да уприличимо неки јавни разговор. Ово би, наравно, прошло без ефекта да неки људи нису то упамтили. Дошло је до новинара „Студија Б“ и тај дуел био је организован. Опасно је то што г. Шешел убедљиво говори у старој нацистичкој „обланди“ једноставних, сваком разумљивих решења, која сваком изгледају веома остварљива, служи се лажима, а игра на карту, с једне стране, нацистичког сна, а с друге стране социјалне правде. Примећујете да он стално користи термин „праведна расподела“. То је фраза за масу коју он стално вуче за собом, за лумпенпролетаријат, за онај слој људи који увек први подлеже тоталитарним идејама... Он није ни глуп ни настран, Шешел је монструм. Ипак, драго ми је што сам у том дуелу успео да га испровоцирам да каже да он и Слободан Милошевић мисле исто....

Били сте учесник српско-хрватског рата, како руке окрвали нисте. Како то све изгледа „из прве руке“?

Утисак је да је то све један ужасни, бесмислени провизориј. Мислим на то да што год да је рат дотакао — ништа није решено, већ је све пуко штеточинство. То је општи циркус. Ни једном поштеном човеку овај рат никаква добра није донео. Донео је добро само владајућим политичким снагама фашизма у Хрватској и нацизма у Србији у одварању пажње од свих проблема које не могу да реше, а обећавали су просперитет, економску стабилност... Рат је донео и много новца шверцерима оружја и „ним“ криминалцима. На сцени је „прање људи“. Криминалци одласком на фронт добијају харизме ослободилаца, потпомогнути фашистичком пропагандом злочинства правдају некаквим „херојством“. Рат је уосталом измишљен, бесмислен „упаљен на гурање“, а биће окончан, да парафразирам Волтера, оног дана када Слободан Милошевић буде задављен цревима Фране Туђмана.

ЧИСТИ РАЧУНИ

Да ли Југославија може опстати? Како видите ситуацију у Србији?

Србија никада није била у трагичнијем положају него што је данас. Од када постоји није имала више непријатеља, никада није била изолованија, бесперспективнија. Никада није била ни разједињенија него што је данас и мислим да, ако г. Милошевић као репрезент национал-социјализма не оде, Србија ће бити најмања од када постоји. Ако, пак, не оде, а неће отићи добровољно, проћи ће најмање као Чаушеску... Југославија ће, верујем, опстати. Некаква крња Југославија не може да постоји, јер се она састоји од шест република и две покрајине. Не може се стварати нека нова Југославија по национал-социјалистичком концепту велике Србије уз свесрдну помоћ војног врха. Југославија ће опстати као заједница слободних грађана, а не као творевина разних нациократија. Узмите само пример словеначког ДЕМОС-а. У Словенији се организују ванредни избори, јер националистичка странка каква је ДЕМОС, није испунила ни једно предизборно обећање о економском благостању и мораће да оде. Како је Словенија увек била индикатор потоњих збивања у земљи, сасвим је реално очекивати да ће се сличне ствари десити и у Хрватској и Србији. Сматрам да ће Југославија опстати као нека врста економске уније, а када оду националисти моћи ћемо да решимо основна питања „бољег живота“.

Југославија, свакако не може да буде оно што је била, већ мора да буде заснована на привредним основама заједништва, економског инфраструктуралног. Биће то заједништво не из љубави, већ из чистих рачуна...

Какава је улога опозиције у Србији и Војводини да се „исплива из ових прљавих вода“?

Опозиција је данас слаба, разједињена.

СМЕХ УКЛАЊА СТРАХ

У освајању медијског простора г. Ненад Чанак био је донста оригиналан. Промоција странке започео је „Законом о заштити лика и дела Михаља Кертеса“. Било је у плану и преименовање једне улице у „Трг жртава антибироградске револуције“ као и израда монографије „Злодела Југурташа 1988-1990“. Кад су постављене прве барикаде у Кини појавили су се са акцијом „Цада дрнава“, која је подразумевала културну аутономију петроварадинске тврђаве. Такође, као добар виц препричавало се да је г. Чанак пустио свог доbermana на др Саву Грујића (сада лидера странке Свесрпског народног покрета). Међутим, Чанак демантује да је пас угрзао др Грујића.

„Диктатори се највише плаше смеха на свој рачун, јер смех уклања страх. Када се вођама одузме страх, остану онолики колики су“, каже Чанак.

Њена надуваност пред изборе није била реална, већ одраз новог духа... Опозиција није била утемељена, нити је имала јасан политички програм. Добро је што опозиција данас долази на своје реалне основе. До сада је то била фракционашка борба за власт унутар једнопартијског система. Опозицију „ровари“ и погубан утицај САНУ и Српске православне цркве. САНУ игра данас најсрамнију могућу улогу својим преживелим концептом решења српског националног питања. Тиме је учинила злочин према Србији, довела до десетине хиљада погинулих. Одговорност, наравно, снос се они који нису хтели разговор, него су народ повели у рат који су на крају и изгубили. Таква психологија која се темељи „на последњој капи туђе крви“ довела је Српску академију наука и уметности до велике одговорности за смрт младих у Србији и Војводини, који су главом платили њихове властохлепне снове.

Српска православна црква се нагло полачила на могућност да утиче на дневно-политичка збивања и партиципацијом у дневно-политичкој власти. Као Србин био сам дубо-

ко ожалошћен овогодишњом прославом православног Божића у Саборној цркви у Новом Саду, где сам затекао гомилу како баца петарде, обешчашћује духовни храм... Ниједан народ не сме дозволити овакво скрнављење, а кривицу за то сноси и СПЦ уплитањем у дневну политику. Актуелне власти су је инструментализовале за своје властохлепне потребе. Сви ћемо, када све ово прође, имати јако тежак задатак да у свест озбиљних људи вратимо углед СПЦ, који је озбиљно пољуљан. Црква је, данас, наиме, тешко искомпромитована играјући у колу прљавих политичких игара нациста у Србији.

ГЛАСАЊЕ ЗА ГЕОГРАФИЈУ

Шта се данас дешава са Војводином? Стиче се утисак да пијемонт српства пада у тотални мрак, захваљујући актуелној власти. Још увек су они који жаре и пале на овим просторима рецидив из делегатских времена, имамо, ваљда последњу једностраначку скупштину у Европи...

Нацисти из Србије, користећи инструменталне власти, постављају за „врховнике“ гаулајтерске намеснике, довели су Војвудину у колонијални положај, који је вишеструко штетан. Војводина је бесомучно опљачкана централизацијом нафтне индустрије, поште, железнице, телевизије... Новац тако „убран“ користи се за рат, у коме се само у Словенији налази око две трећине резервиста из Војводине, процентуално највећи број избеглица стациониран је у Војводини, тако да део српског народа који живи у Војводини почиње ову власт да доживљава као окупацијску, као некога ко им је одузео све, а тако се српски народ цепа... Војводина мора да има аутономију како због мањина које у њој живе тако и због специфичности. На пример, Срби у Војводини су народ који је навикао да живи са другим народом. Традиција овог дела српског народа је да је он традиционално пољопривредног типа, који карактерише везаност за земљу, већи степен толеранције. Срби нису прихватили различите асимилације којима су били изложени у Војводини, одупирући им се своји културним и духовним вредностима... Уопште, цела та прича о народима, народностима и неком националном „концепту“ за Војвудину је којешта. Покушај заједничког разговора са комшијом за Војвођане је веома битна ствар. Свако ко данас мисли да Војводина може без Мађара и Хрвата или је наиван или је луд. Нема Војводине без било које од 42 нације које у њој живе.

Како онда тумачите све већу затегнутост у „северној српској покрајини“, тихи талас незадовољства који прети да се разлије. Шта се дешава са „мирним панонцима“?

Видите, Црногорци у етничкој карти Војводине чине 1,5 одсто популације, а у инфраструктурама власти учествује преко 45 одсто, као што Србију представљају и брукају председник Црногорац, премијер — Црногорац. Ово не говорим због искључивости, напротив већ због чињенице да су сви они здушно против слогана у стилу Шумадија-Шумадинцима, Београд-Београђанима, Војводина-Војвођанима... а неоспорно је да само они који доживљавају неки простор и народ — унапре-

ђују га и воде напред. Ми смо у сулудој ситуацији. Чини се да нико не верује ником, а бити Војвођанин, Београђанин или Шумадинац, то је „стање духа“. У Војводини нико не води рачуна ко је када дошао, већ да ли се осећа као део те заједнице или је ту као „уљез“. Око 100.000 људи изјаснило се пре неки месец на оном референдуму око стварања српске крајине у Босни. Онда постављам питање да ли ови људи који схватају Војводину као гастарбајтерску оазу имају право да сада одлучују поново о судбини Војводине и оних који је осећају и воле. Да ли смо ми хендикепирани што немамо резервну отаџбину? Книн је иста прича. Гласали су сви који су знали да покажу то место на карти? Тако се губи легитимитет, долазимо до трагичног парадокса... Нисам ја или они који мисле слично мени дефинисао те грађане, они су сами то учинили. Нико нормалан не може делити људе на староседеоце и дођоше-колонице, већ се они сами изјашњавају да припадају тамо. Личанин сам пореклом, четири генерације мојих предака живи у Војводини и на памет ми није падало да учествујем у креирању судбина или својим гласом за неку САО будем одговоран за људе који живе у Лици...

ВОЈВОДИНА НИКАД ДАЉЕ

Један сте од покретача мировног устанка у Војводини. Због тога сте хапшени, насилно одведени у рат... Шта мислите да ли су ови вапаји за миром били делотворни!

Мировотворни покрет је аморфна маса која артикулише истинску тежњу људи за миром, за окончањем ратних сукоба... Ја сам агресиван миротворац, рату се супротстављам на недвосмислен начин. Мирним панонцима не одговара улчна демократија. Клајем вам наш човек је трпељив, али кад „пукне“... и зато ће грађани Војводине изаћи на тргове само једином са разговетним захтевима. То ће значити и крај-национал-социјалистичке власти у Војводини. Било би добро да се то исто синхронно догоди у Србији, пошто су Војводина и Србија увек природно усмерене једна на другу, надопуњујући се на конструктиван начин. Војводина никад није била даље од Србије него што је сада, под контролом Слободана Милошевића...

Медији у овом рату играју незахвалну улогу. По некима су средства информисања, све ово, изазвала, а неки су, пак, кроз медије открили своје националне корене. Где се данас зачула истина?

Телевизија Нови Сад је после мог хапшења добила строго наређење да се име ЛСВ/Ј или моје име ни у ком контексту не смеју спомињати. За то време светски медији (CNN, SKY, News, BBC, Mond, Time) „трубили су о томе, па је чак „случај Чанак“ изнет и у америчком конгресу, као пример недемократичности србијанског режима. Ово је пример који ја знам, па о каквој слободи медија ми разговарамо? Ниједан лист не може донети медијску промоцију као радио, а опет ниједна радио станица не може имати толико утицаја као телевизија. У Војводини не постоји приватна радио станица (осим једне у Сомбору, и то „музичке“), а може се само маштати да

приватник добије жељену фреквенцију за радио или телевизију. Данашњи гласноговорници су само за срамоту. Приучени пропагандисти заузимају у информативној хијерархији истакнута места. Надам се не за дуго.

ШТЕТОЧИНЕ НАСЛЕДНИЦИ

Да ли видите излаз из овог хаоса? Да ли ће на овим просторима коначно превладати разум, толеранција на супрот хистерије и ратног хушкања. Хоћемо ли доћи до праве демократије или се даље спотичати у мраку?

Суштина је да се мора радити на будућем јединству кроз признавање различитости. Поштујемо разлике, тражимо споне, не намећемо једни другима коначна решења. Када говорим о свођењу Србије на београдски пашалук (на чему фирер Милошевић здушно ради) имам у виду чињеницу да се полако губи Војводина као њен најеманципованији део, Косово, Санџак, а не би ме изненадило ни да се затражи шира локална самоуправа Шумадије, па појединих градова... Нама не требају окупирани територије у Хрватској оне нека живе свој живот, али то онда није у служби хегемонистичке политике нациста у Србији, где мали локални војди измишљени од стране Слободана Милошевића наносе огромне штете људима које наводно заступају. И тај живот регија мора бити схваћен као процес интеграције и окружења. Да би се некако средили ти разрушени делови земље, са тотално уништеном привредом неопходан је прилив страног новца. Нацисти су финансирали штампање лажних пара још пре три године, што ће довести до стравичне инфлације, која тек сада почиње да се захуктава. Прича о повампирењу фашизма је још једна глобална измишљотина пропагандног штаба актуелног режима. Морамо наћи своје место у Средњој Европи, јер само тако се можемо укључити у светске економске интеграционе токове. Међутим, страни новац неће да финансира мали, прљави рат балканског типа, мора да дође до пораза фашизма и нацизма, а онда може да се стабилизује привредни систем, да се гарантује неповредивост приватног власништва, да се врати сва земља... Нацистичке штеточине су какав-такав легитимитет одржавали резервама наслеђеним из комунизма. После њиховог одласка, онај ко дође на власт наићи ће на страховите економске проблеме, од земље ће остати згаришта од народа гробнице.

Када са власти оде Слободан Милошевић и СПС која није странка, већ наталожени механизам ничим омеђене свевласти, морала би се створити влада националног спаса, као релевантан политички фактор. У ту владу морали би ући и представници албанских партија и СДА... Таква прелазна влада морала би расписати нове изборе за скупштину Србије, која би тада била уставотворна, донео би се нови Устав Србије и по том уставу локална самоуправа која би била дефинисана кроз аутономне покрајине, а унутрашњи избори за покрајинске органе власти били би, наравно, спроведени по пропорционалном систему.

Разговор водила: Г. ЈОВАНОВИЋ

ТВ НОВИ САД, 12. УВЕЧЕ

Најпре је велики шеф Српске телевизије — испостава Нови Сад, прочитао гомили фразу из којих се с муком могло закључити да се он, Вучелић, безрезервно опредељује за једног председника Милошевића, јер он је миротворац, јер он не нуди мир зато што је то једини излаз већ што је то нормално и нема ни грама сумње да ће он, Милошевић, издати Србе у Крајини. То онај други мали, самозвани председник Бабић мора знати.

Боже, како сви велики — мали шефови, мала и велика служинчад увек рачунају на нашу заборавност. Само пре коју недељу, исти тај Вучелић, грмео је са своје телевизије о томе да Хрвате треба самлети, дотући их до самог краја, јер то је лак и за Шиптаре и за остале Мађаре и Муслимане који ће се од тог хрватског пораза упрпити и биће мирни као бубе.

После се у дневниковом додатку збило нешто што не памти људски сој од кад постоји телевизија. Та злосрећница је тако насрнула на градоначелника Суботице да смо сваког трена очекивали да ће га млатнути микрофоном. Шта је она, та несрећница, питала човека, какве му је свињарије подметала, како га је шамарала у здесна и слева, како му није дала ока да отвори приморавајући га да призна и оно и ово, да каже и кад је мајку први пут за сису ујео, да призна да је он уствари један зликовац који је по нечијем задатку растурио суботичку привреду а сад растура општину и државу. Све је вођено тако да се од човека, тог мирног Јожефа Касе, очекивало да на крају зариди и да ту иследницу замоли за опроштај. Човек је, међутим до краја остао миран и достојанствен.

А ми који то гледасмо, остадосмо пренеражени, ојађени и понижени у својој немоћи и очају, неверујући својим очима и ушима. Остадосмо да страхујемо да нам ускоро може банути нека Милијана Балетић с упереним микрофоном и приморати нас да све признамо. Спаси нас, Боже, кад то људи не могу.

М. ДАНИЛО

ЗЕБИЋ НАЦИОНАЛЕ

Када је ономад усвајан буџет за ову годину господин Министар „од финансија“ Јован Зебић пред посланицима и телевизијским камерама је рекао: „Господо посланици ко год је тражио списак изузетних пензионера могао је да га добије. Ја имам тај списак и могу га доставити ко то жели“.

Пошто господин министар није желео да губи време читајући изузетни списак редакција „Српске речи“ је на тражење многих читалаца намеравала да објави тај списак како би са њим упознала српску јавност, али нажалост то није било могуће. Три дана су нас шетали по министарствима и Влади све упућујући на онога ко је надлежан да одобри да нам се тај списак достави. Шетали су нас од Министарства финансија у Министарство за рад, а отуда нас слали код секретара Владе, па враћали у Министарство финансија, да би нам ови рекли да је најбоље да списак потражимо у Заједници пензијског осигурања. Налазили су свакојаке изговоре да би нам на крају госпођа главни административац српске Владе Мира Ђурековић казала: „Тај списак не може да добије свако, не воле људи да им се имена повлаче по новинама. Морате имати одобрење секретара Владе“. А господин секретар Будимир Јовковић нас је откачио рекавши да је одговор дат „нашој странци“.

Ова епизода речито говори о многим стварима. Пре свега о односу власти према јавности. Наше путештвије је показало да њима не пада ни на памет да је штампа, иако пред штампом, у цивилизованом свету, није допуштено сакривање података. Напротив, то прикривање је кривично дело и доказ недемократичности режима.

С друге стране, зачућујуће је одсуство смисла за поштовање према великанима наше историје, онима који су нас толико задужили да је отачество могло да им се, бар делимично одужи, тако што их је наградило изузетним пензијама. За нашу власт ти људи, очигледно нису понос којим се треба дичити, него срамота коју ваља прикрити. Министар Јован Зебић тврди да тих, који из буџета добијају национале, има 258 (посланик Предраг Мијанковић тврди да тих пензионера има „тачно 1169“). Како било да било једно је сигурно — потребно је да сви знамо те хероје, чiji урадак плаћамо месечно пензијом од педесетак милијарди динара. Наиме, за њихове пензије је у буџету одвојено исто онолико пара колико и за плате и материјалне трошкове Окружног суда у Пироту.

СКУПШТИНА

Скупштина нас је у 1991. години укупно забављала 62 радна дана под руководством два председника. А за тај рад платили смо 229 милиона динара, што значи да једна седница Скупштине грађане кошта 3,69 милиона динара (или 283.800 ДЕМ, прерачунато по званичном курсу). Када ове године будемо гледали представе из скупштинске арене та ће нас разонода коштати знатно више, јер је за њихов овогодишњи рад планирано да се утроши 995 милиона динара. То зна-

УЧИНАК ДРАГЕ НАМ ВЛАСТИ

СВЕ ШТО СТЕ ИМАЛИ КОГА ДА ПИТАТЕ А НИСТЕ СМЕЛИ ДА ЗНАТЕ

Три су грандиозна стуба на којима почива власт у Србији: Народна скупштина, Влада и председник Републике. Ко је, шта, како и колико од њих (у)радио у току прошле године веома добро знамо по томе како и да ли уопште живимо. Ипак, није лоше подсетити се још једном њиховог великог дела и то са становишта бројки. Дакле:

чи да ће нас они дневно коштати 2.727.197,26 динара, а тим парама, које се утроше на једнодневни рад Скупштине, да су дате за плате радника, могао би бити плаћен 341 радник са платом од осам хиљада динара. За онолико пара колико се даје за рад Скупштине може се дати годишња плата од 8000 динара за 124.434 радника.

ПОСЛАНИЦИ

Посланици су за те паре током целе прошле године радили шест дана у месецу, а за тај рад сваки од наших изабраника примио је (у новембру 91) најмање по 62 милијарде. Неки од њих добили су и знатно више, све зависно од места у хијерархији. За ову годину своје плате су подigli скоро пет пута тако да ће сваки од оних, које сте као своје представнике изабрали, у 1992. години добити месечно најмање по 223 милијарде динара. Да ли они за те паре раде оно што сте ви хтели то сами најбоље знате.

Током прошле године у скупштинској процедури су били 503 законске иницијативе. Од тога је Влада смислила 185 закона, а остало посланици. Поред Владе (која је предложила 185 закона) као законописци најчешће се јављају социјалистички посланици они су покренули 135 законских иницијатива, а сви посланици опозиције су укупно поднели 69 предлога закона. Од тога, скупштинска већина је сувојила само пет (три закона које су предложили посланици Српског покрета обнове — о враћању имовине Српској православној цркви, о Заштити Сремских Карловаца и о унидању Академије наука Косова; о објављивању закона (СРСЈ/В) и Закон о слободној продаји девиза (НС).

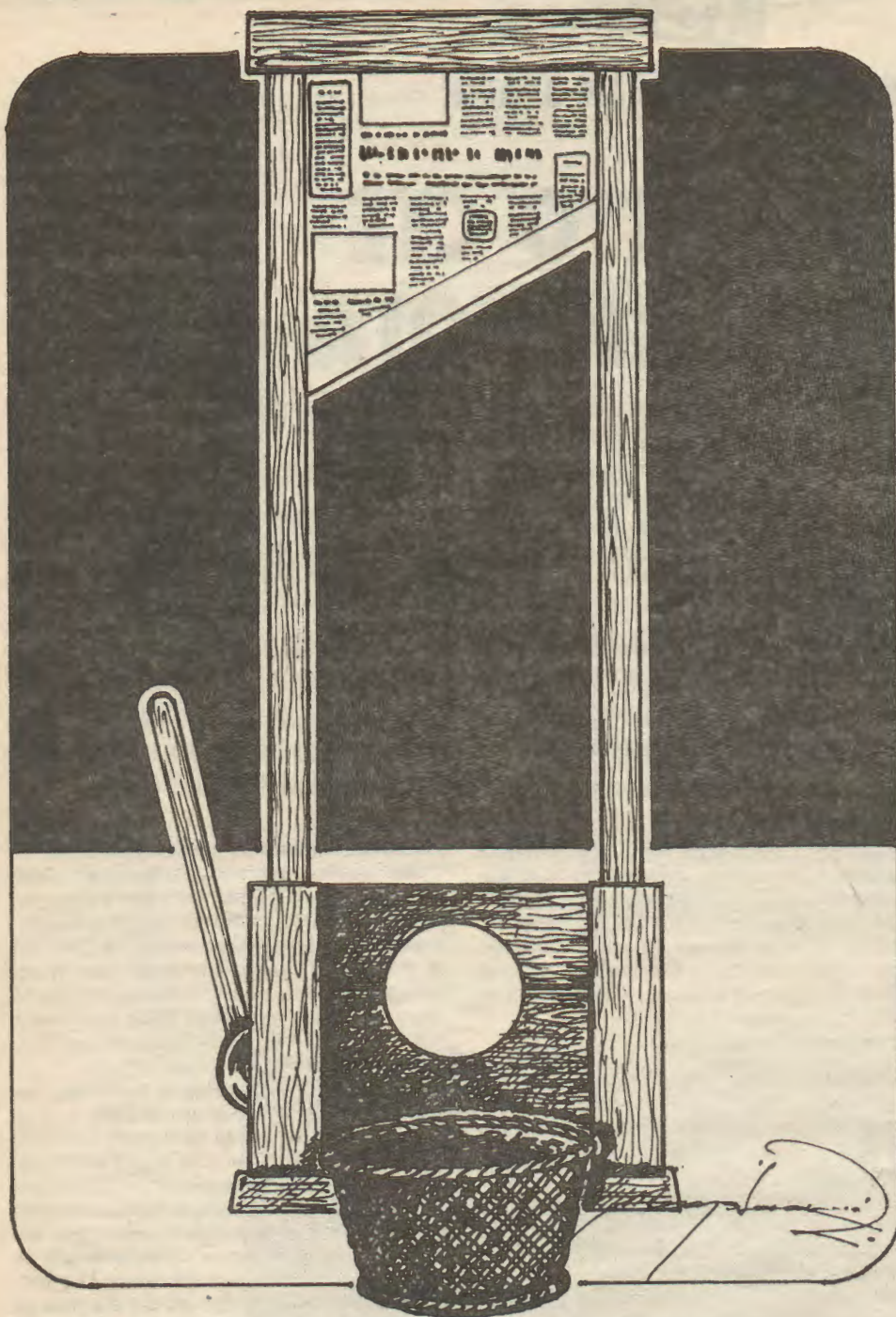
На предлоге закона стигло је 1013 аман-

дманских поднесака (то је папир на коме посланик подноси своје амандмане, тако да је број амандмана знатно већи јер на једном поднеску има и по пет-шест, па и више амандмана.). Од свих амандманских интервенција, у скоро 60 одсто случајева јављају се СПС посланици, а сви посланици опозиције ставили су три пута мање (240) амандмана (од тога броја скоро половина, то јест 101, поднели су посланици СПО).

Просечно је на седницама скупштине било по осам тачака на дневном реду, а то су они прорадили за осам сати рада (урачунавајући и паузу за ручак који траје око два сата). Једна од тајни скупштинског ресторана јесте и то колико су појели и попили посланици и новинари — скупштински извештачи, али судећи по изгледу многих може се видети да им активности народних заступника изузетно пријају. Толико добро их хране и поје да су, додуше само неки од посланика, чак морали и да штрајкују глађу. Злобници кажу да је ресторан главни кривац што у сали најчешће нема кворума, па Александар Бакочевић мора да одокомерном методом тврди како у сали има кворум. Узгред, остало је нејасно где су нестале паре које су одвојене за куповину опреме за електронско гласање.

ПИТАЊА

Једна од најомиленијих активности наших посланика, када нису у ресторану и када не гласају, јесте постављање питања. Посланичку љубопитљивост Влада и министарства су задовољили са 877 одговора. Најзнативији међу посланицима је жовијални Батрић Јовановић (СПС) — добио је чак 50 одговора на своја питања, за њим следе Живољуб Адасковић (СПС) и Војислав Недељ-

ковић (СПО), који су добили по 26 одговора, а са двадесет једним одговором прошла су три посланика: Зоран Хорван (СПО), Драгослав Петровић (НС) и Љубиша Поповић (СПО). Одговоре су посланици најчешће тражили од Министарства финансија (53). Да међу посланицима доминирају лекари може се закључити и по броју питања, која су постављана Министарству здравља (51), а да смо сељачка земља која брине о пољопривреди види се и из податка да је Министарство пољопривреде на трећем месту према броју одговора које је доставило (46). Да имамо правну државу Министарство правде је уверавало посланике учetrдесет једном одговору, а МУП-у Министарство одбране о стању безбедности, рату, мобилизацији и заштити државе на посланичка питања дали су по 32 одговора. Влада као колективни орган била је питана 363 пута.

ВЛАДА

Зад Влада смо прошле буџетске године платили више од милијарде немачких марака. За те паре од Владе смо добили два председника, са две комплетне Владе, које су у међувремену појачаване, тако да је кроз министарске кабинете прошло 11 потпредседника, а 54 министра су осетила сласт министарске фотеле. Међу њима су била чак три министра одбране и два полиције. А те Владе су нам за узврат подариле пакет пореских закона, по пароли „СВИ, СВИ, СВИ плаћају порез“, за нас, јер са нама нема неизвесности; направили 18 километара брзих пруга, обезбедиле просек плате од 10000 динара, оставиле без посла скоро милион људи, и непознат број њих мобилисали и послали на ратну касапницу, где су хиљаде и хиљаде погинули, осакаћени и полудели.

Поред својих предлога закона Влада је поднела и 52 амандмана, дала 333 мишљења о предлозима других предлагача закона, завела сто привремених мера, 37 пута именовала и разрешила одређене функционере и 28 пута уређивала урбанистичке прилике на Косову и Метохији.

ПРЕДСЕДНИК

Председника Републике, као што знате, месечно сте плаћали 73 милијарде, али поред плате њему су потребна и додатна средства која нису мала, али су скромна за једног тако „успешног“ шефа државе каква је Милошевић. Наш је председник прошле године много путовао и за то је потрошио две хиљаде милијарди (153.850 ДЕМ). Сваки шеф државе има своје саветнике, па тако и наш. Они су током прошле године добили 3.692.000 динара на име својих плата. Ако за њих и можемо да претпоставимо шта и како раде то никако не можемо рећи за оне који примају плату код председника Републике само зато што су „нераспоређени радници“. Милошевић је за своје бивше саветнике, оне у које је изгубио поверење, наставио да плаћа из буџета и за то је потрошио скоро три пута више него ли за оне који га тренутно саветују — бивши су плаћени 8.259.000 динара. За оне који слабије рачунају — то су паре од којих се могу дати плате од 10 милијарди, и то током целе године, за скоро хиљаду људи.

Председник Републике је четири пута ставио вето на законе које је изгласала Скупштина и тражио да се поново о њима гласа: о Закону о враћању имовине СПЦ (та његова жеља ни до данашњег дана још није испуњена, иако је закон усвојен још летос), о Закону о радним односима, о Закону о штрајку и о Закону о судовима.

НАЦИОНАЛЦИ

За оне који су нас изузетно задужили и, ваљда, зато добијају „пензију национале“ дато је током 1991. године 13 милиона динара. Ко су они можемо само претпостављати, јер господа у Влади брижно крију податке о нашим великанима. (Видите о томе оквир). Колико је то пара, којима плаћамо њихов минути рад, можемо дознати ако упоредимо са парама које је добило Министарство заштите животне средине за све своје активности у току 1991. године: за националне паркове Тара, Копаоник и Ђердап; за заштиту ретких биљака и животињских врста, за просторни план Власине, за израду каталога загађивача и за информациони систем Министарства укупно је дато исто толико пара колико је издвојено и за националне пензије. Очигледно је нашим властодршцима важнија заштита ретких политичких животиња неголи заштита животне средине. О томе колико су та господа на цени говори и други податак, за све плате свих судија Уставног суда Србије дато је скоро три пута мање пара него ли за националне пензионере.

Драгослав ГРУЈИЋ

МИЛЕНКО РАДИЋ, АДВОКАТ: ДРУШТВЕНА ИМОВИНА И ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ

ЖАЛИО СЕ, НЕ ЖАЛИО — ОНИ УЗИМАЈУ

20. 01. 90. неуспех Конгреса ЦК СКЈ означава је почетак распада друштвених и политичких организација на савезном нивоу. Реч је о организацијама које су 45 година радиле бесправно, нерегистроване, СКЈ, ССЈ, ССРПЈ, ССЈ, ССОЈ, СУБНОР, СРВСЈ.

14. априла 90. РИВ-у и СИВ-у подносим предлог да се обезбеди документација у вези целокупне имовине ових организација и да се иста попише јер постоји могућност злоупотреба и нестанка документације.

Током маја СИВ је формирао комисију која је почела са пописом имовине.

26. 05. 90. образован је Одбор за припрему демократске и програмске обнове СКЈ са председником Мирославом Ивановићем.

28. 08. 90. понављам захтев РИВ-у и СИВ-у за попис имовине и обезбеђивање документације с обзиром да имовина још увек није пописана.

22. 01. 91. Одбор је престао са радом, а сва имовина на основу записника поверена, од стране „Ивановићеве комисије“ на чување СК ПЈ: 253 стана, 25 аутомобила, 15,5 спратова зграде ЦК, 15,000.000 динара у кешу и 13,000.000 у кешу на име сакупљене чланарине. СК ПЈ је одмах издао око 10 спратова за 2,5 милиона ДЕМ годишње.

17. 05. 91. Подносим тужбу против СК ПЈ са предлогом да Суд (IV Општински у Новом Београду) усвоји и изда привремену меру на основу које би се СК-ПЈ забранило располагање имовином док се не донесе коначна одлука Суда. Тражио сам да се наведена имовина подели регистрованим странкама (с обзиром да републике нису показале интересовање) по републикама, а сразмерно освојеним гласовима на изборима. За СПО сам тражио 1% од имовине јер сам оценио да је то реално учешће. Судија Љиљана Лабан која је већ водила поступак за поделу имовине против СПС-а примила је и овај предмет и покушала је да ова два предмета споји у један поступак. Због пристрасног вођења поступка против СПС-а и због принудног скидања 150.000 динара са рачуна СПО-а (незаконитог) тражио сам њено изузеће и Председник суда је прихватио мој предлог уз одређивање другог судије који до данас није заказао рочиште нити је одлучивано о привременој мери која има третман хитности.

28. 12. 90. Скупштина доноси, Закон о изменама и допунама Закона о правима и дужностима савезних органа у погледу средстава у друштвеној својини која они користе ступио је на снагу 06. 01. 91. (Основни закон објављен је у Сл. л. СФРЈ, 56/80 и 64/86). Законом се утврђује начин издавања станова и начин откупа стамбене зграде или стана.

12. 02. 91. Савезни секретар за правосуђе и управу Владо Камбовски доноси Упутство о примени одредаба о откупу стамбених зграда

Да бисте срећном народу одузели све што има, довољан је и неопходан само један услов: да народ у вас има неограничено поверење. За разлику од народа ми имамо поверење само у датуме и бројке.

и станова из Закона о правима и дужностима савезних органа у погледу средстава у друштвеној својини која они користе. Упутство је ступило на снагу 23. 02. 91. (Политика од 13. 10. 91. спомиње злоупотребе Камбовског око откупа стана у Београду).

04. 03. 91. Тражим од Скупштине Србије да закаже ванредну седницу ради предузимања потребних мера у циљу спречавања распродаје станова који припадају Федерацији.

07. 03. 91. Влада одговара да нема потребе да се закаже ванредна седница јер је Влада упутила писмо СИВ-у поводом овог предлога, а ради преиспитивања усвојених решења (прописа на које указујем да омогућавају злоупотребе).

26. 03. 91. Поднет посланик СПО-а др Војислав Недељковић подноси предлог Закона о враћању Српској православној цркви, зграда, задужбина, зграда легата, стамбених зграда и грађевинског земљишта, који су

прешли у друштвену својину, на основу Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта.

Закон је усвојен у Скупштини 18. 04. 91. а 25. 04. 91. Слободан Милошевић одбија да прогласи Закон враћајући га Скупштини да поново гласа о њему.

МИЛОШЕВИЋ И ИНФЛАЦИЈА

Стамбене зграде и станови на којима право располагања имају Федерација, Република, Београд или општине, могуће је по постојећим прописима откупити по цени која је неколико пута мања од тржишне цене. Иначе, став 2. члана 59. Устава Републике Србије гласи: Средства из друштвене и државне својине отуђују се по тржишним условима, у складу са законом.

„Разуме се, она материјална добра која су деценијама стварана у друштвеном сектору биће сачувана, односно нећемо допустити дезинтеграцију и уништавање друштвеног капитала који су стварале генерације радника уз велике напоре и одрицања. Тај капитал припада целој Републици, свим грађанима — и деци која ће се тек родити.“ (Говор Милошевића у Панчеву 10. 5. 1990.)

Вила Слободана Милошевића од око 326 м² је крајем јула 91. процењена на око 7.000.000 динара. Тржишна цена квадратног метра стамбене површине на тој локацији последњих двадесет година кошта цца 2.000 УСД.

Уколико претпоставимо да ће вредност Милошевићеве виле бити ревалоризована 31. 12. 92. са цца 7 милиона 26. 07. 91. на 14 милиона, Милошевић може откупити ову зграду за око 179 месечних плата од 80.000 колико сада има.

Уколико месечна инфлација у овој години буде 8%, половином децембра 92. Милошевић ће моћи вилу да откупи за 69 месечних плата (са 8% инфлација месечно Милошевић ће у децембру имати 201.453 динара плату).

Уколико месечна инфлација у овој години буде 25% како предвиђају меродавни институти (Политика 10. 01. 91.) Милошевић ће у децембру имати плату 1.164.000 динара и вилу ће моћи да откупи са 12 месечних плата.

Напомињем да се вредност стамбене зграде или стана мења једанпут годишње, 31. децембра сваке године. Уколико Милошевић откупи вилу у децембру ове године, оствариће зараду од 500.000 УСД. Ову могућност сада ужива у Београду више десетина хиљада носиоца станарског права, закупаца и других корисника. С обзиром да се ради о утицајним представницима власти, да ли је њима у интересу да инфлација буде већа или мања??????? За то време, новим пореским прописима грађани Србије ће имати стандард сличан стандарду Етиопљана. Имаћемо цареве и верне, сиромашне слуге.

01. 04. 91. Подносим Предлог за доношење Закона о претварању имовине бивших друштвено-политичких организација у државну својину.

06. 06. 91. СИБ доноси Одлуку о одређивању стамбених зграда и станова на којима право располагања има СФРЈ који се не могу продавати, односно откупљивати. Одлука ступа на снагу 22. 06. 91.

26. 07. 91. Слободан Милошевић откупљује вилу у Толстојевој 33 од 326 м². До октобра то раде: Александар Бакочевић, Борисав Јовић, Кољ Широка, Синан Хасани (НИН 13. 12. 91.)

14. 08. 91. Тражим од Скупштине да покрене поступак за разрешење републичког јавног правобраниоца и републичког јавног тужиоца јер нису предузели мере да заштиту друштвених интереса (заштиту плаћкања имовине по багателним ценама и сл).

19. 09. 91. Влада предлаже Скупштини доношење измене Уставног закона на основу кога би: стамбене зграде, односно станови у друштвеној својини којима располаже општина, град Београд, аутономна покрајина и република, односно на којима су право располагања имале раније друштвено-политичке организације, односно стамбене зграде и станови који су са тих организација пренети политичким организацијама, за које се утврди законом до 31. 12. 91. у државној својини.

23. 09. 91. Подносим Амандмане на овај Предлог са допуном да се наведена имовина може издавати искључиво по тржишним условима.

Пре заказане седнице Скупштине (почетак октобра), Влада повлачи овај предлог и под истим датумом прилаже други закон.

16. 10. 91. Предлажем текст Уставног закона на основу кога би имовина бивших друштвено-политичких организација постајала државна уз могућност издавања искључиво по тржишним условима.

16. 10. 91. Влада наводи да је, правно гледано, могуће вратити стамбене зграде и виле на Дедињу бившим власницима уколико би се створио уставно-правни основ за повраћај национализоване имовине у приватну својину.

16. 12. 91. Подносим Предлог закона о заштити продаје непокретности чији су власници: Федерација, република, Београд и друштвено-политичке организације. Предлажем поништавање до сада склопљених уговора и враћање уплаћених износа са каматом.

25. 12. 91. СИБ доноси Одлуку да се скине забрана са откупа дела стамбених зграда и станова који су власништво Федерације. Одлука је ступила на снагу 04. 01. 92. (у напред наведеном списку то су масно одштампани станови). Посебно је важно да ови закони, поред омогућавања носиоцима станарског права да врше откуп или плаћку, откуп допуштају закупцима и другим корисницима. У време када народ гладује, када размишља да ли ће преживети, када се омладина моли Богу само да рат престане, функционери, бивши и садашњи, врше плаћку (имовине која припада и коју су стварали сви грађани Србије) на начин који је могуће извршити једанпут у пет стотина година. Србија као изузетак, задржава комунистички начин организације

друштвено-политичког живота, задржава систем који је у целом свету омогућио највеће злоупотребе. Доласком комунизма на власт пре четрдесет и више година извршена је једна плачка и подела ратног плена, а сада смо сведоци још једне плачке и поделе плена.

26. 12. 91. Подносим поново Предлог Закона као онај од 16. 12. 91.

06. 02. 92. Тражим интервенцију Радомана Божовића да закаже ванредну седницу Скупштине, да донесе Уредбу о забрани располагања или предложи јавном правобраниоцу да покрене поступак за издавање привремене мере забране откупа ових станова до коначног решења.

БУЏЕТ СФРЈ

У управо усвојеном Буџету СФРЈ наглаше се неке ставке Буџета СФРЈ које је потребно објаснити с обзиром да доводе до узнемирења грађана, грађана који немају основне услове за живот. У Буџету за 1992. је предвиђено издавања:

14.415.000.000 динара за бенефициране пензије бораца (без војних пензија)
600.000.000 динара на име трошкова авиона за гашење шумских пожара.

101.976.000 динара за личне дохотке функционера на располагању.

47.759.000 динара за рад Музеја револуције народа и народности Југославије.

36.000.000 динара на име чланског улога СФРЈ у Афричку банку за развој
35.652.000 динара на име трошкова одржавања и

14.950.000 динара за Музеј II заседања АВНОЈ-а у Јајцу

12.460.000 динара за финансирање СУБНОР-а

10.500.000 динара на име средстава солидарности за несврстане земље у развоју

10.000.000 динара за финансирање Савеза резервних војних старешина

35.566.000 коришћења репрезентативних виле на Брионима

9.666.000 динара за опремање службених станова

5.002.000 динара за Првомајску награду

3.888.000 динара на име трошкова одржавања Плавог воза

2.708.000 динара на име трошкова консултација и састањака групе несврстаних земаља

978.000 динара на име трошкова програма посета репрезентативним објектима

О коликим средствима је реч, довољно је подсетити се да је у истом Буџету предвиђено 7.069.000 динара за обезбеђење и смештај избеглица, а у Буџету Србије предвиђено је за 1992. укупно 8.600.000 динара на име финансирања свих странака (осим СПС) које имају посланике у Скупштини.

ПОВОДОМ БЕСПРИМЕРНЕ И БЕСКРУПУЛОЗНЕ ОТИМАЧИНЕ И ЈАГМЕ ЗА ДРЖАВНИМ/ДРУШТВЕНИМ СТАНОВИМА У СРБИЈИ, ОД СТРАНЕ ОНИХ КОЈИ У СТАНОВИМА НЕ ОСКУДЕВАЈУ И КОЈИ ДРУГИМА ОНЕМОГУЋАВАЈУ ДА ИХ ИМАЈУ УСЕЛИ СЕ ПА ВЛАДАЈ!

ДРУШТВУ СРПСКО-ЈЕВРЕЈСКОГ ПРИЈАТЕЉСТВА

Љубомиру Тадићу, председнику

Клари Мандић, секретару

Упознати сте, вероватно, као и најшира јавност, да је Председник Републике Слободан Милошевић, током овог крвавог рата, стекао имање и кућу на Дедињу, у Толстојевој улици број 33.

У оправданом гневу многих грађана, тај поступак већ се квалификује као вид ратног профитерства.

Постоје, међутим, у целој овој афери, и чињенице за које би морало да буде заинтересовано Друштво српско-јеврејског пријатељства, те смо слободни да вам их предочимо.

На основу овлашћења Министарства финансија бр. 72690 од 6. октобра 1942. и акта Комесарске управе окупиране Србије о располагању јеврејском непокретном имовином од 29. септембра 1942. и 4. октобра 1942. године, а у смислу Уредбе о припадању имовине Јевреја Србији м.о. бр. 3313 од 26. августа 1942. године, право власништва на грађевинском земљишту сестара Малвине и Елвире Кон, кћерки познатог српског Јеврејина Геце Кона, у Толстојевој улици 33 у Београду, укњижено је у корист Србије као државе.

То је учињено по законима Трећег рајха против Јевреја.

Исто имање, до кога је Србија дошла на основу нацистичког прописа, сада је, уместо да је враћено евентуалним наследницима или Јеврејској општини, пренесено у власништво Председника Републике.

Због својеврсног продуженог коришћења политике и праксе Трећег рајха против Јевреја од стране Председника Републике Србије, Српски покрет обнове може само да изрази извињење свим Јеврејима, а на вама је да предузмете све мере како би се ова тешка љага са лица Србије што пре и законски отклонила.

Хоћемо да верујемо да Друштво српско-јеврејског пријатељства, персонално и програмски, није само још једна од многих филијала владајуће странке, па се надамо да ћете то, и поводом срамног чина о коме је реч, недвосмислено показати.

У питању је и углед српско-јеврејских односа пред најширом међународном јеврејском заједницом.

Молимо вас да нам одговорите шта сте предузели.

У Београду, 3. јануара 1992.

За Председништво СПО
Богољуб Пејчић, потпредседник

ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ Пред. Радоману БОЖОВИЋУ

Пре него што сте као Председник Владе, 23. 12. 1991. положили заклетву да ћете се у своме раду придржавати Устава и закона и да ћете своју дужност вршити часно, изјавили сте да ће интерес грађана Србије бити основ делатности Владе.

Полазећи од тих обећања, у прилици сте да предузмете потребне мере у циљу спречавања пљачкања имовине коју су стварали грађани Србије.

Наиме, на основу савезних прописа који су ступили на снагу 23. феб. 1991. омогућено је: носиоцима станарског права, закушцима и другим корисницима да откупују станове који се воде као власништво Федерације, а који се налазе на Дедињу. На основу тих прописа могуће је да се станови и породичне куће откупују по цени која чини десети део тржишне цене. На овај начин омогућава се закушцима, корисницима и носиоцима станарског права да откупом остваре зараду од 100.000 УСД — 900.000 УСД. То је био разлог да је Српски покрет обнове, 04. марта 1991. тражио од Народне скупштине да закаже ванредну седницу ради спречавања пљачкања друштвених или државних добара.

Након четири дана, 8. марта 91. Влада је одговорила „неопходно је да се изузму од продаје станови и стамбене зграде који се налазе на посебно атрактивним локацијама у Београду (Дедиње и сл.). С тим у вези Влада је упутила писмо СИБ-у, па из тог разлога није потребно заказивати ванредну седницу Скупштине Републике Србије“.

Дана, 14. јуна 1991. СИБ је донео Одлуку да се одређене непокретности не могу продавати односно откупљивати. Одлука је ступила на снагу 22. јуна 1991. а након четири дана почео је рат у Словенији. Док је пажња грађана била усмерена на ратне сукобе у Словенији, истог дана почео је откуп станова на Дедињу (Толстојева 33...).

Дана 26. дец. 1991. Српски покрет обнове подноси Скупштини Предлог закона о забрани продаје и откупљивања стамбених површина које су друштвено/државно власништво, а дан после СИБ доноси Одлуку о скидању забране продаје и откупа станова коју је донео 14. јуна 1991.

Предлажем да Влада искористи своја овлашћења и донесе једну од следећих одлука:

— Заказивање ванредне седнице Скупштине на којој би се усвојили предложени Закон на основу кога се поништавају сви склопљени уговори о продаји или откупу станова и породичних кућа као и забрана даљих откупа и продаје станова који су друштвено/државно власништво,

— Влада може да донесе Уредбу на основу које ће забранити даљу продају и откуп са ретроактивном применом,

— Влада може да захтева преко Јавног правобранилаштва издавање привремених мера забране продаје станова и стамбених површина до коначног решавања овог проблема.

Напомињем да је данас ступила на снагу Одлука нелегалног и нелегитимног СИБ-а на основу кога је од данас дозвољено закушцима, корисницима или носиоцима станарског права да откупе по цени која износи 1/10 од стварне цене следеће станове или зграде:

1) Чакорска 2а (три стана површине 523 м ²)	7) Леди Педет 4а (три стана 273 м ²)	13) Сундачићева 2 (120 м ²)
2) Симе Луке Лазића 8 (три стана 284 м ²)	8) Васе Пелагића 46а (пет станова 376 м ²)	
3) Ужичка 36 (три стана 418 м ²)	9) Васе Пелагића 46б (три стана 230 м ²)	
4) Ужичка 4 (три стана 192 м ²)	10) Јездичева 7 (стан од 123 м ²)	
5) Толстојева 52 (четири стана 516 м ²)	11) Прол. бригада 31 (четири стана 583 м ²)	
6) Бањичке жртве 6 (два стана 128 м ²)	12) Прол. бригада 90 (три стана 148)	

СПО
Члан Председништва
Адв. Миленко РАДИЋ

ОД ПРОСКРИПЦИЈА ДО ЛИКВИДАЦИЈА

КРАЂИ ЗА ГЛАВУ

Пут ка самодржављу и тиранији обично је попрскан крвљу. Уверљив пример је начин на који је Корнелије Сула успоставио своју страховладу. Он је одмах по увођењу своје диктатуре проscribeовао (ставио на списак) све оне које је хтео да погуби и прописио награде убицама и потказивачима, а казне за оне који прикрију проscribeоване. То су, дакле, били спискови оних који су стављени ван закона, па стога нико није смео да им помогне а свако је могао да их убије. Потом је започињала грозничава хајка на људе и свеопште стање непријатељства и страха, у којем је све што је било покварено одједном избило на видело.²⁾

НАГОВЕШТАЈ НОВИХ ПРОСКРИПЦИЈА

Нарочито је био карактеристичан начин на који су проscribeије проводили чланови другог тријумвирата: Октавијан, Антоније и Лепид. Кад су остали сами, пописивали су оне које ће погубити; најпре оне на које су подозревали због моћи, затим своје личне непријатеље, а потом су узајамно предавали једни другима рођаке и пријатеље за погубљење. Тако је Октавијан изручио плаћеним убицама свог пријатеља Цицерона, Лепид свог брата Паула, Антоније свога ујака Лукија Кесара. У списак су затим дописивани и други: једни као непријатељи, други само због увреде, једни опет као пријатељи њихових непријатеља, или непријатељи њихових пријатеља, или, пак, зато што су се истицали богатством... И увек је на списковима дописивано име неко-

Пишу:
Коста ЧАВОШКИ
Мирјана СТЕФАНОВСКИ

га од оних који су осуђени погрешком, да не би изгледало да су невини погубљени.³⁾

Римске проscribeије су биле толико делотворан начин сатирања политичких супарника да му нису одолели ни наши савременици. Први наговештај да ће се оне можда опет употребити био је необичан списак који је 19. децембра 1991. године објавио крагујевачки лист **Светлост**. Њему је претходило следеће објашњење:

„Редакција **Светлости** добила је захтев из Крагујевачког корпуса који је потписао заступник команданта пуковник Будимир Ракић да објави списак војних обвезника који избегавају да се јаве у ратну једницу 5540 (текст захтева објављујемо уз списак имена), који живе на подручју општине Крагујевац. Сви подаци о војним обвезницима дати су према приложеном списку из команде Корпуса“.

Уз свако име објављена је и адреса становања, а код уобичајених имена и средње слово, односно име једног од родитеља; веровно у намери да носиоци тих имена буду што лакше пронађени.

Нема никакве сумње да је овај списак, попут негдашњих спискова на римском Форуму, намењен оним родољупцима који у својим редовима не трпе дезертере и издајце. Војне власти су, наравно, могле да све ове војне обвезнике одмах приведу војном суду без много буке и оглашавања. Оне то, међутим, нису учиниле, можда из оних разлога којима су се руководили и Лепид, Антоније и Октавијан када су овако образложили обрачун који су спремали:

„Мада смо могли да одмах на препад по-

**Више ништа није узнемирало
наследнике: ни стид, ни закон, ни
обзир према држави и отаџбини.1)**

хватамо и побијемо оне које смо одлучили, ми смо више волели да их јавно проскрибујемо, него да их још неупознате уништимо и то због вас грађани, да не би војници, гневни, чинили неправду невинима, пошто буду имали избројане и одређене људе по имену".⁴⁾

То је управо учинила крагујевачка **Светлост** када је избројала 381 име наводних дезертера са свим подацима за идентификацију и брзо налажење. „Потребно је“ — објашњавају даље Лепид, Антоније и Октавијан — „да се увређеној и наљућеној војсци... учини неко задовољство“.⁵⁾ То су одмах схватили поједини крагујевачки директори који су брже-боље почели да отпуштају са посла проскрибоване војне обвезнике.

РУГЛО ОД СКУПШТИНЕ

Додуше, између негдашњих и данашњих проскрипција могу се уочити и неке разлике. Римски насилници и тријумвири стављали су на списак најугледније грађане — бивше конзуле, трибуне и преторе, сенаторе и витезове. Наши су почели са именима непознатих људи, највероватније због тога што су спискови оних познатијих већ одавно сачињени.

Много је важнија разлика у непосредним последицама. Док су у Риму проскрибовани за очекивану награду одмах убијани, у нас су за сада изложени само јавној осуди, губитку посла и нејасним претњама. Но, да ли је баш тако? Ако смртне претње дезертерима и „издајницима“ још нису јавно упућене, оне су тајно већ изречене, и то — а где би другде — у Народној скупштини Србије.

Тајне седнице парламента нису, иначе, непознате. Њих је повремено одувек било. Најбољи пример је енглески парламент XVIII века. До Ђорџа III радња парламента сматрана је државном тајном, па је објављивање извештаја са седница парламента у начелу било забрањено. Новине су, додуше, и тада објављивале говоре чланова парламента, али без објављивања њихових имена или су те говоре стављали у уста старих римских политичара — Марка Антонија, Јунија Брута и др. Захваљујући тајности својих расправа и опредељења приликом гласања, чланови парламента нису били под поузданом контролом својих бирача и јавности. Стога су били веома подложни кварињу и поткупљивању, па је Ђорџе III, који је по речима једног Француза имао прохтеве турског султана, чак постао мајстор парламентарне корупције. Тако је тајност парламентарних заседања постала главно средство одбране корумпиране парламентарне олигархије.⁶⁾

У нас тајна заседања Народне скупштине имају нешто другачију сврху: да прикрију од јавности оно ругло од Скупштине које се само назире на њеним јавним седницама. Уверљив пример је последња тајна седница Скупштине одржана почетком децембра прошле године.

ИЗДАЈНИЦИ У РЕДОВИМА ПОСЛАНИКА

На њој је најпре генерал **Томислав Симоновић**, тадашњи министар одбране Србије без икакве војске којим би је бранио, поднео „поверљив“ извештај у којем није било ничега

што ионако није било познато Главном стојеру непријатељске Хрватске. А потом су истакнути букачи владајуће странке, које ћемо назвати правим именом да не бисмо вређали успомену на старе Римљане, почели да клеветују и грозе опозицији. По већ устаљеном протоколу на тајним скупштинским заседањима, прво је узео реч **Војислав Шешел** који је одмах „открио“ стране агенте и издајнике у редовима народних посланика:

„Сматрам да је експозе министра одбране последња прилика да Народна скупштина заузме став о једном врло важном питању — докле ће се толерисати сејање дефетизма и дезертерске пропаганде у Србији? Докле ће дезертери добијати публицитет? Докле ће поједини политички лидери да слабе ратне напоре Србије? Док једни гину на фронту, други шире дефетизам — агенти страних обавештајних служби којих има и међу посланицима Народне скупштине. То одговорно тврдим... Слушајте, сутра ће нам баш те издајнике, плаћенике страних обавештајних служби, наметнути на чело Србије... Или ће нам наметнути тог издајника принца Александра или ће ове издајнике из Београда“.

Др Војислав Шешел (СРС)

„Сматрам да је експозе министра одбране последња прилика да Народна скупштина заузме став о једном врло важном питању — докле ће се толерисати сејање дефетизма и дезертерске пропаганде у Србији? Докле ће дезертери добијати публицитет? Докле ће поједини политички лидери да слабе ратне напоре Србије? Док једни гину

„Мора се престати са давањем малтене моралне и сваке друге подршке таквим људима. И не само људима већ и организацијама и кренути са једном озбиљном акцијом пропагандне природе; то је најбоље, дакле, политичким средствима. А тамо где је то јасно, где не може да помогне ни то, онда спровести мере које свака држава која држи до себе и која има одређене циљеве, мора да учини, а то је затварање, а ако треба и стрељање. Јер, ако ми не стрељамо њих, они ће нас“.

Драгослав Алексић (СПС)

на фронту, други шире дефетизам — агенти страних обавештајних служби којих има и међу посланицима Народне скупштине. То одговорно тврдим... Слушајте“? — запретио је даље Шешел — „сутра ће нам баш те издајнике, плаћенике страних обавештајних служби, наметнути на чело Србије... Или ће нам наметнути тог издајника принца Александра или ће ове издајнике из Београда“.

Једино је преостало да јасно каже како треба поступити са издајницима чији списак већ одавно има у глави. Уместо тога, само је упозорио да ваља брзо деловати док не буде касно.

„Над нам изазову пушкарање на београдским улицама, и спремају се за то, и већ су главни издајници најавили репризу 9. марта, онда ће све бити касно.“

Као у неком добро диригованом хору, са Шешелем се одмах сложио друг по оружју и посланик владајуће странке (СПС), **Јова Цветковић**, чије речи, баш као и излагања потоњих посланика, преносимо онако како су изговорене, без икаквих језичких и стилских дотеривања.

„Међу нама има, наравно“, — вели Цветковић — „ово што је рекао Војислав Шешел — издајца и шпијуна... Мислим да под хитно морају министарство за одбрану и министарство за унутрашње послове да предузму нешто конкретније да ови људи, који се не одазивају позиву и који су издајце одговарају за то.“

Тиме је својим колегама из владајуће странке великодушно препустио да утврде конкретне мере против дезертера и издајника.

СТРЕЉАЊЕ ПО КРАТКОМ ПОСТУПКУ

Ту улогу злосутнице конкретних мера наводних издајника преузели су **Драгослав Алексић** и **Љуба Новаковић**, посланици Социјалистичке партије Србије. Први се најпре вајкао како се „неадекватно... прати и одговара на наводне мировне иницијативе од стране разних организација које, у ствари, очигледно раде као агенти разних страних обавештајних служби“. А потом је прешао на конкретно:

„Мора се престати“ — поручује Драгослав Алексић — „са давањем малтене моралне и сваке друге подршке таквим људима. И не само људима већ и таквим организацијама и кренути са једном озбиљном акцијом пропагандне природе; то је најбоље, дакле, политичким средствима. А тамо где је то јасно, где не може да помогне ни то, онда спровести мере које свака држава која држи до себе и која има одређене циљеве, мора да учини, а то је затварање, а ако треба, и стрељање. Јер, ако ми не стрељамо њих, они ће нас.“

Лењин је својевремено упозоравао Народни комесаријат за правосудје да противнике нове власти ваља кажњавати „немилосрдно, све до стрељања“ и да сваком руководиоцу овог комесаријата треба поставити питање колико је трговаца и других „гадова који злоупотребљавају нову економску политику“ затворено и стрељано.⁷⁾ Млађани Драгослав Алексић је одмах схватио да је **стрељање по кратком поступку** срж болшевизма. Једино нас је збунило његово настојање да тај свој политички **средо** прикрије од јавности. О тој његовој притворности најбоље сведочи његов напис у **Политици** од 31. децембра 1991. у којем је на цигло два ступца, као у каквој почетници за новинарске приправнике, успео чак дванаест пута да помене Србе и српски народ којем је потребан српски национални простор. Том приликом је, на наше велико изненађење, говорио о обавези Срба „да људски живот буде на што вишој цени“, што је у дубоком нескладу са његовом тајно израженом вером да политичке

супарнике треба без милости стрељати. Јер, ако бољшевици и њихови недорасли следбеници морају стрељати своје противнике, да ови не би стрељали њих, онда људски живот нема никакве вредности.

СКИДАЊЕ ГЛАВА БЕЗ АДВОКАТИСАЊА

Најдаље у овим претњама смрћу отишао је **Љуба Новаковић**. Није наравно пропустио да одмах изрази потпуну сагласност другова из црвене владе и госпде из црвене „опозиције“: „И сто посто подржавам дискусију господина Шешеља и друга Јове и друга Алексића.“ А потом је овако запретио издајничкој опозицији:

„И сто посто подржавам дискусију господина Шешеља и друга Јове и друга Алексића. Имам право на своје мишљење, нећу да га износим ни у штампи ни да се препуцавам, али ипак у току недеље, бар са двадесет команданата разговарам и знам шта мисле, шта их боли и шта их мучи. Брзо ће се овај рат завршити. Неком ће они пресудити и то лако ће га пресудити. Неће моћи дуго да функционише неки закон... Онај ко ради против грађана Србије и шире, Крајине и српског народа, он мора бити крађи за главу, ипак је ово рат. Он нема времена за правду, проучавање, суђење и адвокатисање.“

Љуба Новаковић (СПС)

„Имам право на своје мишљење. Нећу да га износим ни у штампи ни да се препуцавам; али ипак у току недеље бар са двадесет команданата разговарам и знам шта они мисле, шта их боли, шта их мучи. Брзо ће се овај рат завршити. Неком ће они пресудити; и то лако ће га (треба „му“ — напомена аутора) пресудити. Неће моћи дуго да функционише неки закон... онај ко ради против грађана Србије и шире, Крајине и српског народа, он мора бити крађи за главу; ипак је ово рат. Он нема времена за правду, проучавање, суђење и адвокатисање.“

Довољно је, да народни посланик Љуба Новаковић и његови црвени другови буду без душе, па да многи из опозиције остану без главе; и то без икаквог суђења и права на одбрану, које Љуба Новаковић од миља назива адвокатисањем. Држава којом владају Љуба Новаковић и његова странка може се, дакле, замислити и без правде, адвоката и суда; довољно је да постоје целати.

ОД ПРЕТЊИ ДО ПРОЛИВАЊА КРВИ

Неки ће вероватно приметити да се на овакве изјаве народних посланика не треба много обазирати. Љубо се варају, јер свака реч изговорена у Народној скупштини има тежину, а нарочито ако је спонтано изречене на тајној седници. Поучан пример представљају отровне речи у хрватском сабору којима су, после атентата у Сарајеву 28. јуна 1914, франковци претили својим политичким супарницима. Том приликом Срби су жигосани као из-

дајници. Отуда у стенографским белешкама са 75. седнице сабора од 30. јуна 1914. налазимо следеће повике и претње:

„Слава Фердинанду! Доље Срби, доље убојице!“

„Србин више нема ријечи у хрватском сабору.“

„Поручите, бане, нашем краљу, да су Хрвати вјерни, а Срби издајнице!“

„Са српством се мора у Хрватској обрачунати.“

„Убојице крвавих руку!“

„Српство је само по себи велеиздаја!“

„Сваки поштен Хрват, сваки човјек, који имало држи до свијетле хабсбуршке династије, не смије са Србином заједно сједети.“

Једва да су ове претеће речи изговорене у хрватском сабору, а већ је франковачки периферијски олош, нахушкан од војних власти и полиције, искаљивао рушилачки бес над недужним Србима. А затим су војне и грађанске власти организовале инсценирана суђења, узимале таоце и интернирале сумњиве, да би 1914. по избијању непријатељстава, у Мачви дошло и до погрома над српском нејачи.

Слично се може догодити и са данашњим жигосањем политичких супарника као издајника и претњама да ће се они стрељати по кратком поступку или скратити за главу без икаквог адвокатисања. Јер, сама претња да ће се пролити крв мора на крју, да би уопште била делотворна, довести до стварног проливања крви. У томе је, изгледа, био и трагични удес вођа готово свих преврата и револуција. Нико од њих није волео крв, а ипак су је потцима проливали. Сви су се они, бар на почетку, гнушали извршавања смртне казне. „Сви они“ — уверава нас **Штефан Цвајг** — „хоће у почетку само да застраше смртном казном своје политичке противнике, да би их држали у шаху: али ђавоље семе проклија силом чим теорија одобри убијање. Кривица француских револуционара није у томе што су се опијали крвљу, већ у томе што су се опијали крвавим речима: они су слудовали што су створили крвави речник, створили га зато да би народ одушевили и сами себи посведочили своје радикалство, и што су непрестано бунцали о издајницима и губилишту. Али после, кад народ занесен, опијен, опчињен овим пустим, раздражљивим речима заиста тражи „енергичне мере“, које су му приказане као нужне — онда вођама недостаје храбрости да се успротиве: они морају да гиљотинирају, да њихове приче о гиљотини не испадну лаж.“^{а)}

Једно је, дакле, извесно: **ко сеје ђавоље семе смртних претњи, тај ће ускоро жњети људске главе.**

ОД ДОСТАВЕ ДО УДАВЕ

Управо се на овом нашем уклетом тлу понавља оно што се већ толико пута у ближој или даљој прошлости догодило. Да би се утврдио пут самодржављу и страховлади, мора се уништити свака егзистенцијална и правна сигурност. Тог ђавољег посла подухватили су се и црвена господа и другови народних посланици, који су са скупштинске говорнице најавили преке судове и ликвидације и тиме погазили светост суда и закона. То је уједно

био и наговештај разобручене тираније, која започиње затирањем политичких слобода, а завршава се потпуним разарањем правног поретка и елементарне правне сигурности.

Зло које се шири са скупштинске говорнице је, међутим, много веће. Ако се у самој Скупштини без икаквог зазора и отпора могу да жигосу наводни страни агенти и издајници у посланичким клупама, шта се тек може чинити обичним људима које не штити ни јавни положај ни посланички имунитет? Оглед о крагујевачким проскрипцијама то најбоље потврђује.

Списак осумњичених дезертера, који је објавила крагујевачка **Светлост**, био је достава наводним родољупцима односно руљи да узме ствар у своје руке. А од доставе до **удаве** — тог самосуда светине из доба Немањића, који је наш синоним за амерички линч (lynch) — само је један корак, који подја-

Међу нама има, наравно, ово што је рекао **Војислав Шешељ** — издајца и шпијуна... Мислим да под хитно морају министарство за одбрану и министарство за унутрашње послове да предузму нешто конкретније да ови људи који се не одазивају позиву и који су издајнице одговарају за то.
Јова Цветковић (СРС)

рена руља лако може да превали. До тога ће сигурно доћи када више ништа не буде уздржавало насилнике на власти: ни стид, ни закон ни обзир према држави и отаџбини. Јер, када се потпуно разори јавни морал, онда се и у обичним људима затире свака опортност према тиранији.

СИЛА И ГОСПОДСТВО

Ако пажљивије размотримо свеколико силништво којем смо у овом часу изложени, тешко се можемо отети утиску да смо суочени са једним далекосежним наумом. Обрван неодољивом страшћу заповедања и владања, уљуљан силом и господством, **Слободан Милошевић** пред нашим очима упорно стреми самом крају пута утврђивања самодржавља, којим и неукле силнике владалачки инстинкт, иначе, непогрешиво води.

Највећи део тог пута он је већ превалио. Најпре је уситнио, распарчао, пацификовао, па и обесмислио опозицију. Оно мало опозиције у Народној скупштини непрестано настоји да држи у стању узајамног неповерења и суревњивости, тиме што у јавним гласилима под његовом контролом и у обазривом општењу преко поверљивих официра за везу предност даје савитљивијем опозиционом крилу. Када га ухвати паника, па изведе тенкове против властитих грађана, као што је то учинио 1. марта прошле године, онда се не либи да вођу тврђег опозиционог крила, **Вука Драшковића**, држи у затвору, а вођу савитљивијег, **Драгољуба Мићуновића**, у свом кабинету на дугим и „конструктивним“ разговорима. Није му било страни ни дифамирање појединих опозиционих политичара преко

својих поузданика у „Политици“, на телевизији и у другим јавним гласилима.

Највише је наудио опозицији особеним практиковањем националног јединства у овим тешким ратним приликама. Међу такозваним независним интелектуалцима који се, као нечег мање достојног, клоне сваке а нарочито опозиционе странке, својевремено је била омиљена крилатица „Србија је моја једина странка“. Слободан Милошевић је одмах схватио политичку употребљивост ове пароле, па је преко својих поклисара у јавности ширио идеју да у овом тешком часу у име преко потребног националног јединства треба обуставити све страначке и друге разлике међу Србима. Тој идеји некритички су се приклонили и поједини истакнути интелектуалци и црквени великодостојници. Неки су чак постали и њени заробљеници.

А како је Милошевић појмио национално јединство? Преко потребно сврставање под једну заставу у доба рата он је схватио као сврставање под своју заставу. Отуда и битно различита мерила за процену доприноса ове или оне стране националном јединству. Када, рецимо, опозиција и њени представници критикују Слободана Милошевића и његову владу, онда је то разбијање националног јединства. А када гласоноше Слободана Милошевића дифамирају опозицију и неугодне критичаре владе, онда је то збијање свесрпских редова. Укратко, реч је о јединству у тору Слободана Милошевића који надиру побеснели пси за скупштинском говорницом. Није стога нимало чудно што се у јавности раширило уверење да је страначка, а нарочито опозициона делатност, пуко странчарење и одурна борба за власт, а учешће у политици радња које се свакако треба клонити.

РАЗАРАЊЕ СВИХ ПОЛИТИЧКИХ УСТАНОВА

У природи самодржавља није, међутим, само разарање опозиционих странака већ и сваке странке као устаљене политичке установе. На удару Милошевићевог самодржавља морала се, дакле, наћи и његова односно „владајућа“ странка (СПС). Лек којем је прибегао врло је једноставан. Он своју властиту странку држи под крутом стегом и подвргава једном послушничком клану, да би јој одузео сваку самосталност и властитост. Боље обавештени веле да се у тој и таквој странци ипак гласало о кандидатима за председника Владе, али да је Милошевић — тек да се зна ко је газда у кући — дао мандат кандидату који је у извршном органу странке добио само четири гласа, док је противкандидат, од којег Милошевић већ зазира, добио чак четиринаест гласова. Крајњи циљ оваквог поступања са властитом странком је јасан: она треба да се преобрати у Милошевићеву личну свиту.

Са Владом Србије посао је већ скоро завршен. У овом часу то је Влада са министрима напавиреним на разним странама, тако рећи с коца и конопца — дакле, Влада слаба и без икаквог унутрашњег јединства, која се, без сопственог упоришта у Скупштини или подршке у властитој странци, а лишена сваког угледа у јавности, на власти одржава ис-

кључиво захваљујући Слободану Милошевићу.

Још су у неповољнијем положају поједини министри. Уместо да одговорно воде политику свога ресора, они су тек чиновници за обављање налога из двора, а понекад и обичне слуге које се из хира у свако доба могу отпустити. Прича се да је, приликом претходне реконструкције Владе, један важан министар сазнао за своје смењивање гледајући телевизијски дневник.

СКУПШТИНА У ЗАПУ

Захваљујући јавним, а нарочито тајним седницама Народне скупштине, већ сада се може наслутити Милошевићево поимање парламентаризма. По њему би Скупштина требало да буде пука машина за изгласавање закона без икакве опозиције. Намера му је да такву Скупштину, ма колико послушну и удворичку, чврсто држи у запу, како би се затрла и најмања могућност да се, иза крхког закљона скупштинске говорнице, очува клица отпорности самодржавља. Отуда се, у духу такве замисли парламентаризма, сваки радикалнији опозициони иступ доживљава као акт буне и велеиздаје. А ако треба, већ уграни бучачи и насилници запретиће са скупштинске говорнице на тајним седницама да ће све бунтовнике и издајнике скратити за главу.

Следећи корак је непрестано рушење ауторитета овог највишег представничког тела, а у намери да оно, у јавности иначе непопуларно и исмејано до презрења, постане што немоћније и подложније Милошевићевој председничкој власти. Том срозавању Скупштине допринео је и својеврсни мазохизам опозиције, која упорно остаје у посланичким клупама спремна да отрпи и најгору патологију „тајних“ седница. И није далеко дан када ће то мучно срозавање Скупштине навести и самог Слободана Милошевића да можда изустити речи које је Тиберије, када је излазио из сената, кажу, имао обичај да изговори: „О, људи, на робовање спремни.“¹⁾ А и без тога, Милошевић је начином на који непрестано ниподаштава Скупштину, јасно ставио до знања шта мисли о њој.

ОД ВРХУНЦА ДО ПРОВАЛИЈЕ

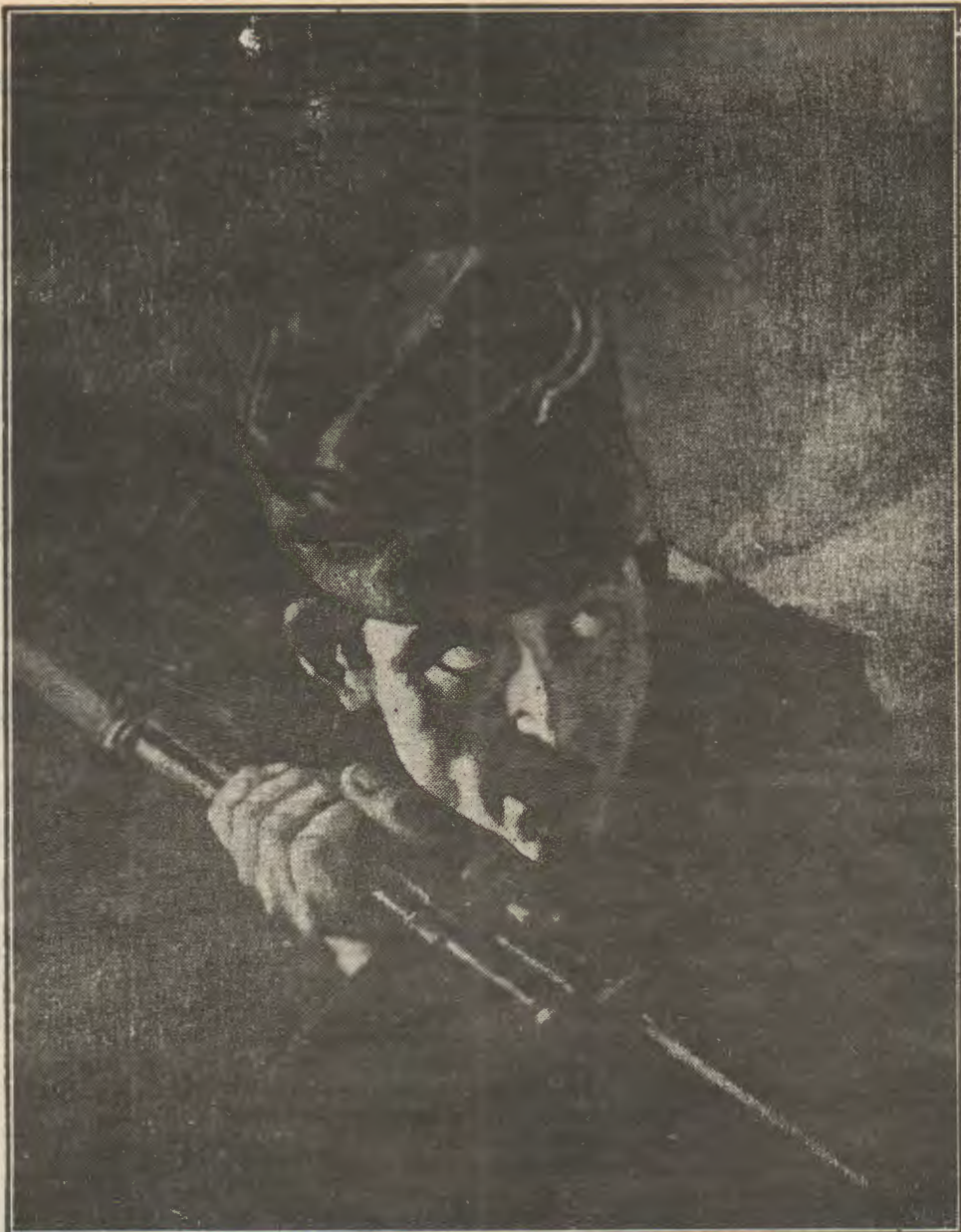
Конечно, да би разорио и обесмислио сваког посредника — странке, Владу и Скупштину — између себе и народа, Милошевић се морао эслонити на војску. Руковођен, смртницима урођеном, жељом за моћи и истанчаним владалачким инстинктом, брзо је спознао основно начело самодржавља: **кога војска, тога и држава**. Остало је још да се слију председничка и војна власт чак и по цену узајамних чињења и уступака. О томе сведоче многи знаци: већ са скупштинске говорнице режим, све више омаражен, прети солдатеском као у освојеној земљи; већ се грађанске власти стављају у службу војске, а војне у службу страначке политике; већ овладава касарнски дух у политици, а манир полицијских достава у војсци; и постаје готово предвидив прерушени војни режим у служби личне власти, ако чудо само, случај какав или неумитност удеса нису друкчије одредили.

Није нам само познато да ли је Слободан Милошевић свестан и једне неизбрисиве неугодности; свака војска има своје преторијанце, па се са светлог врха власти лако може суновратити у тамни понор. То је имао на уму и Тацит када је из древне старине упозорио: „Онима који желе царство (*imperium*) нема средине између врхунца и провалије“.

- 1) Апијан, Римски грађански ратови, I, 60.
- 2) Апијан, I, 95 и 96.
- 3) Апијан, IV, 5 и 7.
- 4) Апијан, IV, 10.
- 5) *Ibidem*.
- 6) Слободан Јовановић, *Сабрана дела*, Београд, „Београдски издавачко-графички завод“ и др., 1990, том 9, стр. 161-163.
- 7) В.И. Лењин, „О задацима Народног комесаријата за правосудје у условима нове економске политике“, писмо Д. И. Курском 20. фебруара 1922, *Дела*, Београд, „Институт за међународни раднички покрет“ и „Југославија-публик“, 1975, том 35, стр. 61-62.
- 8) Штефан Цвајг, „Жозеф Фуше. Лик једног политичара“, *Изабрана дела*, Београд, „Рад“, 1983, књ. 4, стр. 45.
- 9) Тацит, *Анали*, III, 65.
- 10) Тацит, *Историје*, II, 74.

**ПОБУНА РЕЗЕРВИСТА И
ГРАЂАНА ТИМОЧКОГ И
НИШКОГ КРАЈА**

У РАТ САМО НА БУГАРСКУ ГРАНИЦУ!

Режимски медији нису ни једном речју поменули до сада највећу побуну која се у Србији догодила од почетка српско-хрватског рата. Само у Књажевцу 4.000 резервиста, заједно са огромним бројем грађана, изашли су на улице протестујући против насилне мобилизације, недефинисаних ратних циљева и организације ЈНА. Прва се подигла Соко Бања, затим Књажевац, а следили су их Зајечар, Неготин и сва околна места. Узалуд је протурена вест да 10.000 Курда чекају на бугарској граници (чиме је мобилизација успела) — посланика Мирка Кулића довели су пред грабане Соко Бање вукући га за кравату, књажевачки председник Скупштине општине морао је да поднесе оставку, а први пут је међу побуњеницима примећено масовно присуство чланова владајуће странке.

Силе мрака и хаоса су завладале и прекриле Србију "издајцима". Средства информисања су, заједно са свим љубитељима режима, плакала над страшљивим ваљевским резервистима, безобразним крагујевачким издајцима и кукавним ужичким дезертерима.

Реч издајца је трошена и потрошена тако да су медији нагло заћутали баш у тренутку када се велики део јужне и источне Србије подигао да каже „не“ рату. Праве речи за тај поступак још увек нису пронађене, јер је очито тешко објаснити због чега се читава Тимочка крајина и Нишки регион, то плодно тле за развој Милошевићевих идеја, прикључио "издајницима". Изгледа да су режимска средства информисања дошла до краја својих наизглед неограничених могућности, тако да ни РТ Србија, а ни „Политика“ немају могућности да више икога убеди како су хиљаде дезертера кукавице и издајце, а шачица преосталих прави родољуби.

Странацка структура људи, као и велики број посланика из југоисточних крајева наговештавали су плодну јесен, бар што се резервиста тиче. Због тога су биле учестале мобилизације на овом подручју и велики број младих је послат на фронт. Проблем је наступио када је изврстан број одлучио да се врати, а још већи одбио да уопште крене. Због тога су

отпочела суђења о којима је већ много пута писано, која су очито имала функцију да послуже као застрашујућа мера за све оне који је мобилизација тек чекала. Тужни примери осуђених резервиста из Ниша, Алексинца, Сврљига и других околних места очито нису постигли своју намену, већ су само појачали бес и отпор међу људима. Талас незадовољства се ширио, а своју разорну моћ је коначно добио у тимочком крају.

Прво се подигла Соко Бања, потом Књажевац, следили су их Зајечар, Неготин и сва околна места. У тренутку када се то догодило, режимски медији су нагло заћутали, јер чак ни они нису имали храбрости да побуну резервиста прогласе модом, а издајство различитом болести. Одлучили су се за једино могуће решење: прећутали су сваку информацију о томе, у страху да се побуна не пренесе на свако место и сваког човека у Србији.

Интересантна је чињеница да су режимска средства информисања до скоро веома волела тимочки крај и да су телевизијске екипе ту биле чест гост. Још увек се сви сећамо са колико помпе је преносена вест да се Шешељеви добровољци спремају на фронт. Вест да је у Соко Бањи окупљено 19 добровољаца Српске радикалне странке поновљена је у свим информативним емисијама и могли смо колико смо хтели да се дивимо том срећном догађају коме су присуствовале општинске власти, а на коме је посланик Мирко Кулић одржао говор „за памћење“. Нажалост, нисмо имали прилику да сазнамо да су прозори аутобуса у коме су добровољци отпочели своју родољубиву мисију лоше дихтовали, тако да су се због промаје петорица отрезнили већ око Београда и брзо вратили кући, а да су преостала четрнаесторица то урадили који дан касније. То није ни било важно, као што није било важно ни то што се око 1800 резервиста из Соко Бање вратило из касарни и заједно са својим суграђанима демонстрирали испред општине.

Насилна мобилизација

Соко Бања је град познат по томе што није ратовао у II с.р. и што његови грађани важе за једне од најмирољубивијих људи у Србији. Самим тим је необично да баш у том граду отпочне масовна побуна која се веома брзо проширила на све околне градове. Повод за побуну је биле масовна мобилизација извршена у ноћи између 24. и 25. децембра, када је покупљено око 800 резервиста, што је веома много за град у коме наталитет све више опада и у коме су породице сведене на једно, највише два детета. Начин на који је мобилизација извршена био је први повод изреволтираности грађана. Тих дана се није ни наслућивало да ће доћи до мобилизације, а онда су војне власти дошле сасвим изненада, у касним вечерњим сатима, и на веома груб начин покупили резервисте. Породице ових резервиста које војне власти нису нашле код куће биле су изложене грубом малтретирању и претњама, чак и у случајевима када су пружале информацију где се позивник налази и на који начин могу да дођу до њега. Том приликом су покупљени и они који су се раздужили са опремом, а за нове походе им је доде-

љен само шлем.

О томе шта се даље дешавало најбоље нам говоре речи З. К. (име познато редакцији, прим. аут):

„Пробудили су нас ноћу и рекли да се јавимо на зборно место. Подигли су 800 људи, а послали само 3 аутобуса, тако да смо пешачили све до Слатине, где смо се окупљали. Када смо стигли, нико нам није тражио војну књижицу, нити је завео да смо дошли. Остали смо ту све до 8 сати увече, а у међувремену нам није подељен ни један оброк. Тада су нас послали на пут, уз образложење да ће аутобуси доћи по нас. Било је веома хладно, а ми смо 2 сата стајали на брисаном простору. Пошто аутобуса није било, одлучили смо да пешке пођемо у Књажевац који је удаљен 14 км. Стигли смо у раним јутарњим сатима и смештени у учионицу у којој је већ спавало око 200 људи. Нисмо добили никакав подметач или ћебе, понајмање храну. Ујутро су нам саопштили да је наша јединица у Кални. Питали смо како да одемо до тамо, а они су нам рекли да постоји такси и аутобус. Одлучили смо се за аутобус.

Када смо стигли у Калну, распоређени смо по четима, али нас нико није евидентирао нити узео позиве. Сместили су нас у школску мензу у којој нису постојали ни основни услови за живот. Не само да нисмо добили вреће за спавање, већ ни најобичније подметаче, а о ћебету да не говорим. Моја чета је спавала на столовима, јер је под био поплавлен. Постојао је један WC, али је он радио само прва 2 сата. Што се обезбеђења „касарне“ тиче, оно је било испод сваког нивоа. Нису постојале страже, а оружје је било у каминима без икакве заштите. Сигуран сам да би десетак добро обучених људи без проблема заузело све.

Трећег дана смо схватили да идемо у Хрватску, а не у Пирот, као што нам је речено. Пронео се глас да су наши родитељи преко радија сазнали да нас третирају као добровољце и да су због тога пошли ка нама. Тада су почели да нас деле и смештају у аутобусе, а 40% војске је добило ратне плочице. Војска се побунила и одлучила да крене у Соко Бању са све пушкама. Неком је пало на памет да позове генерала Божовића да нам одржи морално-политичко предавање. Сложили смо се са тим да га сачекамо и саслушамо. Генерал је дочекан са повицима: „Издајице, ко те плаћа?“. Покушао је да нас убеди како идемо у Пирот, а не на ратиште, али смо му показали ратне плочице. Тада је рекао да њих добијају и они који ће евентуално ићи у рат. На то је почело звиждање и војска је почела да одлази. Викнуо нам је да идемо ако хоћемо, али да ћемо бити судски гоњени и да ћемо изгубити посао.

У рат нисмо хтели, јер немамо за кога. Сматрам да ће тај рат трајати све док буде одоварао ЈНА и председнику Милошевићу, а то ће бити веома дуго, јер су они свесни да су готови чим се рат заврши. Тврдим за 80% људи да је мислило као ја. Српске границе бисмо бранили под свим условима, али Србија се не брани ни у Карловцу, ни у Осиеку“.

Мишљења осталих резервиста не разликују се много. Сви сматрају да је до побуне до-

шло на спонтан начин, да није постојао организатор, а да ни једна партија није имала удела у томе. Разлог за неодолазак у Хрватску за све је исти: Осиек је хрватска, а не српска територија и у њему цар Душан никада није био.

Кулића водили за кравату

Независно од оног што се дешавало у Кални, устали су и чланови породица резервиста. Вест да се сви у Кални третирају као добровољци, натерала их је да организовано крену ка касарни да би се сами уверили у праву истину.

Путеви су тих дана били завејани, бензин се није точио на пумпама, а телефонске везе веома лоше. Све то било је више него довољно да се родитељи зауставе, али за сваки случај војна полиција им је поставила и барикаде. Родитељи су ипак успели да се пробију до Књажевца, али даље нису могли. Ту су заустављени и одведени пред општину, где су их војне власти обавестиле да је са резервистима све у реду, да спавају у удобним врећама и пију топлу белу кафу. Један број није поверовао у ту причу, а нарочито не у образложење да их не пуштају у Калну, јер су резервисти можда већ пребачени на неко друго место, па је путничким колима успео да се кришом пробије до касарне. Тек ту су сазнали за праву истину, а затим су се вратили у Књажевац да би је испричали и другима. Са собом су понели и пар ратних плочица, да би их показали дежурном капетану који је родитељима изричито тврдио да плочица нема и да га пљуну у лице уколико је иједна војнику дата.

После тога више ни једна барикада није могла да заустави породице резервиста. Сви су пошли у Калну по мобилисане чланове својих породица. На повратку су претресани заједно са војницима, а пар њих се жалило да их је војна полиција физички малтретирао.

Резервисти су се вратили у Соко Бању у пратњи породица, а затим су пошли пред општину да би затражили објашњење за оно што им се догодило. Ту су им се придружили и остали становници Соко Бање, тако да се скуп претворио у прави митинг протеста против рата и насилне мобилизације.

Народ је тражио председника општине Михајла Стојановића и посланика Мирка Кулића. Председник општине се одазвао на позив и приступио народу да би им изразио своју подршку и да би заједно са њима сачинио пар захтева. Стао је на страну својих суграђана и обећао им да неће дозволити да се ни један становник Соко Бање мобилише за рат у Хрватској пре него што се прогласи да је Србија у рату. Посланик Кулић није био ни приближно сусретљив: дошао је на митинг тако што су га грађани довели водећи за кравату.

Социјалисти уз Вука

На митингу је извршен број говорника учинио покушај да све припише опозицији и да њих прогласи за главне кривце. Љубомир Трифуновић, некадашњи удбаш, а садашњи председник Зелене странке узвикнуо је да је

све то кривица **Вука Драшковића**. Маса га је скинула са говорнице и грубо се обрачунала са њим, а затим је дуго скандирала Вуково име. Према причи очевидца, том скандирању су се придружили и симпатизери Социјалистичке партије.

Митинг је окончан тиме што су на једном папиру формиран сви захтеви и сва питања од којих је најважније било: **који су ратни циљеви**. После тога људи су се разишли својим кућама, са надом да је митинг окончан. Али, стицајем околности, настављен је и следећег дана. Повод за нови митинг била је вест да је непосредно по разиласку са трга, председник општине, г. Стојановић ухапшен.

Чим је вест процурела градом, окупили су се сви резервисти уз образложење да је он један стао иза њих 750 и да ће сада сви они стати иза њега. Ускоро су им се придружили и грађани. После извесног времена добили су информацију да је г. Стојановића одвела војна полиција, уз уредан позив за мобилизацију. То обавештење није умирило грађане који су позив за мобилизацију схватили као меру репресалија према председнику. Одлучили су да стоје пред општином све до његовог повратка из Ниша. У касним вечерњим сатима, Михаило Стојановић се вратио и објаснио својим суграђанима да је био позван да одговори на пар питања, али се не зна на која. По његовом повратку грађани су се мирно разишли својим кућама.

Посланик **Кулић** очито није био задовољан развојем ситуације, тако да је одлучио да своје полицијске методе, по којима је познат у целом крају, искаже на некоме. После митинга је сачекао једног суграђанина (сви подаци су познати редакцији) који је по националности Хрват. Рекао му је да је шака јада и да би му било најбоље да оде у Хрватску и бори се на њиховој страни. Човек му је одговорио да се осећа као Србин и да ће ратовати ако треба једино на страни Србије. На то му је Кулић запретио да ће га прогласити хрватским шпијуном и да ће ту вест пустити међу суграђане. Овој причи је вероватно потребно додати и то да се ради о члану СПО-а.

Догађаји са резервистима Соко Бање били су само варница која је покренула немире дуж целе Тимочке крајине. Највеће и најмасовније демонстрације догодиле су се у **Књажевцу 30. 12.**, што је сасвим нормално, с обзиром да је из Књажевца мобилисано чак 4000 људи. На тај начин Књажевац је више него десеткован, а производња у фабрици је сасвим стала.

КУРДИ — МАМАЦ У КЊАЖЕВЦУ

Одзив на мобилизацију био је највећи који се памти до сада: скупљено је око 84% позивника. Тако успела мобилизација приписије се само чињеници је је градом процурела прича да се **10.000 Курда** налази на бугарској граници и да су спремни да уђу у Србију. Био је то знак за све позивнике да су потребни, тако да су у Књажевац стигли чак и они који су били службено одсутни.

Почетни елан је брзо опао. Било је довољно да се прочује вест како Курди не постоје и како граница није угрожена. Чим су Књажевчани схватили како је њихов циљ Карловац и Војнић, изгубили су сваки интерес за рат. Томе су допринели и лоши услови у касарнама, слаба организација, а понајвише чињеница да је извесни **Миланче**, некадашњи градски функционер, наочиглед свих, из аутобуса са резервистима извукао свог унука. За догађаје у **Кални** и **Соко Бањи** се прочуло, тако да је све то заједно било сасвим довољно да резервисти напусте касарне, а да Књажевчани правду потраже на улицама.

О томе шта се догађало по касарнама најбоље говоре сами резервисти. **Бојан Павковић** је највише био револтиран лошом организацијом:

„У Валевацу нам је било зборно место.

Седница СО Књажевац на којој се расправљало о побуну резервиста. У средини је председник СО Градимир Јеремић.

Људи су пристизали од раних „тарњих часова до 3 поподне. У једној прој. зници су дуго стајале пушке, а да то нико није знао. Касније су нас ту довели уз речи: **Ајде, узимај. Где то има? Те пушке је могао да купи ко хоће. Све је било толико неорганизовано, да је једно бугарско ловачко друштво могло да нас потамани. Камioni су били неисправни, путовали смо до Неготина 5 сати, сваки час се неки кварно. Једна група је стигла камионом без цираде, по оном времену. Људи су се посмрзавали. Наставак је био сличан: сместили су нас по ходницима, на плочице без ћебади. Јединица се тек за три дана комплетирала, последњи човек стигао је сат времена пре него што смо кренули назад. Није било дежурних официра, само 20 војника. Нико није знао колико је тачан број војника. Ја сам интендант. Једног дана спремамо храну за 600 и пола нам остане без ручка. Ипак, све је било у реду док нисмо сазнали како треба да идемо за Карловац. То је изреволтирало народ. Кад је то Карловац био српски? Људи нису желели да напусте свој крај, јер је погранично место.“**

БАТИНЕ ЗБОГ МЕТКА

Јединица у Неготину је раздружила своје резервисте без већих проблема. Резервни официри су раздужили опрему и исплатили тридесетак војника који су потписали да хоће на фронт. Они нису послати у Хрватску, већ су враћени заједно са преосталих 1.000 побуњених резервиста којима, наравно, није плаћено ништа. За њих је организовано 5 аутобуса, што је било недовољно, али је ипак представљало израз добре воље. Тако добру вољу официри књажевачке касарне ни у ком случају нису показали. Пре би се могло рећи да су њихови методи били слични онима за које смо веровали да су давно прошло време. О томе нам сведоче изјаве двојице резервиста, **Мише Првуловића** и **Бобана Ранђелковића**.

„Проблеми су почели када смо сазнали да идемо у Карловац и да нас води официр који је Хрват по националности. Поставили смо питање где и зашто ми то идемо? Обратио нам се један генерал и потпредседник општине, а касније је дошао и посланик **Бонић**. Зашто је он дошао, нико од нас није знао. Он, који нема шта да каже у Скупштини, не знам шта би могао нама да каже. Завршило се тако што смо се на крају раздужили.

На изласку нас је претресла војна полиција, али специјалци нас нису пустили, већ су тражили нови претрес. Био сам трећи на реду. Увели су ме у једну собу, раширили су ме уза зид и наредили да десном руком извадим све из џепова. Извадио сам метак који до тог тренутка сигурно нисам поседовао. Истог тренутка су почели да ме ударају. Потом су ме одвели у другу канцеларију и наредили да се скинем го. Наставили су да ме туку и малтретирају следећа два сата. На крају су ми рекли да верују како метак није мој и како ми га је поставио неко од другова. Рекли су: „Видиш какви су ти другови“, а онда су затражили да дам изјаву ко је почео побуну у мојој чети и шта се тамо говорило. Одбио сам да дам изјаву.

Касније сам се придружио грађанима испред општине и тамо сам говорио о свему шта ми се десило, али не због батина, већ због омаловажавања и бедног односа према мени. Као да нисам човек", испричао је Миша Првуловић.

Сличну причу је испричао и Бобан Ранђелковић, момак који је сасвим свестан разлога због којих му је монтиран метак. Био је учесник мартовских демонстрација и један од оних који су се нашли у Падинској Скелли.

ПОЧЕЛА ДА МИСЛИ СВОЈА ГЛАВА

„Пред сам излазак из касарне пресрели су ме на ходнику и ставили уза зид. Наредили су да покажем шта имам и тада сам нашао метак. Био је у поцепаном џепу изврнутом и неупотребљивом. Никада нико не би сакрио метак у такав џеп, а нарочито не ја који станујем поред саме касарне и који сам до тада могао да изнесем топ да сам то желео.

Повели су ме уз степенице, а ни сам не знам како сам се попео, јер су ме све време тукли и шутирали. Држали су ме 2 сата и не знам шта ми све нису радили. Рекли су ми да знају све о мени. Није их интересовао тај метак, већ ко стоји иза нас? На крају су ме натерали да потпишем изјаву да се сви моји поступци у току мобилизације подударају са ставом опозиције, а онда су ме натерали да потпишем да сам све то дао добровољно.

Свестан сам тога да је њихов једини циљ био да прикажу како чланови СПО краду муницију, али им то не вреди, јер сви знају да су чланови СПС-а овог пута били најбучнији на улцима и да се кривница ни на који начин не може приписати опозицији.“

Књажевачки резервисти су били распоређени на неколико пунктова: било их је у Неготину, Зајечару и самом Књажевцу, али то их није спречило да се у исто време побуне. Незадовољства су била огромна, а нејасни ратни циљеви су били неприхватљиви за сваког без обзира на страначку припадност. О моралним дилемама усред грађанског рата говорио је Бобан Милетић:

„Увек сам имао проблема због Хрвата и Шиптара, одавно сам проглашен великокрпским националистом. Због тога нисам могао да добијем посао, а 6 година нисам позиван на војне вежбе. Никада нисам био присталица тога да се борим уз Хрвате и Шиптаре. Због тога сам сносио консеквенце, а сада од мене очекују да пуцам на те исте Хрвате. Прво је било да су ми они браћа, а сада да ми нису браћа и да идем да пуцам на њих.

Моје лично мишљење је да до рата није морало да дође. Да је у Србији постојала српска војска од 200.000 људи и да је та војска отишла код Параге и рекла му да са својих 50.000 плаћеника и наркомана нема шансе, не бисмо дошли у ситуацију да будемо агресори у Карловцу и Осјеку.“

Све ове изјаве сведоче о томе да у Књажевцу није постојала никаква организована побуна, а да је онајмање било изведена по

Место демонстрација, испред СО Књажевац

сценарију опозиције. Догодило се оно што се одавно морало догодити: људи су притиснути личном муком почели да размишљају својом главом и сви заједно дошли су до истог закључка: да је бесмислено ратовати у рату који није објављен и чији циљеви нису јасни.

Последице таквог начина размишљања биле су такве да су готово сви мобилисани резервисти напустили своје касарне и да су се у пратњи својих породица слили до платоа испред општине да би тамо потражили одговоре на своја питања. Направљена је листа захтева, фотокопирана је и раздвојена свим грађанима, а један примерак уручен је општинским властима. Осим жеље да се коначно јавно саопште циљеви рата, присутни су тражили да се посланик Бонић и потпредседник општине (који је тренутно на функцији председника) обрате народу и поднесу своје оставке.

Повучене оставке

Уместо њих, на говорницу се попео нови потпредседник владе, Зоран Аранђеловић који је Књажевчанима саопштио како је Књажевац веома леп град и како је њему веома драг. Окупљене грађане то није задовољило. Били су доследни у жељи да се испуне њихови захтеви. То је, коначно, на говорницу истерало Драгослава Бонића и Градимира Јеремића, али скуп је до тада изгубио сваку жељу да их чује. Гомиле грудви су засуле њихове главе, а нашао се и по који кишобран.

Да би се обезбедио какав-такав дијалог, образована је делегација од 5 резервиста и 5 мајки која је ушла у општину на преговоре. Ту су присутним функционерима постављена многа питања од којих су најзанимљивија била: колико има прерано пензионисаних официра и шта је са њима сада? Како није стид Милошевића да купује вилу у време када се куће руше као куле од карата? Зашто Милошевић није изразио саучешће ни једној породици погинулих на ратишту и зашто није објавио ни једног рањеника? У првом тренутку то

је изреволтирало потпредседника Аранђеловића и он је демонстративно покушао да напусти састанак, али је нешто касније у помишљивом тону изјавио да и њега то интересује.

Епилог састанка био је да је Бонић поднео оставку, али је уз пут окривио опозицију за све што се догодило. Јеремић, потпредседник општине, учинио је исто, али су обојица заузела став да то чине само под притиском руље. На питање да ли су њихове оставке неопозиве, одговорили су да нису, јер о томе тек треба да одлучи Скупштина општине Књажевац. Оставке су већ тада личиле на шараду, изведену само са намером да се растерају људи скупљени пред општином.

Да је подношење оставки била само игра, постало је сасвим јасно 10. 1. 1992. на састанку књажевачке скупштине. Скупштина је отпочела тако што је делегатима подељена „информација“ у којој је објашњена техника извођења мобилизације, услед које је сасвим јасно да су „било каква нагађања око посредовања народног посланика и потпредседника општине СО Књажевац лишена сваког основа.“ као и то да је „сасвим јасно да је немогућа било каква сарадња војног врха са једне стране и народног посланика и потпредседника општине са друге стране“.

Потпредседник општине Градимир Јеремић је председавао скупштином и на самом почетку је захтевао да се изгласа прихватање информације. О својој одговорности није желео да говори пре него што се то учини, а када је „информација“ прихваћена, више није ни постојала потреба да се његова одговорност преиспита, јер га је сам документ лишио такве непријатности. Ипак, оставио је отворено питање до тренутка када се све чињенице прикупе. Том приликом је изјавио: Дезинформације су се шириле том брзином да су нас бациле на колена. Добро је што у том моменту нико није платио главом... Свестан сам тога да тим људима нису обезбеђени услови, али ствар је долингована политиком“.

На тај начин г. Јеремић нас је поново вратио до „сила мрака и хаоса“. Поменуто је то у много блажој варијанти од г. Милошевића, јер су дотичне силе у међувремену постале много јасније и светлије. Побуна у Тимочком и Нишком крају нам је довољан доказ за то.

Сандра ПЕТРУШИЋ

ПРОГНАНИ ТАМО И ОВДЕ

АПАРТМАН 406

ПИСМО ПИШЕ: Видосав Стевановић, Атина, новембар-децембар 1991.

Неки су успели да оду. Неки нису. Неки су имали куда. Неки нису. И они који су отишли и они који су остали носе свој Крст. Али, лакоћа којом се мајка Србија одрекла својих синова тера на помисао да су и једни и други — сувишни. Мирко Ковач, Видосав Стевановић, Иван Ђурић, Бора Ђосић... нису негде другде. Овде су. Са свим овдашњим фашизмима, лажима, глупостима, прогонитељима и егзекуторима. Све остало је само питање срца.

Један добар, помало заборављен роман Владана Деснице зове се „Зимско летовање“. Израз ми одговара; тамо сам где иначе не бих био, радим оно што нисам хтео, не радим оно што хоћу, људи које виђам не знају ко сам, каткад и сам нисам сигуран у свој идентитет. Писац? Кад ли сам само објавио последњу књигу? Туриста? Зар?—А носим очајање уместо фотоапарата. Емигрант? Никако. Сва документа су ми југословенска, других немам. Зашто сам овде? Себи и својима говорим да смо на путовању, да нисмо далеко (а мојим прецима беше „тамо далеко већ код Солуна), да ћемо се вратити чим будемо могли. Или морали, кажем само себи. Оно мало новаца што смо га понели неумитно нестаје. Кад ли ће стићи следећи? И како? Моја пријатељица, наша добра вила, помаже и тврди да ће све бити добро.

Сунце сија као поклон с неба, дува слани ветар с мора. Шетамо пустом зимском обалом, ми сами и неколико доброћудних, мирних гаса; њих овде има тушта и тма и нико их не дира. Мој мали син се распитује ко је био Посејдон, да ли је имао жену и децу. И пита: Има ли ајкула у мору. Кажем: Нема, ајкуле су углавном на копну. Данас се зову политичари; један међу њима кези се осмехом ајкуле. Старији синови вежбају енглески, траже јефтине радње; у земљи доконог обиља ми пазимо на сваку драхму.

И све би некако било у реду да нема тешких снова, оних који Хамлету нису дали да буде „краљ бескрајног простора“. Чак и Шекспирове крваве драме дечја су игра према ужасу који хуји Југославијом као црни космички ветар и леди нам крв у жилама и овде и свуда и каска нам за петама као завијање псина из Ада; станемо ли, већ нам је под грлом. Ноћима сањам девојчицу, коју су национални ратници пекли на тихој ватри и то пред њеном мајком; онда су дошли други национални ратници, похватили их, разапели на крстове и живе одрали. Видим јој згрчено лице, очи које ништа не схватају, коса која пламти; задах спаљеног меса осећам у води,

у храни, у грчком вину којим се на силу успављујем. Вреди ли било која држава и било чија власт патњи те мале јаднице, која се, да није хрватских и српских монструма, могла играти са мојим малим сином и сутра можда ићи с њим у биоскоп?

У нашој земљи управо бесни сезона пакла; знамо кад је почела, не знамо кад ће завршити. У Атини је туристичка вансезона и на рецепцији нас насмејани људи поздрављају као чланове породице. Простор у којем живимо нас петоро заиста је мали: тесан хотелски апартман број 406. У њему спавамо, читамо новине, гледамо телевизију, кувамо (моја жена тако спасава наше финансије), покушавамо чак и да се крећемо. И неко је увек у шетњи — како би другима омогућио да се мало опусте; да се осете боље. Али, ма колико времена провели напољу, увече смо неизбежно заједно и свако стидљиво користи свој део простора. Мени, рецимо, припада једна тврда фотеља, која се ноћу расклапа у лежај. Кад покушавам да нешто не заборавим (почео сам да пишем писма свима и на све стране као Херцог Сола Беолуа), скривам се у купатило и тихо говорим у диктафон. Остали деле остало. Да, зимско летовање има и својих мана. После неколико дана нагло захлађује, не можемо да излазимо по читав дан и тесан простор постаје још тешњи. И себи и другима стално саветујем стрпљење; од лошег увек може бити и много горе. Битно је да смо изашли из пакла. Моја пријатељица каже: Можда сте сада у лимбу. А сутра, кад вам нађем стан, биће већ много боље.

Чим склопим очи хладни прсти питања хватају ме за грло. Шта ако, шта ако, шта ако...? Не знам ниједан одговор. Имам педесет година и оне ми леже на леђима као текови, као камење које опет морам гурати узбрдо. Све што сам радио, све што сам писао, све око чега сам се трудио и мучио — све је било узалуд. Није могло да заштити моју породицу, а ни мене. Није учинило да се осећам као своји на своме; измилели су пацови из подземља — жилави и неуништиви пацови који разносе кугу — и гризу нас како им се

хоће. Ниси више оно што си био, оно што вероватно јеси. Сада си оно што они хоће: противник, издајник, ловина сваком ловцу. Лудило се из глава неколицине људи (политичара, академика и первертита) раширило по читавом народу; уклонио сам се да не полудим, да како тако заштитим породицу. Али, шта ако то лудило крене за нама, ако нас његови отровни пилци дохвате и врате натраг, у вртлог срама и понижења?

Увек изнова себи постављам једно питање које ме опседа, које је моја мора док лутам по Атини и гледам оно што је остало од старог света. Зар српски и хрватски народ немају боље људе од Милошевића и Туђмана (и камарила које их прате)? Одговор који налазим такође је увек исти. Имају свакако и то много бољих, мудријих, људскијих људи. Али их због нечега неће; хоће само ову двојицу. Они носе смрт са собом и у себи; смрт се цеди са њихових зуба, капље им са усана као пена, бије из укочених и невештих осмеха — обојица су намргођени, нечим страшно увређени, мрачни, сабласни озбиљни попут погребника. Смрт призивају и смрт дају, а „њихови народи“ понизно примају те дарове као нафору. Привремено у власти самоубилачких нагона — који се према унутра исказују као аутогеноцидни, а према споља као геноцидни — „њихови народи“ иду за овом двојицом сомнамбула као у дубоком, коматозном сну који претходи умирању. Чини се као да су сви (појединци, класе, друштвени слојеви, институције) спремни да се униште или бар што потпуније осрамоте — само да би то двојно лице, тај кентаур-салмандер, који се зове Слобофрања, остало на власти. На власти која је себи циљ и сврха и која, рушећи све око себе, ствара празнину у којој једино може да се одржи.

Кад њих двојица оду, кад буду срушени или кад напосто изумру, Срби и Хрвати ће морати да се суче са собом, да се погледају у огледалу савести и разума. Ако хоће да живе, ако хоће да остану у друштву европских народа. И шта ће тамо видети — осим ужаса који их је опчинио и који су сами стварали?

Телефон у нашој соби повремено завони и сви потрчимо према њему; он нам је веза са светом и људима и последња нада. Разговор се после надугачко и нашироко препричава као догађај; окреће се и обрће свака реч, испитује се свако значење. Лично преживљавамо лепоту и комедију пријатељства, оног колебљивог осећања у које смо Марија и ја уложили годину труда, стрпљења и жртва. Јављају се многи од којих то нисам очекивао и нуде помоћ! И не јављају се неки од којих сам то очекивао; ћутањем нам ускраћују сваку помоћ. (Стално понављам своју тезу: у рату добри постају бољи, а лоши још гори). Смењују се добре и лоше вести; час смо ведри и бодри, час погружени... И тако стешњени, напети, безнадно-надежни, сви много спавамо, бежимо у сан као под чаробни покривач. Једино се ја будим ноћу и машам за светло изнад кревета, наочари и књигу и тек онда схватим да нисам понео ниједну; није било места у колима. И схватам, окрећући читав свој живот у глави као луди календоскоп, да се без књига може дуго, можда заувек; и моје и туђе изгледају ми извештачене, праз-

НИКОЛА ШОЛАЈА

не, леђима окренуте стварности. Уметници су људи у бекству; једном морају да их стигну гониоци и да наплате свој труд.

Мој мали син тек учи да чита и пише, али о свему има своје мишљење. Каже: Овде смо зато што не волимо рат. (Реч мржња више се не користи у нашој породици; оставили смо је онима који од ње живе). Не пита кад ћемо се вратити у Београд; у последње три године навикао се на дуге месеце које проводимо у селу, бежећи од помаме и лудака. Једино што полуупитно закључује: Мене ће сигурно избацити из обданишта. Кажем му да неће; тамо раде добре жене које воле децу, тамо су његови другови који га воле. Но не говорим истину. Већ је избачен; не из обданишта — тамо заиста раде добре жене — него из света свог детињства. Усамљен је, помало уплашен, изван свог језика (научио је свега неколико речи енглеског и грчког), далеко од другова, баба и деда, неизвесне судбине. Где ће почети, где завршити школу? Куда ће га само судбина одвести? А хиљаде и десетине хиљада деце код нас живе још горе,

много горе: у мрачним и хладним подруми-ма, под бомбама, осакаћена или заувек уплашена, без дома, породице и играчака. Они су праве жртве овог рата. И кроз тридесет-четрдесет година нека од њих ће ићи без ногу, гледати без очију, можда носећи у себи вирусе новог рата.

Поново ми се враћа утвара јадне девојчице коју су пекли на ватри, која је својом патњом платила велике националне пројекте; они који су их замислили склонили су своју децу и унучиће у иностранство и новине доносе извештаје о њиховим болестима, операцијама и лечењима. Иван Карамазов је био у праву; не треба прихватити последњи суд на коме би мучена девојчица опростила својим мучитељима. Никома није потребан такав све бесмисла, прљаве неправде и равнодушности према злочинцима. Нико од нас не може проћи без кајања, без испуњења. Ово зло — које убија невине девојчице — изашло је из нас, из свих нас; једни су га стварали, други подржавали, трећи му се нису опирали. Да бисмо имали права да живимо морамо га

убити у себи. Како је то просто. И како тешко, можда и немогуће.

Моја пријатељица нам је нашла стан код своје пријатељице; тиме су као чудом избегнуте препреке које се овде постављају пред странце, макар и из пријатељске земље. Сутра селимо. Напуштамо апартман 406, наш привремени затвор, наш лимб; идемо у кућу с баштом, идемо код добрих људи. Једно чекање је завршено, почињу друга. Треба чекати привремену дозволу боравка, чекати помоћ од пријатеља, чекати телефонске позиве, писма, новине и књиге из Србије, бројати дане, месеце, не смем ни да шапнем године. Треба поднети све оно што ће доћи и што, срећом, не знамо какво ће бити. Ускоро ће Божић који се у Грчкој слави радосно, раскошно и детињски весело, који се већ осећа у ваздуху. Ефтихизмена Христујена, драга пријатељице и драги Грци. Ефхаристо љоли.

Шеста седница округлог стола насловљеног као „Власт и опозиција“ која је одржана пред крај прошле недеље у Сарајеву, ипак је понудила нешто ново. Свему томе предходио је двочасовни сусрет између председника Председништва СР БиХ Алије Изетбеговића и лидера СПО Вука Драшковића. Иако вођен иза затворених врата, сутрадан након његовог одржавања овај сусрет бар је одшкринуо врата за излазак из ћорсокака кризе у којој се једна сад већ бивша земља налази. Иако најављен темом везаном за обуставу оружаних сукоба и успостављање нових политичких комуникација скуп је донео и нешто квалитативно ново. Алија Изетбеговић је у поприлично кратком, али конструктивном излагању, први пут обелоданио свој нови план могуће заједнице на југословенским просторима.

Према идеји Изетбеговића, на садашњим просторима некадашње Југославије формирала би се асоцијација: **југословенских, јужнословенских, балканских или јужноевропских независних држава** коју би сачињавало **шест република** некадашње федерације. у тој будућој асоцијацији, требало би, по Изетбеговићу, прогласити царинску унију, у оквиру које не би постојале државне границе са пасошима. У том контексту БиХ би заузела такав став према републикама око себе: Србији и Хрватској. У почетку свака од држава чланица асоцијације имала своју монетарну јединицу, да би се временом остварила монетарна унија чији би главни циљ био јединствена новчана јединица за све чланице асоцијације коју би временом требало везати за новчану јединицу ЕЕЗ, еки.

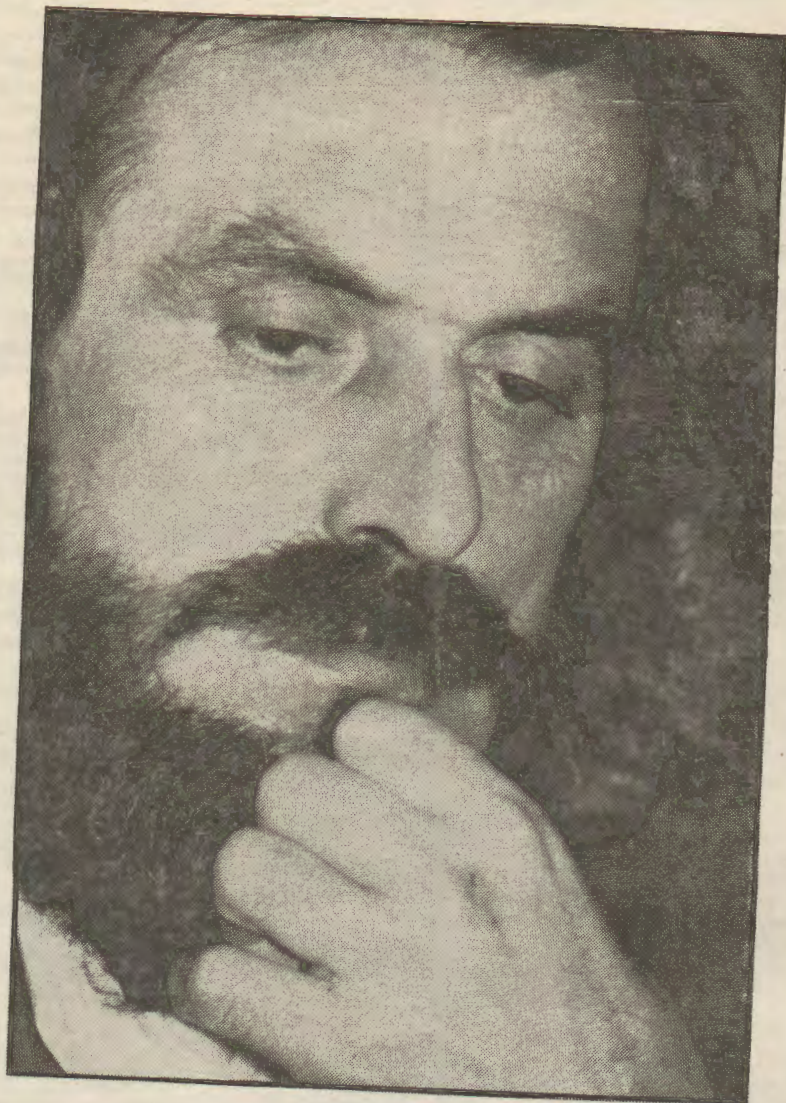
За најосетљивије питање армије, челни човек босанско херцеговачког Председништва предложио је решење да све државе имају **властите војске**, с тим што би најскупљи родови, као што су ваздухопловство и ракетне јединице биле **заједнички организоване** за целу асоцијацију држава. Они би уједно били и под заједничком командом паритетног командуюћег кадра. У том смислу ЈНА мора да се врло брзо трансформише, али притом ниуком случају не требају бити занемарене жеље и статус војних лица, војника и грађанских лица на служби у армији.

„Од Европске економске заједнице би у том случају могли добити и одређена финансијска средства која су и предвиђена за трансформацију ЈНА“ — подвукао је Изетбеговић, потврђујући на тај начин сасвим реалне основе на којима темељи свој пројекат нове заједнице. Уколико би се све то десило, све чланице асоцијације потписале би међусобно споразуме о пријатељству и ненападању.

Оваква заједница, уз поштовање начела, отворила би сасвим реалну могућност да затражи од ЕЕЗ придружено чланство, статус какав одавно уживају или ће га стећи **Мађарска, Пољска и Ђешкословачка**.

С обзиром на специфичну ситуацију у којој се налази Босна и Херцеговина као заједница Муслимана, Срба и Хрвата и која у овом тренутку битише на бурету барута грађанског рата, Алија Изетбеговић је понудио решење. Он износи три најважније тачке.

Прво то је да се у државни систем укључи принцип „једногласности“ увођењем Већа

САРАЈЕВО ЗАМЕЊУЈЕ ХАГ

КОМПРОМИС И — МИРНА БОСНА

Између решења које су предложили Драшковић и Изетбеговић постоје разлике, али и сличности. Округли сто „Власт и опозиција“ одржан у Сарајеву 12. јануара, први пут је толерантно окупио различите стране заинтересоване за решење босанске (југословенске) кризе, од Драшковића и Изетбеговића, до Сурина и Караџића.

Народа, чиме би се досегао за почетак бар минимални ниво консензуса у доношењу одлука и избегла садашња оштрица бријача по којој клизи доношење сваке иоле битније одлуке везане за судбину сва три народа. Друго, то је залагање за потискивање садашње „нациократије“ у корист и у правцу грађанске демократије и треће (сигурно најважније) — подједнака отвореност према Србији и Хрватској. Изетбеговић је као решење за садашњу конфликтну ситуацију понудио изјашњавање народа не кроз национални, већ кроз грађанско-национални референдум.

МАГЛА ИЗ БОСАНСКОГ ЛОНЦА

Магла у коју је потонуло цело Сарајево у време одржавања овог скупа, као да је била најбоља метафоричка илустрација напетости која се осећала из очигледно узаврелог босанског лонца, проглашењем државе Срба у БиХ. Отуда, ма колико било хладно у Сарајеву у односу на „јануар у Београду, толико је Вук Драшковић топло дочекан у граду испод Требевића. Видело се то већ на аеродрому када су се таксисти готово утркивали ко ће повести Вука. У том смислу и сусрет са првим човеком БиХ господином Изетбеговићем који је трајао два сата и у коме су размењене теме од књижевности, религије па до политике, уз подударност ставова из онога што је СПО пре више од месец дана објавио и онога што је Изетбеговић изнео на округлим столом дан касније, дало је наду да је нађен лек за високу политичку температуру под којом се дуже време већ налази ова рапублика. Магла је спречила да на шесту седницу „Опозиције и власти“ стигну из Београда Небојша Попов, Драган Веселинов и Светлана Књазев што је у неку руку сузило миротворну убојитост овог скупа, али је помак ипак направљен.

У реалности, цео скуп је ипак вратио иступ Алекса Бухе из СДС-а, странке др Радована Караџића, ваљда тренутно најомраженије личности на просторима БиХ. Он је у свом оштро интонираном иступу заступао једну поприлично неконкретну тезу да пелцер грађанске демократије коју заговара председник Изетбеговић не може да успе ни на овим просторима, ако није успео у оквирама бивше Југославије. Неповерење које је присутно према садашњој актуелној власти у овој републици и нервоза која је од стране СДС пренета не само на Србе, већ и на припаднике остала два народа у овој републици, довела је до многих исхитрених потеза који и Србе и целу БиХ вуку далеко од путоказа за решење прегрејане ситуације у којој оружје игра главну ролу.

И на скупу, и дан пре њега, то је била главна тачка спорења Вука Драшковића и др Радована Караџића, на сусрету који је одржан на иницијативу челника СДС. Идеја регионализације и кантонизације коју је, као једно од решења изнео Драшковић на том сусрету, прихваћена је — али као перспективно решење, да би иступ Алексе Бухе на округлом столу и ту перспективу учинио врло далеком.

„Што скуп даље одмиче, све сам већи песимиста. Ту је донекле став господина Драшковића охрабрујући и издиже се из-

над већ виђених страначких и интереса лидера. Вук је схватио да се до решења може стићи дијалогом и компромисом који је овде јако потребан. То говори да је време на Драшковићу и политичарима који промишљају будућност и који политику не виде у прошлости. То не умањује мој песимизам у погледу брзих решења не само у БиХ коју не смемо фаворизовати у односу на друге републике где такође нема решења“ — констатује Зекеријаш Смајић, уредник у ЈУТЕЛУ.

КОСОВО — ПОСЛЕДЊА РУНДА

За Расима Кадића ова седница округлог стола је пре свега скроман почетак ка миру, политичкој комуникацији и заједничком парламентарном телу које би допринело каквом таквом консензусу. Став Вука Драшковића је за босанскохерцеговачке либерале корак ближе минимуму јединства, али:

„За СДС ни недавни догађаји из СССР ни из целе Источне Европе још увек „не пију воду“. Непризнавање БиХ, што је у овом тренутку вероватнија варијанта, могла би да те разлике и напетост сасвим оголи до окидача на пушкама. Хоће ли то призвати неке лидере здравом разуму или не, остаје да се види. То тада постаје опасно чекање“ — признао нам је Кадић.

Округлом столу у Сарајеву испред експертске групе присуствовали су и Шкељезан Малићи и Ветон Сурић, лидери косовске алтернативе, пуштајући друге да говоре. Они као да у целој ситуацији сагледавају своју перспективу:

„Већини на Косову, моје је мишљење, не иде у прилог ова Изетбеговићева иницијатива. Ја је иначе сматрам рационалном. Уколико се стандардизују решења, онда би се и за нас Албанце нашло место под косовским сунцем. За сада се боримо за оно што ја зovem преговарачки субјективитет у разговорима у којима смо до сада били ван“, чули смо од Малићића.

„Главни помак је у квалитету скупа који је освежен новим, али не битно новим идејама. То само говори да о неким стварима не морамо да говоримо у Хагу или Бриселу, кад можемо то и код нас, где постоје реалне политичке снаге које могу да обезбеде мир“ признаје Ветон Сурић који не пропушта прилику да каже да Албанци на Косову долазе у позицију да је једино решење између њих и Срба, разговор и да Косово остаје као последња рунда разговора о будућој држави, јер је распад југословенске федерације и почео у јужној покрајини.

Утисак после овог „сарајевског Хага“, како је округли сто „Опозиција и власт“ назвала штампа у Босни, и ако не доноси ефикасна решења, сигурно и не одмаже. Тенденција толеранције различитих ставова је престала да бележи пад и за сада се одржава на нивоу онога што је донео Вуковар, а то мора и треба да охрабри. Предстојеће време је ту да то поправи, јер горе вероватно и не може бити уколико прегрејавање политичке ситуације у Босни и Херцеговини не пробије издржљивост фитиља и не доведе до експлозије после које би једини задатак био дугогодишње пребројавање мртвих.

Из Сарајева: Војкан РИСТИЋ

ГОВОР ВУКА ДРАШКОВИЋА НА ОКРУГЛОМ СТОЛУ „ВЛАСТ И ОПОЗИЦИЈА“

РЕШЕЊЕ ЗА БОСНУ

На самом почетку хоћу да кажем да никад нисам боље разумео тезу тзв. Америчке антипсихијатријске школе, као на примеру ове земље. Та школа, наиме, каже да се понекад до памети стиже преко лудила. Лав Шестов је рекао то много раније, и чини ми се лепше: „Онога тренутка када зло покаже своју суштину, оно почиње да ради у корист добра“. Чини ми се да је лудила у овој земљи доста, а да је зло нарочито у Хрватској и превише показало своју суштину, и да је почело на одређени начин да ради у корист добра.

Желео бих да изразим задовољство што су се у понечему подудариле тезе Председника БиХ господина Изетбеговића, са оним што је, вођен принципом реалности СПО предложио пре више од месец дана. У најкраћем, изложићу вам како СПО види излазак из овог лавиринта, из ове агоније.

ЧЕТИРИ ДРЖАВЕ

Прво, мора нам бити јасно да Југославије више нема. Можемо то да примимо са мање или више сентименталности, или задовољства, у зависности какав је ко однос имао према Југославији. Ја нисам сретан што је нема. Немамо времена да се бавимо питањем зашто је нема и ко је први, потпалио фитиљ. Те приче не служе ничему сада. Оно што морамо да схватимо је — да је не може бити ни као крње, ни као скраћене, ни као сужене, поготову не на силу. И друго што морамо да схватимо је да нас има, да нестанком Југославије нисмо нестали ми, није нестало овај географски простор, а ни етничка слика на њему, није нестала чињеница да овде живе људи истога језика мање више, традиције, културе, прошлости и вероватно исте будућности. Нестанком државе коју смо до сада имали, није нестала памет да створимо неку другу државу, можда срећнију од оне коју смо до сада имали и у којој смо до сада живели. Пут је донекле трасиран у Минску и Алма Ати. Да бисмо знали шта хоћемо и шта морамо да хоћемо, можда морамо унапред да знамо шта нећемо, и шта не смемо да нећемо. Ваљда нам је јасно да нећемо Вуковар, ваљда нам је јасно да свако насилно решавање наше будућности; употреба силе у срцу некадашње Југославије, у БиХ, значила би у најмању руку

да ће пола овог народа отићи у збегове, а земља личити на Вуковар, што би значило да се пламен тоталног рата пренесе на Балкан, па и шире, на руске и украјинске степе, што би угрозило светски мир. То нећемо. Нећемо, нити смемо да хоћемо да границе између заједнице јужнословенских држава, а ја говорим о четири државе БИХ, Србији, Црној Гори и Македонији — виде игде, сем на мапи. Нећемо никад пристати, ни ви из Босне, ни ми из Србије, да нас на Дрини ико претреса и тражи нам пасоше, да пред нама подижу икакве граничне рампе, нити хоћемо да видимо икакве граничаре. То су неке прозрочне границе, којих на терену нема, а има их на мапи.

Хоћемо и морамо да хоћемо, да на простору ове четири једнако равноправне и једнако суверене државе постоји јединствено економско тржиште, да постоји несметано кретање људи робе и капитала, култура, идеја. Хоћемо да применимо европске принципе ЕЗ на ову јужнословенску четворочлану заједницу. Монета мора по мени бити јединствена. И нема разлога да не буде јединствена. Морамо обезбедити духовно и културно јединство, међу народима који буду живели у заједници ове четири, а у другој варијанти, о чему ћу касније, шест држава чланова заједнице. Те границе не смеју спречити пуно духовно и културно јединство Срба из Босанске крајине, из Книнске крајине, Срба из Сарајева, Срба из Херцеговине, са Србима из Црне Горе и Србије. Исто важи и за Муслимане, и све друге. За ову четворочлану заједницу посебно су заинтересована два водећа народа у њој, а то су Срби и Муслимани, јер је историја тако удесила да смо на истом простору расејани и међусобно измешани. Подизање некаквих кинеских или било којих других зидова значило би аутоматски разграђивање и српског и муслиманског бића. И добро је да је срећна околност да су два највећа народа на овим просторима, Срби и Муслимани, против тога да се овај простор културно, духовно, и економски разграђује. Верујем да је ово форма да живимо боље него што смо живели у досадашњој Југославији.

САВЕТ ПО УЗОРУ НА ЕЗ

Проблем армије мора бити решен. Драго ми је што је господин Изетбеговић понудио план, а колико ја знам то је први југословенски политичар који излази јавно да се реши једно болно питање судбине ЈНА. Карингтонов план је пре свега био мањкав због тога. Можемо да се колико год хоћемо љутимо на ту армију, да јој упућујемо приговоре, и сам сам их упућивао, али не можемо затворити очи пред чињеницом да та армија постоји. Да располаже огромном војном моћи. Не можемо занемарити чињеницу да хиљаде тих генерала и војних лица, њихових породица смеју бити одбачени, нити се смемо понашати као да их нема. Ми морамо да водимо рачуна и да је у традицији свих цивилизованих народа да се поштује људска част. Нико нема право да тим људима у војсци одриче и право на официјерску част. Ја вас молим да схватите да постоји једно психолошки разумљиво објашњење, да ниједан генерал неће пристати да

буде портир или продаје семенке док му је и једна ракета при руци. Према томе, ми тај проблем морамо решити.

Ја га лично видим мало друкчије него господин Изетбеговић. Кад су ове четири државе у питању, мислим да морају бити јединствени: авијација, морнарица, ракетне јединице и сви они родови војске који располажу опаснијим оружјем. Присталица сам и тога да све четири државе имају своје републичке гарде или војске, које морају да одржавају националну структуру тих држава. А, кад је реч о овој садашњој војсци, чије генерале, пуковнике и остале морамо запослити та војска мора схватити да мора да се промени, да постане професионална, мора да преузме обавезу да ће искључиво штитити спољне границе заједнице да никуом случају неће да се меша у послове политике унутра. Национална мапа мора да се одрази унутар те војске. Не може заједничкој команди да буде доведесет одсто Срба, нити Муслимана. Ту мора да се успостави један поштени однос који личи на живот. Онда ће се лако решити

ОГРОМАН ПУБЛИЦИТЕТ

За само два дана боравка у Сарајеву, Вук Драшковић је пробио све медијске норме у погледу појављивања у медијима. Израчунали смо да је дао пет радијских и те интервјуа, од чега два Америчкој телевизији, у трајању од укупно 128 минута. Почело је интервјуом за ТВСА 3, за емисију под симболичним називом „Барута на“, затим интервјуом за SKY програм од 30 минута, да би потом 18 минута био гост у ударном термину II „Дневника“ ТВСА, на чијем крају је (што је права реткост) најављена и његова трибина у Дому младих у центру Скендерија. На улазу у зграду Скупштине БиХ, Вук Драшковић је дао интервју WEEK NEWS од 20 минута, да би након трибине разговарао и са новинарем омладинског програма Радио Сарајева.

По општој оцени, медијски најуспешнији био је наступ у Другом Дневнику, где је Драшковић изнео тезе које је сутрадан у свом излагању већим делом прихватио и Алија Изетбеговић.

Ништа мање интересантна није била ни трибина у Дому младих, где је Драшковић близу два сата водио дијалог са публиком најразличитијих политичких убеђења. За то време он је пред ко 1.000 присутних, што је по оцени организатора најбоље посећена политичка трибина у последње време, одговорио на шездесетак различитих питања.

Ево неких: Какав је однос српских власти према опозицији, шта он мисли о УКС и САН-у, Војводи и куму Шешељу, о судбини СССР-а, о чувеном говору у Новом Пазару, о томе да ли Албанци могу да имају своју државу, о убиствима чланова СПО-а, о свештеним лицима која заговарају мржњу, да ли је дечак из романа „Нож“ Благоје Аџић, о забрани СДА у Новом Пазару, о др Караџићу, о 9. марту...

В. Р.

однос између команде и републичких гарди, или војски.

Мислим да немамо право да у степену савеза између ових наших држава идемо испод европског нивоа. Парламенте имају и Енглеска и Француска и Немачка, али постоји сада и Европски Парламент. Зашто ми не бисмо формирали парламент ове јужнословенске заједнице? Мислим да је неопходан и мислим да му преставница може бити баш у Сарајеву морамо имати заједнички Савет министара јужнословенске заједнице држава, баш ако хоћете по узору на Савет министара ЕЗ, чије би се седиште „шетало“ сваке године, или сваке друге, од Сарајева до Београда, Подгорице и Скопља, како се договоримо. А касније, кад се мир и разум врате, кад ове ратне ране зацеле, и у Загреб и Љубљану.

КАНТОНИЗАЦИЈА БОСНЕ

Мислим да је потребно успоставити и двостепени однос веза унутар заједнице, Муслимани и Срби на овим просторима чине преко осамдесет посто становништва. Ова заједница би одмах могла да ступи у царинску, а зашто не и економску унију, са Хрватском и Словенијом, да оформимо један југословенски комонвелт.

Чини ми се и да је потребно, кад све ово договоримо, али не видим да се не можемо договорити око свега овога, да потпишемо неколико историјских споразума. Историјски споразум између Срба и Хрвата пре свега, Срба и Муслимана, Хрвата и Муслимана, Срба и Албанаца. Ми ћемо тим споразумима, после искуства које смо стекли, решити многе проблеме који су доводили до ратова, сукоба, мржњи. Да смо имали мало више памети све се то могло избећи.

У Босни је ситуација оваква каква је. Мислим да не треба много памет па да се схвати да не могу три државе у једној Босни и Херцеговини. Јер, кад се три државе нађу у једној, а све три хоће да заузму простор колико и та једна, то је тескоба, физички је то неиздрживо. Доћи ће до гурања, до ђавола, до белаја, а управо то морамо избећи. С друге стране, сва три народа који живе у БиХ морају на један други начин да реше своје евентуалне страхове од супермације у погледу чувања националних права. Мислим да је то од почетка било најбоље решено у Програму СПО. БиХ мора бити једна држава, а унутар БиХ, да би се задовољила етничка мапа и национална мапа, увести принцип регионализације и принцип кантонизације. Не видим никакву сметњу да се формира Скупштина Српских кантона, Скупштина муслиманских или хрватских кантона, које творе јединствену Скупштину БиХ. Ништа што води разуму не сме да нам буде страна. Кад нам мањка памети, ступиће на сцену ножеви и топови, али ако се ослонимо на памет и богато искуство, онда, верујте ми, нема проблема који не можемо решити на људски начин и живети биље него што смо живели до сада.

Хвала!

БАДЊЕ ВЕЧЕ У ВАЉЕВУ

РАТ ЈЕ ПОЧЕО 9. МАРТА

„Морамо се у овој години изборити и молити Бога да на оптужничку клупу буду изведени сви ратни злочинци на обе стране и сви ратни хушкачи и проповедници разарања, мржње, убијања, и то на обе стране“.

Ваљево је на Бадње вече било једно од места у Србији које је живело двоструким животом. С једне стране, око десет хиљада присталица опозиције масовним окупљањем изказало је протест против убијања, а с друге стране власт је наставила са мобилизацијом за рат и масакре. Многи су уверени да су, у намери да спрече „опозициони Бадњак“, власти у Ваљеву напречац разаслали позиве за „ратну вежбу“. Мало ко верује да је случајност што су позиве добили пре свега активисти Српског покрета обнове. Тако је већ прве овогодишње недеље у Ваљеву мобилисано нешто више од 700 људи, а од тога 650 чланова СПО.

Општински одбор СПО је на тргу, који још увек носи име Јосипа Броза Тита, уприличио прославу Бадње вечери, а палећи бадњак Вук је те ноћи заложиио ватру помирења, мира и љубави и подстакао тињајући жар протеста против бесмисленог сатирања српске младости. После химне „Боже правде“, коју су присутни саслушали са три уздигнута прста, девет ваљевских свештеника је благосиљало бадњак, а један од њих је „у име Српске православне цркве“ свима честитао празник.

Пошто је замолио да се минутом ћутања ода пошта свим жртвама овога рата, Драшковић се осврнуо на досадашњи пређени пут СПО и рекао да смо се од самог почетка „латили великог подухвата — да вратимо Србији њену веру, њену традицију, да вратимо Србији демократију њену, да вратимо Србији славу домаћинске куће њене, да јој вратимо круну њену, војску њену, углед на овим просторима, да јој стекнемо и повратимо пријатеље у Европи и свету“.

... Ми смо проповедали“, наставио је Вук Драшковић, „сећате се, целу годину пред изборе, да унуци и синови не иду за очевима и дедовима. Зашто? Јер не сме будућност да иде за прошлосту, него смо хтели да све обрнемо и да прошлост, да деке, баке и очеви крену за својим синовима. Ми смо хтели да

на чврстим темељима прошлости градимо будућност и прошлосту смо се бавили само онолико колико је било потребно да вратимо нашој нацији веру и памћење и само онолико колико је било потребно да на сигурним темељима те прошлости зидамо будућност. А будућности смо били окренути.

Нажалост, Србија нам није поверовала. Србија паралисана страхом, обневидела у полувековном мраку заплашена, између осталог, и пропагандом, каква је о овим лецима које сам наводно данас, из небеса спуштао на линију фронта.

Малопре смо минутом ћутања одали по част жртвама овога бесмисленог, прљавог, страшног рата. Ја добијам много писама од бораца са фронта. Једно — од војника који је пред смрт писао својој мајци и свом деци, овако отприлике гласи: „Драга моја мајко и драги мој деда! Ја ћу Вам сигурно погинути, али немојте ме жалити, него се покајте. Јер ви сте ме убили 9. децембра, ви сте ме тада осудили на смрт и тада сам стављен у лимени сандук.“

Верујте ми, овога рата било не би, да онот децембра било није. Ми бисмо управо чинили оно што смо и говорили Србији да ћемо чинити. Преговарали бисмо, све истине, све чињенице биле су и јесу на нашој страни и требало је само мало разума, само мало памети. Требало је само мало волети Србију и не дозволити да јој направимо то велико зло. Никад Српски покрет обнове не би ово учинио својој Србији.

Кад је почео рат?

Рат је дефинитивно почео 9. марта прошле године, 9. марта када је Трг слободе, када су Теразије прокључале побуном против прошлости и бивших људи, када су најмлађе, најпапетније и најскупље главе земље Србије затражиле да оне воде Србију. Када су казале да хоће своју будућност и судбину у своје руке, тада је пала пресуда да се Трг слободе и Теразије морају променити, оинвалидити. Страшно је. Нема хиљада, нема више десетина хиљада оних са Трга слободе и са Терази-

ја. Где су? У лименим сандуцима, у гробовима, у инвалидским колицима, у болницама, у лудницама, у затворима, и многи у иностранству, побегли од овога свега, да сачувају не живу своју главу него да сачувају мало наде и мало семена за будућност, јер Србију воде они који би изгледа најсрећнији били када би је лишили све њене младости и видели као Србију Првих пролетерских, Шестих банијских, Петих личких“.

На питање шта нам даље ваља чинити, Драшковић је одговорио да најпре морамо зауставити рат „зауставити ово бесмислено, ово фатално убијање“ и да не смемо више „том сунђеру дати крв која ће да га одржава у животу“ а затим нагласио да „морамо учинити све да их присилимо да престану да праве преваре, да пред телевизијским камерама, пред Европом и светом изигравају миротворце који позивају мировне трупе Уједињених нација, а онда, испод жита из потаје траже начина да продуже рат. Ми продужетак рата не смемо дозволити. Мировне трупе Уједињених нација штите национални интерес нашег народа у Крајини. Јер, поред трупа Уједињених нација у Крајинама ће бити локална српска полиција, локално српско судство, онолико колико то нама одговара, све док не васкрснемо Србију, а онда ће она својом силом, својом демократијом, својом круном бити највећа заштита и српским крајинама.

Морамо се у овој години изборити и молити Бога да на оптужничку клупу буду изведени сви ратни злочинци на обе стране и сви ратни хушкачи и проповедници разарања, мржње и убијања, и то на обе стране“.

(Из масе скандирају: Сви, сви, сви).

Након Вука, Ваљевцима је празник честитала и мајка **Борџа Божовића** — **Гишке, Милена**, посланици СПО-а **Радомир Урошевић, Мирослав Милутиновић, Јездимир Милутиновић, Предраг Мијанковић** и председник Народне сељачке странке **Драган Веселинов**.

Д. Г.

**ШТА ЈЕ ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ НАПРИЧАО У
НОВОГОДИШЊЕМ ИНТЕРВЈУУ?**

ДРЖАВА БЕЗ ДОБРОГ НАСЛОВА

Слободан Милошевић ретко даје интервјуе домаћој штампи. Ако сте макар један и прочитали јасно вам је и зашто.

Појављивање Слободана Милошевића у домаћим средствима јавног информисања постало је слично оном „Госпином“ у Међугорју. У његовом случају „повлашћени“ су овај пут били уредници најтиражнијег дневног листа у остатку Југославије, „Верчерњих новости“. Предновогодишњи интервју у овом листу представљао је изненађење за све оне који су га очекивали у неком од средстава информисања иза којих стоји заштитничка рука Социјалистичке партије. Милошевићева одлука да се након дуге апстиненције од оглашавања у домаћим медијима појави у листу са највећим тиражом није случајна, јер долази у тренутку кад његови политички потези све више доводе у сумњу и његову политику и предвидивост даљих потеза. Његови епигони међу српским интелектуалцима постали су свесни чињенице да се од Газиместана није појавио ни на једином националном скупу, те да је након четири месеца рата први пут јавно проговорио на приредби пензионисаних партизана у Дому ЈНА. Пад Милошевићеве популарности „помогли“ су и они који су, понети његовим предизборним обећањима, сад улетели у сиромаштво, ратну панику, сеча пореских маказа, инфлацију и страх. Није незанимљиво и то да се интервју појавио 30. децембра, дан пре новогодишњих издања других листова, што наводи на претпос-

тавку да је, можда, укалкулисан и обзир према конкурентским дневницима „Политикине“ куће који, као што је то обичај, празнична издања емитују у већим тиражима.

ФИКТИВНЕ СТРАНЕ СИЛЕ

Милошевићев интервју је открио мало тога новог, јер на већину конкретних питања он је узвратио уопштеним и познатим ставовима који се не могу ухватити ни за главу ни за реп. Тако на питање о пасивној улози и утицају савезне владе и Анте Марковића Милошевић каже: „Ту не може бити говора о пасивности, јер ови органи све време испољавају веома активан однос према факторима који су укључени у решавање југословенских проблема“. Бог свети зна шта се подразумева под „активним односом“, ни да ли је лош ни да ли је добар. Пре би се могло закључити да Милошевић избегава да поткачи Марковића, јер је свестан његовог повољног положаја, пре свега у дипломатском окружењу САД.

У највећем делу разговора Милошевић се готово гуши због уста пуних Југославије. Чудно је да се објашњења и разлози српског инсистирања на опстанку Југославије битно разликују од онога што на исту тему изјављују Милошевићеве узданице, др Борисав Јовић и др Михајло Марковић. Док је за њих Југославија тек добар параван за српску политику пред светом, Милошевић би Југу сачувао не

само због прошлости и историје, већ и због будућности?! Како ово није и објаснио уследила је једна потпуно конфузна реченица: „Југославија није настала случајно, нити вољом страних сила, па неће случајно и вољом страних сила ни опстати“. То што Милошевић историју шацује само левим оком можда је и јасно, али није јасно што се на овај начин одриче „воље“ оних страних сила које и дипломатски и поход „плавих шлемова“, ипак, планирају у границама које се зову — Југославија. Или је Милошевићева самољубивост и самоувереност јача и од „воље страних сила“?!

Кад Југославију види као „заједницу народа који то желе“ Милошевић никако не би смео да тврди да је „Југославија витални интерес свих југословенских народа“. Једно с другим не иде, сем ако није реч о ситним политичким спекулацијама.

И ЈАНУС БИ ПОЦРВЕНЕО

Председник Србије је у овом разговору себи „дозволио“ и мало тактичке самокритике, па је укорио Србе и Црногорце са Косова због неслоге, карактеришући то као „велику срамоту“. Да ли је могуће да је заборавио да је баш он на Косову утемељио и садашњу политику и људе који су се поделили у борби за власт? Од косовске „самокритике“ чуднија је

она коју Милошевић упућује својој Социјалистичкој партији и Народној скупштини. Тако каже да се СПС не придржава доследно свог програма и не реализује га, а „не труди се да успостави озбиљан дијалог са опозиционим партијама“! Као да тон вишестраначком и парламентарном животу у Србији даје ескимска странка са Гренланда, а не СПС чији је он диригент. Упркос оваквом мишљењу о сопственој партији он за њу тврди да је „у овим тешким временима она потврдила свој високи патриотизам и одговоран однос према виталним интересима Србије и српског народа“. Међутим, у оваквој „потврди“ није садржана суштина програма СПС, јер она није ни конституисана као национална странка, па је (апсурдно) тачна Милошевићева констатација да се СПС „не придржава доследно свог програма“! Да ли то друг Милошевић припрема сапун за евентуално „прање руку“ од свега лошег што се нагомилало под окриљем његове странке?

Развијајући своје незадовољство према стању у Србији Милошевић критикује медије, и то без разлике, што су развили негативан однос према послератном периоду у Југославији и изазвали мржњу и нетрпељивост према осталим југословенским народима. Са становишта доброг политичког укуса ово је више него лицемерно. Да је на Милошевићевом положају и Богу Јанусу би поцрвенело бар једно лице кад би изустило овакво мишљење. Но, то је ствар политичке културе, при чему друг председник, говорећи о опозицији, каже — „нема демократије без политичке културе“. Тачније би било рећи — нема политичке културе без демократије!

Новогодишњи интервју председника Србије донео је и једну риплијевску новост, јер смо сазнали да Србија не само да није болшевичка, она више није ни социјалистичка! Због чега се диригент једне социјалистичке партије одриче социјализма кад није у свету овакво друштвено уређење, а priori, нема негативну конотацију? Осуђујући изражено антикомунистичко расположење у Србији и видећи у томе ничију (спољну) намеру да се српски народ подели, Милошевић пада у једну бесмислицу кад осуђује антикомунизам у држави за коју сам каже да више није ни социјалистичка. После оваквог идеолошког слалома Милошевићеве следбеници могу само да забију главу у снег и да сачекају пролеће.

ЧЕКАЊЕМО

У настојању да што убедљивије одбаци од Србије, пре свега од сопственог режима, ону анатему болшевизма, Милошевић потеже главне аргументе — тржишну економију, вишестраначки систем, инвестирање страног капитала... „то су антиподи болшевизма“, каже он. А у стварности од тржишне економије нема ни слова „Т“, јер је привреда Србије сурово централизована, при чему се након политичког затварања према Словенији и Хрватској из истог разлога затворила и према онима који би требало да се инфичирају Милошевићевом визијом нове Југославије. О вишестраначком животу Србије сам Милошевић у овом интервјуу гомила лоша размиш-

љања, а помињање страног капитала у Србији, сад кад је она под међународном блокадом и кад слови као земља високог ризика, звучи као спрдња. Да у овом мраку заиста има светлости овај интервју би имао бар једно питање (и одговор) везан за анализу еко-

номске политике иза које стоји Милошевић. Можда ћемо нешто на ову тему сазнати у следећем Новогодишњем интервјуу, ако га друг председник дочека у добром политичком здрављу.

Предраг ЛАЗИЋ

● Нико није
рехабилитовао
Квислинге

ПИТАЊЕ: Шта мислите о „поплави литературе“ о четничким вођама и идеолозима?

ОДГОВОР: Начин на који се о њима пише представља рехабилитацију снага поражених у Другом светском рату у Србији. Рекао бих да се такав однос према тим личностима засад може уочити једино у Југославији. Ни једна земља која је припадала антифашистичкој коалицији и борила се против фашизма није досад те снаге рехабилитовала. Замислите да неко у Француској сад рехабилитује Петена, или, Норвежани Виткуна Квислинга.

ТРТ МРТ ЖИВОТ ИЛ' СМРТ

Као што то и обично чини, господин председник Републике превидео је само неколико СИТНИЦА. С обзиром да је НЕМОГУЋЕ да председник није свестан тих ПРЕВИДА, сигурно је свестан да, као и обично, НЕ ГОВОРИ ИСТИНУ, што је само еуфемизам за ПАГАЊЕ.

РЕЧЕНИЦА ПРВА: Председник одлично ЗНА какви се атрибути приписују СНАГАМА ПОРАЖЕНИМ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ. Одлично зна и да се такви атрибути НЕ МОГУ приписати пораженим снагама у Србији те то „У СРБИЈИ“ посебно наглашава, алибија ради. Чак и његови приватни, социјалистички историографи слажу се да су „поражене снаге у Другом светском рату У СРБИЈИ“ били ПРИЗНАТИ И ПОЗНАТИ АНТИФАШИСТИ, које нису поразили фашисти него КОМУНИСТИ, и то средствима, методима и у грађанском рату какви су познати само у Србији.

РЕЧЕНИЦА ДРУГА: Због тога је ЈЕДИНО Србија а не Југославија та која се може „подичити“ ТАВКИМ односом према ТИМ личностима. Напрасно ширећи причу са Србије на Југославију председник жели да поистовети СРПСКЕ ПАТРИОТЕ И АНТИФАШИСТЕ са УСТАШАМА и којекаквим другим југословенским ФАШИСТИМА, који су то били под непосредном војном, цивилном или идеолошком управом окупатора. Једино и Југославији, односно Србији једном председнику таково што може бити свеједно.

РЕЧЕНИЦА ТРЕЋА: „Ни једна земља која је припадала антифашистичкој коалицији и борила се против фашизма није досад те снаге рехабилитовала“ само зато што такве снаге, поготово организоване, напосто НИЈЕ ИМАЛА. Само је Србија успела да мазохистички, антипатриотски и антицивилизацијски уништи тај део народа који је Србији желео добро и добро јој чинио. Утолико само Србија (и њени „саборци“) и треба те снаге да рехабилитује.

РЕЧЕНИЦА ЧЕТВРТА: Поистовећивање Петена или Квислинга са Дражом Михаиловићем, на пример, одраз је председникове дрскости, неукости и неодоговорности. Ставити у исти кош некога коме је СРБИЈА У СРЦУ са неким коме је ТРЕЋИ РАЈХ У СРЦУ у најмању руку представља трагедију људског ума. Још једино председник Републике Србије, изгледа, не зна да су Дражу Михајловића са (свакако антифашистичке) ратне заслуге одликовали (председник би рекао „рехабилитовали“) прво Де Гол (као првог герилца Европе) 1944. године, а затим и Труман 1948. Уосталом, кад председник већ нуди да сви „ЗАМИСЛИМО“, и он би могао да ЗАМИСЛИ да ли би чак и ти Французи и ти Норвежани рехабилитовали свог Петена и свог Квислинга када би на прагу 21. века, као што је то случај у Србији под његовом неограниченом влашћу, живели ЛОШИЈЕ него у току Другог светског рата, а поготово лошије него пре њега.

НИЈЕ ДАКЛЕ У ПИТАЊУ РЕХАБИЛИТАЦИЈА АНТИФАШИСТА, НЕГО ГЛОРИФИКАЦИЈА — ФАШИСТА! Браво, господине председниче!

КОЛОНА

ДУНАВСКИ ЛАМАНШ

Влада првог доктора, **Радмиловића**, у историју се уписала цеђењем суве дренажине. Све до њене оставке, ова влада је то представљала као изврстан развојни програм (за јачање мишића).

Доктор **Зеленовић** није у премијерској фотели доживео да се „брзом пругом“ провоза даље од 20 километара. На железници се шушка да су већ у првој фази паре нестале незнано куд, а ово парче пруге, уместо предвиђених 250 једва издржава брзину до 150 километара на час. Француски суфинансијер бесни, Зеленовић одлази.

Док **Божовић** заташкава ствар тако што се враћа својој (и нашој) првој љубави — аутопуту Драгаш — Хоргош (виа Београд). Надрилекара **Радмиловића** најурје из нафтне индустрије да му не квари победнички имиџ.

Следећи цекил-пројекат сигурно води на Дунав, у развој српског ховеркрафта.

ЗВЕЗДА-МАЈОНЕЗА

Уопште није случајно што и сама СПС-вешина у Скупштини подсмешљиво пореди састав **Божовићеве** владе са овим, некад и на српском тржишту популарним производом. Јер, како каже народни стваралац (посланик?) и влади и мајонезу рок трајања ограничен је на 60 дана, а санитарни прописи налажу њихово чување на хладном, сувом и мрачном месту.

АФОРИЗАМ ДЕЦЕНИЈЕ
Слободан Милошевић
(„Политика“, 9. 1. 1992.)

**Народ не треба да подноси
жртве због самољубља
ни једног политичара**

ЖЕЉО МОЈА

У свом предизборном говору у Пловдиву, бугарски председник **Жељо Желев** поновио је службени бугарски став о непризнавању македонске нације, уз признавање државе, да би томе додао да је грчки услов за признавање (промена имена те републике) понижавајући за један народ.

Јесу цукеле, ти Грци. Никако да мирољубиве и кооперативне вардарске Бугаре оставе на миру.

СТВАРНИ...

На историјској Конвенцији о трећој Југославији (у марксистичкој литератури се помиње и као Треће ванредно заседање АВНОЈ-а) присутни већници су на пригодној закуски са томболом изабрали 10 „нај“ (без обзира на повремено клапање правног и физичког лица). То су:

1) Југословенска демократска странка добре воље 2) Југословенска организација за квалитет ЈУСК 3) Југословенски центар за универзални духовни развој и образовање Нови Београд 4) Југословенско удружење грађана који остварују пензије по међународним уговорима Панчево 5) Координациони одбор Грачаничког сабора Приштина 6) Независни синдикат возача у друмском саобраћају Југославије 7) Покрет потрошача Београда 8) Покрет за Југославију из Богатића 9) Савез извиђача Југославије 10) деле равноправно:

СО Шековић, Српски фонд словенске писмености и словенских култура, Удружење Голи оток за Југославију, Удружење грађана Змијања, Удружење незапослених просветних радника и радника других струка.

... И МОГУЋИ

Желели, а нису стигли да се пријаве:

1) КП домови Зеница — Пожаревац — пендрек за опозицију 2) СК — мезе за Бицу 3) Југословенска ветеринарска странка 4) Странка уредне столице Београд 5) Покрет за уједињење воденичара и ватрогасаца федералиста 6) Удружење хипертоничара Велике Србије 7) Лига леворуких десничара 8) Друштво клетоманско-комунистичког пријатељства 9) Завичајно удружење Чантавираца у Прешеву 10) Оснивачко-конститутивистичка партија Југославије.

Наставите слободно. Конкурс љубитеља и мрзитеља није временски ограничен а и радује наше пријатеље у свету.

РОКЕРИ С БАЛКАНА

Југословенске поглавице на ратној нози, **Милошевић** и **Туђман** нашли су се у једној румунској новинској анкети међу светским политичарима који су обележили протеклу '91. годину. Чак су заузели високо шесто и седмо место.

Ако је судити по начину на који су се поменути двојица докопала оволике „популарности“ (што газећи преко лешева, што јашући на грбачи живих) реално је надати се

да их догодине у исто време видимо на самом врху топ-листе.

Прималац пошиљке нема права да се љути.

Проверили смо: све је у складу са законом и закључцима Осме седнице.

БУК И ЈАГАЊЦИ

Пропао је још један покушај дискредитације лидера Српског покрета обнове. „Вештом“ (тако су они у први мах помислили) монтажом познатих теза Вука Драшковића војно-еспеесовски референти за „специјални рат“ приготвили су и пласирали у медије тзв. „барањски летак“. При томе, испољили су и завидно плитку памет, потпиштујући тобожњег аутора „субверзивног“ прогласа.

Упућенији знају да већ месецима траје хајка ЈНА на графичке дизајнере београдских новина са захтевом да им ови обликују летак који би и визуелно подсећао на пропагандни материјал СПО. Тек пошто су листом одбијени (а због чега се „дезертерима“ прети војним судом) упустили су се у дилетантску барањску авантуру.

Што сте друго очекивали од ковача лажног ноца, лажних предизборних обећања, лажног социјалног мира, лажног националног јединства...

ШТО ЈЕСТ ОПОЗИЦИЈА?

У ексклузивној изјави за светску јавност Жељко Ражњатовић — Аркан рекао је да он више не може да толерише издајничко понашање дела српске опозиције.

Остаје нерешив логички проблем: на кога је мислио друг Жељко? Солуције су (а може и скупа):

- Удружена српска, која је опозиција С. Милошевићу, легалном Председнику Србије.
- СК — Покрет за Југославију, који је опозиција (стављена ван закона) легалном Председнику Српске републике Крајина.
- Милан Бабић, после Писма опозиција свесрпском С. Милошевићу.

ЗАБРАНА

Неугодан међународни скандал, изазван одлуком управе ХТВ да забрани за приказивање све филмове у којима је Немачка представљена као агресор (образложено захвалношћу бонској влади за подршку) — налази се пред расплетом.

Технички експерти су користећи најсавременија помагала ната синхронизовали, односно глумцима у немачкој униформи „позајмили“ гласове лојалних Срба.

Суживот, како то дирљиво звучи.

ОДБРАНА

У згради београдске Телевизије, пардон, Телевизије Србије, влада злокобна ужурбаност. У пакету контрамера на фашистичку

уређивачку политику ХТВ у припреми је и циклус најлепших совјетских журнала из великог отаџбинског рата.

ЕКОЛОГИЈА?!

У прошлу суботу, у Београду је одржан еколошки маскенбал. Морамо ли баш увек нашу бруку на сва звона да ударамо?

БРЛЕТОВЕ БРЉОТИНЕ

Главни и одговорни уредник Радио-Београда, несуђени Митевићев наследник, бивши главни уредник „Комуниста“ полемиче са независним синдикатом НИП „Политика“ преко ТАНЈУГ-а па каже:

„Ако је њихов колега стварно угрожен самовољом главног уредника Првог програма Радио-Београда, предлажем да га преузму и тако спасу. Плашим се једино да ће и у „Политици“ господин Чанак моћи да не ради ништа, да се бави само политичким борбама и да напушта редакцију кад хоће и колико хоће.“

Има ли шта слађе од комуњаре погубљених живаца?

ЈЕНКИ ГО ХОМ

Од првог јануара позната радио-станица „Глас Америке“ не емитује више свој информативни програм на српскохрватском. Сада то чини пола сата на хрватском и пола сата на српском језику. (То се зове борба за душу својих слушалаца).

Знајући како су одашиљачи у Хрватској „ослобађани“ ракетама из зракоплова (био је то својеврсни протест незадовољних претплатника) стрепимо од нове „грешке“, у оних неподобних пола часа.

Срећом по имовину америчке станице, најближи репетитор „Гласа Америке“ налази се код Солуна, на територији пријатељске Грчке.

ДВА БЕЛА ГОЛУБА

И последња наша узданица-дика, „челична крила наше Армије“, грдно су нас разочарали. Независно од тога ко је у расправи „да ли је авион великих висина и брзина као што је МИГ-21 могао благовремено, пре борбеног дејства, да изврши визуелну идентификацију летилице“ — у праву, непобитно је следеће:

Симболи и метафоре у комуникацији на овим просторима јако су опасна работа — пречесто помињање „голубова мира“ и „глинених голубова“ довело је у зао час до замене једних с другим.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК

Захваљујући нарушеном здравственом стању одликаша из Вест Поинта у Србији више нису актуелни поздрави „Добар дан!“ или „Помоз' боги!“ него — „Воле један!“

СВИЛЕН ГАЈТАН

Прво је Милан Бабић забранио рад комунистичким партијама у Крајини. Убрзо је из Београда стигао, уредно запакован, свилен гајтан.

ЦРНА ГОРА: КАД РЕЛИГИЈА ПОСТАНЕ ПОЛИТИКА

РЕВОЛВЕРАШКИ БАДЊАК

Уверени у исправност властитих ставова, ни званичници Српске православне цркве и присталице аутокефалности Црногорске цркве не желе уступити чинићи, тако, да раздор поприми размере непомирљивости. Зато је милиција „православно“ сложна.

Историја се, кажу, понавља.
На Цетињу су се 6. јануара 1942. године ложила два бадњака. Испред зграде Српског посланства, око једног су се окупили четници. Стотинак метара даље, испред Двора краља Николе, сакупили су се федералисти (зеленаши). Италијански окупатор своје изасланике упутио је на оба скупа. Први су викали „живио краљ Петар“, други „живио краљ Никола“. Подстицали су их изасланици.

На Цетињу су 6. јануара 1991. године опет горела два бадњака. Један „званични“, испред Српског православног манастира, други „аутокефални“ испред Двора краља Николе. Много тога личило је на 1942. Чак је и званична власт на оба скупа послала изасланике. Но, разлика је ипак било. Комунистички изасланици испред Манастира били су активни учесници традиционалног обреда. Испред Двора краља Николе — они су били обучени у плаво, са не баш пријатељским аспирацијама према окупљенима.

Чак и неупућеном посматрачу било је јасно да је тога дана на Цетињу избјегнут инцидент са неслагљивим последицама и то превасходно захваљујући присебности (страху?) присутних милиционера. Нарочито ако се има у виду јавна тајна да је бар двије стотине од двије хиљаде окупљених — било до зуба наоружано?

У најавама да ће се прошлгодишње Бадње вече ове године поновити, од великог су значаја два догађаја, која су обиљежила 1991. годину у Црној Гори: рат и Петровдан (12. јул 1991). Рат утолико што је Црногорце додатно диференцирао на оне који су прихватили његове мотиве и циљеве и оне којима је мир превасходни политички задатак. Та подјела коинцидира са оном претходном, већ описаном.

Што се Петровдана тиче, о њему је много тога већ написано. За подсјећање рецимо само да је тога дана дошло до отвореног сукоба између сукобљених страна када је рањено неколико младића, Цетињана.

Све ово условило је наелектрисану атмосферу уочи овогодишње прославе Бадње вечери, у толикој мјери да се очекивало да ће

милитаризовани и све мање толерантни Црногорци обиљежити овај дан крвавије него икада. За такве црне слутње, стекло се заиста много разлога.

Међутим, сљедствено традицији да су Црногорци довољно разумни управо када им је најтеже, очекивани исход је изостао. И то упркос свим најавама, пријетњама, обећањима и иритирајућим односом према учесницима прославе до зуба наоружаних милиционара.

Ипак, подјеле и искра неповјерења настали су да тињају. Зашто?

УЛОГА ВЛАСТИ

За јавност, све је почело претпрошлогодишњим захтјевом племена Бајице (које, према народном предању већ 273 године доноси Бадњак испред Цетињског манастира) упућеном Скупштини Црне Горе кога је потписало неколико хиљада грађана Црне Горе и у коме се ултимативно захтјева обнова аутокефалности црногорске цркве. Као разлог, наводе се „људски, етички принципи, који нас обавезују да чувамо културу, традицију и слободу“. У супротном, запријеђено је прекидом његовања традиције налагања бадњака испред Цетињског манастира.

Игнорисање овог захтјева условило је да Одбор за обнављање аутокефалности Црногорске православне цркве, који је у међувремену формиран, подржи иницијативу Бајица да се традиција ипак прекине и бадњак наложи испред цркве св. Јована Крститеља у Бајицама, која би се узгред прогласила аутокефалном, а да се испред Двора краља Николе одржи Свецрногорски народни збор, са којег би се упутили захтјеви Скупштини Црне Горе.

У међувремену, дио Бајица, под утицајем београдских рођака, чланова СК-Покрета за Југославију, покајнички су се упињали да докажу како нису знали шта потписују, обећавајући да неће дозволити ложење бадњака испред Бајичке цркве. Био је то довољан основ да МУП Црне Горе, баш као и ове године, донесе рјешење о забрани одржавања поменутих скупова, уз образложење да „постоји основана сумња да ће бити угрожена лична сигурност учесника скупа“.

Након свега, било је тужно гледати како посвађани Мартиновићи оружјем покушавају разријешити настале неспоразуме и милицију како борним колима насрће на учеснике „алтернативног“ скупа.

То што су се ове године поново одржавала два скупа и ложила два бадњака, што је све опет било на ивици инцидента, уз нове расколе и неслагања не може пореметити чињеницу, како је раздор између двије поменуте групације црногорског народа све дубљи. Једина разлика у односу на претходну годину, било је појачано наоружање обе стране, до зуба наоружани чувари реда и „зачин“ звани Аркан Ражњатовић. Крвави исход овога пута је избегнут, можда и захваљујући томе што су сви добро знали какве би посљедице могао имати само један неразуман потез. Но, опет је постало јасно да је и овај Бадњи дан био само корак даље у стварању раскола, нетрпељивости и непоколебљивог увјерења да између „истине“ на својој и „лажи“ на дру-

гој страни — међуваријанта на постоји.

Истраживање узрока ових дешавања вјероватно је незахвалан и залудан посао. Можда они леже у отпочињању комунистичке „невјере“, када су ови, прогнавши бога и бацивши анатему на вјернике, екскомуницирали цркву, намијенивши јој лагано животарење или потпуно умирање. Као сатисфакцију за све прогоне, Српској православној цркви „дозвољено“ је да Цетињски манастир преименује у Српски, као и да однегује свештенство коме Црногорци приговарају континуирано наступање са великосрпских позиција.

УЗРОЦИ

Можда је и антибюрократска револуција, као почетак краја једног модела комунизма, рушећи деценијске табуе, понудила неке од узрока данашњих неспоразума. Поготово због тога што је митингашка опција у Црној Гори наступила под паролом рестаурације српства, доводећи у неравнотежу положај оне који нису престали да се изјашњавају као Црногорци.

Узроци можда леже и у изборној побједи СК и његовог руководства, које је учинило све да Црне Гора у југословенским оквирима престане бити политичка чињеница и које своју економску немоћ рјешава формулом која религији омогућава да тражењем имагинарног кривца учини да се појави трачак наде да се из кризе може изаћи. Довођење Амфилохија Радовића за новог митрополита, које је коинцидирало са изборном побједом СК, многи Црногорци стога тумаче као завршну фазу конституисања свесрпске, милошевићевске владавине у Црној Гори.

А управо устоличење новог владике, било је, изгледа, кап која је прелила ионако пуну чашу сукоба на црногорској позорници друштвених збивања. Сазнање да се ради о човјеку који се о црногорској нацији изјаснио као о комунистичкој измишљотини, праћено његовим политичким ангажовањем и држањем стране Народне странце, учинило је да сукоб добије нове размјере непомирљивости, можда најбоље оличене у транспаренту који је данима стајао у главној цетињској улици: „Црногорског митрополита бира црногорски народ. Нећемо узурпатора и окупатора на трону светог Петра“!

Да црква не жели признати плурализам у својим редовима, говори и однос митрополита према заговорницима аутокефалности црногорске цркве, које је више пута проклео назвавши их изродима и црнлатинашима. Он се, такође, никада није желео позабавити доказима које су нудили аутокефалисти, у виду Устава за књажевину Црну Гору из 1904. г. или списка бројних аутора, који изричито тврде да је овдашња црква била аутокефална све до декрета регента Александра Караборђевића из 1920. када је аутокефалност укинута. Све ово, истичу они, утолико је важније ако се зна да је питање цркве неодвојиво од питања државности, са којом Црна Гора, захваљујући свом руководству, не стоји баш сјајно.

Оног тренутка када су побједници на црногорским вишестраначким изборима прихватили чињеницу да осим познатих ефеката које им доноси употреба комунистичког име-

на, морају понижети и терет тога чина тражењем опроста грјехова које су комунисти учинили теистима, постало је јасно да ће свјетовна власт у Црној Гори заиграти на карту сарадње са духовном. И то што су поменуте зборове водили углавном доскорашњи атеисти, говори да ће менталитетска особеност наше свакодневне искључивости, брзо донијети преображај комуниста ка другом полу невјерништва.

ПРИЗЕМНА ПРАГМАТИКА

Марксистички свјетоназор као обавеза и нормативно регулисано ограничење слободе вјерницима, као дуговремени реликт односа према религији као продукту грађанског друштва и феномену отуђене свијести, исход су доживјели у очајничком враћању религији тек онда када је дубока криза замаглила видике ка обећаном комунистичком благостању.

Уосталом, да је толеранција комуниста према проблему религије била ствар прагматизма, одавно је познато. Још од времена када су комунисти, док су били у мањини и борили се за власт, били благонаклони према црквеним лицима у својим редовима и вјерским празницима, да би својим каснијим поступцима открили да се радило само о приземној прагматици.

Када се, међутим, свјетовни комунистички морал, са чијих се позиција доводио у питање онај религијски, обеснажио и компромитовао, сасвим је природно да је у религији пронађен етички ослонац, с обзиром да је у њој садржано много универзалног. Уосталом, читав процес доказивања непостојања и негирања бога, био је само очајнички покушај да се он заснује. Зар неуморна изградња комунистичких култова није била својеврсна свјетовна религија у којој је био промјенив једини предмет обожавања, а однос зависности остајао трајан?

Све то, коначно је еволуирало у сазнање да су религија и религиозност појединачне слободе човјека и сфера његове приватности иако ћемо још дуго морати плаћати данак због полувјековног прогона бога. А да данак не би био пропраћен и тежим посљедицама од оних који су и на Цетињу могле наступити, потребно је схватити да је крајње вријеме за разрјешење претполитичких питања (држава, вјера, нација) и усредсређење ка истинским проблемима друштва.

До тада, нека за наук послуже Његошеви стихови које је на Бадњи дан изговорио Амфилохије Радовић: „Нема дана без очнога вида, нити праве славе без Божића“. Заиста, осим очнога вида, Црногорцима ће требати још много толеранције и разума да се овај проблем не би рјешавао онако како је то најавио Одбор за повраћај аутокефалности црногорске цркве: силом.

Наравно, зато да би већ наредни Божић могао да прође без оружја, примитивизма, сукоба и мржње и да би превасходно био вјерски празник, а много мање политички чин. Другачији исход не би био ни у чијем интересу. То би и црногорски православци морали знати.

Небојша РЕЏИЋ

МАЛА СРБИЈА

ТРОФУНКЦИОНЕР

У новогодишњем броју локалног листа „Таковске новине“ у Горњем Милановцу, објављен је интервју са **Пантелијом Гачићем**, првим човеком ове општине. Он се том приликом залаже да свако има само један мандат и да се потом склони „јер је јасно да је за то време морао да исцрпи све своје идеје“.

Игром случаја, господин Гачић у овом мандату има **три функције**: у децембру 1989. изабран је за председника Скупштине општине, у децембру 1990. за народног посланика (СПС), а у децембру 1991. изабран је за директора инвестиције у ПИК „Таково“.

Иако је на месту председника Скупштине општине провео само две године, господин Гачић се на руководеће место у „Такову“ (где је радио пре избора) враћа када овај комбинат има најбоље личне дохотке у Србији и консолидовану производњу за наредни период. Можемо само претпоставити да ли би овај повратак био могућ да су плате остале онакве какве су биле у тренутку када је овај народни посланик напустио колектив. За сада се зна да господин Гачић као народни посланик, има плату 62.000 динара (новембар), а примања на осталим функцијама нису нам позната. У Скупштини је залажен по начелима који по правилу трају 30 секунди — углавном да протумачи и подржи неки предлог Владе.

У поменутом разговору за „Таковске новине“, говори се да Гачић делује на „три

фронта“, па се новинар пита „откуда толика енергија“. Посланик одговара да ће у Скупштини општине послове преузети потпредседник и председници већа, иако су на последњој седници СО сва већа **укинута**, а потпредседник (Гачићев партијски колега) ради као комерцијалиста у „Пролетеру“ и за протекле две године долазио је у општину само да прими функционални додатак.

На крају текста, Гачић са жаљењем говори како неће имати прилике да види јесу ли грађани задовољни његовим радом, с обзиром да се на следећим изборима неће кандидовати. Ипак, ако је у једном мандату (такође рећи за пола мандата) успео да освоји („ослободи“) три функције, у следећем би могао шест, што би значило велику уштеду у раду. Наиме, када би се у овом тренутку сабрале три његове плате, верујемо да би сви запослени у фабрици РГИ у Брђанима, могли да приме минималне личне дохотке.

Читав овај разговор са **трофункционарним** Пантелијом Гачићем илустрован је само са две фотографије. Недостаје она са белим мантилом из производње.

В. Ђ.

ПОСТОЦИ

Према истраживањима неких института чије резултате обично објављују новине из „Политикине“ куће, утицај Вука Драшковића, председника СПО је у опадању и сада износи свега 3%. С друге стране, исте те новине препуне су изјава важних људи из владајуће партије о Вуковим гресима и његовом погубном утицају на народ и од оних да је главни кривац за слаб одзив обвезника на мобилизацију, до летка којим позива Србе на дезертерство. Ако се овако настави, у следећем истраживању Вукове присталице ће се вестити на њега самог, а можда ће и он бити против.

КАКО ОДЈАВИТИ ТВ

У појединим азијским и афричким државама постоји пракса да власт родитељима или рођацима стреланих политичких противника испоставља рачун за утрошене метке.

Сличан обичај, мада нешто модификован, цвета и код нас. Наиме овде је оружје за ликвидацију неистомисљеника у првом реду званична радиотелевизија, а тек затим метак. Рачун за трошкове обрачуна са опозицијом, РТВ, путем претплате, испоставља и онима које клевете и благи помоћу „информативних емисија“ као и њиховим пријатељима, рођацима, и симпатизерима; укратко, свима који су пријавили своје пријемнике.

Последњих дана се медијска кампања против Српског Покрета Обновe и Демократске Странке захуктала до усијања, а повратак Душана Чукића на мале екране, сем што обећава даљу ескалацију медијског терора, прати је шамар гледаоцима.

Презир коју власт испољава према грађа-

нима огледа се у претпоставци да је кукавичлук грађана толики, да их је могуће заплашити чак и будалаштинама типа „шведски ТВ детектор“, те да се нико неће усудити да бојкотије или откаже РТВ претплату.

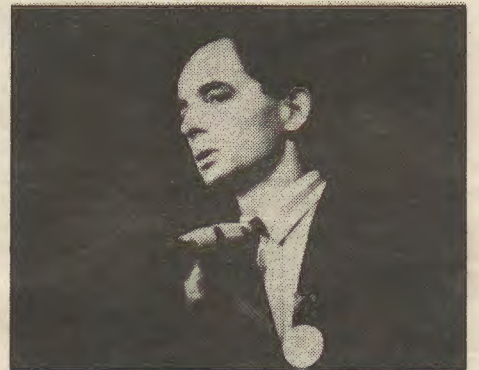
А отказивање претплате знатно је једноставније и јефтиније него што се обично претпоставља.

Грађанин који је одлучио да не прати више РТВ програм треба да телефоном позове овлаштени сервис за печење телевизора и закаже долазак мајстора у кућу, или да телевизор директно донесе у сервис, што је јефтинија варијанта (615 дина). Потребно је показати једну признаницу о плаћеној претплати, а сервис након печења пријемника аутоматски доставља претплатној служби РТВ обавештење о отказивању претплате, док грађанину о томе даје потврду. Запечаћени телевизор грађанин не мора обавезно чувати, него га може ако хоће бацити, продати, склонити итд. Иначе, само печење врши се тако што мајстор стави мало пластелина у антенски улаз и у пластелин утискује жиг.

Овлаштени сервиси у Београду налазе се у улици Цвијићевој број 105 (тел. 761-132) и у улици Милорада Бончулића број 1 (тел. 459-622).

За информације о сервисима у унутрашњости треба се обратити претплатној служби РТВ на телефон 011/750-655.

Милан ФИЛИПОВИЋ

ГУБЕРНАТОР

У емисији „Интервју гледалаца“, НТВ Студио Б, на питање водитеља ко му је ближи — Бабић или Милошевић, председник Српски демократског форума, **Милорад Пуловац**, каже:

„Тешко је рећи шта ми је ближе — Книн или Београд. Када не би било овога што јесте и да се није догодило све што се догодило, овај страшни рат, онда бих вас замолио да ми поставите питање ко ми је даљи. На то питање бих већ лакше одговорио. Али, с обзиром да се ради о стварима које су се догодиле, рекао бих следеће: ја никада нисам подржавао господина Бабића. Не због тога што српски народ не би имао право да се побуни против режима створеног у Хрватској након последњих избора, већ због тога што је, по мом дубоком уверењу, господин Бабић по-

вео српски народ у једну веома опасну авантуру и изложио га високој тачки ризика, једној великој трагедији. Господин Бабић то није могао направити сам. На крају крајева, господин Бабић је губернатор у једној, условно речено — српској провинцији. А шеф је негде другде. И у том погледу је одговорност шефа за понашање свих његових губернатора. Ја очекујем да ће тај исти који је одговоран за лансирање Бабића, одговорити зашто смо дошли у ситуацију да нам људи који тешко да раде за српски интерес и тешко да се руководе патриотским разлозима већ више делују као интересна група, доводе у питање не само народ, већ и целокупно српство на југословенском простору, па и Републику Србију.

Али, морам признати да коначна одговорност за то није на господину Бабићу. Он зацело није ни зрео за посао који му је постављен".

помоћ доставите онима којима је преко потребна. У случају да ту помоћ и даље не желите да превезете, бићемо принуђени да против вас предузмемо потребне мере".

ШТА ЗНАЧИ БИТИ СРБИН?

Добар си Србин, ако имаш слатку душу краља Владимира, издржљивост Немањину, христољубље Савино, ревновање Милутиново, кротост Дечанскога, смерност Урошеву, пожртвовање Лазарево, витештво Страхинино, правдољубље Марково, срце Југовића мајке, поуздање Миличино, благост Јевросмину, милост Косовке девојке, трпељивост поробљеног робља, видовитост слепих гуслара, мудрост српских полова и капућера, стидљивост народних девојака, надакнуге народних певача, даровитост народних занатлија, отменост народних ткаља и везиља, јасноћу народних постовичара, умереност и одмереност српских сељака, сјај Крсне Славе свих крштених Срба.

Ванистину, и основа и потка свему набројаном јесте вера Христова. Ако ли ти немаш у себи ниједну од побројаних врлина славних ти предака а ипак се називаш Србином, онда си само једна чувена фирма на празном дућану. А то, мислим, не желимо ни ја теби ни ти себи. Рећи некоме: Буди добар Србин а вера је споредно, исто је што и рећи једној овци: Буди ти само утојена а паша је споредно!

Не може нико бити добар Србин а да пре свега није добар човек. У свету пак нити је било нити има икакве силе, која може човека учинити савршено добрим, осим силе вере Христове. Немој дакле, желети Српство без садржине. Не био ти човек без памети путово ни Србин без вере ортак. То ти желим и поздрављам.

Владика Николај Велимировић

КЛЕТВА

Ја нисам говорник већ мученица која је изгубила онаквога јунака, али кад видим вас овако скупљене око бадњака, није ми жао сина Ђорђа. Хоћу да вас све поздравим и да вам честитам празник и да вам пожелим да од сада буде све онако како треба и како Бог заповеда. Доста нам је мрака у којем смо педесет година били. Доста нам је свега њиховога било, највише нам је доста њихових лажи. Сви смо живели педесет година у лажи. Ја чујем и ноћас како говоре за летке Вука Драшковића — они то лажу. Дабогда им Вук очи извадио, дабогда им срце ископао. Све они то лажу. Ја добивам писма сваки дан, ово једно из Црне Горе — пишу ми „Мајко, повежи нас са Српском гардом. Издају нас официри, издају нас са сваке стране“. Кажем вам, летака Вука Драшковића нема, то је очигледна лаж, хоће да се сакрију иза Вукових леђа. Али ово, народ српски се пробудио. Они могу да убијају, да шаљу на кланице, али Господ све види и Господ нека нам свима суди за оно што радимо. Бог нека поживи Србију, Бог нека поживи јединство српско и Срба".

На Бадње вече, 6. јануара 1992. године у Ваљеву, мајка првог команданта Српске гарде, Ђорђа Божовића — Гишке.

ПРВИ РЕДОВИ

Тога 4. јануара, пре 50 година, небо се помрачило над Чуругом, месташцем у срцу Бачке. Крвава одмазда због убијеног мађарског жандара, од комунистичке руке, у безумљу учињена, створила је јаму без дна у Тиси на чурушкој трећој рампи, где је „ледену смрт“ нашло више од 1.000 Срба Чуругана. Педесет година о злочину се ћутало, а о њему је говорио само споменик на обали Тисе са уклесаним речима Ј. Б. Тита...

Конечно, након пола века, место на коме су Срби страдали, освећено је ове године, уз присуство Епископа бачког Иринеја Буловића, банатског Атанасија Јевтића и славонско-пакрачког Лукијана. Након освећења споменика у чурушкој цркви, одржан је парастос под називом „Сећање“.

Међутим, чланови породица брутално пострадалих (у Чуругу је свака друга кућа била завијена у црно) нису могли да за покој душе својим ближњима запале свеће у првим редовима. У првим редовима налазили су се војвођански функционери Дамјан Раденковић, председник покрајинске скупштине и владе, као и Јован Радић.

Г. Ј.

ТЕШКА ХРАНА

Пише нам забринута Српкиња Дарка Смолковић из Калифорније:

„У последња 2 месеца наша емиграција је сакупила 180 тона хране и одеће за српске избеглице са административних граница Хрватске. Нажалост, све то стоји у магацинима Чикага и Њујорка. И поред свих наших интервенција, преко представника ЈАТ-а у поменутих градовима, речено нам је да ЈАТ превози искључиво медицински материјал, а храна и одећа су „превише тешки“. Господине директоре ЈАТ-а, ви сте (без обзира на име) — српска фирма и дотирате се из српског буџета. Ви не носите имање у једној пластичној кеси и не смрзавате се спавајући по улицама. Према томе, дужни сте да нашу

**АЛЕКСАНДАР ИЛИЋ, УРЕДНИК, ПРЕВОДИЛАЦ,
ПРОФЕСОР**

Бордо ВУКОЈЕ

**СВИ СВЕ
ЗНАЈУ, АЛИ
НАС НЕ ВОЛЕ**

Уредник шездесетомашког „Студента“ и опозиционе „Демократије“, преводац Чеслава Милоша, Сајферта, Кундере, Хавела, професор на Филолошком факултету у Београду... објашњава зашто Дубровчани више неће моћи да разговарају са Србима и Црногорцима, зашто Милошевић не може да обави пашићевски посао, да ли је српски народ постао социјалистички, да ли су опозиција и народ међусобно издали...

Превели сте читаву библиотеку чешких писаца, претежно дисидентата, укључујући и три књиге Вацлава Хавела. Какво је Ваше мишљење о Вацлаву Хавелу, данас председнику Чешкословачке?

Изузетно ценим књижевно умеће, али и моралну и политичку храброст Вацлава Хавела. Хавел је изразио жаљење због распада Југославије, осудио је својевремено и једностране одлуке о сецесији. Ипак, Хавел се на крају приклонио поштовању права народа на самоопредељење. Чешкословачки парламент и министарство спољних послова још подржавају Југославију. На дужу стазу, међутим, не треба очекивати да Хавел или Динстбир, Чеси и Словаци, буду већи Југословени од самих Југословена.

Како гледате на садашње политичке форме у Чешкословачкој и мислите ли да се неке од њих могу и код нас применити?

За разлику од наше ситуације, у Чешкословачкој су одржани одиста демократски избори. За разлику од тоталитарних и ауторитарних странака с претежним националним обележјима, које су код нас дошле до изражаја, у Чешкословачкој су победиле странке с претежно либералним обележјима и без сумње демократске. Изузетно значајну улогу данас у Чешкословачкој игра политичар бистре памети, министар финансија и потпредседник владе Вацлав Клаус. У Чешкословачкој је схваћено да за обнову грађанског друштва није довољно обновити само вишепартијски систем, већ и саму основу грађанског друштва, а то је приватна својина. Клаус је најбрже схватио да више није важна „плишана револуција“, него оно што бих ја назвао рестаурацијом капитализма у привреди, да ли треба додати — наравно, модерног капитализма двадесетог века, на који су Чеси и били навикли. Ова узбудљива обнова капитализма тече у два правца: реч је, најпре, о повратку опљачкане имовине (недавно је чувеном Бати враћена његова фабрика), како због правде, тако и због ефикасности, економске, у управљању том имовином; затим, реч је и о приватизацији, купонској, некадашње државне (читај: партијске) имовине, односно онога што је од ње остало — оно што никако не ваља, биће вероватно постепено ликвидирано. Што се мене лично тиче, у потпуности се слажем с господином Клаусом. То не значи да потцењујем значај демократске левице у Чешкословачкој — али само као *корекције*, нипошто као *система* социјалистичке, пропале, привреде. Забаве ради да додам да се мој први сукоб у мојој некадашњој Демократској странци тицао управо приватизације, односно повратка целокупне имовине отете од грађана и сељака. Миђуновић ми је рекао, јетко, да је то што захтевам — лудост. Касније је, чујем, променио мишљење (питао се — колико искрено?). Мислим да би нама Клаусова реформа била потребна као хлеб насушени.

Какав је по Вашем мишљењу однос Чеха и Словака и да ли у том погледу постоје неке сличности са односом Срба и Хрвата?

У Словачкој постоје снажне сецесионистичке тежње, има више и догматизма. Мени

— као једном мом чешком пријатељу — није испала чаша из руке када смо на прашкој телевизији чули председника словачке владе Јана Чарногурског како, поред осталог, вели да Независна држава Словачка није била само фашистичка и квислиншка творевина, него и израз вековних тежњи словачког народа за самосталном државом... I' been there before, рекао сам чешком пријатељу. Ипак, између Чеха и Словака нема стравичне сенке Јасеновца. Словаци су пред крај рата подigli јуначки устанак против фашизма. Границе су јасне, измешаног становништва је веома мало. Ако дође до сецесије, биће то мирна подела. Словаци ће тиме много више изгубити него Чеси. Ја се ипак надам да ће бар тамо разум победити, да ће Чешкословачка опстати.

Како је и колико чешкословачка јавност обавештена о хрватско-српском рату и на чијој су страни њене симпатије?

Симпатије чешкословачке јавности су пре свега на страни мира. Што се Срба и Хрвата тиче, јавност је подељена. Угледни историчар млађе генерације Јан Рихлик, на пример, изјавио је у дебати на прашкој телевизији да подржава право Словака и Хрвата на самоопредељење, али да је то право универзално, те се мора признати и Србима. Додао је да савршено разуме Србе који не желе да живе под садашњим хрватским режимом. Значајан одјек имало је и писмо историчара старије генерације, Јарослава Опата, иначе писца сјајне књиге о Т. Г. Масарику, против једностраног навијања за хрватску страну. Када су демонстранти стигли до министарства спољних послова с транспарентом на којем је писало „Зауставите југосрпску војску која убија хрватску децу“ — Динстбир их је упитао: „А који то јунаци убијају српску децу?“

Могао бих Вам навести низ примера деловања у прилог и једне и друге стране, листове који пишу објективно и пристрасно, али за то овде немамо простора, те завршавам констатацијом: ми нисмо ништа učinили да се димензије проблема боље сагледају, и код политичара, и, што је далеко важније, у јавности. То важи не само за Чешкословачку, него и за цео свет. Не може се само рећи да сви све знају, али нас не воле.

БОЛШЕВИЦИ ИЗ ТУРШИЈЕ

ШТА Ви мислите о рату?

Када је Фрањо Туђман изговорио славну реченицу да НДХ није била само фашистичка и квислиншка творевина, да не настављам, тада је почео рат. Ратови, као што је познато, не почињу нецима, него речима. Маркс је све лепо написао о класној борби и диктатури пролетаријата, Лењин је био сасвим одређен у „Држави и револуцији“, као и Хитлер у „Мојој борби“. О току тог несрећног рата, о трагичним заблудама и грешкама, па и потпуно компромитујућим и неправедним акцијама друге стране већ је код нас у јавности довољно речено /имам на уму Дубровник — ако треба да буде једног дана република са оним српским залеђем, зар се то није могло постићи економским и политичким средствима, трговачком унијом, мањим порезима у

залеђу, на пример? Говорим о томе отворено, зато што је прекасно — зар ико нормалан мисли да ће после тог компромитујућег похода и један Дубровчанин моћи да разговара са Србином и Црногорцем?!

Рат у сваком случају треба зауставити. Плави шлемови су једино решење. Смештај од административних граница до линије фронта, за шта се залаже и проциљиви и обавештени Динстбир. Касније, велика дипломатска борба за плебисцит и самоопредељење три милиона Срба, данас ван Србије. Чак и садашње пропозиције ЕЗ допуштају промене унутрашњих граница, мирним путем. Тај необављен пашићевски посао, међутим, не може да обави Милошевић (Слободан), још мање СПС и сви они људи који тако непогрешиво и неумољиво личе на болшевице извађене из туршије. Једино по чему се они разликују од болшевика, јесте то што тврде да нису болшевици, што не значи да се стиде болшевика, него да верују како могу поново, по ко зна који пут, да насамаре западне политичаре, новинаре и интелектуалце. Али, данас главни гуру није Сартр Фидерловац и маоцетунгиста, данас је то Бжежински... Капитализам је данас будан, другови.

Како је Ваше виђење односа ЕЗ према Србији?

Страшна ЕЗ чак и у крајње неправедном финалу свог односа према Србима допушта могућност промене граница мирним путем, односно плебисцитом или референдумом. Сила ништа не решава, сила — ако изузима прву, одбрамбену фазу рата — само компромитује праведну српску ствар. Можда неки и даље ратују за Југославију, до последњег Србина. Они морају најзад да схвате да словеначки и хрватски народ ни у следећих пет стотина година неће више штети Југославију. Знају многи Хрвати ко је Туђман, знају многи Словенци ко је Кучан, и то знање ће добити свој политички исход, не брините. Али Словенци и Хрвати, неће више ни комунистичку, нити некомунистичку Југославију. Узалуд — употреба силе може нас компромитовати у установи у којој још за нас има симпатија и којој је најпре требало да се обратимо, а то су Уједињене нације.

Како Ви лично и чешкословачки интелектуалци процењујете спољно-политичку оријентацију садашњег српског режима?

Не бих могао сада да разлажем процене пре свега чешких интелектуалаца које познајем. Ја лично оцењујем садашњу спољнополитичку оријентацију српског режима као катастрофално погрешну. Она се сликовито може приказати идиотском паролом италијанских студената шездесетосмаша, избачену, дакле, у Години мајмуна по кинеском календару: Сина е vicina. Кина је близу.

Кина је, срећом, далеко. Запад ће Кину најдуже оставити на миру. Клуб зна за Наполеонову мудрост: пустите Кину да спава. Милијарда Кинеза у капиталистичком, јапанском систему — знате ли шта то значи?

Како оцењујете нову српску владу и њеног новог председника и који су по Вашем мишљењу разлози оставке Д. Зеленовића?

И претходни и нови председник српске

владе заробљеници су једне такође катастрофално погрешне концепције друштвене својине. У оквиру такве концепције пропао би и Милан Стојадиновић, а камоли искрени верници социјалистичке привреде, што у пракси чини концепцију двоструко катастрофалном. Разумећете отуда што ме разлози за оставку друга Зеленовића савршено не занимају, што нипошто не значи да ме разлози за оставку Радомана Божовића неће занимати — мислим да ће ти разлози бити много занимљивији.

Да ли су ратна и друга најновија збивања смањила или повећала утицај Слободана Милошевића и како Ви оцењујете његову политичку делатност?

На први део Вашег питања не могу да дам поуздан одговор. Ко то може знати? Не знам тачно шта је мислио Јован Рашковић када је рекао Туђману да је српски народ луд, мене брине једна одређенија формулација — шта ако је српски народ постао социјалистички народ? ШТА ако је овде успела изградња новог човека?

Што се другог дела Вашег питања тиче, о томе је Коста Чавошки написао целу једну књигу, с којом се ја слажем. Милошевићев успон, о којем Чавошки говори мање него што је то по мом мишљењу потребно, може се објаснити тиме да је он одговорио на изазов отварања питања српског народа, најпре на Косову и Метохији, а затим и у Југославији, у изузетно драматичним околностима изласка Срба из дугог и незаслуженог комунистичког и антисрпског понижења. У свему осталом, у схватању привреде, демократије, спољне политике, избора, свих осталих вредности, Слободан Милошевић је права супротност свему ономе у шта ја верујем.

ОПРОСТИ ИМ, БОЖЕ!

Шта мислите о иступањима неких угледних представника СПС у вези са критикама које су им из опозиције упућене?

У политици је понекад неопходно мало исповести. И није увек знак доброг укуса, али је неопходно, мислим, да бисмо се боље разумели. Познато је да сам 1968. године одбио, јавно, да уђем у ону тада једину партију. У цркву сам, с родитељима, и сам, одлазио у она времена када је црква била готово сасвим празна. На ужасавање и подсмех мојих пријатеља левичара, ја сам се у цркви и оженио, и децу крстио, на време, а не кришом, у осамнаестој години. Мене је мој добри прота Будимир Шиљак, мудар, отмен и леп човек, учио да је улога свештеника и цркве — *старање о души*. Сви смо грешници, неко мање, неко више, како нас несрећа задеси или страсти освоје, али анђела на земљи нема.

Са тог гледишта, разумем то што се црква, данас када је препуњена да се у њу не може ући, највише стара о социјалистима, бившим комунистима. Та њихове су душе највише унакажене, они су и душе других унакажавали, из задовољства или по наређењу, и њима је одиста старање цркве о души највише и потребно.

Слажем се с изјавама црквених великодостојника који одбијају да црква буде упрегнута у кочије разноразних политичких странака. Црква треба да буде снажна, независна,

самостална. Али зашто се поједини свештеници сами упрежу у кочије владајуће партије? И зашто се љуте када им се на то добровољно скрене пажња? Зар не знају шта значи то кад се неко понесе и узвиси толико да мисли да му се ништа не сме приговорити?

Ако је критика цркве оправдана и аргументована, црква о њој ваља да размисли. Ако је неоправдана и злонамерна, треба да каже — Опрости им Боже, јер не знају шта чине.

Старање о души — то нису претње и забране, већ разумевање и опроштај. Не треба нам црквени Index librorum et autorum prohibitorum.

Како објашњавате то да један број познатих српских интелектуалаца пружа подршку режиму Слободана Милошевића?

Највећи део наших интелектуалаца спада у оно што се неодређено назива социјалистичком интелигенцијом. Природно је да људи који верују у социјалистичке идеје дају подршку Слободану Милошевићу. У исто време Милошевић је од оног познатог обраћања Србима на Косову („Овај народ не сме нико да бије!“) до данас на одређен начин постављао и заступао српске интересе, па је тако придобио и оне интелектуалце који нису социјалисти, већ националисти, или чак и грађански интелектуалци, демократе, с јаким националним осећањем — ту је кључ Милошевићевог успеха код интелектуалаца. Код нас су и пре појаве Слободана Милошевића били изузетно ретки интелектуалци антисоцијалистичке, либерално-демократске-грађанске оријентације. Ја се шалим, често, да се на прсте две руке можемо избројати. Невоља је, наравно, у томе што социјалисти не виде да су колективистичке идеје дефинитивно пропале, а националисти не виде да се начин спровођења, па и начела Милошевићеве политике већ поодавно окрећу, по мом мишљењу, против српских интереса.

Ви сте били један од потписника апела српској опозицији да не излази на децембарске изборе и били сте први међу оснивачима и челним људима Демократске стране који су из ње иступили — још на Великој скупштини, ако се не вaram?

Одустајање од бојкота избора — то је кобна и далекосежна грешка опозиције и њених првака. То је био разлог због којег сам изашао из Демократске странке. Да се разумемо — и да су избори били сасвим демократски, верујем да би Слободан Милошевић био изабран, могуће је да би и социјалисти победили, али пораз опозиције не би био тако катастрофалан. Шестомесечне расправе и полемике на телевизији прочистиле би и саму социјалистичку партију — и она има боље људе који нису у парламенту. Из опозиције би многи умни људи били у парламенту, и такав, квалитетнији парламент, и у погледу власти и у погледу опозиције, не би ваљда тако послушно и без расправе и противљења сложено дизао социјалистичке ручице за сасвим промашене замисли... И влада би била боља, а телевизија би, уместо парламента, могла да уведе неку хумористичко-горку серију, уместо ове парламентарне... Не вреди, кажу Енглези, плакати над просутим млеком, али озбиљнији аналитичар ових страшних дана показаће

једног лепог дана какве су све неслагљиве последице изазване оном комедијом од избора... Оних пет минута за посланике на телевизији, то као да је писао Јонеско, сви послушно и озбиљно декламују исте фразе, ја сам М. М. бранићу слободу и просперитет... Ту се више паметан љубо могао од глупог разликовати, и у томе су учествовали и поједини иначе озбиљни, паметни људи, и социјалити, и опозиционари... Послати Пекића у Раковицу, молим Вас, па то је ван памети... Ја сам Шешељу — тад сам га први и једини пут видео забринутог, у сумњи — пре избора рекао да добија сигурно... Пекић се шаље на Врачар или у Стари град, већ је Палилула под знаком питања. Да не дужим: излазак на недовољно демократске изборе разара ионако нарушено морално биће народа. Опозиција је издала народ — а народ је издао такву опозицију. Опозиција и народ су сада квит.

ДЕМОКРАТСКИ КОМУНИСТ

Били сте и први главни и одговорни уредник листа „Демократија“. Истог дана кад сте напустили странку, дали сте оставку и на положај главног и одговорног уред-

ника. Да ли је тачно да је док сте ви били уредник „Демократије“ овај лист добрим делом издржавао странку? Данас овај лист не излази због великих финансијских губитака. Молим Вас за коментар.

То питање би требало да поставите Д. Мићуновићу, З. Ђинђићу, С. Инићу, па и Р. Стојановићу. Они су тај лист упропастили, а не ја. Да се разумемо: нико није био тако болно свестан недостатака „Демократије“ као ја. Могао бих да Вам на десет страна причам о томе. Али мени је странка дала старих тридесет милијарди да направим партијски лист. Лист се продавао у тридесет хиљада примерака, радио сам од шест ујутро до два после поноћи, укључујући и Клуб књижевника, наравно, и тако неколико месеци. Колико је то пара донело, узмите оловку па израчунајте сами — пазите, то је било време Марковићевог динара, један динар = један шилинг, огромне паре. Е, сад нешто лепо о комунистима и другу Титу. Уређивач само „Студент“ и „Видике“, стално су нас забрањивали, али су судије биле озбиљне и достојанствене, тужиоци идеолошки ограничени догматици, а Бранко Прибићевић — којем се сада извињавам — звао би нас у Универзитетски комитет једном у месец дана, унапред свестан узалудности свог посла, и говорио нам — немојте децо толико, сметате тиме много другу Марку (Никезићу). Чак су и полицајци који су

нам долазили у редакцију били лепо васпитани, уљудни људи. Титова епоха је била трула, али је имала стила, то ја могу да кажем, јер никад нисам био титоиста... У Демократској странци сам би обавезан да сваког понедељка долазим на састанак Извршног одбора — као члан Главног одбора и главни уредник листа. То је била права инквизиција. УДБА је тамо требало да шаље кадрове, на постидипломско усавршавање. Права инвизиција. Папа — Мићуновић. Главни кардинал — Ђинђић. Батинаши — Инић и Стојановић. Наиме, претили су ми јавно, пред свима, батинама, а друг Инић је скочио на мене да ме премлати. Све бивши и фрустрирани, неостварени чланови Партије, осим Ђинђића, који у том смислу представља доказ познате тезе да је Партија само скромни израз универзалног ауторитарно-тоталитарног искушења. Зашто су ме прогањали! Е, горак је хлеб новинарски... Објавио сам рецимо, чланак господина Предрага Голубовића, с којим се кардинали нису слагали. Умочите перо у мастило, па одговорите. Не, то треба забранити. Објавио сам чланак господина Владете Јанковића, опет цензорски урлици. Одговорите за Бога милога, докажете човеку да је у заблуди! Узалуд. Ја сам демократски наивно доказивао бившим адептима комунистичке партије, врсти комунистичког отпада, који је навалио у Демократску странку зато што је она претходна била довољно промућурна да онемогући њихов неосновани каријеризам, да је лист трибина на којој се на основи различитих и опречних мишљења долази до истине, а они су тврдили да лист мора бити орган — пазите, орган! — у којем објављивање различитих мишљења и полемика цепа јединство и монолитност наше комунистичке? пардон! демократске партије...

Замислите мене као уредника листа који објављује ставове партије на које су претходно ударили печате, овога пута плаве боје, папа Мићуновић и кардинал Ђинђић, чији се стил може сјајно охарактерисати познатим француским термином „жермано-небуле“, односно смушени немачки стил.

Да доведемо ствар до краја. Орган странке мора да објављује и фотографије вође странке. И тако се догодило, после мог одласка, када је лист постао орган, да „Демократија“ на шеснаест страна објави осам фотографија Драгољуба Мићуновића. Тито, који је — као што је познато — такође љубио слику своју као плаву љубичицу, ипак никада није себи дозволио да му „Политика“ објави шеснаест фотографија (лист има тридесет и две стране, па би то била одговарајућа сразмера). У целој нашој демократској опозицији тек је неколико људи приметило ову срамоту. Одиста, мало нас је.

Читоцима новина потребна је трибина, а не орган. Зато је „Демократија“ пропала — постала је сурогат за један ипак бољи и озбиљнији лист који више не излази, а звао се „Комунист“.

Да овде завршимо. Причу о „Демократији“ која је постала „Комунист“ схватите као метафору за све што нам се догађа и што ће нам се још дуго, дуго догађати. Јер, комунизам, како је рекао Лењин, ипак није само латинска реч.

разговарала Славица ЛАЗИЋ

ЛАИНОВИЋ НА СУДУ?

МИНИСТРУ УНУТРАШЊИХ
ПОСЛОВА СРБИЈЕ

— Господину Зорану Соколовићу —

БЕОГРАД

Кнеза Милоша 103 — тел. 684-266

1/3. 1. '92

ПРЕДМЕТ: Пријава против Лаиновић
Бранка

због кривично дела претње,
угрожавањем живота и имовине

Господин Брако Лаиновић у више наврата
током децембра месеца претио је Редакцији
„Српске речи“ да ће доћи са 30 гардиста и
демолирати просторије. Претње је вршио пу-
тем телефона секретарици „Српске речи“
Драгици Бугарски и Драшковић Даници.

Дана 2. 01. 1992. год. у 20.00 часова по-
звао је телефоном главног уредника „Српске
речи“ Богољуба Пејчића кући и такође му
претио демолирањем просторија „Српске ре-

чи“ са 30 гардиста и постављањем бомбе у
његов аутомобил.

Господине министре, захтевамо од Вас
да најхитније предузмете мере против Бран-
ка Лаиновића, покренете кривични поступак и
предате га надлежним органима ради изри-
цања мере одговорности. Тиме бисте зауста-
вили могућу реализацију његових претњи и
обавили ваљано посао министра за који при-
мате одговарајуће принадлежности.

Уколико ништа не предузмете по овој при-
јави потврдиће се теза присутна у јавности
Србије да сви терористи, фашисти и крими-
налци уживају пуну заштиту српске власти, ва-
шег министарства посебно, и да могуће све
то раде по вашим налозима.

Ми се ипак надамо да то није тако и да ће
се поступак одмах покренути, да ћете саслу-
шати сведоке које смо навели и господина
Лаиновића и тиме утврдити истинитост наше

пријаве. У противном, господине министре,
ми ћемо овај проблем дићи на међународни
ниво тако што ћемо затражити заштиту од ме-
ђународних институција Европе и света уко-
лико је овде не добијемо.

Нама је, господине министре, познато да
ви лично не радите по оваквим пријавама,
али смо је Вама послали да бисте били упоз-
нати и проследили је Ви лично на одговарају-
ћи ниво, обзиром на њену крупну политичку
димензију. Није у питању само претња имови-
ни „Српске речи“ и животу главног уредника,
већ је то пре свега претња демократији у Ср-
бији, потврда нарастања фашизма и терориз-
ма, што је свакако ваша надлежност.

У нади да ћете брзо одговорити на нашу
пријаву, поздрављамо Вас,

ЗА „СРПСКУ РЕЧ“
Главни и одговорни уредник
Богољуб Пејчић

ПРОФ. ДР ЈОВАН МАРЈАНОВИЋ У ПОСЕТИ ПОРОДИЦИ ПОГИНУЛОГ ГАРДИСТЕ НЕБОЈШЕ СИМИЋА

НЕЋЕ БИТИ ЗАБОРАВЉЕН

Проф. др Јован Марјановић, посетио је
30.11. 1991. год. породици погинулог
гардисте **Небојше Симића**. Изјавивши
саучешће мајци и брату покојног Небојше,
уручио је у име Српског Покрета Обнове,
новчану помоћ у износу од **100.000 дин.**

Захваливши се на помоћи, брат **Драган**
иначе инструктор Српске гарде је изјавио:
„Огорчен сам. Погинуо је за Србију, а Српску

гарду још увек третирају као паравојну фор-
мацију. Он за њих није војник, није херој. Зато
што је „из Вукове гарде“, војска није хтела да
пребаци његово тело. У инату иду дотле да
сам у „Политици“ имао проблема, јер нису
хтели да објаве читуљу, опет зато што је „из
гарде“. Објавили су тек када сам им запретио
оружјем.“

Професор Марјановић обећао је да ће учини-

ти све како би се Српска гарда што пре лега-
лизовала и како би покојном Небојши призна-
ли статус борца. Пошто је пре одласка на
фронт покојни Небојша био запослен, проф.
Марјановић је изјавио да ће уложити свој ау-
торитет како би се Небојши признао и радни
стаж, до одласка на фронт.

Фото и текст:
Александар Живковић

Породица погинулог Небојше Симића са др Марјановићем

ИЗЈАВА ЗОРНА УБИПАРИПОВИЋА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“

ТИТО — ЧЛАН СПО

ПОЛИТИКАЛ летак 22. новембар 1991.

ОРИЈАЛНЕ ОДБРАНЕ

ШТЕТЕ МИНЕ

тврди да припадници евске гардисте. — Пре три веи зликовац Ивица Шолић

мо да они из Вуковара извлаче злочинце.

Неки се усуђују, попут Зорана Убипариповића, заменика командира добровољачке јединице „Лева Суподерица“ из Београда, да саопште како још недостаје око 500 хрватских оружника. Он се нада да ће се највећи део њих ускоро истерати из подрума у којим се скривају. Али, посао неће бити још дуго готов.

— Како ми предвиђамо — каже — још два месеца рада биће потребно да се град учини безбедним. Овде је посејано највише мина по јединици површине у историји ратовања. Овде се губи живот чак и кад се стане на конзерву од паштете.

Д. Драгичевић

Тајанствени командир Убипариповић на страницама „Политике“

У редакцију „Српске речи“ дошао је Зоран Убипариповић, по личном исказу водоинсталатер из Зенице, са захтевом да редакција објави његов демантни текст „КАПЕТАН КОС—А МЕЂУ ЛИБЕРАЛИМА“ који је објављен у броју 33, од 25.11. 1991. Објављујемо ову изјаву у целини. А да бисмо скратили време до реаговања Српске либералне странке, узимајући у обзир сложеност и необичност ове афере, објављујемо и одговоре либерала.

Од приче коју су изнели Предраг Голубовић и Миленко Бодин, чланови Српске либералне странке, једино је тачно то да ми је војни надимак Тито, а све остало је најобичнија лаж. Нисам потписао приступницу СПС, јер сам члан СПО-а од августа месеца. Бодина и Голубовића знам из кафана где смо и постали пријатељи, али никада с њима нисам водио разговоре о политици, а још мање им нудио сарадњу с КОС-ом, јер сам обичан мајстор који хлеб зарађује својим рукама. О каквим кућама у Вуковару, девојкама и новцу они причају, заиста не знам. Јавио сам се у Матицу исељеника као добровољац за одлазак на ратиште и био распоређен у Вуковар као командант одреда „Лева Суходелица“ састављен од српских радикала које сам обучавао за ратовање. Не знам како су њих двојица сазнали да сам рањен, али њихова прича да постоји завера на ВМА потпуно је лажна.

Посебни услови у којима сам лежао има сваки војник који долази са фронта а има повреде тешке природе као што је моја. Никада нисам рекао да бих задавио Вука Драшковића другом, здравом руком.

Друг у маскирној униформи који ме је обишао у присуству Бодина и Голубовића је родом из Лебана и има свој кафић, а у рат је отишао из чистог патриотизма као и ја. Њихове измишљотине и оптужбе да су Гишку убили Шешељеви људи и то да сам ја капетан КОС-а је права глупост, јер сам премлад да бих толико аванзовао са 24 године. Једини интерес који су имали Голубовић и Бодин је тај што је њиховој странци требао публицитет и због тога су дигли оволику прашину. Ја не желим скандале, јер ми публицитет, за разлику од њих, не треба. Али, уколико „Српска реч“ не објави овај деманти, бићу принуђен:

1) да поднесем тужбу против СПО-а, јер нису знали да сам као њихов члан тешко рањен и нису ме посетили на ВМА.

2) Сазваћу конференцију за штампу, што ми неће бити тешко, јер познајем много новинара и захтеваћу да се у „Политици“ и НИН-у објави права истина.

3) Тужићу „Српску реч“, уредника новина и аутора текста.

А господи Голубовићу и Бодину поручујем да не појеле да ме икада сретну, а ако се то и догоди, биће боље да ме заобиђу.

ДРУГ ТИТО ПО ДРУГИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА

Деманти нашег врлог пријатеља Зорана Убипариповића — Тита, познатог и под именом „балкански шпијун Илија Чворовић“, може се посматрати из најмање два угла. Први се односи на чињеничну структуру тог текста, а други на његову значенску страну, односно политичке импликације које он има, а у ком контексту је наш „и после Тита — Тито“, савремени Алекса Жуњић, срески шпијун, само точкић у зарђалом и шкрипавом механизму болшевичке хијерархије моћи.

И површном посматрачу ове отужне приче очигледна је чињенична противречност његове изјаве. Човек који је својеручно написао и потписао приступницу Српској либералној странци, тврди да није члан те странке, већ СПО-а; такође, док је у приступници сам написао да је по занимању зидар, сада тврди да је водоинсталатер; сироче без иког свог са грађевинске скеле, силаском на земљу, преко ноћи, волшебним начином, без икак-

вих војних знања, постаје командир добровољачких одреда који их, млад и неискусан, још и обучава за ратовање. Међутим, према листу „Политика“, он није командир већ само његов заменик — а кад говори истину, вероватно не знају ни **Марко Неговановић**, шеф КОС-а, ни **Александар Прља**, директор „Политике“. У оба случаја је неспорно само то да војну обуку и командне положаје у таквим јединицама које су под контролом такозване ЈНА, врше само професионалне старешине. Мада и чињеница да је неко **зидарски водоинсталатер** не би пуно мењала на ствари: када је Врховни командант те војске био бравар, његов заменик абаџија, а главни идеолог — учитељ.

Тврдња овог убеђеног настављача имена и дела друга Тита да „не зна“ како смо ја и г. Бодин сазнали за његово рањавање је бесмислена само по себи да је не вреди ни коментарисати. Па зар смо ја и секретар Српске либералне странке дошли на ВМА напамет, све шетајући и дуван пушећи, у време кад су чак и родбини рањеника посете **биле забрањене**? Очигледно је да без Титове интервенције ми не бисмо, „ћим прије“, ни привирили унутра!! У исту категорију продаје магле и завођења за Голеш-планину спада и његова тврдња (спрдња) да „сви рањеници имају исте услове“, као што их је имао он у свом, засебном сепареу; услове какве огромна већина људи нема ни код своје куће. Како је званичан податак да је тада на ВМА било **1.490** рањеника, блиско је **научној фантастици** да су сви они били у засебним одајама, као наш реинкарнирани Јосип Броз.

Све ово што сам рекао могу да докажем на сваком непристрасном суду, али је друг Тито давно рекао да он суд не признаје, па нас зато и његов следбеник вероватно није ни тужио. Уколико до таквог поступка ипак дође, ја сам већ код надлежних органа оверрио писмене изјаве сведока који могу да посведоче да је наш срески шпијун, зидар-аматер, по свом саморазумевању водоинсталатер, у слободном времену вршилац послова и задатака војне обуке добровољаца, **зидар код мене димњак** (толико стручно да је зазидео и онај отвор у који се умеће сулундар); едукативно деловао на моје комшије објашњавајући им начин постављања хидро-изолације на фасаду; а ту су и десетак чланова Српске либералне странке који су били присутни када је друг Тито потписао приступницу нашој странци. (Изјаве сведока сам оверрио не зато што је памћење људско непоуздано, већ због склоности наших пријатеља да по потреби људски век — скрате!) Такође, постоје часни људи, официри, којима је друг Тито поверио свој прави идентитет и који су спремни да на суду потврде причу о контраобавештајној делатности и чину следбеника онога кога мајка више не рађа.

У политичком смислу, овај случај говори о карактеру делатности самог КОС-а. Док се та служба, некадашњи „мач револуције“ бави српском опозицијом, на другој страни није познат ниједан случај да је успела да предупреди издају највиших официја ЈНА (Тус, Шпегел, Летица итд.), или предају стотина тенкова и тона муниције усташама. У том смислу,

овај случај је и парадигма целокупне војне структуре која подсећа на диносауруса који издише под тежином сопственог оклопа. Водећи функционер контраобавештајне службе, **Марко Неговановић**, па питање једног новинара да објасни издају и фијаско војске у Словенији одговара: „Били смо изненађени“! А како и да не буду изненађени, кад је њихов превасходни циљ одржање постојећег поретка моћи и када је, сходно томе, њихов **највећи противник српска демократска опозиција**, чији је Српска либерална странка један од најдоследнијих представника.

Поводом Титове претње упућене г. Бодину и мени, ја му поручујем да се Бога бојим мало, цара нимало, а везира 'ко дората свога! Знам да је лако напасти неког од нас у мраку, мучки, с леђа, знатно лакше него заштитити српску нејач која бежи од усташа са ледом оковане Билогоре. Наравно да ћу заобилазити другове као што је Тито, па и самог друга Тита! Али, не из страха, већ из осећања моралног гађења.

Предраг Голубовић,
председник Извршног одбора СЛС

ОДГОВОР ДРУГУ ТИТУ

Друже Тито, љубичице бела тебе позна СЛС цела“.

Према ономе што се догађало од када је у „Српској речи“ изашао текст под насловом „Капетан КОС-а међу либералима“, укључујући и изјаву дату новинарки „Српске речи“ од стране тајанственог друга Зорана Убипариповића — Тита, могу да закључим да постоје само два објашњења целог случаја „зидар“.

Прво објашњење је по свом карактеру блиско духу фантастично-реалистичких романа новије латиноамеричке литературе у којима наизменично фантазија постаје стварност, а онда стварност постаје фантазија. У складу с тим можемо да прихватимо наводе из изјаве друга Тита и онога што је као члан Српске либералне странке говорио њеном секретару и председнику Извршног одбора као његову велику фантазију. У фантастичном надахнућу измишља да је старешина ЈНА, капетан обавештајца који је, ето, **случајно** написао у приступници да је зидар (а у ствари водоинсталатерски занат **случајно** научио учећи све о ратовању), па је **случајно** научио и све о ратовању постајући инструктор обуке добровољаца на источно-славонском ратишту и заменик команданта добровољачких јединица. Уколико то прихватимо (а зашто не бисмо!), онда је сасвим разумљиво и то да је потписао и приступницу Српској либералној странци, јер у његовој фантазији то је у ствари приступница Српском покрету обнове, при чему је сасвим небитан његов навод да је морао да крије свој (фантастични) идентитет официра ЈНА како би се приближио толико љубљеној Српској гарди (која би га вероватно одбила због његовог право-фантастичног идентитета).

Његово наговарање да Српска либерал-

на странка подржи политику Армије, да би се за узврат добила медијска пажња ражнимских редакција (наравно) схватићемо као фантастичну шалу. Дављење Вука Драшковића је, у ствари, пријатељско стискање врата од стране верног члана СПО, итд, итд. Као што знамо, фантазији никад краја, па тако остављам и ово прво објашњење отвореним за читаоце да га сами наставе.

И поред најбоље воље да поверујем да је друг Зоран Убипариповић — Тито све измислио што је као члан Српске либералне странке рекао пред многим сведоцима, много је лакше поверовати његовим речима када се својски трудио да г. Голубовића и мене наговори на подршку Српске либералне странке политици Армије.

Зато је реално **друго** објашњење, по коме је друг Тито, **бесан** због неуспеха његове мисије добре воље према Српској либералној странци, **накнадно** покушао да унесе конфузију у односу међу опозиционим странкама, како би обезвредио сопствени промашај скривања идентитета. Пошто то чини у свом маниру арогантног шегачења (јер му нико не може ништа!?) та његова прича пуна **противречности** поново нас уверава да ћемо, уколико настави са својим активностима, Зорана Убипариповића — Тита морати да тужимо суду због лажног представљања и ометања рада једне легалне политичке организације. Тим пре што се ја од појављивања текста „Капетан КОС-а међу либералима“, сусрећем с разним врстама притисака, почевши од разних телефонских претњи, давања до знања да сам праћен, застрашивања на улици, претњи убиством, до распитивања за моје финансијско-имовно стање, које према тим претњама, може једним потезом да нестане.

Због свега тога дајем на знање надлежнима за активности друга Тита, а пре свега другу генералу **Марку Неговановићу**, да ће за сваки покушај реализовања неке од претњи, јавност Србије и целог света бити упозната као са актима државног терора над легитимним представницима опозиционих странака.

Пошто је друг Тито упутио поруку **лично** природе г. Голубовићу и мени, могу да га обрадујем: **„Друже Тито, твоје жеље да нас више никад не сретнеш испуниће се ако убудуће ти и теби слични буду заобилазили Српску либералну странку.“**

И на крају, могу да кажем да ме је читав овај случај поново уверио у потпуну оправданост програмских опредељења Српске либералне странке за стварање српске државе у коју мора ући највећи део српског народа бивше Југославије, с поретком који омогућава слободни развој личности и друштва и спречава појаву **зидара** који су у ствари **водоинсталатери**, Срба који су у ствари **антисрби** и уопште људи који то у ствари и нису. Да ћемо то постићи уверава ме и чињеница да Српска либерална странка, иако настала у немогућим условима за рад опозиционих политичких странака, већ сада делује по целој Србији и изван ње, и сваким даном све више јача, упркос онима који би желели да Српска либерална странка постане оно што су они одавно постали: **фигура без идентитета.**

Миленко Бодин
секретар Српске либералне странке

**МИТРОПОЛИТ ЗАГРЕБАЧКО-ЉУБЉАНСКИ ГОСПОДИН ЈОВАН ОДГОВАРА НА
ОПТУЖБЕ УПУЋЕНЕ СРПСКОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ**

**НЕ УДАРАТИ
НА СВА ЗВОНА**

Видан Вицановић

Након жестоке реакције читалаштава „Српске речи“ на последње иступе челника Српске православне цркве, редакција се обратила господину Јовану, Митрополиту загребачко-љубљанском, са молбом да расветли ставове и деловање Цркве. Ово су питања на која је господин Јован одговорно.

Политичко ангажовање Српске Православне Цркве изазвало је последњих месеци низ коментара и реаговања. Посебно се апострофира Ваша изјава дата часопису „Дуга“ да о Председнику републике Србије можете да говорите само у суперлативима.

— Сматрам да има доста позитивног у деловању Председника Милошевића. Ако пођемо од оног првог момента када је протествовао на Косову, да српски народ не сме више да буде у оном положају у којем је био и да не сме да буде бијен, видим прекретницу у политици у циљу демократских промена. Ту је било врло значајних момената који су везани за личност господина Милошевића, поготову мислим на одлуке о дерогирању Устава из 1974. који нас је довео у мизеран положај, те доношење новог Устава који представља интеграцију покрајина Косово и Метохија и Војводине са републиком Србијом. То су јако велики резултати, јер сада Србија може да донесе нови устав без титорства покрајина. Чињеница је и да су одржани вишестраначки избори. Такође треба имати у виду и оно када је председник Милошевић испред скупштине окупљеним радницима ИМП рекао да иду кући и они су га послушали. Свакако је било и момената када је требало боље и мудрије водити послове, да би поштовање оних који су га слушали остало у зениту.

Ја сам приликом замењивања оболелог патријарха Германа заједно са члановима Светог Архијерејског Синода имао сусрете са господином Милошевићем и сматрам да сам искрено и коректно заступао интересе Српске православне цркве. Било је обећања од стране председника Милошевића, где смо и ми били можда мало нестрпљиви. Међутим, живимо у конфузном времену и треба сачекати да се ствари мало искристалишу.

Да ли сте, што се тих обећања тиче, испали можда помало и лаковерни? Министар просвете Данило Ж. Марковић Вам још увек није дозволио увођење веронауке у школе.

— Мислим да то питање не зависи искључиво од министра за просвету, него у великој мери и од нас самих. Што се верске наставе тиче, чак и у овом доскорашњем комунистичком систему, сваки свештеник који је био заинтересован да је обавља, добијао је толико простора да је могао да је држи. Ја сам у Загребу имао 150 младића и девојака који су долазили на веронауку у црквену општину, а да смо имали већи простор, долазило би их и више. Наши теолози и свештеници рекао бих, пренаглашено говоре о веронауци, а питање је колико смо сви ми били ангажовани у овом интервалу док се не донесе одлука о томе. Ми морамо да покажемо да смо способни за одржавање часова веронауке. Према томе, ја више критику упућем нама него систему.

Нису ли шансе за увођење веронауке у школе, имајући у виду бескомпромисан

став Данила Ж. Марковића, практично не-постојеће?

— То је срамота како он иступа. Ја пратим његове изјаве у „Политици“ и о томе редовно извештавам Свети Архијерејски Синод. Међутим, не смео ни ми сада да правимо ону исту грешку коју су правили марксисти, па да сад кљукамо децу Светим Писмом. Деца треба тек да се на то навикну да то прихвате. Неопходно је да имамо у виду методику религијске наставе.

ЦРКВА И РОБОВЛАСНИЦИ

Ја бих Вас молио да прокоментаришете још једно неиспуњено обећање. Оно о враћању цркви свих конфискованих поседа. Да подсетим: скупштина Србије донела је закон о враћању земљишта Српској Православној Цркви, али је личним указом Председника републике тај закон поништен и враћен у поновну скупштинску процедуру.

— Мора се имати у виду да ми свештеници нисмо пољопривредници. Не можемо да се поред осталих обавеза бавимо и пољопривредом. Дакле, ко ће да обрађује тих, претпоставимо, 500 хектара ораница? То мора да се реши у оквиру неких државних институција и пољопривредних задруга, да се та земља изда под ренту, или под неким условима где би се обе заинтересоване стране договориле око тога како да деле приход. Наш став није да ми то одбијемо, али то представља за нас оптерећење, да сад одједном, овако неспремни и ослабљени за ових 45 година, све то примамо на себе. То би нас просто дотукло. Треба времена да ми договоримо и испланирамо како да преузмемо те обавезе, јер срамота би била да црква преузме ту земљу, па да не постигне онај резултат у обради земље који је оптималан. То би био општи губитак, не само за цркву, него и за предузећа која су до сад обрађивала ту земљу. Многи радници остали би без посла.

Да ли то значи да Вам је господин Милошевић, одбијањем да Вам врати конфисковану земљу, заправо учинио услугу?

— Није нам учинио услугу. Али ради се о томе да се створе услови да не буде губитак ни за државу ни за цркву. Ако смо патриотски расположени, не можемо бити равнодушни ни према радницима који су сада на тим имањима на послу. Ми не желимо да направимо неке феудалне поседе на које би сељаци долазили да буду наши аргати, да створимо неке, да тако кажем, робовласничке односе.

ПРЕДСЕДНИК И ПРОТОКОЛ

Да ли црква размишља да се можда одрекне конфискованих имања?

— Ми немамо право да се тога одрећемо. Морамо да поштујемо вољу дародавца и оних који су ту земљу тестаментом оставили цркви. Али, практична страна је у питању: како и на који начин да то све реализујемо, јер нас је затекла и ова ратна ситуација, ова несрећа која је пореметила све што смо у међувремену договорили.

Закон о повраћању земље скинут је с дневног реда пре избијања рата. А то је и једини закон који је Председник републике

поништио за сада.

— У реду, може се то критиковати, али сматрам да није тако велика катастрофа, поготово ако узмемо у обзир колико је република Србија дала средстава за рестаурацију и обнову манастира. Узмите на пример Студеницу, узмите Пећку Патријаршију...

Студеница је на листи УНЕСКА?

— Ја не знам колико је УНЕСКО дао, али Србија је дала за изградњу асфалтног пута. То је био и први случај да смо имали прославу у коју је била укључена и држава. То је било још, чини ми се, 1985. године и видите да је Србија била тада испред других република. Можда Србија није довољно флексибилна у овим тренуцима, као што је био случај у вези с прославом Божића. Србија је морала да чека да чак и Смоле први честита Божић Србија који живе и раде у Словенији.

Овогодишња божићна честитка Слободана Милошевића упућена је Његовој Светости Патријарху Павлу, али не и осталим свештеницима, а ни осталим верницима.

— Сматрам да би људи који раде у протоколу председника Републике морали мало више да воде рачуна о таквим стварима, да дају предлог Председнику, а ствар је председника Републике да о томе одлучи. Уколико он сматра да треба тако да се понаша, онда му се могу упутити и критике.

КОРИСНЕ И НЕКОРИСНЕ ЛАЖИ

Ако се Слободан Милошевић служи понекад неистинама, као што је она да Србија није у рату, а Ви се о њему изражавате у суперлативима, да ли то значи да Српска православна црква дели неистине на оне које су богоугодне и на оне које то нису?

— Слушајте, цела конструкција одудара од фактичког стања. Сукоб је био између хрватских власти и српског народа у српским крајинама, а касније долази до тога да хрватска власт објављује рат и федералној армији. Ко је од Срба одлазио тамо, да ли су то биле неке партијске војске ја не знам. Али де југе Србија није у рату. Уосталом, Србија и нема своју републичку војску као што је има Хрватска.

Мене заправо занима да ли се неко као православни верник сме, уз благослов цркве, у животу и раду служити „корисним“ лажима?

— Ми имамо етичке норме хришћанства које су чврсте и непроменљиве. Политика себи дозвољава свашта, а политичари могу да се служе и тиме ако сматрају да им је то дозвољено.

Ви сте Митрополит Загребачко-љубљански. Откуд то да се налазите у Београду?

— Ја сам, као што је познато, члан Светог Архијерејског Синода. Седнице Синода одржавају се једном недељно и без мене би Синод био са једним чланом мање. Иначе, последњи пут сам био у Љубљани 15. децембра, а у Загребу 15. септембра. После тога није било више никаквог превоза, ни железницом ни авионом.

Какав је положај православне заједнице у великим градовима у Хрватској?

— Тежак. Још док сам редовно одлазио у Загреб, било је великих притисака и отпушта-

ња са посла по националној линији. Према извештају наше црквене општине, после ове последње хајке на Србе остало је празно негде око 17.000 српских станова. Значи да се ради о цифри од преко 60.000 Срба који су напустили Загреб.

Шта чини црква на заштити српског становништва у Загребу? Да ли се обраћа међународним институцијама?

— О положају Срба у Загребу, свештеници су обавестили све инострANE конзулате, а о порушеним црквама и манастирима обавештен је између осталих УНЕСКО и Сајрус Венс.

О КОЦКИ И БЛУДУ

Вратио бих се на неке од критика које су упућене Српској православној цркви. Једна се тиче оца Филарета, који, иако монах, држи митраљез у руци.

— Мислим да је око тога подигнуто превише буке. Отац Филарет није употребљавао оружје, а сликао се са борцима на фронту када је довозио пуне камионе хуманитарне помоћи.

Друга ствар која је изазвала праву буру у јавности био је прилог НТВ Студија Б у којем је приказан видео снимак освећивања једне београдске коцкарнице од стране православног свештеника.

— Читао сам о томе. Позвали су свештеника да освети водицу и нису му рекли где га воде. Када идемо некоме у стан да осветимо водицу, не знамо на шта ћемо у стану наићи. Можете претпоставити да се често налазимо у неугодној ситуацији, јер има импровизација које одударају од оног редовног религиозног живота. Поједини људи освећују и аутомобиле.

Зар свештеник није могао да одбије да изврши освећење коцкарнице?

— Могао је. Али ако је то било приближавање људима који су далеко од цркве и ако се он одазвао на њихов позив, ја верујем да је он лично имао ту ватру коју је преживео да би одржао неки контакт са тим људима. То су сигурно били млади људи. У догледно време може бити у питању крштење детета, слављење крсне славе. Ту би био један мотив, једна прилика да с њима успостави неку везу.

Ако би, примера ради, свештеник био позван да освети јавну кућу, да ли би он то урадио?

— Не, то би била сушта супротност хришћанству?

Није ли и коцка сушта супротност хришћанству?

— Јесте, коцка као хазардна игра није допуштена по црквеним канонима. Али ако имамо позитиван однос према цркви, онда ће оваквих неспоразума бити мање. Не мора одмах да се удара на сва звона. Има много важнијих проблема о којима треба да се пише у штампи, што би могло васпитно да утиче на јавно мњење, да бисмо постали бољи него што смо сада. Ако имамо интерес да хришћанску мисао развијамо међу православним Србима, онда имамо пуно тема које су итекако захвалне да пишемо о њима

Разговор водио: Милан ФИЛИПОВИЋ

ЗАШТО СРБИ СТАЛНО МОРАЈУ ДА ГИНУ?

НИЈЕ ЖИВОТ ЦАРСТВО НЕБЕСКО

Градећи своје амбиције на мноштву историјских и политичких апсурда, данашње лидерство израста на једном од најпогубнијих — комунистичком апсурду. Из те утопије прерасле у тоталитаризам, лако је изронила хрватско-католичка параноја у односу на Србе-православце (или Србе — комунисте), док је с друге стране препознатљив синдром изгубљеног царства и великог народа који се генетски усадио у српско национално биће, заједно с православно-хришћанском надом у васкрснуће. И једно и друго стање је ирационално, те подложно политичком манипулисању. Све је српско у легенди и миту, горе на небесима, и утолико је већи грех вође који нас олако поведе у смрт, с много мање напора него што би му било потребно да Србе поведе у живот.

*Нолико је ко собом кадар под-
нети,
толико учења и захвата*
Г. С. Венцловић

У јесен 1804. године, на самом почетку Карађорђевог устанка, отресити Прота Матеја полази чамцем преко Дунава у прву дипломатску мисију Србије у Русији, па нам о томе сам оставља сведочење: „ми се навозимо данас у тихи Дунав да нађемо Русију, за коју ништа не знамо где је, но смо само у песми чули да је има“...

Данас нам изгледа да се антропоцентризам као посебна варијанта у Србима може приписати за сва времена српској дипломатији и дефинисати као вечно уверење да смо народ познат, чувен, разумљив и вољен. Самим тим и сам себи довољан.

Са онаквим непознавањем географије и окружења уопште, српских устаника, само уз словенски инстинкт кретања према „матушки“ није се могло далеко стићи. Девет година касније, несрећни српски Вожд врши ирационалну смотру своје војске код манастира Враћевшнице, у почаст руском изасланику, а овај нема срца да му саопшти како су све вождове победе и српске жртве биле узалудне. У далеком Букурешту већ су се договориле две царевине, Русија и Турска, да се у Београдски пашалук има вратити турска војска и турска управа.

Нема тада Србије на букурешкој сцени, јер је она своју царевину изгубила скоро пет векова пре тога, 1371. године на реци Марици. После ноћи самоуверене опуштености, вина и дубоког сна наших великаша.

Иако поређење није у свему примерено, данашња српска власт, опијена својом из-

борном и „парламентарном“ победом, као да спава исто тако катастрофалним сном. Задовољни сами собом, арогантни у спољашњем и унутрашњем опхођењу, „победници“ изводе свој народ на још једну Голготу. Срби у Србији (такозвани Србијанци) не знају више имају ли своју државу, докле је она ако је има, зашто српска деца гину по југословенским законима, а српска власт живи по српским законима! Је ли то српски град Вуковар ослобођен или срањен са земљом, да ли то народ из западне Славоније бежи у збегове или то неки људи, далеко од Славоније, цртају друкчију демографску карту овог поднебља.

АПСУРД КОМУНИЗМА

Наша историја није дуго могла да каже поуздано да ли смо Косовску битку изгубили или добили, али је народ одавно спознао своје губитништво, које се појављивало као авет и онда кад смо устанички и витешки добијали већ изгубљене битке. Рђавом политиком и дипломатијом, Србија лебди између неба и земље као да је то за њену власт природно стање. Данашња употреба наше епике и трагичности, на којој је формирано српско национално биће, да би се доказивала легитимност власти, обмана је сопственог народа и његова велика штета. Уосталом, ако су нас због те епике волели Браћа Грим, Гете, Арчибалд Рајс, или Ребека Вест, друкчије су мислили Бизмарк, Хитлер, Черчил или Рузвелт, који су народе смештали и уважавали друкчијим мерилима, а не према љубави својих писаца.

Србија је данас, ароганцијом њених политичара на власти, остала застрашујуће сама, а

без најмање две земље савезнице нема јој опстанка. Србија као чардак ни на небу ни на земљи не може се дуго одржати. Све је видљивија штетност деловања српских политичара који су на миту и легенди свог народа градили своју харизматичност и неодговорно се ставили на чело државе. Они су већ свој народ, као да је он са неке друге планете, увели у политичко-економску изолацију, у једно нецивизацијско стање успаљених страсти и анимозитета.

(Дана 26. децембра 1991. године, изненада је у српски Парламент ушао један посланик америчког Парламента и уљудно упозорио да је Америка значајно млађа од Србије, али да је у америчком народу много више демократије. Упозорио је у српском Парламенту српску власт да треба прекинути грађански рат, док се још може вратити живот у границе нормалног и људског. Да ли ће следеће америчко упозорење бити овако уљудно?)

Како ће свет помоћи деци комунизма, коју већ изводе на казане „народне кухиње“, на нове комунистичке фронтове? Децу комунизма пресељавају на гробља, а старце комунизма у луксузне виле окружене телохранитељима.

Инвалидност данашње српске власти, што се показује у ограниченом схватању потребе народа да живи и да се духовно и културно обнавља, не може се друкчије објаснити до непоштовањем свог народа. Градећи своје амбиције на мноштву историјских и политичких апсурда, данашње лидерство израста на једном од најпогубнијих — комунистичком апсурду. Из те утопије прерасле у тоталитаризам, лако је изронила хрватско-католичка параноја у односу на Србе-православце (или Србе-комунисте), док је са друге стране препознатљив синдром изгубљеног царства и великог народа, који се генетски усадио у српско национално биће, заједно с православно-хришћанском надом у васкрснуће. И једно и друго стање је ирационално, те подложно политичком манипулисању. Све је српско у легенди и миту, горе на небесима, и утолико је већи грех вође који нас олако поведе у смрт, с много мање напора него што би му било потребно да Србе поведе у живот.

ИЗМЕЂУ МИЛОША И КАРАЂОРЂА

Истина је, међутим, да такав вођа не би ушао у народну песму. Карађорђе је „Слобу послао народу“.

Милош нам је обновио државу и обезбе-

дио мир, али Срби воле Карађорђа. Зато што је Милош био домаћин и рачуница, а Карађорђе хајдук са главом у торби. Зато што је Милош био у земаљској, а Карађорђе у небеској Србији. Милош се клањао силама и царевима за спасење народа, а Карађорђе је погнуте главе стајао пред српским предањем.

Срби су данас, изгледа, побркали Милоша и Карађорђа, јер се друкчије не може протумачити нови апсурд на српској историјско-политичкој сцени. Милош је, клекнувши пред султана, донео српском народу слободу и достојанство, данашњи председник Србије, терајући свој комунистички инат са Европом, бацио је српски народ на колена. Карађорђе је, четујући, сам пренео мошти Светог Краља из Студенице у Срем, а председник Србије данас, док српска омладина гине на сремском фронту, чува у Београду петокраку и кости Јосипа Броза.

Зато нас данас ни Европа ни Америка не могу разумети. То српско национално биће настало из свог историјског усуда, уз своју Светосавску цркву, из пламена спаљених Моштију на Врачару.

Повели су нас они којима тај пламен није обасјао лице.

Свет је иживео свој национални романтизам у природном процесу, еволуцијом демократске и економске свести, и не може нас данас, утолико пре што смо ми свој национални романтизам побркали с комунизмом. Осетљиви српски етнос, злоупотребљен у данашњем анахроном грађанском рату, биће коначно обешчашћен, обесмишљен и здробљен, враћен у дубоку таму средњег века. Макар све пароле заборавили, остаће да нас пече она: „ми знамо да се бијемо“.

На прагу другог миленијума историјског времена, после експлозије научно-цивилизацијског прогреса, пет деценија комунизма узрокује теже последице од пет векова ропства под османлијским царством. После одласка Турака, остао је српски православни народ, означен убрзо као „нови члан европске фамилије“, после одласка комунизма са светске сцене у Србији су остали на власти комунисти, изводећи српски народ из Европе. Зауостављајући неопходан етнички прогрес, па самим тим и превазилажење међунационалних анимозитета, и стварајући „националистичког баука“, комунисти су и произвели анахрони и прљави грађански рат. Промовисан је преседај у развоју човекове свести, идеолошка индоктринација у свим областима: култури, економији, просвети, чак у одбрани државног суверенитета.

Црква — арбитар власти?

Формално се одричући комунизма, српска комунистичка власт користи опробане механизме свог опстајања: незадовољство, немир и побуну српског народа у енклавама изван Србије-матике, војно-комунистички естаблишмент (одан Вођи као идеолошком наследнику) и информативно-пропагандни систем. Веома изненађујућа новост у овом оквиру, свакако је перфидна употреба Српске православне и светосавске Цркве, која је коначно и неповратно изашла из полувековне анонимности на српску сцену после смрти Јо-

сипа Броза и уз подршку српске демократске опозиције. Изненађујуће је утолико што Црква прихвата улогу арбитра комунистичке власти у васпостављању тоталне ингеренције над српским народом.

Без сујете и комплекса инфериорности, стеченог такође у друштву прокламованог атеизма, Српска црква би морала да препозна у житу уродицу. Ако Председник данашње Србије обзнањује читавом свету (у париском „Монду“) да је по одређењу комуниста, још од своје седамнаесте године, што подразумева да би пре ставио руку у ватру него на Јеванђеље, ако је против српске војске која би пре одласка на ратиште одлазила на причешће, ако је у стању да против српске омладине изведе тенкове на улице Београда, великодостојници Српске цркве не би смели олако да се прикључе таквим механизмима и помажу „лакоћи“ једноумног владања. И војсци, која је улазила у школе уместо веронауке, као предвојничка обука (Љубичић је предлагао да се уведе и у основну школу!), униформисала децу црвеним марамима и титовкама, учила их корачницама уместо Светосавске химне, српска јеванђеоска Црква морала би претходно да провери ратне циљеве. И негдашњим војничким крајинама, са царским, ћесарским па комунистичким привилегијама, такође.

„Морамо праштати, али не смемо заборављати“, говорио нам је српски Патријарх над гробовима српских мученика, у крајинама и српски народ се крстио и плакао и у Србији-матици. Боле нас наша гробља и на далеким и туђим земљама, од Сент Андреје до Солуна, непоменуте костурнице од Кочевја до Сибира, али, ипак, највише боле неупоко-

јени и забрањени гробови око наших кућа, по шумадијским воћњацима и шумарцима, по јаругама, осталих иза комуниста када је партизански метак у потиљак послао тринаест хиљада српских младића у заборав.

Не можемо то заборавити српским комунистима-крајишницима, али ни оштутати ћутњу Српске цркве.

Неживљено витештво

Разумљиво је настојање Српске цркве да се појави на ширем простору после полувековног тамновања у идеолошкој изолацији. Разумљиво је и настојање српских комуниста да задрже власт, али неприродно делује испомоћ атеизма и православља. Нови је српски парадокс да српског Патријарха „узима у заштиту“ Социјалистичка партија (комуниста) Србије.

(Ма колико изгледало шаливо, заправо је веома озбиљно посланичко питање у Скупштини Србије: да ли је генерални секретар Социјалистичке партије Србије, Петар Шкундрић, крштен!)

Опомињу нас комунисти да се Његова Светост Патријарх српски не може критиковати. У праву су. Ми се Његовој Светости молимо да српски народ не предаје комунистима! Да Србија не остане неразумљива свету, висећи између неба и земље. Да се телевизијском хушкању и медијском завођењу народа не прикључују епископи наше свете Цркве. Јер Судњи је час највећа истина, ваља нам се свима спремити за исповест пред Богом. „Частна смрт, бедни живот“, како записа Непознати калуђер.

Са телевизијског екрана опомиње нас Преосвећени владика Амфилохије на речи Светог Оца Николаја: „Чувај се безбожника у гуњу и опанцима“. Намерно или ненамерно, по одредницама ове метафоре, опомену нас и на устаничку Шумадију, одакле је и мудри Николај, која се баш у то време из телевизијско-војних центара означава као дезертерска. Зашто нам Преосвећени не рече шта је Свети Отац Николај мислио и говорио о комунистима? О истим онаквим комунистима с којима је владика Амфилохије седео те вечере пред телевизијским камерама.

Горе но о Турцима.

„Не можете пити чашу Господњу и чашу демонску; не можете учествовати у трпези Господњој и трпези демонској“ (1. Кор. 10.21)

Говоримо о српском апсурду и српском губитништву. О српским комунистима као генератору нових српских пораз. О Србији као чардаку ни на небу ни на земљи. Ко нас све обмањује нашом националном осетљивошћу, неживљеном романтиком нашег витештва. Нашим Православљем, које смо дуго и тешко примали, три стотине година. Да није било Крсне славе да нам замени паганског богачувара огњишта и породице, можда би Срба нестало са лица земље испред Крста и мача арханђела Михаила.

Ко нам то поново растура огњиште? Белом кугом у брачној постели и црним мишетњаком у празном брашнику.

Ми се навозимо данас на тихи Атлант да нађемо Америку...

Слободан ЋИРОВИЋ

БРАНКО СВИЛАР

МИЛИСАВ САВИЋ, ПИСАЦ

ТРЕБА РАШЧИСТИТИ С КОСОВСКИМ МИТОМ

„Не искључујем политику у књижевности, с тим што она мора да буде подређена књижевности. Не искључујем ни могућност политичког ангажмана самог писца, али су ми — морам признати — дражи и ближи они писци који су у стању перманентног дисидентства, сумњи, неверица, преиспитивања. Революционаре треба пратити — да парафразирамо опет Андрића — само у њиховим тежњама и сновима, а чим се домогну циља, треба их напуштати. Јер, писац са револуционарима може само да дели чежње и сање — и ништа више“.

Када сте последњи пут били у Рашкој?

— Почетком јесени. На жалост, у Рашку све ређе долазимо, иако ови одласци за мене представљају посебну врсту духовно-естетског доживљаја (и задовољства), помало перверзног, сличног оном које је проналазио Гомбрович, иначе естета и аристократа (духовни) раг екселенсе, када би повремено обилазио јефтине морнарске барове у Буенос Аиресу. Гомбрович је кретао у потраге за „искривим страстима“ или призорима са дна живота онда кад би посумњао да његова Лепа Литература, његова Савршена Форма постаје опште и банално место. Тако и мени ови ретки боравци у мом завичају, који се сведу на дружење с чувеним evergreen рашчанским младићима, углавном друштвеним маргиналима, опомињу на ону добро познату мисао: **уметност је вечна и лепа а живот, иако често ружан и суров, један и непоновљив.** Другачије речено: све док будем одлазио у Рашку, мањи су изгледи да postanем пост-модернистички писац (или бар она најгора врста оваквог типа, књишки, неаутентичан, досадан), чија ми је поетика — очигледно је — све дража и ближа. Књижевност се ипак не ствара ex nihilo.

Како изгледа данас Рашка? Има ли неке разлике између ове садашње и оне из Ваше младости, из Ваших првих прича?

— Има. Она рашка из мојих прича — за коју су говорили, па и оптуживали ме, да сам је ружно описао, односно „оцрнио“ — лепша је, верујем не само мени, од ове данашње, праве. Још један доказ да је литература измишљотина, бајка. Још једна похвала снази и моћи маште.

Везани сте за Рашку, али имам утисак да сте стално (и још увек) бегали из ње...

— Примедба се мора схватити метафорички и не без ироније. Моја везаност (пре

свега литерарна) за Рашку углавном је, у емотивном смислу, негативно обојена. Моја Рашка из детињства је Рашка немаштине, терора, страха, глупости и лакрдије — основних тематских слојева мог последњег романа. Ране (или „горки талог искуства“, како би рекао Киш) које је млади песник и најбољи ђак своје генерације понео из тог градића, остале су прилично дубоке и болне. У главној улици Рашке, на врло симболичан и суров начин (ударцем ноге у задњицу и набијањем ми у уста сопствених песама), врло рано ми је стављено до знања да се од писања могу надати само најгорем.

Сигурно да за моја лутања по свету нешто дугујем овој или сличној чињеници (нетрпљиви однос — кажимо то мало патетично — родне средине према уметнику). Можда у туђини сваком писцу, одвојеном од матерњег језика, па и најближих, није лако, али у тој свесно изабраној самоћи и изолованости он је много ближи суштини посла којим се бави, самом писању. Тамо и обичне речи другачије звоне и одјекују. Тамо се људи и предмети виде у много изостренијем и јаснијем светлу. И није ни чудо што су највећи српски писци, од **Вука до Црњанског, од Андрића до Киша, написали своје књиге у Бечу, Фиренци, Лондону, Берлину.** Камо среће — као што је то некад било сасвим природно — да се што више наших писаца повремено отисне у свет: добар део наше литературе не би био провинцијски (као што јесте) ни беспризорно помодарски и подражавалачки (што такође јесте). Кад се боље размисли, судбина већине писаца је судбина прогнанника и изопштеника. Да ли над том судбином треба оплакивати? Не! У „Хлебу и страху“ сам написао да писац од свог писања, осим унутрашњег задовољства, нема никакве користи. Писца обично — бар тако нас историја учи — очекују неприлике: нога у задњицу, затвор, метак у чело.

Колико је ваша последња књига „Хлеб и страх“ аутобиографска?

— Готово у целини. Али не sensu stricto. Не у смислу факата већ технике писања, стила. Она је фингирана аутобиографија, у којој тобож постоји знак једнакости између писца (мене, аутора романа), наратора (оног који прича причу, било у првом било у трећем лицу) и јунака (оног о коме се прича прича, о мени). Реч фингирана не би требало ником да засмета, јер чак и такозване праве аутобиографије су на неки начин фингиране: сваки аутобиограф пише о свом животу онако како га он види, с једног одређеног временског тренутка. Односно, тај живот уређује или му даје смисао по некој својој идеји и употребом одређеног стила. Од ауторове способности да изабере упечатљиве детаље, или да епизоде из свог живота повеже у једну вишеслојну причу, зависи да ли ће аутобиографија (права) постати и вредно књижевно дело (као „Мемоари“ Проте Матеје Ненадовића, или „Speak up“, Владимира Набокова).

СЛИКА СТВАРНОСТИ

Припадам, као и многи други писци (од новијих америчких нарочито Рајмонд Карвер), који полазе од аутобиографског материјала, али га својим поступком толико изобличим, измељем, згњечим, да од њега обично остаје нешто слично парадајзу који сте убацили у машину за млевање. Дугим речима, припадам оним писцима који покушавају да изједначе fiction и faction, односно да фикцији дају што већи привид аутентичности, фактографије.

Но, и поред већ позамашне литературе (Фрај, Старобински) о везама између аутобиографије (non-fiction) и чисте прозе (fiction) често се догађа да неки критичари, кад пишу о мојим књигама, бркају ове појмове, подраумевајући, наравно, да сваки аутобиографски (стварни) елеменат умањује вредност дотичне приче или романа. Да ли из незнања или немарности — не знам. Додуше, у другачију, али у суштини слично погрешку, упадају неки писци који верују да присуство „аутентичног материјала“ аутоматски доприноси вредности њиховог дела. Књижевност — ваља то по ко зна који пут поновити — није слика или копија стварности, па чак и кад врви од фактографије.

Да рашчистимо око аутобиографских елемената: не мислите ваљда да је и Андрић аутобиографски писац?

— Не, што се тиче приповедачких техника. Андрићу је ближа класична нарација, обично она свезнајућег приповедача, у којој су јасно разграничени аутор, наратор и јунак. Међутим, Андрићев тематски и духовни свет је проистекао из одређеног животног искуства, пре свега оног везаног за његово детињство и одрастање у Босни, што и сам писац открива у својим есејистичким записима.

ТРАГЕДИЈА И ЛАКРДИЈА

Реците ми нешто о наслову „Хлеб и страх“?

— Првобитни наслов је био „Хлеб и вино“. Иако су ми били познати Силонијев роман са готово истим насловом и истоимена Хедерлинова песма. Позајмица, варијација познатих наслова — општа су места постмодернистичке поетике, па зашто бих се тога — помислио сам — одрицао. „Онда је бољи и познатији наслов „Рат и мир“, нашалио се Миша Ђурић, уредник књиге, и предложио ми овај садашњи, с којим сам задовољан.

„Хлеб“ је библијска реч, симболизује живот, љубав, радост, нежност, доброту, пријатељство, Исусово тело. Можда би Библија требало да почиње са „на почетку беше хлеб“. Страх је такође једна од елементарних и древних речи, али чини ми се да она своја застрашујућа значења тек добија у новијим временима која карактеришу владавине досада невиђених (по усавршености репресивних механизма, по акумулацији моћи) тоталитарних система. Наравно, оно што је иманентно овим системима је стална и моћна репресија, која се храни на страху. Тако је, у ствари, роман, у свом једном слоју, прича о тројци дечака који живе у времену великог страха, за време владавине Оног (сада већ покојног) који се благо и топло смешкао са бројних и увеличаних фотографија и њиховој узалудној потрази за топлим мирисом тек испеченог хлеба, њиховој безуспешној чежњи да се дочепују било чега трајног и сигурног у том животу који им се каткад приказује као сурова трагедија, а каткад као урнебесна лакрдија.

— Како на Вас као књижевника делује ово политичко незнање? Можете ли да се као Андрић оградите од свега онога што се око нас дешава?

— Као млад писац, често сам се питао како је Андрић могао да напише своје најбоље и до савршенства урађене романе у ратним годинама, док је око њега машта зла изводила једну од својих најгрознијих игара. Праве и задовољавајуће одговоре нисам дуго могао да нађем. Зашто није подигао свој глас, зашто се није придружио покрету отпора? Дуго ми је требало да схватим (или, боље рећи, да се ослободим својих левичарских заблуда) да књижевност ништа не може да учини да би овај свет био бољи. Глас писца је глас вапијућег у пустињи. Да ли би Андрић — да је којим случајем жив — успео да на било који начин (протестом, апелом, штрајком глађу) разagna тамне и страшне облаке који се гомилају на нашем небу? Моћ књижевности — уколико она уопште и има неку моћ — слична је моћи молитве која се можда у овом тренутку негде изговара. Она можда може да

БОРБО ВУКОЈЕ

нам ублажи језу и страву нашег сопственог постојања, али не може да спречи ратове, одстрани беду, нахрани гладне.

Наравно, овим ставом ја не искључујем политику из књижености, с тим што она мора да буде подређена књижености. Не искључујем ни могућност политичког ангажмана самог писца, али су ми — морам признати — дражи и ближи они писци који су у стању перманентног дисидентства, сумњи, неверица, преиспитивања. Революционаре треба пратити — да парафразирамо опет Андрића — само у њиховим тежњама и сновима, а чим се домогну циља, треба их напуштати. Јер писац са револуционарима може само да дели чежње и сање — и ништа више. Јер је писац, пре свега, човек од чежњи и сања, човек од оног другог света.

Као да се држите оне Ђиласове крилатице „Политика-политичарима, уметност-уметницима“?

— Не. Та Ђиласова крилатица је у ствари спречавала сваку врсту политике у књижености (па и оне подређене књижености), она је представљала теоријску подлогу за слање у затвор оних уметника који су се усуђивали да нешто траже у том опасном и забрањеном пољу званом политика (по истом принципу заглавиће у затвору и творац ове изреке), она је бранила, перфидно, један репресиван систем.

Не припадате ниједној политичкој организацији. Зашто? Да ли Ваше захтеве и очекивања не испуњавају постојеће опози-

ционе странке? Шта мислите о опозицији?

— Већ неколико година искључиво пишем. Покушавам да надокнадим време које сам изгубио (изгубио са становишта мог писатељског рада) као главни уредник „Књижевне речи“, „Књижевних новина“ и „Просвете“. Не мислим да се у исто време може бити успешан политичар (у мом случају успешан „књижевни делатник“) и успешан писац. Код праве личности — пишем у последњем роману — писац презире политичара, а политичар сања да смести писца у лудницу или иза решетака.

ЗАРЂАЛА ТЕРМИНОЛОГИЈА

Писање је крајње индивидуалан, готово каприциозан чин. То што пишем је моја лична ствар и за то никоме не морам да полажем рачуне, осим неким својим имагинарним читаоцима, или чак једном једином читаоцу, неком идеалном двојнику. Писање живи на сумњама, неверици, вечитом преиспитивању, парадоксу. А политика је све друго — осим овог што сам претходно рекао.

Наравно, не могу да тврдим да сам се заувек одрекао политике. Она се може поредити са неодољивошћу оних морнарских барова у које залази Гомбрович или рашчанских прчварница у којима се опијам са својим другарима. Својом беспризорношћу и снагом тренутка, политика мами човека. А све под

варљивим а омамљујућим утиском — да се тамо догађа оно главно, да се тамо живи прави живот, да се тамо ствара историја коју никако не би требало пропустити.

Жао ми је што опозиција није јача. Демократска друштва се одликују тиме што имају и јаку опозицију. Тиме желим да кажем да за тај свој ослабљени положај није искључиво крива сама опозиција.

Овде је опозиција схваћена као издајничка снага народа.

— То више говори о правом стању такозваних демократских процеса код нас. Терминологија је страшна, иако мало зарђала, добро позната из неких ранијих, „вунених“ периода.

Слабости наше демократије настају — ово моје мишљење примите крајње условно, не желим да се схвати да дајем политичке подуче — из чињенице што она још не почива на темељном принципу јоштовања људског бића као јединке, човека као индивидуе. Годиницама су ме набијали у комунистичко стадо, спремни да ме устроје ако само покушам да не следим овна-предводника. Данас ме такође гурају у друга стада, национална и слична, газети оно основно људско у мени: мој битак, моју личност, самосталност, право да делујем онако како хоћу.

ЧУДНА ПОНАВЉАЊА

Да ли је код нас још увек владавина тоталитарне идеологије?

— У строгом смислу, не. Морамо да признамо да се за изговорену реч или песму већ извесно време не суди и не иде у затвор. Међутим, на духовном плану мало се шта променило. Чак има и ретроградних појава. Терор колективног (епског) мишљења је стравичан. Наравно, то прати одређени новокомпоновани (кич) језик и појава архаичних и у сваком погледу услужених форми.

Како је Ваше мишљење као грађанина о председнику Србије Слободану Милошевићу?

— Не верујем да би господина Милошевића уопште занимало моје мишљење. А да будем искрен, нисам од оних писаца који о „вођама“ дају било какво мишљење (Титу, док је био жив, нисам писао славопојке, а нисам га ни, после смрти, ружио). „Вођама“ или „појединцима“ не придајем неки изразити значај у стварању или преокрету одређених историјских догађаја, иако се они можда могу, у погледу способности, мудрости или осећања времена, у нијансама разликовати, али пре бих говорио о системима и идеологијама који дозвољавају и омогућују да историја зависи од воље, ђуди или покрета прста једног јединог човека. Јасно је да ту не може бити говора о демократским системима.

Срби су на ивици понора. Како објашњавате чињеницу да већина народа тога још није свесна?

— Не знам да ли су на ивици понора или на почетку препорода, али знам, бар на основу оног што пише у странијој штампи, да им није лако. Додуше, каже се да су се Срби већ налазили у сличним ситуацијама.

Срби би требало — размишљам у духу Ваше опаске — да се једном озбиљно приу-

питају зашто се често налазе на ивици понора или зашто стално морају да крећу с почетне тачке. То питање би ваљало да расправе, пре свега, историчари, антрополози, етнологи, психолози, писци, по могућству без утицаја дневне политике. Неће бити лако и једноставно, биће и болно, али боље га је темељно раправити — да се следећи пут не бисмо заиста нашли у правом понору. Мислим да се наша историја, поготову она духовна, ваља писати на другачијим основама. Срби треба пре свега да рашчисте с косовским митом и његовом основном идејом о царству небеском. Ваљда се нигде у свету није десило да прворазредна поезија (која није колективна, јер се одлично знају њени творци) постане духовни и морални кодекс једног народа, а што је најгоре — врло подложан политичким манипулацијама и упрошћавањима. Трбало би осветлити (хладно, као што је то чинио Руварац) колико се манипулише делом једног од творца модерне српске нације, Вука Караџића, који је, у основи оличење право индивидуализма, држао да једино слободни појединци стварају нацију, а не обрнуто, да је нација нека платоновска категорија а ми њене јадне и посрћуће сенке. Из тога мита створени су други митови: да су Срби непобедив народ и да се ратовањем и жртвама једино може ићи у светлу будућност. Будућност се осваја и на други начин, а не опустошеном земљом, порушеним градовима, спаљеним црквама и слањем младости под земљу. Све док у српском народу не буде важан појединац, све док неко не одговара за један једини узалудно изгубљен живот, увек ће постојати могућност да се тај народ нађе на ивици понора.

НЕПОТРЕБНО УДРУЖЕЊЕ

Јуна 68. били сте у Београду, на Подвожњаку, марта 1991. у Фиренци. Можете ли да направите неку паралелу?

— И једне и друге демонстрације су се завршиле поразно. И све друго је мање-више било слично. Једино што су неки учесници јунских демонстрација овог пута променили страну.

Који су то? Именујте их.

— Имена су неважна, важна је суштина. Време лакрдије и бескичмењаштва — да поновим ту реченицу из „Хлеба и страха“. Или је у питању неодољива привлачност и сигурност оне друге стране — власти.

Да ли сте били на последњој скупштини Удружења књижевника Србије?

— Нисам био у Београду.

Како тумачите чињеницу да се „сумња“ у господина Бећковића и оно што он ради?

— Већ неколико година нејам никакве везе с Удружењем књижевника. Да парафразирам оно што је господин Борислав Михајловић, иначе члан Управе Удружења, рекао поводом једне друге културне институције: нити сам ја потребан таквом удружењу, а изгледа ни оно мени.

Не спадам ни у оне који нападају ни оне који бране Управу Удружења књижевника Србије. Међу онима који је нападају има и доста бивших сарадника разних градских комитета и пријатеља врло моћних бивших полити-

чара, људи који су предано и шутке служили власти — у време кад је тај исти Бећковић и те како био прогањан. С друге стране, Управа често издаје нека саопштења, прилично патетична (па самим тим и празњикава), тобож у име целог чланства, иако их за то, верујем, нико није овластио.

Међутим, треба се суочити са једном другом (и непријатном) чињеницом. Удружење је, по свом устројству (персоналне промене ту не помажу), остало оно старо, налик свим удружењима из такозваних социјалистичких режима (пријем нових чланова у последње време, подсетио ме је на такозвана масовна партијска примања). У временима демократизације (а бар кажу да хрлимо к њима, ако већ и не живимо у њима) такво једно удружење је потпуно непотребно. Ваљда је сваки писац способен да говори у своје име, пре свега књигама.

У „Хлебу и страху“ се дотичете и случаја Гојка Ђога.

— Да, али тај ме случај само занимао у оквиру разматрања идеје шта писац може да очекује од друштва за своје писање... Као што сам већ рекао, мало шта доброг. Занимао ме је и као пример својеврсне лакрдије (идеја да се суди песнику се, у неким тренуцима, показала као чиста лакрдија).

Не убрајате ту и уреднике који су га оптужили?

— Не. Ако су то и урадили, урадили су под страшним полицијским притисцима. На суђењу су сви, ипак, бранили песника.

ЉУДИ ИЗ БУДУЋЕГ ВРЕМЕНА

Вук Драшковић је и као књижевник и као политичар стално оспораван од владајућег система. Зашто?

— Одговорићу само на први део питања. На други ће, верујем, много боље одговорити сам Драшковић или неко други. Драшковићу се мора признати да је први (врло смело) „загризао“ неколико табу тема; сасвим је логично да су у временима када је владајућа партија држала до измишљене и лакиране слике о друштву, његове књиге — као нешто супротно тој партијски опеваној стварности — биле политички нападане.

Како је Ваше мишљење о књижевној критици?

— Књижевни критичар је, по мени, онај прави, идеални читалац којег писац прижељкује или којем се, подсвесно, обраћа. То значи да тај читалац мора да буде пажљив, да се уживи у улогу писца; да прати и његове недоречене мисли, расположења, мора да буде образован, чак мора да долази из неког будућег времена (јер књижевност се не пише само за савременике). Да ли ми имамо таквих читалаца-критичара? Да, али било би их и више кад би се критика мало више ценила тамо где се објављује. Добра критика се углавном пише у часописима.

„Писати о књижевности је лакше него писати књижевност“ — да приведемо овај разговор крају још једном Гомбровичевом изреком. Критичар који то не схвати је лош критичар. Злобно пискарало чије ће име, још сутра, ветар одувати у заборав.

Разговарала: Благица СТОЈАНОВИЋ

БЕОГРАДИЗАЦИЈА ВОЈВОЂАНСКИХ ГЛАСИЛА

„ЈЕ Л' ТО ОНАЈ СТРАШНИ СИЛОС“

„Модеран начин информисања“ већ је постигнут у ТВ Нови Сад. Најмодернија је, наравно, кудрава Милијана Балетић са својим модерним питањем: „Колико сте усташа убили?“. Моде у Новом Саду има колико хоћеш...

Зазимљиво је погледати структуру главних и одговорних људи у војвођанским јавним гласилима, оних који су устоличени након „мартовских гигања“ и плисане револуције, као отелотворење духа „демократских промена“... Директор РТВ Нови Сад постао је Милорад Вучелић, дошавши из Београда, а такође из престонице стигао је на место главног и одговорног уредника „Дневника“ коментатор листа са традицијом („Политика“) Драган Радевић. За овог новинара карактеристично је ванстраначко опредељење које се може илустровати податком да је након устоличења на место шефа „Дневника“, председник републике Србије био на насловној страни четири дана заредом. Интересантна је и коинциденција да су главни и одговорни уредник информативног програма у ТВ Нови Сад Марко Кековић и директор куће „Дневник“, писац Миодраг Караџић из Врбаса (места где је „мали од Милошевића“ а данас председник српске владе учио прве политичке кораке).

КИДСАЊЕ С МЕРОМ

„Двочинка“ са шаљивим обртом одиграла се и у Радио Новом Саду, такође након мартовске „еволуције“, када је прихваћена неопозива оставка директора Милорада Вуковића (коју студенти нису тражили), а главне и одговорне уреднице Душанке Радмилковић (што су новосадски академци изричито захтевали) изгубила се негде на путу од радија до зграде бивше дунавске бановине тј. покрајинског Извршног већа (разрађине око 20 метара).

Ти нови (стари) људи у војвођанском информисању кренули су веома офанзивно у пропаганду партије на власти, а потом са истим жаром на хрватско-српски фронт. Шта генерални директор ванстраначке телевизије Нови Сад мисли о ономе шта се емитује на програму, може се уочити из скромног запажања изнетог у часопису „Став“ да „ТВ Нови Сад прати српски национални интерес на информативно-модеран начин, а није имала никаквих колебања око тога да сви Срби живе у једној држави“... Тако, по г. Вучелићу, ТВ Нови Сад је „стекла репутацију“, те „добила многа признања, а не треба заборавити да су та признања изrekli људи попут Матије

Бећковића и Радована Караџића (?!)... Због ове похвале наш чувени песник мало-мало па гостује у серији „Срби у огледалу истине“, а познати БиХ „главодер“ и „политичар“ не стиже од великих обавеза у Крајини, али се његова реч, све ионако чује у готово свакој информативној емисији ТВ Нови Сад.

На фронт могу да оду само правоверни новинари, или пак „натуршчици“ из ослобођених места у Хрватској који се „на брзак обуке за руковање камером и — „модеран начин информисања“ већ је постигнут. Прави јунаци наших дана, новинари без мане и страха који имају привилегију да оду на „прву борбену линију“ кад год им се прохте постали су извесна Милијана Балетић, Станко Певац или ветеран Ђорђе Гајдошевић, па се стога могу чути инвентивна питања у стилу „Јел' то онај злогласни силос?“, „Колико сте усташа убили?“. И ма колико профано звучала реч сценарио, (што по Вујакији представља предложак за филм), обичном гледаоцу не може се отети закључак да се на ТВНС стално и увек постављају једна те иста питања.

ИЗУЗЕТНИ НОВИНАРИ

„Дневнике“ потписују дојучерашњи „хонорари“, а шта директор Телевизије Нови Сад Петар Љубојевић мисли о новим младим снагама, доведених његовом заслугом (уз малу помоћ пријатеља) на телевизију, види се у интервјуу који је дао у емисији „7 ТВ дана“.

— На очиглед наших гледалаца дешавала се и драма у ТВ стваралаштву. Ми смо за годину дана успели да променимо један велики број људи у креативном смислу. Значи, дошло је до смене генерације новинара. Некада су новинари били људи који су лагодно живели — ишли у Шри Ланку, Индију, Пацифик и били изузетно популарни. То им је омогућио ССИП и тако даље, а сви су им се дивили. Међутим, ова драма која се дешава српском народу, омогућила је да се створи једна нова генерација новинара, изузетних новинара, који нису имали привилегије, већ су једино морали да покажу храброст... — тако је говорио мр Петар Љубојевић.

Недавно је исти човек дао отказ читавој младој екипи која је радила програм „ЗП“, да би запослио своју залудну драмску гарнитуру на великој телевизији. Ако вртимо филм уназад, када је требало обезбедити потпуну контролу прошле године над медијима, пред из-

боре, исти човек сменио је тадашњег уредника овог програма г. Душка Богдановића, да би потом његов фаворит г. Милорад Црњанин (а садашњи „љути противници“) све новинаре који су радили у „бившој гарнитурџи“ отпустио као технолошки вишак.

За мр Петра Љубојевића је тек сада „постигнут изузетан ниво у информисању“ што је сликовито илустровао да је садашња екипа кадра да направи сјајан једнопочасовни „Дневник“, а као додаток прави бисер и ексклузиву — интервју са потпуковником Шљиванчанином.

Још отужнију слику пружа новосадски информативни лист „Дневник“. Бележимо само неке од недавних наслова у овом гласилу: „Награда за клање“, „Усташе и даље кидишу“, „Пиштољем и усијаним ножем на пилота“, „Задарски бесомучни лов на Србе“...

Ту је од скоро „вршилац дужности новинарства“ био г. Дрође Младеновић, али је због неадекватне стручне спреме (недостајала је диплома неке високе школе) од скоро замењен човеком из Београда — Драганом Радевићем. „Дневник“ је уз „страбанал“ хонорар објавио и фељтонске небулозе под претенциозним насловом „Записи живота '91“ бившег глодура „Политикиног Света“ Ђиљане Булатовић... Мирослав Лазански сваки трећи дан пише мање војне, а више политичке коментаре о нашој стварности, а у „објективној рубрици“ — „Други пишу“ објављују се чрчкарије из „Политике експрес“ којима се благи српска опозиција. Такође, да не би (сачувај Боже) помислили да је овај лист једностраначки, опозицији се даје значајно место у рубрици „Погледи и мишљења“ (посестримим „Политикиних“ „Одјека и реакција“ где се објављују запажања бораца, крајишких бригада и „независних“ локалних интелектуалаца.

У Нови Сад, да би „београдизација“ војвођанског новинарства имала свој пун замах, сјатило се све што је било вишак у престоници. Тако, на пример, Рајко Ђурђевић, инкримисани новинар „Нина“ добија част да ексклузивно објави интервју са принцем Томиславом, наравно, на новосадској телевизији. У својој матичној новинској кући овај цин новинарства од 9. марта није написао ни реч. О Мили Штули овог пута нећемо...

Гордана ЈОВАНОВИЋ

КОМУНИСТИЧКИ ЗЛОЧИНИ У ЦРНОЈ ГОРИ

ВРАТИТЕ МИ МАКАР МОЈУ КАШИКУ

Добро се сећам догађаја који су се дешавали у Црној Гори, Херцеговини и Босни. О томе је писао и др Саво Ракић у крагујевачким „Погледима“.

Желим да се осврнем на оно што је писано о капетану Петру Ковачевићу из Грахова. Када је племски капетан Петар Ковачевић убијен имао сам 17 година и 12 дана. Сећам се као да је то било данас. О Петровом убиству пише и његов син, генерал-пуковник Војо Ковачевић, у својој књизи „Под отвореним небом“, у којој нема ни пет процената истине. Тачно је, међутим, оно што ћу овде рећи.

Био је 9. март 1942. године. Веселе и прослава ДАНА ЖЕНА у варошици Грахову. Тога дана је на ту прославу морало доћи свако женско чељаде од 14 година па до најдубље старости, што је могло да се држи на ногама. На ову прославу је дошао „велики број“ женског свијета из суседних општина. Речено им је и наређено да се мора скупити што више жена, јер ће те вечери говорити „баћушка“ Стаљин специјално за жене и да је његова жеља да се што више њих ту скупи. Већина жена, као и ја, први пут смо тада чули за „баћушке“ и веровали смо да ће они заиста бити ТУ.

КАКО УБИТИ ОЦА

Програм су припремили синови Петра Ковачевића: Павле и Станко у заједници са адвокатом Бором Продановићем и њиховом другарицом Ранком Стефановић. Главна тема организатора ове прославе била је „борба против пете колоне“. А у „пету колону“ је спадала свака српска особа која није одобравала, нити извршавала злочиначки рад и наређења Биласа, Моше и њиховог шефа, капла-ра Јоже Броза. Када је било око 10 сати увече и када је ту стигло све што је могло и морало да дође, на бину се попео Петров син Павле, и у име „Мајке Русије“ и „Оца“ радничке класе, друга „Баћушке“ Стаљина, поздравно присутне са: „Смрт фашизму и петој колони!“

Павле је почео свој говор речима:

„Моја дужност, као главног секретара Среског комитета, је да вас упознам за циљеве наше борбе коју водимо против непријатеља радничке класе у којој ћемо уз помоћ Мајке Русије и њеног генералног вође Стаљина ослободити радничку класу од разних дерикожка и свих који су живели на грбачи сељака и радника“. Павле је на првом мјесту објавио рат жандармима, јер је имао доста муке са њима ради нереда, које је правио у предат-

ној Југославији. Поред жандарма нападао је и клеветао свакога ко се није слагао са њиховим издајничким радом. На његову несрећу заборавио је да је његов отац Петар, као племски капетан, примао добру пензију са којом је и њега хранио, а Павле никада ништа није радио. Говор је настављао ријечима да треба побити све особе које су примале пензију и живеле на рачун радне класе и сиромашних сељака.

На тој Прослави се налазила и жена пок. Пеке Рајковића — Зорка. Њеног мужа Пека су раније (комунисти) убили, као „петоклонаша“, који је примао пензију пошто зарађену служећи своме народу и бранећи његову слободу од многих српских непријатеља. Петар Ковачевић и Пеко Рајковић су прве комшије, свега 100 метара је између њихових кућа.

Када је ова јунак-жена чула са каквом борбом овај разбојник хоће да донесе слободу и благостање српском роду, устала је и рекла да Павле треба најпре да убије свога оца, јер је он, као официр, примао много већу пензију од других.

Кад је изрод и убица чуо шта му јунак — жена рече, ни секунда није размишљао, већ је одмах послао патролу да доведе његовог оца Петра, чија је кућа била удаљена свега 500 метара од мјеста где је било весеље и гдје су жене чекале „поздрав од баћушке Стаљина“.

Павле је са своја два сарадника из Среског комитета, Савом Вујачићем и Светом Булајићем пошао неколико минута из патроле, која је отишла да доведе Петра. Павле и његови сарадници су са собом повели нешто млађег Новицу (Милошева) Даковића, кога су већ били осудили на смрт као „петоклонаша“, јер је био добар, поштен и ваљан домаћин, па га је требало убити и послати опљачкати, или, како то комунисти кажу, конфисковати његову имовину.

Павле је, са старим Новицом и својим по-

моћницима, сачекао патролу, коју је послао да доведу старог и болесног Петра, на пола пута, на самом мосту пред кућом Проте (Крста) Кешљевића. Поред самог пута, удаљена 50 метара, била је основна школа и мала башта.

Кад је патрола са Петром стигла до тог места, Павле је наредио да уђу у башту. Петар и Новица нису хтели да уђу, а Павле је извадио револвер и убио свога болесног оца 80 година старог, па је убио и Новицу. Павле је свога мртвог оца ухватио за ногу и одвукао га у школску башту, а његови помоћници су одвукли Новицу такође у башту да их неко, ко буде морао, сутрадан закопа. Павле, судија и убица свога оца, кроз пола сата се вратио на весели састанак и женама саопштио да је правда задовољена и да је својом руком убио Петра и Новицу. Како су причале жене које су биле на том састанку, Павле је био добро расположен, па да би весеље било још боље, као у шали је рекао женама да је његов отац избацио језик на страну, а да је то знак да ће бити још неких који ће проћи као Петар и Новица.

КИНЕЗИ УМЕСТО СРБА

Добри домаћини у Црној Гори, ту причу о језику избаченом на страну говорили су када су о јесени клали свиње и другу стоку за прехрану својих породица за цијелу зиму. Када свиња избаци језик на једну страну вилице, по старом веровању, то је био знак да ће се још свиња клати. Тако синови — хероји, свога оца сврсташе међу свиње! О, изроди, мајка вам кукала што је с вама Српство обрукала! После овог кратког процеса и ликвидације два поштена старца, настављено је весеље. Комесар Павле, брат му Станко, Бора Продановић и другарица Ранка Стефановић играју „козачок“. Веселе се натавља све до зоре. Жене шапућу и говоре једна другој: „Ћути, црна друго, убише оца, па зашто неће и нас“.

Генерал — херој Вујо, у својој књизи каже да је Зоркин син Ђорђе погинуо у борби на Грахову. И ово је генерал слагао. Ђорђе Рајковић, младић од 20 година, заробљен је и убијен 21. октобра 1944. године у Грахову. Те исте ноћи је убијено 275 особа, међу којима је било 50 тешко рањених, са болничарком и др Јевтом Шупићем, мајором старе Југославије. Међу побијенима било је и стараца од 80 година. Генерал — херој се превари па написа и мало истине кад каже да су он и браћа нерадо говорили како су старога 80 година и болесног оца Петра убили и да се нико

није усудио да их о томе пита. Истина је да о томе нико није смео говорити, јер су сви знали да убица свога оца вазда носи откочен револвер и да је увек спреман да убије свакога ко се не слаже са комунистичким влочиначким радом и лажном пропагандом о срећи и напретку радничке класе.

Ћилас је на једном састанку рекао, да ништа не смета што неће бити Срба кад они, комунисти, ослободе Југославију. Он је рекао да Партија мора да победи и да ће он довести Кинезе да живе на Цетињу, јер их има пола милијарде и да неће бити никаквих проблема да се сва мјеста где не буде Срба, населе Кинезима.

Да би наши млади нараштаји бар мало истине сазнали о комунистичким злочинима, морам нешто рећи и о старом капетану **Петру Ковачевићу**.

Капетан **Петар — Сердарев** како га је свак у нашем крају ословљавао, био је добар, поштен и врло цијењен човјек, и велики патриота. Године 1918. отишао је у Италију са женом Јоком и са три или четири сина. Јока се вратила 1920. у Југославију, а Петар је остао у Италији са два сина све до 1924, када се и он са синовима вратио. Краљ Александар му је дао добру пензију, са којом је могао да живи у Београду са женом Јоком и 7 синова које је желео да школује, али они нису хтели да уче, него су се повезали са интернационалним бандитима цијелог свијета спремајући се да сруше Југославију и убију Краља Александра, за кога генерал-херој не каже „Првога“, него крвавога. Кукавица-генерал не рече зашто Краља Александра назива „крвавим“, а ако су он, данашњи херој, и његови другови били у затвору Сремске Митровице, тамо није затварана сиротиња нити поштени људи као што је био његов отац. Генерал пропусти још неколико ријечи истине када каже да они, партизани-ослободиоци, нијесу дозвољавали да се њихове жртве сахрањују на црквеном гробљу, него су их сахрањивали на месту где су побијени. Није генерал имао куражи да каже да су их бацили у јаме, крчане и пасја гробља, јер су узели исту тактику од њихове браће хрватских усташа, а све по наредби поглавника Анте и каплара Јоже Броза, који су имали исти план и тактику да се што више уништи Срба. „Херојевог“ оца Петра су четници пренијели из школске баште и сахранили код цркве Светог Николе у Грахову.

МЕСО ЗА ЈОВАНОВУ ПИЈАЦУ

Примера ради, наводим шта су радили Турци Азијати, а шта српски одроди, синови капетана Петра и остали зликовци, као **Димитрије Булајић, Стево Булајић, Мирко Булајић, Саво Вујачић, Мато Антуновић, Душан Бакоч, Јован Брђо Ковачевић** и још доста њих, који су локали чисту српску крв и извршавали сва наређења **Милована Ћиласа**.

Августа мјесеца 1877. године Књаз Никола са осталим Црногорцима је ослободио варош Никшић од Турака. Нешто прије него што је ослободио Никшић (Оногост), Турци су на превару убили пола **Мила Јововића**, војводу и великог јунака Црне Горе. Главу су му одсекли и са њом закирили бедем у Никшићу. Труп без главе су турски војници, по

наређењу команданта града Никшића капетана **Мушовића**, однијели и предали Књазу Николи и осталој Црногорској војсци, која се налазила у логору код куће **Лековића**...

Врло је вероватно да су комунистички злочинци учили како да поступају са својим жртвама од своје браће хрватских усташа, пошто су имали своје делегате у Грахову. Чланови партизанског суда били су **Марија Кос** из Шибеника и шеф пропаганде **Ернест Фишер** из Загреба, који је стигао у Грахово маја мјесеца 1941. Комунисти су га прекрстили и дали му име **Вељко Фијолић** и казали да је Требињац, који је побегао од усташког стријељања. Херој-генерал-писац сад је вратио право име своје обавештајцу и телохранитељу, који га је помагао када је живео илегално у Грахову. Генерал каже у својој књизи да је **Ернест Фишер** имао 20 златних дуката. Вероватно да је Ернест те дукате узео од неке фамилије, коју је мртву послао сплавом на реци Сави са натписом „Месо за Јованову пијаци у Београду“. Фишер сада живи у Загребу као заслужни борац са Споменицом и добром пензијом. Вероватно да је било и више дуката, јер му је мајка, како генерал каже, слободу дочекала у Шибенику одакле је била и судија **Марија Кос**, сада пензионер и живи у Београду.

Ернест Фишер је своју пропагандну станицу имао на Вилушима и био је смештен у кући **Стева (Милова) Ковачевића**, који је 31. децембра 1941. године био условно осуђен на смрт.

У вароши Вилушима била је нека посадна команда чији је командант био **Мирко (Николин) Булајић**. Командир Мирко је вазда имао 4-6 младића под својом командом, који су морали свако наређење извршити. Дужност

ових младића била је да доведу особе које треба да се осуде као „пета колона“. Када пресуда буде изречена, одмах буде и извршена, али не од ових невиних младића, већ од добро истренираних целата: **Драга (Јошанова) Булајића** и **Митра (Петрова) Булајића**. Ова два целата су и моју мајку и сестру убили 17. марта 1942. год.

Кад осуђени буду ликвидирани и бачени у јаму или крчану, одмах командир **Мирко** полази да конфискује имовину побијених особа. **Мирко** је конфисковао и имовину мога оца кога су убили. Казао је да мора све да се одузме што може да се искористи за потребе „Народно-ослободилачке војске“. Тада је добио и сребрне кашике за кафу, које је мој отац донио из Америке, када је дошао да се бори као добровољац у Првом светском рату. На кашикама је било написано „Галвестон-Тексас“ где је он радио док није пошао у добровољце да брани своју Отаџбину. Можда Ернест или херој-генерал имају неку од тих кашика. Ако би били вољни да ми неку продају, јер бих добро платио. Било би ми драго да имам успомену од свога оца.

Командир Мирко и шеф пропаганде добро су живели на Вилушима, јер нису ни у чему оскудевали. Све што су тражили морало је да им се донесе. Ја сам као „петокOLONашки син“ морао да им догоним дрва за грејање, јер тада још ништа није стизало из „Мајке Русије“, па је сиротиња морала своје „ослободиоце“ да снабдева. Један пут сам морао „као петокOLONаш“ ићи са коњем на Зубце у Херцеговину да дотерам плијен који су одузели од својих жртава. Други пут сам морао ићи на Дивин, исто у Херцеговину, да отуда дотерам „ратни плијен“ који је одузет од поштене херцеговачке сиротиње. Са мном је

овога пута био и **Дука (Спасојев) Булајић**. Тада сам на Дивину видео убицу свога оца, **Павла (Петрова) Ковачевића**, који је био политички комесар Оперативног штаба за Херцеговину. Тај чин је добио одмах после убиства свога оца.

НУЖДА У КАНДИЛО

Да се вратим опет на Прославу ДАНА ЖЕНА. Пред сам завршетак програма, на бину излази кћерка **Илије (Бокина) Ковачевића** са кандилом у руци: које су приређивачи весеља раније донијели из цркве Св. Николе у Грахову. Ова неморална и отрована ударница, држи женама говор и опомиње их да је последњи час да се пробуде и отрезне и да не верују у Бога и свеце, јер су то само бајке и бапске приче и да је једини Бог Стаљин — отац радне класе, а свеци су Маркс и Енгелс. Да би жене уверила у истинитост своје приче, она женама каже: ако има Бога нека ме казни за ово што ћу сада учинити. Пред друговима и несрећним женама узима кандило и на бини у кандило врши малу нужду и са осмехом на лицу пита жене: „Да ли још верујете у тога вашег Бога?“ Другови аплаудирају и уживају у весељу и радости, а несрећне жене јецају и стежу груди, јер не смеју да из гласа закукају.

На крају мога првог прилога за Ђиласову, Мошину и Јоже Брозу задужбину, шаљем неколико имена побијених родољуба, добрих и поштених домаћина из Граховске општине који су побијени пре капетана Петра Ковачевића. Титов биограф Владимир Дедијер у

своме „Дневнику“ пише за хероја **Саву Ковачевића-Мизару** да је за време своје прве владавине у општини Грахово, за пет мјесеци, убио 64 четника. Надам се да ми неће бити замерено што ћу рећи да је са тих 64 убијених био и мој отац Филип, као прва жртва комунистичког терора у Грахову. Убијен је 22. новембра 1941. године. Моја мајка Марија и сестра ВИДОСАВА стара 21 годину, убијене су 17. марта 1942. године.

16. јануара 1942. године убијени су: **Новица (Савин) Ковачевић**, судија Великог суда и његов брат **Блажо Ковачевић**, учитељ **Марко Ковачевић**, земљорадник, **Петар (Баћов) Ковачевић**, земљорадник, **Мирко (Јованов) Ковачевић**, земљорадник, **Ђорђе Р. Марковић**, капетан I класе, **Марко Булајић**, земљорадник и **Никола Булајић**, земљорадник.

Председник суда и главни тужилац им је био **Сава (Благојев) Ковачевић-Мизара**, земљорадник који никада ништа није радио, а када је судио својој браћи, био је командант комунистичког одреда. Чланови суда су били: **Миленко Ђуровић**, пропали студент-правник и политички комесар одреда, **Никола Ђурковић**, такође пропали студент-правник и политички комесар Орјенског батаљона, по злу чувени **Димитрије Булајић**, пропали студент-агроном и командант Граховског батаљона. (Њега је Божија казна стигла, јер је сам себи одузео пасји живот на Бадњи дан 1943. године у Скендер Вакуфу, где је отишао код своје браће усташа да спасава зликовачку главу), **Мато Антуновић**, студент Богословије, **Павле** и брат му **Ђенерал Војо**, који ће нешто касније, на прослави „Дана Жена“ и свога оца Пет-

ра на смрт осудити и својом му руком стари живот одузети. Неки савјетник је био и пуковник предратне Југословенске војске, **Саво Оровић** из Васојевића, који је код Тита сти-гао до највиших положаја и високих одликовања. Главну ријеч је имала **Марија Кос** из Шибеника која је, како се прича, била врло спремна да осуђује поштене Србе Црне Горе. Знао је Анте кога ће послати да помогне своме брату Јожу Брозу да би заједнички, и на зверски начин, уништавали Србе.

Касније, убиство 275 припадника Вучедолске (четничке) бригаде, извршили су наследници горе поменутих зликоваца, а по наређењу Ђиласа, Пијаде и Јоже Броза. Генерал-пуковник-писац каже да је суђење трајало пуних пет дана, а где су судије били: сељаци нерадници, пропали студенти, а уз Антину помоћ, из Шибеника и Загреба.

Све ово што сам написао тачно је од слова до слова. Невино проливена крв честитих људи, није ми дала да заборавим комунистичке злочине.

У Црној Гори има доста људи који могу дати богатије прилоге за Ђиласову ЗАДУЖБИНУ. Нарочито они који су живели у близини Котор јама у горњем пољу код Никшића, јама на Радовцу, јама и бунара на Дурмитору и „пасјег гробља“ код Колашина. Вријеме измиче и не може се више чекати, треба нешто оставити и за млађе нараштаје упознати их са истином.

Драго КЕШЕЉЕВИЋ
Норвешка

МИЛАН РАЈИЋ: „СРПСКИ ПАКАО У КОМУНИСТИЧКОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ“ (2)

И ГЛУВИ ЋЕ ДА ПРОЧУЈУ И СЛЕПИ ДА ПРОГЛЕДАЈУ

Главни виновници за крагујевачки покољ били су комунистички провокатори који су из заседе, на друму, у околини Крагујевца, код села Петровца убили десетак немачких војника, а Немци су за одмазду приредили Крагујевцу праву Вартоломејску ноћ. То је био одговор потомака старих Вандала на комунистичке провокације.

Уверен сам, да ће тајно комунистичко „Наређење“, натерати и глуве да прочују и следе да прогледају и сви да виде шта је комунизам и ко су комунисти. На жалост и данас још има нашег наивног света који се заваља перфидним комунистичким лажима. Овде не може бити сумње и не може бити колебања јесте или није. Посреди су чињенице, а не бајке. Сатанско је „Наређење“ ухваћено, оно је ту, пред нама и у целини открива и најинтимније мисли, планове, постављене циљеве, методе рада, средства и у коме се правцу кретала комунистичка активност у току грађанског рата, све до данашњег дана када ово пишемо. Ни за једну тачку није се одступало и не одступа, како је речено у „Наређењу“.

Њихова Врховна партизанска команда чији је челник Броз, каже за партизане и на силу одведене људе у њихове редове, да не испуњавају наређења. Међутим, они издају „Наређење“, чија тајност мора да се чува под претњом смртне казне, јер су се и сами уплашили од тежине злочина које су тражили од људства да их извршава. А у исто време, сами су бежали као највеће кукавице, да би се сакрили од сваке одговорности и тешке казне која их сигурно очекује. Они пред нашим светом, а нарочито пред Западом, играли су и још увек играју улогу борца за слободу, борца за грађанска права, улогу добрих, хуманих људи који су далеко од сваког злочина. Они се од тога ограђују и трубе на сав глас да се злочинима служи само реакција преко својих извршилаца четника, пошто је „изгубила народно поверење“. Као и увек, опет лажи. Али, ово нису више људске лажи и подметања, ово је кукавичлук последње врсте, ово су све грозне, сатанске лажи...

Те директне убице са предумишљајем, у самом почетку, у исто време, кад Броз позива Дражу на састанак и жели сарадњу против окупатора и свих његових сарадника, он наређује партизанским јединицама да избега-

вају сваку борбу са Немцима и усташама, јер су њихови главни непријатељи Дража и четници! За усташе каже да су добро наоружани од Немаца и да „у овом по нас згодном времену истребљују српски народ који је у огромној већини против нас. Наш задатак није, у томе, да се организује борба против окупатора и усташа“... Зато наређује да убију Дражу, а против четника да употребе „сва могућа и немогућа средства ради њиховог уништења“. Признаје да је партизана мало и да зато своје снаге чувају за свршетак рата, када треба отети власт. А стално су у пропагандне сврхе говорили и писали што чине и данас — само о бригадама, дивизијама и

корпусима. Чете, батаљоне и пукове и не помињу — то су за њих ситнице — само да би лажно завели свет о својој величини. Стално су „водили борбе и вршили офанзиве“ којих нигде и никада није било, до једино у њиховим усменим и писменим лажима. По њиховим безочним причама, држали су читаће „рслобођене крајеве“, а морали су главачке да беге не само из Србије, него и из целе Југославије и зауставили су се чак на острву Вису, под Брозовим вођством, одакле су их после поново пребацили натраг наши „западни пријатељи“ да и даље сишу српску крв...

ДОКЛЕ ЈЕ СВЕ ЈОСИП БРОЗ ИШАО У СВОМЕ ЦИНИЗМУ...

Подвући ћу само још два-три одељка из овог крвавог „Наређења“, како све и на који начин треба систематски уништавати Србе. Остало ће сами читаоци видети из цитираног текста. Тако се, на пример, у петом одељку наређује да партизански команданти **изаберу**

из својих јединица нарочито способне људе који ће да врше препаде-диверзије. Да убијају иза бусија једног или неколико Немаца, да запале неки камион или сруше неки пролуст на друму „како би окупатор на основу тога предузимао ефикасне репресалије против непослушног српског народа и његовог вођства“. То су властита комунистичка наређења.

Какве су биле немачке одмазде, видеће се из чланка „Крагујевачки покољ“, који долази одмах иза овог одељка. А такви и слични покољи вршени су у целој земљи, у Краљеву, Шапцу, Мачви и Крушевцу, што смо већ поменули напред. И док је народ грцао под терором, комунисти су се смешкали и задовољно трљали руке: „Јер свака зора кад сване, Срба је све мање“... како су певале усташе-комунистички савезници у уништењу Срба. А сада, кад разбијају Српство у парампарчад, подижу споменик побијеним грађанима града Крагујевца од стране окупатора, приређују комеморације, држе говоре, целокупна њихова штампа пише о томе, комунистичке надрикривке пишу поручене песме, сви су комунисти по наређењу „у знаку жалости“, лију крокодилске сузе над невиним жртвама и врховни мародер Броз посећује Крагујевац — своју жртву, град нашег бескрајног националног бола...

Питам вас, драги моји читаоци, има ли какве разлике између Јосипа Броза и злочинца који је убио и опљачкао невиног човека у помрчини, без сведока и сутрадан имао смелости да му оде на погреб, да му запали свећу и чак да се и он заплаче?! Нема апсолутно никакве! Убица је хтео да отклони сваку сумњу са себе и да створи алиби за суд, у случају да се посумња на њега. То исто хоће Броз и комунистичка банда зликоваца, хоће по сваку цену да се ослободи крви толиких жртава које су пале на њихове главе. Хтели би на сувише провидан начин да обману Српство, цео „цивилизован свет“ али то им неће поћи за руком, сигурно неће, да се не варају. Крв је жеравица која тиња под пепелом, али се не гаси...

ДА ПОХАРАЈУ СЕЛО ДО ГОЛЕ КОЖЕ И ПОБИЈУ НАЈУГЛЕДНИЈЕ ДОМАЋИНЕ...

Али комунисти се нису на томе зауставили, њихова је суровост безгранична: у шестом одељку наређује се командантима и политичким комесарима, да „најхитније“ на својим територијама изврше смртне казне над свим оним лицима „за која би се и најмање стекло убеђење да су противу наше (комунистичке) војне и политичке ствари“. Тако су комунисти осуђивали на смрт потпуно невинне људе — једини им је био грех што нису комунисти, него националисти. Шта више, издају се упућства како се имају извршити злочини. Команданти морају претходно да набаве најсвирепије људе из својих одреда, праве убице, осуђиване још у доба мира за вишеструка убиства, побегле са робије приликом уласка непријатеља у земљу и нашле уточиште у партизанским редовима. Комунисти су примали

све и таквих је било пуно међу њима. Одређене ноћи за извршење крвавог дела, убице су имале да се преобуку као четници, да „упадну у село, похарају га до голе коже и побију угледне домаћине који су наравно штетни по нашу (комунистичку) организацију. Сваки у селу мислиће да су то четници и да чине по наређењу њиховог вођства репресалије“. И разумљиво да се све ради у највећој тајности.

Каква перфидност, побити најугледније људе и опљачкати их до голе коже и подметнути злочин другима — четницима — како би народ омрзнуо Дражу и четнике. А онда пустити глас да трешти као Јерихонска труба, како четници кољу, плачкају и тероришу народ. И то као директиву понављају стално, да пробију уши свакоме како су четници кољачи.

Насупрот овим људождерским и плачкашким наређењима, Дража, као прави војник и витез који води борце и витезове из домаћинских кућа, да ослободи Отаџбину од ропства и тираније, издаје кратко и јасно наређење из кога избија божанска искра љубави и самилости према човеку — божанском бићу: „Биће стрељан ко ма шта силом узима од народа, осим плаћено и добровољно приложено“. (Владика Николај: „Календар Свечаник“ за 1955. стр. 59.).

Дакле, док су Дража и његови борци ишли са Богом и народом, дотле су Јосип Броз и његови плачкаши и убице ишли са сатаном и извршавали наређења међународног комунизма...

ДВОСТРУКИ ЗЛОЧИН

И сада још само један девети одељак, из читавог арсенала злочиначких „Наређења“. У питању је двоструки злочин, у питању су два живота у свакој жртви осуђеној на смрт. Све што је речено у „Наређењу“ тежак је злочин и тешко је измерити који је већи, а који је мањи у овом непробојном комунистичком царству мрака и садизма. На читаоцима је да сами пресуде и кажу своју реч. Само, све што је у „Наређењу“, убилачко је као најљући отров. Ево шта се наређује у самом почетку овог поглавља: „Да команданти и политички комесари уложу сва своја знања и силу да што више придобију уз комунистичке јединице што млађе, женског пола, како би могле послужити нашим друговима за природне сексуалне потребе“ и даље: „Оне женске, које би евентуално остале у другом стању, треба неопходно ликвидирати, поготову штао као такве не би могле издржати наше тако честе одступнице, а не смемо их остављати у позадини, пошто би наш непријатељ такве случајеве добро искористио у пропагандне сврхе против нашег покрета“.

Дакле, опет поред злочина комунистичка лаж и перфидност, наређује се да се необавештен, нарочито млађи женски свет, привуче у што већем броју милом, односно разним обећањима и лажима, као што то чине трговци белим рубљем или да се на силу одвуче млада женска чељад из домаћинских кућа као робље у доба Турака. Само су чак и Турци били далеко хуманији од комуниста, јер женско робље нису убијали, него су га продавали на разним источњачким тржиштима. А

комунистички садисти, пошто су извршили насиље над тим недужним женским светом и задовољили своје животињске страсти, смрти је могло да се ослободи само оно женско биће које је имало ту срећу да не остане у другом стању. Сав тај остали млади женски свет, по наредби врховног команданта Броза, његовог заменика Арсе Јовановића и Врховног штаба имао је немилосрдно да буде побијен и заједно са њима у њиховим утробама и нови зачети животи који су требали да дођу на свет. Као што видите двоструки злочин над сваким несрећним женским бићем — будућим мајкама...

Може ли да буде веће свирепости и подлости? Не може, тешко их је замислити! Комунисти су у том погледу ненадмашни, они су надлицирали све. Хитлеров бес и усташка дивљаштва иду са њима напредо, јер су они добрим делом копија свега онога што се догађало и још се увек догађа у Совјетском Савезу — матици највећих суровости и рафинираних злочина на свету. Јосип Броз и Арса Јовановић, у „Наређењу“ за Совјетски Савез кажу: „наша мајка, Живео СССР“. А родоначелници свих зала су: Маркс, Лењин, и Стаљин — који је дао завршну фазу инквизиције...

И том демонском линијом која је подвучена у „Наређењу“, почетком немачке окупације 1941, комунисти у Југославији иду непрестано већ тридесет година. То је линија убиства, плачке, безверја, крајњег неморала, једном речју то је линија најсуровијег терора у свим гранама друштвеног живота. Све је модифицирано — прилагођавају се времену — дата је свему сада већ и боља обланда, јер се терористи и крвопије не налазе више у шуми, него на Теразијама, усред Београда. Југославија, а изузетно Србија, постале су једна велика, паклена гробница живих. Из материјала који излажемо у књизи види се све као у огледалу, јер огромна рана задатака Србији стално се продубљује и још увек тешко крвари.

Шта је на све то казао „културни, цивилизовани и хумани“ Запад и шта је урадио да се злу стане на пут?! Ништа, још горе од тога! Он не само што није водио борбу против црвене куге, него је дозволио да Совјетски Савез окупира добар део културне Европе — све земље Источног блока и још увек дозвољава да несметано ствара своја мотна комунистичка жаришта широм целе земаљске кугле. А у Југославији, као што су за време немачке окупације помагали Броза и његов Врховни штаб да спроводи своје разбојничко „Наређење“, тако су продужили и даље, после комунистичке окупације, да на силу цементирају комунизам у нашој земљи, иако је цео српски народ најодлучнији противник комунистичке тираније...

КРАГУЈЕВАЧКИ ПОКОЉ

Крагујевац је сигурно највећа и најдубља рана Србије за време немачке окупације Југославије у току Другог светског рата. Захваљујући једном манијаку, у лику Адолфа Хитлера, и групи његових патолошких сарадника, немачки народ понео је срамни жиг убице за бескрајну листу злочина почињених над српским народом. Али, од свих Крагујевац је

најтежи: за један једини дан, у једном граду, 21. октобра 1941. покосили су немачки митраљеви непуних осам хиљада српских глава. Односно, посечене су све мушке главе које су изненада похватане на дан рације, почевши од одраслих ученика трећег разреда гимназије, њихових професора и директора, па до седих грађана који су још могли да се крећу.

Немци су мучки бацили око на школску омладину и да им ниједан ученик не би умакао, немачке власти су најстроже наредиле директорима школа да одређеног дана сви ученици морају доћи. У случају да је ко болестан, има да поднесе лекарско уверење. Иначе, родитељи ће искусити најтеже законске последице: одвођење на Бањицу или у Матхаузен. Нико није слутио шта се спрема. Мислило се да Немци врше нека проверавања, нека испитивања, што су они непрестано радили и са старијима и са млађима. Разредне старешине морале су да обиђу све ђачке родитеље, да им саопште наређење и упозоре их на тешке последице. Када су одређеног дана, 21. октобра, ученици дошли и ушли у разреде, школе су биле блокиране. Немци су већ били ту и потерали све разреде од трећег до осмог, са целокупним мушким наставничким особљем. То је био трагичан заједнички полазак у смрт...

Тачан број побијених није могао да се утврди ни до данас, али је далеко већи, него што се обично мисли. Тога дана био је најбездружнији и највећи покољ Срба у маси. Све је било крваво, и тло на коме се одиграла трагедија, и спарушена трава, и жуто јесење лишће, па чак и немачки егзекутори и њихови митраљеви били су попрскани млазевима крви. Многи су успевали умирући, последњим напорима снаге, голих руку, да ухвате за усијан немачки челик. Тако су несрећна деца Србије тонула у својој крви. Невине српске крви било је на све стране, по којој су газили и скривали је немачки окупатори и њихове слуге, издајници нације и српског имена. Комунисти су ликовали, јер је њихов плански злочин у целини успео...

Главни виновници за крагујевачки покољ били су комунистички провокатори који су из заседе, на друму, у околини Крагујевца, код села Петровца убили десетак немачких војника, а Немци за одмазду приредили су Крагујевцу праву Вартоломејску ноћ. То је био одговор потомака старих Вандала на комунистичке провокације. То ужасно људождерство, то страшно крвопролиће које је прожело цело њихово биће, не може се ничим спрати и остаће за сва времена кроз историју, као поражавајући пример у какав понор може да се спусти људски разум...

КАКАВ ЈЕ ТО ПЛАЧ?

Сви су умирали храбро, свесни да су синови бесмртне Србије и одбијали милост коју су појединцима Немци „великодушно“ хтели да покажу. Помињемо само два случаја: случај са Милојем Павловићем, директором Учитељске школе и витезом свих ратова које смо водили од 1912. године. Он је са највећим огорчењем одбио сваки разговор. Други је случај са Лазаром Пантелићем, професором и замеником директора Прве мушке

гимназије у Крагујевцу. Пантелић није хтео да напусти своје ученике да би спасао себе. Гледајући храбро смрти у очи, иступио је као прави јунак и добацио целатима у лице: „Какав бих ја био генерал, какав бих ја био старешина кад бих напустио своју војску, а моја су војска, моји ученици: ја идем у смрт са њима заједно“. И загрљен са својим ученицима, изрешетан је немачким митраљезима, оставивши за собом супругу и пуно кућу своје ситне незбринуте деце. То су све херојске смрти, достојне наших славних предака, достојне наше славне и велике историје. Од свега тога добија се вртоглавица, човек се осећа као да је у грозници, јер су сва та зверства отишла изнад свих класичних примера злочина који се налазе у аналима историје.

А дотле, док се живот ових голоруких људи грчевито хватао укоштац са смрћу, на прилазу самога града, цео је Крагујевац дрхтао и био у вриску. Лелек и плач проламао је цео град до те мере, да се чак и зликовачки немачки командант Крагујевца, нервиран и уплашен толиким јауком, обратио својим људима циничним питањем: „Шта се то догађа у граду, шта је том свету, какав је то толики врисак и плач“?

Све су породице одведених биле као ошамућене. Стајале су јецајући испред отворених врата својих домова или ишли највише до затворених дворишних капија, јер на улици нико није смео да се појави, према строгом наређењу немачких власти. Цептиле су и ослушкивале са неисказаним болом фаталне рафале немачких митраљева који су без прекида штетали и са страхом очекивале крај судњег дана, да ли ће ко остати жив „мајци од заклетве“, вратити се са стратишта или додати црне вести, баш као са поља Косова...

ТИШИНА

Кад сам шестог дана после покоља ушао у Крагујевац, то је био потпуно мртав град. То је био град језиве тишине и туге, град смрти која је ликовала над животом и славила свој

суманути пир. Цео град је био увијен у црно. Црне заставе и посмртне листе биле су на свакој кући, ретко са једним именом, обично по два, а често са по три имена, а кроз прозоре назирало се светлуцање кандила, за покој душе побијених. Све су улице сада биле пуне бледих, изобличених жена и девојака, повезане црним марамама или шамијама, кретале су се без речи као сенке, као у страху да не наруше мир жртава којима су пошле у походе. Њихове су очи биле без суза, јер су их туга и бол следиле. Свака је носила тањир са кољивом, са свећом у средини жита и црним флором око свеће.

Све су се кретале ка Шумарицама, месту изнад горњег крагујевачког парка, ка губилицу својих најмилијих и најдражих, изненада отргнутих из живота и круга својих породица. Ниједна друга мушка глава није могла да се види, сем немачке солдатеске. Сумор, тежак сумор и велика жалост притискивали су цео град, јер је дах смрти вејао из сваке куће, авет смрти још је била ту и господарила градом. Њено тамно крило бацало је огромну сенку над тим ојађеним светом. Шумадија, дивна Шумадија, Крагујевац, њено срце било је смртно рањено и грчило се у самртном болу...

Цела ова катаклизма, све ово што се догађало крвавог октобра 1941. у Крагујевцу, није само обичан злочин, није само злочин са предумишљањем, не, ни у ком случају, ово је нешто много теже, што деградира, што сурвава човечију личност до дна, јер се у њој не види више божанско обличје човека. То је владавина таме, владавина мрака, владавина Луцифера, кад човек излази из самога себе и постаје сабласт, добија аветињски лик и припада аду и и са човеком има само везе још утолико, што се у тој помрачини, што се у томе калу вуче на две ноге, али се храни искључиво живим људским месом и пије само топлу људску крв... Ето, то је условио комунизам, то је њихово дело.

— наставиће се —

СРПСКА РЕЧ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

ПОЗИВАМО СВОЈЕ ЧИТАОЦЕ ДА ИЗВРШЕ ПРЕТПЛАТУ НА „СРПСКУ РЕЧ“ И ТИМЕ ПОМОГНУ ДАЉЕ ИЗЛАЖЕЊЕ ЛИСТА. ТРЖИШТЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ НЕ ФУНКЦИОНИШЕ, „СРПСКА РЕЧ“ НЕ ДОЛАЗИ У МНОГЕ КРАЈЕВЕ ЗЕМЉЕ И ПОРЕД ЖЕЉЕ НАШИХ ЧИТАЛАЦА КОЈИ НАМ СЕ ЈАВЉАЈУ И ПРОТЕСТУЈУ.

ЈЕДИНИ СИГУРАН НАЧИН ДА ДОБИЈЕТЕ „СРПСКУ РЕЧ“, ПРАВУ ОПОЗИЦИОНУ НОВИНУ, ЈЕСТЕ ПРЕТПЛАТА. ПОРЕД ТОГА, ПРЕТПЛАТОМ БИ ПОМОГЛИ И САМУ „СРПСКУ РЕЧ“ КОЈА ВРЛО ТЕШКО НАПЛАЋУЈЕ СВОЈА ПОТРАЖИВАЊА ОД ПРОДАТЕ ШТАМPE, А ТАКОЂЕ ЈЕ ЖРТВА ОГРОМНОГ БОЈКОТА У САМОЈ ПРОДАЈИ.

РАЗЛОЗИ ЗА ПРЕТПЛАТУ ПОСТОЈЕ — ПРЕТПЛАТИТЕ СЕ. ПРЕТПЛАТОМ И ШТЕДИТЕ, ЈЕР ЋЕ СЕ ЦЕНА „СРПСКЕ РЕЧИ“ У МЕЂУВРЕМЕНУ ПОВЕЋАВАТИ, А ВАМА ЋЕ ВАЖИТИ ИСТА ЦЕНА ДО ИСТЕКА ПРЕТПЛАТЕ.

УПЛАТЕ ИЗВРШЕНЕ У ЗЕМЉИ

	3 месеца 6 бројева	6 месеци 12 бројева	12 месеци 24 броја
ЈУГОСЛАВИЈА	480,00	960,00	1.920,00
ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ	1.100,00	2.200,00	4.400,00
ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ	1.500,00	3.000,00	6.000,00

Уплате извршени у корист:
„СРПСКА РЕЧ“ БЕОГРАД
Ж. Р. 60801-603-27562

УПЛАТЕ ИЗВРШЕНЕ У ИНОСТРАНСТВУ

ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ

3. месеци	DM	30	CHF	25	ATS	400	USD	40
6. месеци	DM	55	CHF	45	ATS	385	USD	35
12. месеци	DM	110	CHF	90	ATS	770	USD	70

ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ

(авионом)

3. месеци	6. месеци	12. месеци
USD 25	USD 42,5	USD 85

или одговарајући износ у конвертибилној валути
УПЛАТЕ У ИНОСТРАНСТВУ НА

GORAX GES MBH
BLUMAUGASSB 7 1020 WIEN
ACCUNT NR 10134122 GORAX
SOGENAL BANK

На овај рачун могу уплатити своју помоћ Српском покрету обнове или „Српској речи“ и сви чланови и симпатизери Српског покрета обнове изван Србије,

ПИЛОТ КОЈИ НИЈЕ ПОГАЗИО ЗАКЛЕТВУ

ХЕРОЈИ НЕБА НЕ УМИРУ

Боривоје Вулић, пилот Југословенске краљевске војске, погинуо је као пилот Америчке војске, али не као амерички војник, јер није желео да погази заклетву дату Краљу и Отаџбини. Место његове погибје данас се не зна.

Мало војвођанско село Алекса Шантић лежи поред асвалтног пута Сомбор-Суботица. Ушорене куће, нови савремени стил градње, помешан старим сецесионистичким стилем, типични војвођански пејзаж.

Кућа Боре Вулића, нашег редовног читаоца, који нас је замолио да навратимо у Шантић и да му помогнемо да преко „Српске речи“ нешто више сазна о судбини свог покојног стрица Боривоја Вулића, бившег пилота-поручника Југословенске краљевске војске и капетана Ваздухопловних снага САД, налази се у тихој, травнатој улици. Недовршена кућа на спрат, сто на тераси, доброћудни домаћин и гомила докумената пожутелих од времена. Док полако срчемо кафу из малих порцеланских шоља времеплов породице Вулић почиње да тече на бескрајној траци живота.

Два брата Вулића, Гаврило и Душан, два српска добровољца, два кршна Херцеговца, враћају се из првог светског рата у равну Бачку. Као награду, уз орден Карађорђевог звезде са мачевима, за своје војевање под српском заставом добијају од Краља Александра комад земље, трошну кућицу са окућницом у селу Алекса Шантић.

Ратник-солунац Гаврило Вулић живи свој паорски живот у равној Бачкој. Најстарији син Душан ради као војни референт Краљевине Југославије у Мостару, средњи син Боривоје завршава Ваздухопловну војну академију и добија чин поручника и место службовања у Мостару. Гаврило са супругом и децом Милутином, Љубомиром и Мирјаном обрађује масну војвођанску земљу, вида ране задобијене на солунском фронту и сања своје ратничке снове. Идилу спокојног равничарског живота прекида други светски рат. Долазе мађарски фашисти. Хапсе Гаврила и његову породицу и одводе их у злогласни логор Шарваш у Мађарској. Гаврилов брат Душан бежи испред мађарских фашиста у Мостар. Тамо га хапсе усташе и заједно са сином Мишом спроводе у Јасеновац где мучки бивају убијени.

Ваздухопловног поручника Југословенске

Краљевске војске Боривоја Вулића рат и капитулација бивше Југословенске војске затиче у Мостару. Млади поручник-пилот не признаје капитулацију. Заједно са авио-механичаром, чије нам име није познато, поправља стари авион и испред усташа бежи из Мостара. Успевају да се са старим расходованим авионом домогну Средњег истока и ставе на располагање Енглежима. У то време у енглеској бази на Средњем истоку налази се велики број наших пилота међу којима и наредник Вукадин — Вуле Јелић родом из ужичког округа. Ради илустрације, како су у то време поднели наши пилоти капитулацију и како су непријатељу пружали живав отпор цитирамо изјаву наредника Вукадина — Вулета Јелића дату листу „Ваздухопловни гласник“ који излази у САД: „Ја сам Вукадин Вуле Јелић родом из ужичког округа. Био сам пилот ловац 102 Ескадриле којом је командовао капетан Милош Жунић. Он је оборио два авиона и био принуђен да искочи са падобраном кад су га Немци у ваздуху митраљезима убили. Пао је у Дунав, мештани су га извукли из воде и сахранили поред Дунава. Тога дана у 4 часа ујутро наређено је да капетан Милан Жунић и наредник Вукадин Јелић полете у ваздух на извиђање румунске границе. После једног сата извиђања слетели смо на аеродром и поднели извештај.

ПРИЈЕМ КОД КРАЉА

Око 6.30 часова наређено је да сви полетимо у ваздух. Овога пута поручник Драгослав Крстић и наредник Вукадин Јелић и остали пилоти у двојкама дигли смо се у ваздух и одмах ступили у борбу против немачких бомбардера. На исте смо испалили сву муницију и оборили смо један авион типа Дорније и вероватно друге оштетили. Мотор на Крстићевом авиону био је оштећен и он се спустио без мотора на аеродром и ја за њим.

За три дана сви пилоти 102. ескадриле дали су све од себе, па и своје животе да бране своју земљу. Нарочито се истакао наредник Ђорђе Стојановић. Оборио је 2 авиона, његов авион био је запаљен, спустио се на њиве код Смедерева где су га мештани извукли из авиона и однели у болницу. Лице и део тела му је изгорело и данас се виде ознаке. Он живи у Торонту у Канади.

После смрти капетана Милоша Жунића за командира 102. ескадриле постављен је капетан Милан Жунић који живи сада у Чикагу, САД. Остали пилоти 102. ескадриле поред ка-

Поручник-пилот Југословенске краљевске војске и капетан Америчке војске Боривоје Вулић.

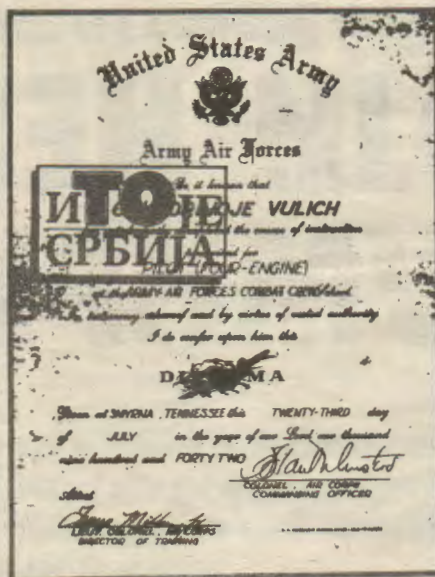
петана Милоша Жунића и капетана Милана Жунића били су: поручник Михаило Николић, поручник Драгослав Крстић, поручник Миодраг Бошковић, поручник Момчило Милосављевић, поручник Аугуст Ковач, наредник Милан Скандић, наредник Саво Вуовић, наредник Ђорђе Стојановић, наредник Вукадин Јелић и наредник Владимир Пузић.

После три дана запалили смо остале авионе да не би пали у руке Усташама и Немцима. Повлачили смо се камионима у Грчку. У Сарајеву су нас Немци заробили и одвели у Немачку у заробљенички логор. Одмах смо се почели припремати за бекство из логора и после 3 месеца успели смо нас осморица да побегнемо а после 7 месеци нас двојица, Милан Митић и ја, стигли смо у Лондон.

У Лондон смо стигли на дан Св. Саве и присуствовали прослави на којој је присуствовао краљ Петар II и председник владе генерал Д. Симоновић. Нас двојица били смо примљени од њих и они су се живо интересовали о стању наших заробљеника и шта им је највише потребно и о начину нашег бекства. Као награду за наше бекство одликовани смо Краљевим Указом — златном медаљом Милош Обилић за храброст, а касније унапређени у чин вазд. поручника. Одмах смо добили пасоше и америчке визе и прикључени мисији наших пилота који су били на путу за Америку на тренажу летења Б-24 Либератора. Ову групу водио је вазд. потпуковник Г. Драгутин Савић. Пилоти су били: капетан Д. М. Станисављевић, капетан В. Ј. Вулић, капетан Д. М. Муцић, поручник Милош Јелић, наредник Вукадин Јелић и наредник Милан Митић који је после свих мука приликом бекства погинуо у Алжиру у Африци.

Након неколико месеци тренирања завршили смо курсеве за летење и у присуству Њ. В. Краља Петра II, амбасадора Фотића и великог броја присутних америчких генерала и официра добили смо дипломе и Америчка Крила.

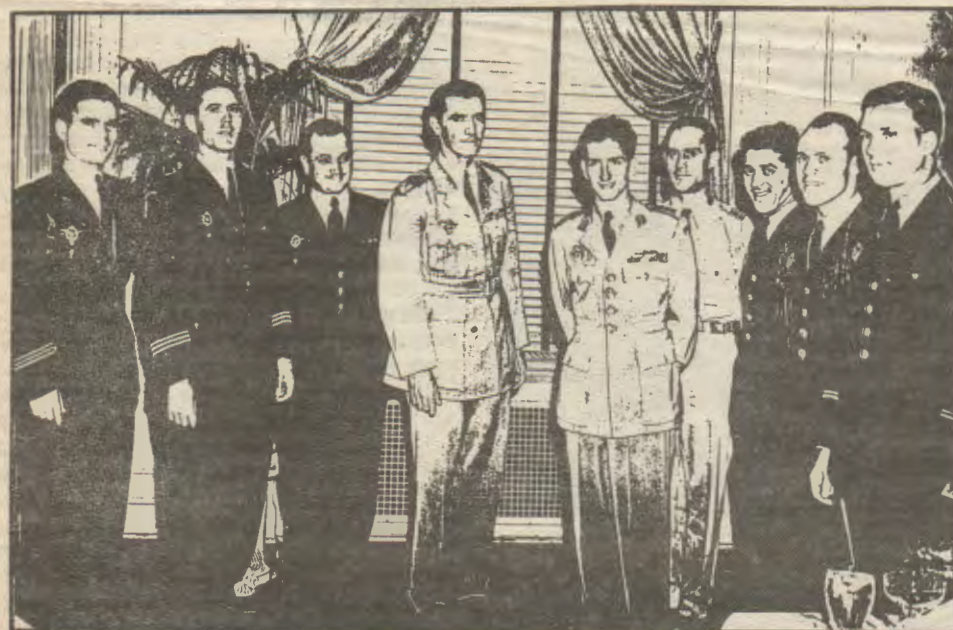
Из Енглеске војне базе на Средњем истоку, као што је у свом извештају, „Ваздухопловном Гласнику“ поменуо г. Вукадин Јелић,

Диплома капетана Боривоја Вулића додељена после завршене летачке обуке на бомбардеру „Либератору Б-24“

поручник авијације Боривоје Вулић са једном групом пилота Југословенске Краљевске војске одлази у Америку на обуку на тешким бомбардерима, тзв. Б-24 Либераторима. После завршене обуке добијају дипломе и чинове капетана Америчке авијације. Као пилот на тешком бомбардеру Либератору капетан Вулић лети за Каиро, потом у Алжир и у саставу Америчке авијације под америчком командом учествује у операцијама бомбардовања непријатељских објеката у Немачкој, Румунији и Југославији.

Пријем код краља Петра II. Слова надесно: Боривоје Вулић, Д. М. Муцић, Д. Станисављевић, Драгутин Савић, Краљ Петар II, Д. Ристић, Вуле Јелић, Милан Митић и Милош Јелић.

Према званичним извештајима 24. августа 1944. год. посаду бр. III „либератора Б-24“, у повратку са бомбардовања немачке ваздухопловне индустрије и њихову формацију је напала немачка ПА батерија код Сплита и погодила један УСА бомбардер. Амерички авион пао је на „либератора Б-24“ и оба авиона пала су у море код Сплита. Спасео се само Јоја Стојковић, наредник, репни стрелац, који је искочио са падобраном.

ДОКАЗИ О МЕСТУ ПОГИБИЈЕ

Обе погинуле посаде (наша и УСА) налазе се данас у мору.

Посаду број III „либератора Б-24“ чинили су следећи чланови:

1. Благоје Радосављевић, капетан-пилот, рођен 22. III 1904. у Зајечару.
2. Вуко Шијаковић, п. п. механичар, родом из Црне Горе.
3. Боривоје Вулић, капетан-пилот, рођ. 2. XI 1912. у Мостару.
4. Слободан М. Павловић, капетан-извиђач, рођ. 24. VIII 1916. у Чачку.
5. Обрад Б. Црвенковић, наредник-стрелац, родом из Призрена.
6. Тома Живановић, п. п. механичар, место рођења непознато.
7. Милутин Бобек, наредник-механичар, родом из Трста.
8. Емил Трампш, наредник-механичар, родом из Трста.

То је званичан извештај који је објављен у „Ваздухопловном Гласнику“, а чији се докуменат чува у Америчкој војној архиви. Међутим, према подацима којима располаже породица Вулић, амерички бомбардер, „либератор Б-24“ под командном палицом капетана Боривоја Вулића оборен је изнад села Пишгелића смештеног између Книна и Сиња. Очевидац обарања била је Љубица Михаић. Она је успела да из нагореле пилотске јакне капетана Вулића извуче његова документа. После рата ће та документа предати мајци и оцу покојног капетана. Нажалост, та су документа нестала, па према томе и докази о правом месту погибије храброг капетана Југословенске и Америчке војске Боривоја Вулића, који није хтео да погази заклетву дату Краљу и Отаџбини и положи заклетву Америчкој војсци. Из тих разлога, као други југословенски пилоти који су положили заклетву Америчкој војсци и погазили заклетву дату Краљу и Отаџбини, није укључен у „ARMY of the United States“ и стекао статус америчког војника.

Родбина моли преживеле југословенске пилоте, другове Боривоја Вулића, који сада живе на територији САД: Војислава Н. Скакића, Милоша М. Јелића, Живка Т. Милојковића, Дејана Д. Радића, Виктор А. Старца, Момчила М. Марковића, Саву Ј. Милановића а поготово Вулета Јефтића да се јаве и својим драгоценим прилозима допринесу осветљавању трагичних догађаја из Другог светског рата и помогну око проналажења праве истине о месту погибије капетана Вулића.

Бранко СВИЛАР

ГЛАС ЦРКВЕ

Вук Драшковић

САБРАНА ДЕЛА У СЕДАМ КЊИГА ПРВИ ПУТ ЋИРИЛИЦОМ

ЗА САМО 1.960 ДИНАРА БРОШИРАНО ИЗДАЊЕ

1. СУДИЈА
2. НОЖ
3. МОЛИТВА I
4. МОЛИТВА II
5. РУСКИ КОНЗУЛ
6. ОДГОВОРИ
7. КОЕКУДЕ СРБИЈО

Литература која је послужила као основ обнове српске духовности. На 1650 страница пред вама су дела која објашњавају зашто је Драшковић постао идол српске омладине.

Књиге су штампане на 80-грамском папиру, формата 13 пута 20 цм. Преплатна цена: 1960 динара. Могу се наручити и појединачно по цени: 1. Судија 150, 2. Нож 230, 3. Молитва I 210, 4. Молитва II 200, 5. Руски конзул 210, 6. Одговори 100, 7. Кокуда Србије 100 динара.

Поруџбине на телефон (014)35-115 на адресу: ГЛАС ЦРКВЕ, Војводе Мишића 28, 14000 Ваљево.

Шаљемо искључиво поузођем, поштарина купца.

НАРУЏЕНИЦА

Овим неопозиво наруџујем књиге комплот _____

(адреса)

(место)

БЕСКРАЈНИ ЛАНАЦ ИЗДАЈЕ

Поштована редакцијо, Молим да објавите ово писмо о Ваздухопловној војној академији из Земуника. ВВА, понос и дика РВ и ПВО пала је на испиту човечности и хуманости. Ово је само фрагментарна прича о њој, невероватна али нажалост истинита. Сва имена и догађаји су истинити и могу се проверити.

ВВА је у задњих 15 година постала легло хрватског национализма и локалних официра — Хрвата. То се показало за време и после доласка ХДЗ на власт у Хрватској. Око 70% старешина ВВА (Хрвата) највише пилота прешло је на страну Туђмана и активно се укључило у борбу против ЈНА и српског народа у Хрватској. Предводи их пук. Шумановац Владимир који је био начелник школе питомаца ВВА.

Како је живела ВВА у 1991?

Командант ВВА ген. Милован Ристић за сво време боравка ВВА у Земуну у блокади ниједном није изишао из своје канцеларије. Чак му је и храну доносио војник Ненад Јовановић. Доследно спроводећи политику команданта РВ ген. Јурјевића, спашавајући себе а у договору са господином Ливљанићем (личним пријатељем, градоначелник Задра и екстремни усташа) оставио је своје људе и питомце да се сналазе сами како знају и умеју у јеку највеће издаје на аеродрому Земуник. Сада се налази у Београду на дужности помоћника команданта РВ и ПВО за летачке послове.

Његови помоћници, неспособни и неспремни да мисле својим главама проводили су месеце опијајући се и гојећи, лагајући старешине да су им породице и станови безбедни а сами су своје склањали из Задра. Руководи се пре свега својим себичним интересима препустили су пре свега питомце опасној погibeљи. Пет месеци у жици питомци ВВА проводили су у рововима на најопаснијим местима као што су убојна и погонска складишта где је било довољно да падне једна граната па да цвет младости нестане заувек. Срећом до тога није дошло. Али су зато они дочекали своје. За 22.12.1991. дфбили су чинове и новчане награде. Ево само најзначајнијих имена: пук. Јован Марић, пук. Бартол Кокановић, пук. Драган Нисић, пук. Јордан Златковић, пук. Драго Остојић итд. Поред њих има још десетак официра пилота који нису у овом рату ни један метак испалили (сада је ВВА у Рајловцу). За време мира дични пилоти и васпитачи питомаца, постали су кукавице али и даље примају летачки додатак (плата са тим додатком износи у просеку 55000 динара). Добро угојени шетају гарнизонем Рајловаца, чекајући прекоманде у Београд.

Многи који су пришли Туђману и даље примају пензије и плате и награде од ЈНА. Ево два карактеристична примера:

Пук. Љубомир Барешвић и даље прима пензију од ЈНА. Овај човек, рођак усташе Мира Барешвића сада је шеф комисије за расподелу војних станова у Задру и председник су-

да части (о томе пише у „Народним новинама“ из Задра).

Пук. Стипе Блашковић редовно прима пензију а за прегоран рад у ЈНА за 22.12.1991. награђен је комплетом златника који су му послати у Задар, док он у истим новинама црта карикатуре где приказује ЈНА као окупаторску и србочетничку армију. Примера има још. Али довољно је рећи да је у задњих 15-так година школован кадар (већином Хрвати и Словенци) који су напустили ЈНА-м војне школе. Типичан пример је мајор Владимир Бурковић. Као командант питомачког батаљона са средњом оценом са мајорског испита 6,00 послан је у КШШ РВ и ПВО да би је септембра 1991. напустио и прешао у гарду, и тако у недоглед.

Али вратимо се питомцима.

Препуштени сами себи са омчом око врата, које нису ни свесни. Њих 25 пада на комисију из математике код проф. Бисерке Пестичић, која након тога одлази из ВВА у ХДЗ у Задар. Када су ипак на једвите јаде напустили Земуник агонија се наставила. Ген. Јурјевић упорно је избегавао да питомце склони са Земуника, пре свега да би могао обилазити жену (ортодоксну ХДЗ-овку) и да би свој прљави посао довео до краја. Свога сина који је радио као грађанско лице на Земуну одмах је пребацио у Београд. Сада Јурјевић има стан у Задру (где му живи жена), у Београду (син) свој службени у Београду и у Нишу где му живи други син.

Питомци прелазе у Рајловац а командант батаљона постаје мајор Јовица Митровић. Добија чин ванредно само да би био постављен на то место. Тако питомцима практично командује његова жена. Родом из усташког гнезда (село Шкабрње код Задра) чија је цела породица у гарди, она преузима ствар у своје руке. Јавно псује четничку ЈНА, мрзи Србе а Митровић се одриче свога порекла (родом из Ниша). Заједно са другим женама — Хрватицама (женом водника Петровића, пук. Јовановића) јавно вређа Србију и Србе, кличе усташама. Истовремено питомци су их морали селити са стварима покраденим и до-нешеним са Земуника у Сарајево. Митровић се одриче свега и упорно тера питомце да поднесу молбу за отпуста кад год му се покаже да нема грејања у соби или топле воде и слично. Потпомогнут командирима чета (провереним кукавицама са Земуника, јер су сваку узбуну провели сакривени по собама) уз благослов команде ВВА претварају питомце у немоћне особе.

Истовремено и сам гарнизон Рајловаца се претворио у сабирни центар жена и деце, небраћен, опкољен брдима, са ниским температурама и без грејања, са јавним изливима мржње према Србима тавори своје последње дане пред ратну олују у БиХ. Питомци ВВА доведени су овде (мада је по плану школе у случају рата или ратне опасности ВВА требало пребацили у Србију) да или изгину или да буду заробљени. Помоћи им нема. Нижи старешински кадар немоћан да било шта учини пао је у апатију и незнађе. Издаја у ЈНА је огромна. Почев од Кадјевића и генералштаба па све до најнижих команди. Штампани новац за официре одржава ово стање али и српски народ увиђа да га армија издаје. Има старешина које су своје синове способ-

не за борбу пребацили у Србију, пријавили их у једном а живе у другом месту, да их не би позвали у резерву. А овде питомцима држе моралне придице. Типичан пример је пук. Христивоје Панић, а има их још. Иначе, породице ових старешина мирно живе у Београду и чекају да им „хероји“ дођу из Сарајева. Док их Србија штити њихови мужеви и очеве настављају са издајом свесно жртвујући питомце. Зар има наде за ове младе људе! Многи су тражили да иду у добровољце, да буду са својим рођацима и друговима али за то умало нису кажњени.

Родитељи спасите своју децу да не изгину улудо за рачун оних који их издају. Да се не деси као 19.12.1991. када је пуцано на питомца Ивња који је био на стражи. Само срећом није погођен, а да се о томе није смело ни говорити. Важно је да се слави 22.12. и Нова година као да се ништа не дешава.

Нови командант ВВА (од 22.12.1991.) пуковник Благоје Граховац се и не види. Уљуљкан у умилуљену каријеру размишља о ко зна чему.

Нажалост још увек има старешина у ВВА који свој посао нису завршили. Најсвежији пример је пук. Иван Латинчић, који је недавно отишао у пензију. Вратио се у Задар, „својима“ а иза њега остала је само гомила нерешених предмета.

Но и поред свега ВВА и даље живи сном „Трнове ружице“ чекајући ваљда да се све ово покаже као ружан сан. Питомци иду у школу а не знају шта ће сутра са њима бити, нико ништа не предузима, старешине се гоје и опијају, користе војне авионе да обиђу породице и чекају сваки својих пет минута. А питомци (90% су Срби) препуштени стихији све више личе на преплашену дивљач која осећа да је на одстрелу а немају куд. Нека нам Бог буде у помоћи.

Капитан I класе
Глобаоски Венко

ЗАШТО СУ НАМ ОДВЕЛИ ОЦА

Желимо овим путем да скренемо пажњу одговорним властима у Србији и ССНО-у што су нашег оца одвели на војну вежбу (боље речено рат) болешљивог и нежног здравља у трајању од (по најновијој верзији) 4 месеца. Која је то власт имала најпре морално право да у овај прљави рат пошаље болешљивог човека који 15 година станује у гаражи без икаквог прозора површине 12 м² и ту гаји двоје деце различитог пола од којих женско има 16 година, а мушкарац 13 и за коју годину и он подлеже војној обавези. Због те „рупе без иједног квадратног сантиметра прозора“ наш тата није добио стан од своје фирме „ИНЕХ-РАДУЛАШКЕ“ — Београд (по правилнику има нужни смештај!).

Ми деца видимо још и да се у нашој улици деца тзв. избеглице слободно шетају са својим очевима, па се питамо због чега је онда наш отац там и кога он то брани?

Зашто сви очеви избеглице нису тамо? Због свега овога, а поготову што често виђамо одрасле људе тзв. избеглице у мерцедес-

сима, тојотама и скупоченим реноима који се крију код својих рођака, као што је случај у нашој улици Михаила Шолохова у Борчи.

Биљана (16) и Бобан (13) Борчи
Борча

ДОЛАЗЕ ЛИ ГЛАДНЕ ГОДИНЕ

М оја породица и ја „вадимемо очи“, сада, што смо изиграни када смо гласали за Милошевића!

Хоће ли ми поверовати читаоци, да гладујемо и прескачемо оброке јер немамо шта да једемо!

Живимо од минималне очеве пензије нас шесторо, четири младе особе без посла!

Ми смо Муслимани, али гладне и сиромашне не занима вера, нација већ само топла соба, пун стомак и здравље.

Бојим се, грозим помисли да доживљавамо „гладне године Румуна“ када су само „сањали“ о млеку, вегети, чоколади, уљу... Запао сам у депресију, психички не могу издржати и чекати, нове реформе, изградњу порушених градова, и сањати лепшу будућност и запослење.

Одлазим у потрази за достојним животом са надимком азиланта! Бол је превелика.

Доста је било понижења!

Са својим родним крајем у срцу, са сећањем на младост, школске дане, дружење, идемо са горчином у души!

Нека се стиди „Француска 7“, влада Србије, Милошевић и Б. Јовић што су нас у „живи песак гурнули“!

Д. Е.
Нови Пазар

ИДИТЕ И ПУСТИТЕ МЕ ДА ДИШЕМ

Д огодило се Јајце“. Знам када, коме, зашто и како. Границе нацртане онамо како је „неком“ одговарало, нацртане наочиглед целе Србије. Подмукла лаж о велико-српском-хегемонизму харала је Југославијом. Из „труле“ нас уведоше у још трулију Југославију. Дозволише српски комунисти распарчавање Србије. Дозволише понижавањем Срба. Ради чега? Ради склапања лажног братства. Написао победници историју, осудише велике, уздигоше мале и ништавне.

Прођоше године и појави се он, рекоше тада „догодио се народ“ коме се догодило и зашто то? Њему, због њега. „Бацише“ црвене заставе, „закопаше“ српове и чекиће.

„Народ не сме нико да бије!“ како је то демократски одзвањало у ушима. Да ли су 9. марта на улицама Београда биле кокоши, птице, или можда народ. Рекоше да су то „вандали, хулигани“ „Њему“ тога дана на памет није падало да понови ону чувену „народ не сме нико да бије“. Ни на крај памети му није падало да заустави батињање српске омадине. Молим вас лепо та „дрска“ омлади-

на, на челу са „издајником“ Вуком Драшковићем се усудила да нападне његову телевизију.

Народ су изгледа само они који урлају његово име да се што боље чује, а остали су изгледа грађани другог реда или како они то рекоше „Вукови вандала“.

Један српски министар позива српску прошлост да се са штаповима и штакама обрачуна са „неколицином“ на Теразијама. Та наша прошлост урлајући и дижући песнице подржава „предлог“ српског министра.

Где су сада те седе косе и ти министри када „вандала“ са трга слободе и теразија доносе у сандуцима. Где су сада чланови СПС-а. Кога они могу послати у рат? Старце са ушћа? Не! Са штаповима и штакама се не иде у рат. На кланицу одоше они исти „Вукови вандала“. Зашто, ради чега? Ради циљева само „њима“ знаним.

„Србија није у рату“ — одјекује у ушима напола освешћеног народа. „Чувена“ реченица из још „чувених“ уста, овог пута није нашла на подршку. Народ је почео да се буди, да скида паучину са очију. Нема више подлоге где би се плела црвена мрежа, нема више залуђивања празним обећањима, нема више слепог поверења у „великог вођу“.

Српске младости нестaje, а власт упорно понавља оно срамно „Србија није у рату“. Докле мислите тако господо властодршци? То више не пролази ни код ваших гласача.

Србија није у рату, али ће зато сви који се не одазову позиву на мобилизацију бити ухапшени, затим следи суђење а онда... бог зна шта. Неће вам то поћи за руком. Наћи ће се неки „дрски“ лидер који ће вам рећи НЕ! Не можете од Србије направити земљу старца. Не можете ми хапсити вршњаке само зато што неће у ваш рат и под вашим барјацима. Немојте ни покушати да их прогласите за издајнике, довољно сте их произвели, имамо их за извоз.

Схватите господо из владајуће странке да нећу да живим у таквој Србији, нећу Србију без младости, нећу старачку земљу са илузијама о бољем сутра. Нећу вам допустити да ми поново погасите снове. Доста ми је ваших спекулација и пресвлачења из црвеног у розе. Зар вам још није јасно да сте одиграли свој последњи валцер. Повуците се на време, биће мање срамно. Не понављајте више ону избледелу крилатицу „са нама нема неизвесности“, јер са нама је све неизвесно, извесна је само наша свенационална пропаст. Препоручујемо вам нову крилатицу која ће вам више одговарати. На следећем предизборном памфлету напишите овако „ништа вам не обећавамо сва смо обећања потрошили, признајемо да смо неспособни ако су вам мозгови још увек испрани, опет гласајте за нас.“ То би било поштено, ако ви уопште знате шта та реч значи.

Ако вам је до овог народа бар мало стало, поштедите нас своје „памети“ политике, паметовања од плитких мозгова нам је доста за наредних неколико векова.

Шта мислите господо из владајуће гарнитуре да ћете постићи са овим законом о порезима? Опорезујете све и свашта. Чекам само када ћете и мисли да ми опорезујете. Наш просечан човек није у стању од своје бедне плате ни да се храни, а камоли да плаћа ваше

хирове. Шта мислите докле ће то овај гладни народ да трпи? Неће дуго верујте, а онда вам неће помоћи ни ваша празна обећања, ни оптужнице на рачун неког другог (Вука Д.). Доста је народу вашег напамет научног текста, да ви нисте криви. За стање у Србији сте оптужили опозицију, за стање у СИБ-у А. Марковића, за рат у Хрватској — Хрвате, за економску блокаду — Европу, за све је неко други крив, само ви никакву одговорност не сносити, лепо, само ме занима, докле више?

Прокоцкали сте свој изборни програм, пуцали сте у њега. Како једном приликом рече госп. Драшковић. Не могу више да поднесем то што радите, не могу да поднесем то што моје вршњаке враћају из Хрватске у мртвачким сандуцима, а ви и ваш „велики вожд“ на то имате да кажете само „Србија није у рату“. Ви и ваши ћосави „четници“ сте се усудили да за издајника прогласите човека који је већи Србин него што ћете ви икада бити, па таман све министре и чланове вашег клуба прогласили за војводе. Не знам шта више хоћете од тог човека нисте вредни ни толико да му служите.

Пропаганда којом се сада бавите уз помоћ ТВ бастиле је стравична. Схватите већ једном да ми и без неких новинарчића, уображених и крвожедних војвода и тамо неких министара, знамо ко је и какав Вук Драшковић.

Не поседујете ништа друго сем луксузних вила, блиндираних аутомобила и празних глава. Чему оставка владе „другови“. После Зеленовића дође још неспособнији, чланови владе опет неспособни. Шта Србија тиме добија? Ништа! Овом земљом „дрмају“ неспособни посланици, министри, председник, сви подједнако неспособни, па нека неко каже да код нас нема једнакости.

Уништили сте ми снове, погазили идеале, скршили младост, шта још хоћете? Доста ми је беде у коју сте нас увалили, доста ми је сивила које ми је замаглило видике, доста ми је ваших обећања и ваших лажи, ваших слуга и господара.

Ја сам будућност ове земље „другови“ из НК (неспособни клуб). Опустошили сте ми душу довели ме до ивице понора и сада ме са 5 црвених крака гурате све дубље у амбис. Покушавају ову лепу земљу, једину коју имам, да назовете Југославијом. Мени нека нова Југославија није потребна и ове ми је доста, није ми потребна нова српска костурница. Нећу да моји унуци после 50 година гину за неку четврту Југославију.

Нећу вам дозволити да ми зарад Југославије и братства откинете још који део земље. Немојте ми рећи да сам исувише млада и да још немам идеале, још како их имам, али у њима немам места за гробове и рушевине, не терајте ме поново да заборавам јер нећу, не желим, да опростим, на то немам право. Мени нису спалили кућу, нису ми заклали породицу, нећу да ми затрете корене, да ми осрамотите историју, нећу да једем корење.

Оставите мојих 19 година на миру, идите и пустите ме да дишем!

Марић Нада
Чачак

ЈЕДНОГОДИШЊИЦА „ВИШЕСТРАНЧАКЕ“ СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ

Да је неко срећније и боље време, седнице Скупштине Србије у овом саставу би вероватно служиле за увесељавање и забаву доконог грађанства, домаћица и пензионера. Међутим, у ове озбиљне дане требало би да се стварно ставимо пред дилему и запитамо да ли смо деветог децембра прошле године ми Срби били пијани или несвесни, те смо изабрали најгоре, или је нешто друго у питању?! Но, свеједно, једногодишњи тежак мамурлук, посртање и тетурање опомињу за будућност, уколико исте оваквим следом догађаја и буде. Српска Скупштина је толико невероватан скуп чудака и различитих креатура да то једноставно није више ни најмање смешно већ стварно трагично и забрињавајуће. Шта се све ту неће видети и чути: од добацивања, неуљудности, распојасаности, куњања за столом, чачкања ушију и носења, читања новина, луцидних језичких акробација без трећег падежа, ђачког ћуфоренја, подлог смејуљења и намигивања, прекрађивања времена алко-сеансама и крканлуцима у јефтином скупштинском ресторану...

А и посланика има свакаких: свађалачки расположених, наводно сталожених, задртих, типичних периферијских мангупа, вицкастих сеоских шаљивџија, тужних приповедача, назови стручњака, зајупурених што од јела што од беса, запенушалих, плуцкавих, надурених, сјајних имитатора...

Шеф параде, господин Бакочевевић води представу у најбољем бољшевичком маниру, уштогљен и назови убедљив са својим гласом као са дна бурета. А ни њему није лако јер убедљиво најупотребљивија ствар у Српском Скупштинском дому није ни памет ни знање, већ, звоно, којим председавајући умирује разуздане народне изабранике. Цео тај скупштински водвиљ био би симпатичан и смешан да време у коме живимо није судбоносно по Српски народ и државу.

Хохштаплерај, неозбиљност и спрдачина нам нису потребни у тренутку кад Српски брод исуко неиздрживо тоне; уосталом, шта и да се очекује од наше пустопашне скупштинске посаде, кад капетан брода ни не помишља да се обрати својим путницима, свом народу, третирајући га као приглупу булумену ту жељну иживљавања.

Али, да се не заборави, српски народ је изабрао и капетана и посаду, дао му свој глас и поверио живот, а пошто видим да не постоји намера и жеља за спасом, преостаје ми само да се упитам дали смо, сви ми, уопште нормални?

ПС: Капетан тонућег Српског брода је онај прпошњи и дрчни, седи друг, чија ћубица тако мирно и достојанствено стоји усправно.

М. Ш., Земун

КО ЈЕ КО

ПОШТОВАНА ГОСПОДО, Помозите ми да решим дилему која ме одавно мучи. Повремено гледам „шодер листу“ на III каналу ТВ Београд а повремено пренос рада српске Скупштине на II каналу и уопште не знам ко је гост популарног Рузмарина а ко посланик српске Радикалне странке у Скупштини.

Надам се да знате, па молим да ми кажете да ли Жика Обретковић (са наочарима) седи у Скупштини и говори о границама: Карлобаг, Карловац, Вировитица, Огулин. Или то Војвода петком увече (без наочара) глуми у „шодер у листи“?

Питам многе своје познанике али ни они не знају, шта више, тврде да је то безначајно-важно је, кажу, да се народ забавља гледајући и II и III канал српске ТВ куће.

Ја, додуше, ни једног ни другог довољно не разумем због говорне мане коју обојица имају али не могу ни да им се смејем — жао ми људи „бог нек им помогне“.

А они ме и даље збуњују, нарочито од како обојица имају и титуле — ето, један од њих у Скупштини тврди да је „војвода“ а други у „Шодер листи“ пре неко вече рече да је „Минца“.

А личе ми, заиста, један на другог, ко браћа рођена и ликом и говором и памећу.

М. М. Г.
Лазаревац

ФАШИЗАМ ТУ, ОКО НАС

КАЖУ „Југословенска, „Народна“ Армија се бори против надлазеће авети повампиреног фашизма“. Волео бих да могу да верујем да је тако тј. да Армија заиста нема баш никаквих других циљева. Да ли је заиста Дубровник бастион фашизма који треба уништити? Да ли су силни замрзивачи, аутомобили, конвалске музне краве, штампарије, „никшићки панцири“ (пршут на груди, пршут на леђа) симболи, и не само симболи већ и субјекти „надлазећег фашизма“ које треба уништити или „заробити“? Сумњам. Не мислим да дајем глобалну, оцуду („осуду“) „ЈНА“ јер ми је животни принцип да полазим од индивидуе а не од колектива, али какву слику стећи о Армији која је у себе инкорпорирала криминалце и злочинце (мирнодопске и ратне), ставила их под своју врховну команду, а да при томе нема над њима никакве ингеренције кад је у питању одговорност (мирнодопске и ратне), ставила их под своју врховну команду, а да при томе нема над њима никакве ингеренције кад је у питању одговорност (по изјавама у војним круговима, постоје докази о ратним злочинима и пљачкама неких Арканових „добровољаца“, некису дошли да се боре, а неки да пљачкају али се они не могу хапсити због велике медијске популарности у Србији).

Сада ћу се вратити на претпоставку да се

„ЈНА“ бори против фашизма. Пођимо од тога да то прихватимо као истину тј. као жељу Армије. Па зашто се онда господо (можда Вам боље звучи, другови) генерали, пуковници и иници официри не осврнете око себе и не видит фашизам ту око Вас (нас). Да. Звучи Вам невероватно, али фашизам је ту у Вашој (нашој) средини — у Србији. Зар потпуно подређивање индивидуе колективу (нашој) средини — у Србији. Зар потпуно подређивање колективу (држави) није фашизам? Зар принци једна партија, један народ, један вођа, није фашизам? Зар прогон, малтретирање, етикетање и хапшење српских интелектуалаца, није фашизам? Зар анатемисање странака (и њихових лидера) са другачијим опредељењима, није фашизам? Зар страх „малих“ људи од репресалија власти, није фашизам? Зар слање политичких противника на фронт, док се најжешћи поборници рата налазе на сигурном, није фашизам? Зар не чујете и не читате да се изијавама многих „народних“ трибуна (народи су колико и „ЈНА“) налазе само речи: „ухапсити... судити... стрељати... издајници српства“ итд, итд? Зар то није фашизам? Зар није фашизам и то да Армија припрема плакат (у међувремену их је и направила), са списковима свих оних који избегавају мобилизацију“ које ће „са пуним именима, адресама и осталим генералијама вешати по улицама, радним организацијама и местима становања“ и то све у српским градовима „Који у овом рату нису осветлили образ“ (цитити су речи пуковника Будимира Ракића из Крагујевца изговорене новинарима). Дакле, „ЈНА“ ће олакшати посао разним Шешељима који траже издајнике, тако што им јавно доставити (већ и јесу) адресе и „остале генералије“ (ваљда и брачно стање и број и годиште деце). Дакле, народе јуриш на линч издајника и њиховог семена! Не, ово све није фашизам (?)

Е, јадни генерали, пуковници и други часници (права реч јер сте се заиста науживали части и почести у овом друштву) кад сте спали да убијате и да прогањате свој народ. Због свега тога Ви нисте ни „Југословенска“, ни „Народна“, а ни српска Армија (како на први поглед изгледа). Ви сте Армија једне политике, једне партије и једне идеологије. Ви сте комунистичка Армија и зато и није чудно што се не борите против фашизма, јер, фашизам и комунизам су два брата. А врана врани очи не вади, зар не?

Не заваравaj се Србијо, Армија ти је савезник (да ли је?) само док те може мустити. Чим почне да губи тло (привилегије, новац) под ногама, не дај Боже, ето ти судбине Хрватске!

Никола А. Матејић

П. С. Честитамо на Ордену заслуга за народ са златном звездом! Које заслуге? Који народ? Није тешко одговорити. Заслуге су: Вуковар и околина, Западна Славонија, Дубровник... а народ је онај који сада чека да се ми живи молимо да им Бог душу прими и опрости.

ПИСМО МОЈОЈ СРБИЈИ (КОЈА НИЈЕ У РАТУ) ИЗ (ЈОШ УВЕК МИРНЕ) БОСНЕ

Драга браћо и сестре, драги мој народе (што рече наш краљ), стално вам се чудим и дивим — Срби су народ који је увек, па и данас поготово, изазивао чуђење и дивљење!

Чудим Вам се:

— зашто још увек пристајете да идете на ратиште и гинете, а Србија није у рату и није нападнута (каже наш дични Милошевић).

— трпите ту власт садашњу, и све оне прошле не одбацујете, а она нас упорно и непрестано извргава руглу пред читавим светом.

— чудим се да никада, или бар ретко, не питате шта је било од оних силних пара које су дате на име зајма за препород Србије? Паре су покупљене, боље рећи отете, и ником ништа. Како то?

Чудим се — докле тако? Што се то догоди Србији, Србима? За који то грех дође тако страшна казна Божја? Ма колико пребирала по (свом знању) прошлости, не могу наћи одговор. У прошлости не могу наћи такав грех, али у садашњости, данас, ми смо грешни.

Драги моји, отрезнимо се коначно, данас смо грешни. И криви. Криви смо за Вуковар, Дубровник и за сва она српска села по Хрватској — разрушена и расељена. Јер смо се прикључили (можда зајма окупаторској, али у сваком случају болшевичкој) ЈНА, ставили црвену петокраку и кренули у рат, истина под присилом, али смо отишли. Многи су погинули, многи се никад неће вратити у Србију, а да никад нису сазнали зашто гину и гине.

И многи чекају дан, са страхом, да оду у рат, помирени са судбином, а да им још ништа није јасно. Да ли је баш рат наша судбина?

Драги мој рођени брате и сва остала браћо у Србији који сте ме умртливи, па од силног добра једва дишете, чекајући позив за рат, исплашени свим могућим претњама — дајте отворите очи, отворите срца, одбаците своје заблуде, још сте многи у заблуди, чујете бар једном што вам говори (Вук (не бојте га се више). Не заглупљујте се више оним што вам сервира ТВ—Београд. То није сва истина о нама и осталима. То је само истина власти која нам се намеће. Намеће нам се и истина и власт.

Гледам сателитски програм ТВ—Београд и стидим се. Стидим се: предугачких дневника, нестручних водитеља, провидних информација, сметњи и прекида програма, уредника који намигује пред камерама, прастарих емисија.

Зар је то програм који треба да пошаљемо у свет? Зар смо ми баш само такви?

**Мира Сантрач
Крњеуша**

СКУПА ЦЕНА — НАКАЗНОГ УЈЕДИЊЕЊА

Режимски медији нас нападно информишу о митинзима подршке Југославији Срба у Паризу, Бечу, Берлину... Питам се колико је те уличне протестне помпе организовао сам српски живаљ у дијаспори а колико политичка полиција и милошевићевска агентура?! Човека просто да 'расплачу' они несрећници што запомагају за Титовом Југославијом (које не уме ни поштено и без траума да одапне).

Чини ми се да ти људи који се позивају на некакву Југославију и кличу (шешелевској) 'ЈНА' нису баш били скоро у матичној земљи. Изгледа да живе у неким успоменама од пре 10—15 година! Нису ни прошли Милошевићеве митоманијске митинге на којима би се испразнили, па тек сад доживљавају ту бесмислену

суферијачно—парадну шипму.

Националсоцијалистички Милошевићев режим зна добро да више не може бити пророк и спаситељ у 'свом селу' (матичној републици) па после инструментализовања Книњана, чини то и са нашим радницима у иностранству. Наравно, они нису прошли психолошке и војне тортуре који нам Кадиевићева хунта приређује, једно (без)умни пучистички остатак

Председништва, па сад могу у својим облацима да свирају на лире похвале разграђивачима Југославије.

Што Срби у Србији самоиницијативно не изађу на митинге подршци некаквој 'скраћеној' наказној 'Југославији'? Не желе више да праве империје за војводско—генералске деспоте који би на њиховим леђима градили себи туторске положаје. Генерали не желе никакву равноправну грађанско—лаичку заједницу, већ само ону у којима би нас њихова чизма обједињавала.

Неће ми бити необично ако Милошевић против кога је цео цивилизацијски свет, ускоро нађе неког Србина на Тибету да искаже 'подршку' његовој политици, охрабри га у свом патолошком 'душебрижништву'.

Усталасаванье наших ино—радника може водити само да се створи код њихових послодаваца таква клима да их почну отпуштати са посла. А кад се врате у своју отаџбину видеће како ће им њихов 'отац' блаженство донети. После Срба из Хрватске Србија ће почети да се дупи и Србима из иностранства (у ствари више се не зна ни шта је иностранство, ни шта је матична домовина: свугде се човек осећа угрожено). Милошевић ће добити уз скуте своју 'дечицу' о којој ја се тако 'ревностно бринуо'.

Милошевићев одујни режим мени личи на успављеника који мисли само да неку ожени из само једних побуда, не бринући како ће 'невесту' прехранити, подмити.

Милошевићевски војводско—генералски клан (да ли је већи војводски или генералски чин то не знам!) мисли само да експанзионистички опружи своје паклене пипке, што више захвати и привуче свом его—гротлу, да да храну свом мегаломанском апетиту, а не пита се ко ће те људе у тим квази републикама и војводствама издржавати! Ко ће им дати пензије, инвалиднине, социјално и здравствено их обезбедити? Србијански Срби ће скупо платити цену свог наказног вавилонског уједињења. Где дух и љубав не врше конструктивну интеграцију, ту раскалашни мегаломани праве некаква куплерајска гнезда и гротла у коме мисле да све могу сабити.

Сви Срби у један државно—војни тор: вук у јагњећој кожи — Милошевић Слободан вас 'пастирски чува'!

Јадан је онај народ кога такви 'пастири' обједињавају, и јадно је то 'јединство' које је само простирка за чишћење обуће обесника које из деспотске фотеле ни булдожер не може да ишчупа. Но, ко не оде са властџ ко човек на две ноге отићи ће четвороношке!

**Светомир Добријевић
Ражањ**

ЉУДСКА, НАРОДНА И БОЖИЈА ВОЉА!

Примићујем како великаши нашег поднебља организују некакве силне референдуме (плебисците) чији резултати су увек унапред познати. Свако референдумом може постићи оно што хоће тј. дати привидан легитимитет својим моћничко—калкулантским тежњама. Људи се позивају на некакву народну вољу, а на делу је само моћничко—ауторитарна инструментализована воља. Народ захваћен ратом, паником и страхом може се обликовати као вода захваћена у посуду. Тако и лидери људско мноштво окренуто вањштини и пријемчиво само за телесну „мудрост“ могу обликовати и усмеравати где год им је воља. Острашћеном народном мноштву намећу своју вољу како им се хоће. А после своју пројектовану вољу приписују народу. После референдума, који је само параван за властодржачке и свађалачке упливе, воља лидера—инспиратора је и „Божја“ воља!

Да ли је људска и народна „воља“ врхунско мерило? Оперишемо категоријом „народне воље“, претпостављајући да је народ увек у праву! Али различити народи показују различиту вољу! Како то да српски народ и хрватски народ имају различиту вољу! Чија је ту воља релавантна, истинита, стварна? Да ли су народне воље сукобљене или наметнуте воље назови народних лидера и ауторитета?

Народ је сачињен од људских јединки, па је народна назови воља (у ствари најчешће сплет пасија и нерафинисаних жеља и тежњи) ипак само једна ЉУДСКА воља! А изнад људске воље стоји Божија воља која је најмародавнија и која нам треба бити највиши оријентир.

Докле год се људи боре за реализацију људске воље уместо Божије воље, на Земљу ће Силазити уместо Царства Мира, авет пометње и боли. На делу је Сатанина воља која покушава одржати своје царство безакоња преко усталасавања и ослепљивања народног мноштва.

Свет је продукт Божије стваралачко-организационе воље. Божија воља је јединствена и недељива: зато и у космосу влада ред и склад. Само људска и народна воља су подложне промени, дељењу и двоумљењу. Уместо што се позивамо на вољу лидера и народа, покушајмо да се позовемо на Господњу вољу. А да би се на њу позвали морамо је признати и открити је. А њу може наћи само човек који Господа тражи онде где му је најближи: у властитој души. Човек који је окренут спољашњем сјају тај ће увек као сунђер воду упијати пасије и претпоставке профаних ауторитета.

Људи који своју ниску људску вољу подређују Божијој која најбоље зна шта је за нас добро, постају припадници Божијег народа, космополите. А (бого)човек из Божијег народа за највишег вођу имаће само једног — Исуса Христа. У људској вољи, те у вољи земаљских народа они ће видети само једну помахниталост, лудост и изманипулисаност.

Само људи који носе лак Христов јарам су у Господу слободни, остали везани за обесне ауторитете, запенушане војводе чији говори бацају пламен лудила и мржње, робови су својих пасија. Из воље Божијих људи истиче љубав која уједињује све оно што је лепо и чисто, из зловоље телесних, чулно разливених људи кипи мржња која вавилонски интегрише све што је наказно, извитоперено и рушилачко.

Кад се земаљски народи отрезне од вина лудила које су им дали обесни ауторитарни моћници, тек тада се можда може поузданије позвати на суд њихове воље. „Воља“ која производи пустош и патњу, свакако је далеко од неке истинскије и репрезентативније воље.

Сретен Атанасијевић, Александровац

НЕДОСТАЈЕ НАМ ГЛАС САВЕСТИ

Дубоко проживљавам ову трагедију свог српског народа. На жалост 50 година атеизма су довели до деградације људског бића. Ми се морамо вратити вриједностима као што су молитва и пост, иначе нам нема спаса. Сматрам да је духовни препород народа оно што нам је потребно, а све остале трансформације, промјене у другим аспектима живота једне људске заједнице и државе, као и морални препород, могу проићи само из промјене изнутра. У том смислу, ми нисмо имали потребну одговарајућу духовну, вјерску едукацију. Нажалост, она се у вријеме обнављања лојалности нацији и Цркви свела на откапање гробова и хушкање на мржњу и освету.

А ТО НИЈЕ КРИШТАНСТВО!!!

Ми можда нисмо побожан народ, али уко-

лико то не постанемо, спаса нам нема. Неодговарајуће, непримјерно запостављено мјесто које је Црква имала у нас у старом режиму, нажалост замјењено је „шуровањем са новим“, уместо да испуња своју историјску задаћу, а то је водити свој народ и вјернике у спасење. Тај је пут само један, Исус нам га је показао умирањем на крику, праштањем и измирењем. Праве вође српског народа бит ће само они који у себи носе каризму истинских Христових апостола и пророка. Сви остали су лажне месије.

Српска Православна Црква у овом тренутку повијести српског народа носи велику одговорност освјешћивања свог народа и његова одгоја у истинским врлинама кршћанског пута. Као сљедбеници Христа, насљедници смо пута којим не само да се ми можемо спасити, него смо позвани да засвједочимо Христа цијелом свијету. У томе је одабрање српског народа, а не у насиљем провођењу освајачке политике присиле. Супротставити се цијелом свијету лажима, насиљем и сумњивим вриједностима, свакако нам не само не служи на част, него је пут у нашу властиту пропаст. Желимо ли доказати своју моћ и превласт насиљем и злом, поплували смо стољећа повијести која је славна а не срамна.

Улог који се захтјева од цијелог народа, од свих икад рођених и будућих генерација, да се стави на коцку, због себичних и узгред речено болесних амбиција вјеројатно само шаке појединаца, а превелика цијена овог рата.

Да ли ће на крају рата бити поражени и осуђени само они који су одговорни за његов сценариј, припрему и вођење, или ће цијели народ бити жигосан, овиси о томе хоће ли све гласнији бити глас савјести из самог народа, који су тако смјело и храбро појединци подизали. Они су заправо једини истински хероји српског народа овог срамног времена, они који су се у јеку ратне кампање и машинерије зла супротстављали по цијену свог живота, и чак били плувани од својих сународњака.

Дужни смо да покушамо освјестити свој народ. Он мора знати да ће бити прозван од цијеле људске заједнице. И ми који то знамо, носимо одговорност да учинимо све што можемо. Зато и ја пишем.

А. Б. Сркиња из Хрватске, живи у БИХ

НЕПОЗНАТОМ ВОЈНИКУ НА НЕКОМ ОД ФРОНТОВА ГЕНЕРАЦИЈА 62

Војниче, генерацијо, заједно смо расли под „сунцем слободе“ учили славног „друга Тита“ дела славили братство и јединство мрзели Европу што је трула цела Војниче, генерацијо, Штафету носимо сваког 25 маја не беше за нас ни цркве ни Бога наши су били партизани а четници „издајце“ рода свога

Војниче, генерацијо, нема више братства и јединства ти негде на фронту са пушком стојиш дал још увек кунеш се у Тита ил се сада можда Богу молиш!

Војниче, генерацијо, други су нам украли младост уместо пољубаца, мртве бројиш коме ћеш сада да верујеш кога да мрзиш, а кога да волиш? Војниче, генерацијо?

Док напредујеш са „славном војском“ даље садашњост ова наш свет руши, крај тебе друг са кокардом, на твој челу звезда а празно у души Војниче, генерацијо, Све што смо учинили била је лаж нису нам они слободу дали у нама нема ни снаге ни вере генерацијо, умрли су наши идеали Чуде се сада што за борбу спремни нисмо очи празне, у срцу сумња само има ли права ико да тражи да за петокраку живот дамо.

Р. Т. Краљево

ТРИ ВОЈСКЕ — А НИЈЕДНА СРПСКА

УКнинској крајини хаотично стање, Три војске (паравојне) формације у борби за власт. ЈНА у борби да заузме примат за следећих 50 година. ТО — Милана Бабића, и Мартићевци, који су тобоже свој посао обавили по методи удари па бјежи. Сада су углавном лоцирани у центру Книна. Заустављају и контролишу народ на сваких 10 метара. А на следећих 10 метара војна милиција. Док милиција ТО — само смета. ТО и њихови капетани фронт нису омирисали већ су залосјели Книнску тврђаву, те уживају у њеним лепотама. Дошавши са крајње линије фронта Мириловић Поље — Баљци, гдје смо на превару ТО — одведени без обуке и правих старјешина у тобоже најмирнији град Крајине био сам запањен. Од пуцања гњевних ратника, преварених и разочараних људи, распојасених кабадахија, просто није сигурно проћи улицом. Страх нас је дјецу у школе послати. Небројени капетани пензионисани генерали, сви бивши чиновнички имају чинове, тако да их има више него војске, али они не иду на фронт. На фронт иде добровољац који мора. У задњој мобилизацији од 800-сто људи у аутобус је сјело њих 80 не знајући гдје иду. На „Динарином“ игралишту су именовали резервне старјешине који никако нису хтјели команду, али су морали. Ту се појавио и неки пребјегли пуковник за морално политичко васпитање, али га на фронту нисмо видјели. Од тих 80 људи, јер то нису војници пошто већина пушку није видјела 10 до 20 година, бар 20 их је било инвалида рада и многи су прошли 50 год. Појединци су покушали са својим љекарским уверењима да се обрате „докторима“ који су дошли са „ВМА“, али то је био узалудан покушај, пошто то уствари и нису доктори. Тако су на фронту људи који се дуго лече код неуропсихијатра те користе дневно

и до 15 милиграма апаурина или још тежих лекова, и остали многи хронични болесници. Након два дана напустили су нас оба резервна капетана. Они су поступили фер, јер услови су били немогући те су јасно и јавно рекли да не могу да преузму одговорност за људе. Мада многи капетани леже на Книнској тврђави, нико није дошао да их замијени. Ово сам морао негде да напишем. Једино ћете ви то можда објавити. Три војске а ниједна права — није Српска.

Н. Р. Книн

КАКО СТЕ ОТКУПЉУЈЕ РОДОЉУБЉЕ У БАРАЈЕВУ

Све што шушка, живо је — каже она народна пословица. Да ли неко врши контролу спискова војних обвезника у општини Барајево? Да ли неко од надлежних органа зна колико је обвезника из Мељака и околних села „пљунуло по хиљаду марака“ да им се бришу имена из евиденције, или већ на неки други начин само њима знан. Људи који плате не иду на ратишта. Па, то је „јавна тајна“ — читаве породице досељене баш из околине Книна пре 15 — 20 година, данас су у Мељаку међу првим са капиталом. Скоро све имају приватне радње, богато изграђене куће и безброј непријављених радника у сезони. Наравно, ти људи свакако могу да плате тај свој „ратни поход“, што је њих брига за Книн и околину где су направили прве кораке у животу некада...

И то је, хоћемо рећи поштење и част како једне стране која плаћа тако и другова који убирају тј. лове у мутном. А што ће сиротиња и беда која једва саставља крај с крајем.

Она ће наравно да буде позвана позивом наших других општинских референата и отићи ће, можда баш тамо у Книнској околини да брани српску част.

Да ли ово није за сваку осуду нас поштених грађана?

Зашто да неки Мишљен, Вјештица и остали, мирно проводе дане у својим породицама, само зато што имају дубок џеп?

Мељак је увек било мирно село. Свако ко је дошао са било које стране и решио да се ту настани био је од стране Мељачког народа поштован и драг комшија. А ево данас како те исте комшије гледају Мељачку омладину како одлази да одбране њихове колевке и родбину која им је тамо остала. Велика је то срамота и за похлепне референте и кукавице које све могу да плате и смеју се како су успели. Докле да се подносе те мушке и таква власт какву ми данас, најжалост, имамо.

Мислим да је — „Српска реч“ једна од највернијих листова; зато сам и решила баш Вашој редакцији да се обратим, јер Ви ништа не кријете од народа и зато Вам честитам. Волела бих кад би се преко Вашег листа, односно уредништва обавестили надлежни органи који би извршили контролу у Барајевском Војном одсеку.

Тај Војни одсек је и раније слао младиће чији су родитељи плаћали, тамо где је то њима одговарало — већином у најближу касарну где су обучавани за разне возачке категорије на пример — а то траје већ годинама. Још много тога би се открило, верујем, само када би бар сада у овој ситуацији неко прочешљао те марко-купце.

Ето, поштована редакцијо, све је ово у кратким цртама, а кад тако нешто морам да знам, мого ми тешко пада.

**М. МИРЈАНА
Р. ГЛАВА — МАЈДАНПЕК**

ИЗУЗМИМО НАШУ ДЕЦУ

Како се отуђује ЈНА за многе недаће које се дешавају нашој земљи, хтела бих да кажем да у тој армији треба направити изузетак. Наиме, треба отуђити вођство армије које се показало онако како се показало.

Зато хоћу да кажем да од отуђби треба изузети наше младе војнике који су на одслужењу обавезног војног рока а знамо да је сва та младеж углавном опредељена за неку опозициону странку а највише за СПО. Према томе, увек у оправданој критици ЈНА треба изузимати нашу децу, јер они нису имали могућности да се извуку и на било који начин одложе војни рок. Значи ЈНА не треба отуђити као целину, већ само њене усијане главе, њен командни врх. Апелујем на опозицију да се свом снагом бори да се више не ратује, не гине, да немамо гробове, да немамо младе бogaље. Нека им Бог подари младалачки живот уз песму и радост која им припада.

М. И. — СМЕДЕРЕВО

АПЕЛ ПАПИ Павлу II — Војници, ПОГЛАВАРУ Св. СТОЛИЦЕ и СИНУ Пољске

Као хришћанин (православни екумениста) и уметник-космополита, био сам принуђен да Вам се обратим. То је захтевао, не само мој целокупни морални хабитус, него пре свега — дубока одговорност — коју Сви морамо имати пред Богом и Његовом АПСОЛУТНОМ Добротом!

Велики део историје, планете Земље — историја је злочина и греха: од Кајина и Авеља до данас... Ратови су највише креирали историју, а они су заправо — покорно служење палом анђелу и његовим нечастивим силама. Европа, у својој целокупној прошлости — никада није имала тако дуго период Мира као после II СВЕТСКОГ рата — читавих 46 година! А садашњи, стравични рат у мојој земљи, опасно прети да тај Мир угрози. То ми

сви, никако не смемо дозволити!

Међутим, Ви сте ТЕК у својој задњој изјави, односно молитви поменули и СРПСКИ народ... Мир је недељив — Право на Живот је неутуђиво, а СЛОБОДА недељива јер је СВЕОПШТА — па сам због тога са пуно туге, резигнације и патње — слушао Ваша ранија излагања, посланице и молитве — где сте се константно залагали за признавање Словеније и Хрватске, помињући ИСКЉУЧИВО жеље и „интересе“ словеначког и хрватског народа, а тек сте се пре пар дана сетили да коначно поменете и СРПСКИ народ!? Добро обавештени кругови сматрају да на Вас, велики притисак врше ЈЕЗУИТСКИ кругови у Италији и Хрватској... Јасно ми је и да сви кардинали не мисле исто, па ни слично... Међутим, CREDO мог живота (и живота мојих пријатеља и рођака) био је увек: „ВЕЋИ је онај који је у вама, него ли онај који је на свету...“ (Јев. Св. апос. Јована 4,4.)! Равнодушна срца и отупели духови грешника, заборавише и ове Свете Речи: „Ево иде час, и већ је настао, да се разбегнете сваки на своју страну и мене сама оставите; али нисам сам, јер је Отац са мном. Ово вам казах, да у мени МИР имате. У свету ћете имати невољу; али не бојте се, јер ЈА НАДВЛАДАХ СВЕТ.“ (Јев. по Јовану, гл. 16, 32, 33)

Године 1054. (ВЕЛИКА ШИЗМА) — недопустива је антрополошка дрскост и ГРЕХ пред Свевишњим, Бесмертним, Прасвјатлим Богом!!!

Највише ме иритира и дубоко озлеђује једна ствар: Пољска и њен КЛЕР, за разлику од многих других католичких клерова (у другим земљама), била је највише анти-фашистичка, анти-националистичка и анти-стаљинистичка... Једном речју, Пољска и њена Црква — била је у II СВ. РАТУ (а и пре и после њега), релативно најближа, АПСОЛУТНОЈ ДОБРОТИ Пресветлог Творца — и многи њени свештеници, завршили су у логорима варварског, сотонског назизма или су стрељани од слуга палог анђела... Пољска Црква је тиме, макар делимично, осветлила део образа — КАТОЛИЧКОЈ ЦРКВИ — због њене колаборације са фашистима и нацистима (са часним изузецима међу свештенством!).

Баш због тога, моје је срце било рањено, што сте Ви као Пољак, као син Пољске — пренебрегли једну врло битну чињеницу: да Фрањо Туђман и још више Доброслав Парага (њихове присталице) у великој мери рестаурирају идеје Анте Павелића и његове нацистичко-уштакше методе! То све представља, застрашујуће, и погубне планове антихриста и паклених сила. Многи моји пријатељи, колеге и колегинице из Загреба — побегли су од Туђманове младе „демократије“, широм Европе, САД и неки се налазе у Србији. Међу њима има и Срба и Хрвата, Југословена (многи њу из мешовитих бракова), Јевреја, Чеха, Русина... Многи од њих су још пре годину дана (неки и пре) изгубили посао као „технолошки вишак“ или без аргументованог образложења. Главни грех им је изгледа био, што се нису слагали са безумном политиком Туђмана и ХДЗ-а то је у Хрватској, тешка „издаја“ Хрватске!

„Et post malam segetem — serendum

est. ("И после лоше жетве — треба сејати.") Али, да ли се може сејати тамо, где је тло пуно отрова, мржње, деструкције — где је сонтон засејао своје семе, које је родило отровне плодове — НЕОНАЦИЗМА! Елитни хрватски интелектуалац и политичар — др. Иван Звонимир Чичак, писао је летос на страницама загребачког „ДАНАС-а“ (23. VII 1991.): „... Нови вођа (Ф. Туђман — М. Х.) себе је прогласио, јединим способним, јединим критеријем свеукупне хрватске прошлости, садашњости и будућности, а према свима осталима исказивао је САМО ПРЕЗИР, бахату ароганцију и МРЖЊУ...“

... Нема оправдања за мржњу. Јер, допустимо ли да нас изгризе и изједе, тада нам за то неће бити криви Срби... И тада ћемо се утопити и пождерати у ковитлацу властите мржње... Камо лепе среће, да је господин И. З. Чичак — сада на челу Хрватске, а на челу Србије др. Војислав Коштуница — јер рата овог невиђено прљавог рата, тада сигурно не би ни било. То је свима разумнима јасно...

У име Правде, Мира и Воље Божије, Св. СТОЛИЦА ће морати да преиспита свој однос према Хрватској, ако јој је ИСКРЕНО стало до правог ЕКУМЕНИЗМА, до братске толеранције и катарзе... Молитва за Мир у Јасеновцу — СВИХ КОНФЕСИЈА, уз Ваше присуство, присуство Српског Патријарха Павла, Васељенског Патријарха из Цариграда (Константинополиса), кардинала Кухарића, као и представника: англиканаца, лутерана, калвиниста, евангелиста, а такође Јевреја, мухамеданаца (муслимана) и будиста — то би било не само право доживљавање — свеопште планетарне катарзе — него досад најдубље и НАЈИСКРЕНИЈЕ ОБРАЋАЊЕ Богу — као АПСОЛУТНОЈ Доброти, Недокучивој Мудрости и Немерљивој љубави! То би сигурно уродило трајним Миром у мојој напаћеној земљи. Јер, ако се чиста срца, будемо трудили да уклањамо сваки талог СУЈЕТЕ, која је највећа провокација и изазов палог анђела — само тако ћемо успети да добро семе Божанског учења не пропадне. Јер, како говораше Св. јеванђелиста Матеја: „Шта вреди човеку да и цело свет добије, ако души својој нашкоди...“

Поред ЕКУМЕНСКЕ МОЛИТВЕ ЗА Мир у Јасеновцу, где би један део хрватског народа (нарочито из ЗАПАДНЕ Херцеговине — змијског легла, сотонског усташтва и антихристове мржње) — морао да доживи коначно КАТАРЗУ — били би неопходни и хитни, ванредни парламентарни избори у СВИМ републикама у мојој напаћеној земљи, пошто су садашње републичке олигархије успоставиле тоталитарне режиме и ОБМАНУЛЕ своје бираче — ширећи притом страх, екстремни национал-шовинизам, ратно-хушкачку пропаганду, несносну демагогију, мржњу према неистомисљеницима и нечастиву искључивост. Само тако, успоставиће се трајни Мир — кроз нове, ванредне изборе — уз стриктну контролу УН и доласком плавих шлемова. А молитве за Мир морају бити СВЕОПШТЕ, искрене и свакодневне.

Јасеновац мора бити место помирења, место катарзе, место где СВИ искрено пружамо: руку, срце и дух — Свевишњем Господу и својем ближњем! Јасеновац ће бити место које ће коначно, не само ујединити Ев-

ропу — него је пре свега — Оплеменити и Просветлити. Ту ће се спојити: све тачке, све споне, све традиције, сва праштања, сва покајања — сви мостови: Божији и људски...

Људи се својим делима, понашањем, својим животом — САМИ опредељују — да ли су за Пут Божији или за амбис пакла! Зато, рапидни грешници — стални умноживачи грехова, НЕМАЈУ права да се позивају на Бога. Морална личност, а нарочито свештено лице, не сме да спушта своју хришћанску етичност — на баналну, практичну разборитост — него све своје поступке мора нужно, да доводи у вези са АПСОЛУТНОМ ДОБРОТОМ Творца!!! Уколико то не чини, или се макар не труди да чини — неизбежно постаје лак плен палом анђелу и његовим подлим, нечастивим намерама. Само вербално покајање — без праве хришћанске катарзе (са прочишћеним и просветљеним срцем и духом!) — не значи ништа. Не варајте се, Бог се не да обмањивати; јер шта човеке посеје оно ће и пожњети.“ (Гал. 6, 7).

Царство Божије, лежи пре свега, у чистоти срца — у нама: племенитости наших поступака и нашег часног, АЛТРУИСТИЧКОГ ЖИВЉЕЊА.

Уз искрену наду да ћете ДОЋИ у Јасеновац, уручујем Вам ХРИШЋАНСКИ ПОЗДРАВ: „Господе, Исусе Христе Сине Божији, ПОМИЛУЈ НАС!“ (Амин — Амен).

Милутин Хорват, композитор (члан Хелсиншког ПАРЛАМЕНТА ГРАЂАНА

ГРОБАРИ, ЧЕКАЈУ ВАС ВЕШАЛА

Где год буде лешина, тамо ће се лешинари окупити“ (Матеј 24, 28). Примећујемо како је Титова Југославија постала грозна лешина чјији смрад добро осећа и Европа и Свет. Људи патолошки везани за сумњиве вредности прошлости, увек лешинарски наваљују на оно што се распада због свог живота супротног духу светости. Они који не желе да живе од речи која излази из Устију Господати, паразитско-лешинарски глођу оно што су историја и живот негаторски одбацили на сметлиште вредности. Они који глођу лешину, завијају за њом показујући своје духовно мртвило, доживљавају управо да их време поједе и жигосе као неадаптиране и неспособне појединце за прихватање целовитих и истинских животних вредности.

Генералско-бољшевички клан не може да се помири да СФРЈ више нема. Као што не постоји истине у командиима (истина је увек целовита) тако не постоје истинске државе у свеколиком процепу. Мозаик зван Југославија је разбијен (захваљујући „дужебрижничству“ оних који инатски нису били спремни за њену креативну трансформацију сагласно духу времена); остали су само парчићи и парчићи парчића које политичари без „уметничког талента“ наказно покушавају да сложе. Покушавају да направе неку крњу Југославију коју ни једна сила неће признати јер то решење неће бити продукт рада за политичким сто-

лом већ ратно-театралне игре бољшевичког војног пункта.

СФР Југославија постоји као федерација осам јединица, односно као савез шест република које врховом сувереном државну власт (преносећи део права на савезне органе) по задњем (а и ранијим поратним) уставима. Ако је Србија укинула две аутономне федералне јединице, а савезне структуре не врше суверену власт у Словенији и Хрватској, о којој се то Југославији онда говори? Свакако не о оној која је уставно зацртана.

Ако човеку извадимо срце и бубреге, одсечемо му руке, да ли је онда он човек или нешто што само издалека личи на њега?

Тако и Југославија не постоји, али она може настати у неком другом облику и са другим организационим садржајем. Дакле, ње САДА нема!

Главни политичари-лешинари бивше СФРЈ истичу како Хрватска не може бити призната јер не задовољава општи услов: да држи суверену власт на целој својој територији! А они је држе!? Словенија, Хрватска, Македонија су под врховом сувереном влашћу, и као Југославија задовољава услове за ПРИЗНАВАЊЕ ПОСТОЈАЊА!? Ако се тзв. ЈНА повукла из Словеније и Хрватске, ако су Словенци поставили своје границе, почели бити признавани као међународни државни субјект, о каквој се то суверености Југославије говори? Где нема суверености нема ни државности! Шта они мисле: из непостојеће суверености ће ускочити ратно-калкулантском авантуром у некакви нову сувереност? Да би једна држава била призната потребно је да до својих легитимних уставних граница дође легалним и МИРНИМ путем. Мисли ли квази-председништво псеудо-Државе да нове границе искроји оружјем или преговарачком политиком? Кад је спровело неки плебисцит за опстанак Југославије? Кад су Срби у Србији питани да ли желе некакву Југославију?

Стално се финтирта теза да су границе у СФРЈ административне линије. Треба ли те „административне линије“ НЕАДМИНИСТРАТИВНО мењати?? Ако републике постају као државе у границама које постоје 5 деценија (негде и више), јасно је да „административне“ границе прелазе у међудржавне! Хрватска је у време мас-пока хтела самосталност, па што још тада није артикулисан проблем административних граница него данас, далеко после устава из 1974. г. када су многим проградиле територијални апетити. Мегаломани, наједите се пуне земље натопљене крвљу и прекривене рушевинама! Не правите државе за народ(е), правите једну велику гробницу; и не правите границу, већ правите омчу за вешање оних који вас следе. Људи, престаните бити Милошевићеве, Шешељевице и Кадивићеве земаљске овце!

Необољшевичке власти Србије и Црне Горе не желе признање од Европе јер су једном већ биле признате као суверене државе! Али ако су своју сувереност пренеле на Краљевину Југославију, односно ФНРЈ/СФРЈ и признају „сувереност Југославије“ како данас могу бити и саме суверене? То је неки алкохолничарски закључак. Замисли се да могу бити потпуно државно суверене и републике

и „Југославија“!? Јасно је и зашто опијене власти Србије не желе да поднесу захтев за признавање своје републике: зато што га неће ни бити (одмах) јер нису демократски решили питање албанске етничке мањине. Говоре о некој њиховој аутономији, а Покрајина нема ни културну, па тиме ни просветну, ни информативно-медијску аутономију.

Јако је наказно и контрапродуктивно хи-меричко „уједињење“ Србије које је Милошевић спровео. Ту су сви заробљеници морбидне политике: јер неслободан је и онај који је „заробљен“ и онај који мора да га „чува заробљеног“! Да постоји добра воља све се може принципијелно решити на обострано задовољство. Србијанске власти стално арогантно пуцају против Германске економско трговачке експанзије на Јадран. Па зашто побогоу да не изађу трговачки на тај Јадран ако то хоће и ако им то Хрватска (чији је већи део обале) дозвољава? Немци ће направити боље путеве до лука чији повећан промет ће се и на добит сервисних структура одразити. Да ли су србијанске власти патолошки љубоморне на тај немачки излазак? Да ли се можда њихов економско — територијални експанзионизам судара са привредно — предузетничком иницијативом Немачке? Хрвате не можемо приволети на заједништво новцем (јер су нас црвени буржуји опљачкали до коже), љубављу такође не можемо их „купити“ (јер је режим усадио дубоку мржњу), ни војно не можемо освојити њихове приморске градове (Ријеку, Сплит, Шибеник)! Зар им Кадијевићева фашисондна армија због тога треба што више индустрију уништити, да би сутра рекли: ето видите како сте опустели чим сте изашли из нашег „братског загрљаја“! Дубоко ми је жао што је љигава Милошевићева политика и митоманијска, квази — патерналистичка завијања и бунцања бацила и гурнула братски хрватски народ у „Четврти Рајх“. Да није било необољшевичког жонглирања и завијања, ватиканско — германска алијанса Европе би била само економско — верски савез / пакт. Овако ће на жалост ускоро бити и војни цин. За њихову нарастајућу фашисондну милитантност биће подједнако криви како они сами тако и они који су их наказним реакцијама стимулисали на такво обједињавање!

Кад се Југославија диференцира свако ће схватити да му је примарни непријатељ у властитој републици (њеној обесној власти). Они још трезнији увидеће да је прва и најбитнија непријатељска инстанца у њима самима: то су властите нерафиниране страсти, магало-манске амбиције и окореле наказне предодбе. Ко нема стваралачког спокоја у себи тај га ни у својој околини не може остваривати.

**Саво Милић
Житковић**

КОЛЕБАЊА И НЕДОУМИЦЕ

Наши људи, одрасли и васпитани у тоталитаризму и дан данас неумију размишљати својом главом но већина њих сли-

једи неке вође који их очигледно воде у провалију. Људи мијењају странке и покрете као кошуље ни сами не знајући зашто. Већина тих сунцокрета могла би се сврстати у 4 групе.

ОПРЕДЕЉЕЊЕ ИЗ СТРАХА. Заплашени комунистичким терором од 1945. па на овамо, многи се боје повратка једноумља, што им даје као повод командни кадар ЈНА, СПС (комуниста) и СК ПЗЈ који замјењује некадашњи ЦК СКЈ. Иако већина зна да њихов повратак може бити кратак, јер они падају ради нерада, корупције, незнања, гушења креативних људи и покрета у било којој сфери и свих осталих особина нерадика и протуха. Но познавајући их да су спремни ради власти убити и рођеног оца, онда страх има оправдања.

ОПРЕДЕЉЕЊЕ ИЗ ИНТЕРЕСА. Многи прелазе из странке у странку ради користи гдје им се обећаје новац, посао, стан, трговина, положај и сл.

ОПРЕДЕЉЕЊЕ РАДИ ВОЂЕ СТРАНКЕ. Доста људи иду у неку странку или је напуштају овисно шта је рекао челни човјек странке, не размишљајући о последицама и политичкој ситуацији која се мијења из дана у дан, тако да и они који се баве професионално политиком не могу да се снају. Код необавјештених а таквих је већина, пролазе тзв „бомбаша“ са паролама о Југославији, сви Срби у једној држави, знамо се борити, нико нас није побиједио (само нас поубијао па увијек исто бројно стање од Душана до данас) и сл.

ОПРЕДЕЉЕЊЕ ИЗ РАЗМИШЉАЊА. Сви иоле присебни људи траже неку реалност, ако је то данас уопште могуће, па се опредељују што даље од соц.-комунизма, што даље од рата и националних свађа, а што ближе нормалном свијету вјере, рада и знања. Међутим, ово је најтеже опредељење јер се човјек нађе и безизлазу. Рецимо, Србин из БиХ има три водеће странке. Ако се определијели за СДА иде у исламизацију, ако се определијели за СДС иде преко СПС (комуниста) и СК ПЗЈ у оно одакле је једва чекао да изађе, ако се определијели за ХДЗ иде у НДХ заправо на кланицу, СПО је код нас као нека испостава СДС и тако му га дође као да га неко баци из авиона са 10 км. висине, без падобрана.

Лично сам се определијелио (не учланио) за СПО онда кад сам прочитао програм. Као прво, обнова српства нам је потребнија од зрака којег удишемо и то ће потрајати доста дуго јер смо много оступили. Прихватање Светосавља једна је од главних одлика покрета које нас може вратити да будемо они прави Срби вјере православне. Неће нам се догодити да будемо паликуће, кољачи, силеције, терористи, пљачкаши и да попримамо усташке методе. Прави српски јунаци то никада нијесу били и зато су били признати од цијелог свијета па и противника.

Челни човјек Вук Драшковић доказао се много раније својим дјелима са седам књига што му ни комунисти ни усташе не могу опростити, па како сам у добрим писцима, pjesницима, научницима и умјетницима увјек гледао поштене људе, тако сам видио и видим и Вука Драшковића. Неки му замјерају да није ратоборан па данас кад су све упропастили окривљују човјека који је први рекао шта треба урадити да се усташе уразуме. Као да је Вук командовао са јединицама ЈНА и ТО које

су очистиле Србе из Хрватске и то боље него би и сам Туђман то урадио. Можда је требао рећи да ће Хрвате клати зарђалим кашикама па да код паметна свијета испадне луда. Свак зна да је политика интерес и ништа друго. Убијећен сам да су Срби у Хрватској, а Хрвати у Србији да би Нијемци волили Србе, ради Јадрана и изласка у Средоземље, а не ради тога што су им симпатични. Челници СПС (комуниста) распричали се о некаквој опасности од фашизма и одбрани српства, као да смо сви луди да не видимо да је сва њихова борба за очување власти, Дедиња и удобности генерала. Да је комунистима било стало до одбране Срба у Хрватској, било је безброј начина да се Туђман и његове усташе стукну на старту и да они Срби из Хрватске држе лично сијело у Госпићу, а не у хотел „Југославија“ у Београду. Било би им много поштеније чувати своје огњиште но Дедиње и Теразије.

**Јован Голијанин
Илић**

ВИ СТЕ НАЈПОШТЕНИЈИ

Здраво поштована редакцијо „Српске речи“, пишем вам по први пут у нади да ће те моје писмо прочитати.

Па као прво желио бих да вас све пуно поздравим и пожелим пуно среће и успеха у 92. год. Кажем среће, јер у овом данашњем стању у којем се налазимо то је најпотребније.

О вашем листу не бих имао шта да пишем — само могу све скупа да вас похвалим, Ваш лист ми се највише допада зато што је најпоштенији и што није комунистички.

Ја као један од читалаца вашег листа имам само једну молбу, имао бих пуно, пуно шта да вам пишем о разним неправдама и о другоме али мислим да је све то сувишно.

Да се вратимо мојој молби, ја бих Вас замолио да објавите календар са ликом „ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА (ЧИЧЕ)“.

Мислим да се нећете питати што од Вас то захтевам и што баш у вашем листу.

Унапред захваљујем:

**Радоје ПАПИЋ,
Куршумлија**

ПОВИКА НА ВУКА, А ЛИСИЦЕ...

Владајућа странка и даље нечасно поступа. И поред тога што се удружена опозиција држи тога, да док се ратује и док младићи Србије гину, неће се бавити страначким активностима које изазивају раздоре у Србији, Социјалистичка партија Србије не престаје са нападима на опозицију. Готово свакодневно или у штампи или на телевизији верни послушници владајуће странке не пропуштају пружену им шансу да блате и опанка-

вају опозицију надмећући се ко ће више гадости и лажи да изручи. Подстрек овоме пружио је сам Милошевић при свечаности у дому ЈНА у Београду, у говору који се ничим не разликује од његовог говора и говора других комунистичких првака од пре неколико година. Опет се почело од фашизма и домаћих издајника да би се завршило нападом на силе мрака и безумља. И тако, док српски младићи гину, док их је на хиљаде унесрећених, док је толико породица завијено у црно, на слављу у част 50 годишњице устанка којим је српски народ обезглављен и испарцелисан у авнојске границе, Слободан Милошевић поново позива на међусобне обрачунае.

И нормално на зов свог вође јављају се један за другим. У „Вечерњим новостима“ од 14. децембра преноси се писмо неког савета за друштвени положај жена СПС Ужица у коме се подмеће Вуку да је окренуо нож на Србе. Исто вече на првом програму ТВ јавио се са коментаром и њен челник Крсто Бјелић огавним нападом на опозицију, доказујући по ко зна који пута колико је ТВ Београд пристрасан и у служби владајуће странке. И тако редом.

Но, не треба човек да буде много бистар да уочи зашто оваква офанзива на опозицију. Тако у тим истим „Новостима“ од 11. децембра на целој страници алармантно упозорење београдског института економских наука о великој кризи не само због ратних сукоба већ и за оклевања са предузимањем радикалних потеза у економији Србије услед чега ће се морати да се суочи са још већим порастом незапослености и сиромаштва и то у условима када трећина становника Србије не успева да својим зарадама прескочи праг сиромаштва. Већ у „Новостима“ од 14. децембра читаве стране о драстичним упозорењима синдиката да се Срби у сопственој држави боре за голи живот под најављеним оптерећењима порезом, ценама електричне енергије, астрономским ценама здравствених услуга и тако унедоглед.

О положају Србије у свету, под „мудрим“ руковођењем СПС да и не говоримо.

Зато никог и не чуди и нема потребе за обрзложењем оставке Зеленовићеве владе која је спроводећи искључиво политику СПС довела Србију у катастрофалан положај, обманувши народ да ће им та влада донети мир, сигурност и благостање.

И онда не чуде толики напади на опозицију. Како другачије скренути пажњу народа са правога кривца. Зар се не чују питања и са скупштине удружења књижевника Србије: зна ли Србија коме је пала у руке. Због тога свим тим новинарчићима и слугама владајуће странке који упорно нападају опозицију називајући је издајничком треба одговорити да од њих већих издајника нема. Јер због мало пара и неко уредничког местанце или тако нешто, изговарајући небулозе и лажи издали су истину и поштење а тиме и српство, јер истина и поштење увек је са српством ишло.

С. Л. Београд

НОВИ ПРИЛОЗИ ЗА БИОГРАФИЈУ МИРКА И ЖИВКА КУЛИЋА, ПОСЛАНИКА СПС-а

Политикина кућа, преко својих дописника из Соко Бање и Лесковца, доста је мастила петрошила да за своје читаоце и чланство СПС-а сачини биографију посланика браће Кулић, у народу Горње Јабланице наречених као Мирко и Славко (из партизанских стрипова).

Најпре је „Политика експрес“ писала из Лесковца, у току предизборне кампање, како посланички кандидат групе грађана Мирослав Анђелић сарађује са шиптарском сепаратистичком партијом из Прешева, а да никакав доказ није пружен читаоцима. Иако је овај текст био неповољан за Анђелића он је, ипак, у Медвеђи добио већину гласова. Међутим, већи део грађана Бојника упао је у постављену замку, гласајући за СПС тј. за Живка Кулића и будућност која није неизвесна.

Затим је „Политика експрес“ преко свог новинара из Соко Бање (за Мирка) писала, како су браћа Кулић, захваљујући свом оцу ратнику, научени поштењу што им је помогло да постану напредни омладинци, васпитани у револуционарном духу. Рођење на селу, пише новинар, допринело је њиховој скромности коју они преносе на своје породице.

„Политика експрес“ поново се јавља из Соко Бање да обавести своје читаоце и чланство СПС-а, како је неко из освете загребао аутомобил посланика Мирка Кулића, оптужујући чланство СПО-а, вероватно повећујући ово са доприносом посланика у креирању општинске кадровске политике. Како је „Политика експрес“ почела, могуће је да ће једног дана своје читаоце обавестити, рецимо, и о томе како је неко посланику узео изношене ципеле испред улазних врата.

Дневни лист „Политика“ од априла месеца такође даје свој допринос обогаћивању биографије посланика Кулића. Пише како је вест о пожару на имању Кулића..., деловала шокантно: непознати пиромани запалили су око три хектара букове шуме, око 300 различитих борава, помоћну зграду, воћњак...“ (Политика, 21. априла 91.)

Грађанима Медвеђе, одмах је било јасно да се ради о политичком маркетингу, те се убрзо обистинила прича да је Живко чистећи са рођацима закоровљени воћњак запалио гомилу трња, купина и папрати, па се ватра непажњом проширила да је испунила два подужа ступца „Политике“, са послаником Живком сликаним у паљевни. Ову причу потврдили су нам његов рођак Драгутин Кулић и председник МЗ села Врапце и Боровац Милутин Јојић, који су били затечени текстом у новинама. „Ни на св. Илију, овде није могуће подметнути пожар. На овој висини лето траје свега два месеца“, каже овдашњи шумар.

Прича за новине настала је, дакле, за време пикника на имању Кулића, где су гости (и „новинар“) дошли..., захваљујући великој љу-

базности овдашњег Дома здравља, који нам (им) је ставио на располагање „Ладу нива“, предусретљивог возача Вука Ивановића и фотографа Ђолета Ивановића...“ (испод објављене фотографије пише да је снимак сачинио извесни Ђ. Михајловић). Истине ради, да кажемо да супруга посланика Живка ради у Дому здравља у Медвеђи, да му је предусретљиви возач кум, те да су се поједини новинари „Политикине“ куће већ „афирмисали“ као биографи Кулића. Новинар је у овом тексту пропустио да израчуна колико кошта „велика љубазност Дома здравља“ (бензин, хабање возила...) и „предусретљивост возача“ (одсуство с посла), ако се зна да овдашњи Дом здравља мале плате добија са закашњењем а новца нема за бензинске бонове како би грађанима пружио хитну медицинску помоћ, неко болеснике јавним превозом упућује у лесковачку болницу.

Овим смо вас у најкраћем подсетили о ономе што је већ било и о чему су новине писале.

Ми се овим писмом јављамо нарочито због тога да, употпуњујући њихову биографију, тражимо да се осветли улога Живка Кулића као бившег начелника СУП-а Медвеђе у прикривању података у вези са погибјом несрећне девојке Мире Докнић из села Маровца код Медвеђе (новине су писале о овом догађају), чији су земни остаци скривани седамнаест дана, а пронађени су у купинаку тако што је пашче глодало бутну кост покојнице-мученице. Истина о овом догађају скривана је од Кулића годину и по дана. Зашто? Тражимо да се утврди и обзнани „допринос“ посланика, да се према овом одреди посланичка група СПС-а, те да Скупштина Србије формира вишестраначку комисију за утврђивање чињеничног стања.

Вишестраначки живот посланик Живко Кулић започео је, као председник општинског комитета СКС Медвеђе, хајком на омладинце СПО-а због намере да петицијом главну улицу у Медвеђи преименује у улици Св. Саве. Инак грађана Медвеђе, а уз велику његову заслугу, главна улица која је дотле само називана улицом..., искривена је први пут, на нашу срамоту, новим таблама (и бројевима) са именом највећег комунисте — србождера.

Како је Скупштина Србије донела препоруку (читај правни акт) којим би требало да се обеснажи ова срамота, то очекујемо да ће овај посланик имати куражи да учествује у скидању натписа који су његовом заслугом и постављени.

Шта ће у будуће ови посланици СПС-а смислити и како ће се владати остаје да се види.

1. Д. Јовановић
2. Н. Симић
3. Б. Ђурић
МЕДВЕЂА

**ТРЕЋА ЈУГОСЛАВИЈА
— ПОСЛЕДЊИ
ПОКУШАЈ
БОЉШЕВИКА**

Поштована „Српска реч“.
Слушајући вапај комунистичких лидера и њихових слуга за нову трећу Југославију, човек мора да се запита шта они уствари желе? Сама чињеница ко је жели изазива сумњу у добронамерност те жеље. Изгледа да „трећа“ Југославија треба да настави континуитет брозовске технологије власти, јер стара удовица ЈНА има новог супруга оличеног у лику и делу српског Кимил Сунга то јест председника С. Милошевића. Наравно, кумови ће бити Милан Бабић и Радован Караџић док ће почасну свиту сачињавати СПС-овци и други братски покрети. Гости би свакако били лидери комунистичких не-сврстаних (ненормалних) држава попут Фидела Кастра, Ли Пенга, Кимил Сунга, а специјални гост биће Садам Хусеин. Али погледајмо тренутну ситуацију. Како српски бољшевици мисле да наговоре муслимане и хрвате у БиХ, Македонце и шиптаре у Македонији да живе у трећој крњој Југославији. Нема шансе свм да употребе силу то јест ЈНА. Колико још србијанаца треба да изгине пред вођством крњег председништва крње памети. Значи држава на силу, и што је значајно држава коју нико неће признати јер настаје на употреби силе. То би била држава без икакве демократије, безнадежна и омрзнута творевина са таквим унутрашњим сукобима од којих се диже коса на глави. Очито не би било решено српско национално питање већ би се управо супротно догодило. Отворило би се још више српско бољшевичко питање. Српски комунисти тврде да ако ништа друго они желе да у тој Југославији обухвате сав српски народ који живе у данашњој непостојећој Југосла-

вији, па макар у њој били само Црна Гора, Србија и српске крајине. И то би назвали трећа Југославија. Какав апсурд! Па јесмо ли ми српска нација или југословенска нација. Чему то? Сигурно зато да би се сав комунистички апарат поготову ЈНА пребацио у ту нову Југославију и задржао на истим југокомунистичким принципима и да све буде исто као пре, изузев тога што би сада само Срби били жртве односно заморчићи те треће квазидржаве. Зашто они једноставно не зову ту државу Србија. Зато што српска држава мора да има своју српску професионалну војску али они је немогу ни преко језика превалити а камоли створити. Њима је потребна идеолошка ЈНА јер рат треба да траје дуго и неуспешно, по могућству заувек. Против свих а нарочито против Срба који су за демократију и не дај боже монархију. Формула је јединствена. Што рат или ратови дуже трају и власт је дужа.

У међувремену се питам хоће ли ко остати жив у Славонији, Крајини и БиХ. Хрватска ће се још боље наоружати и биће све јача. Србија супротно. Додуше српска комунистичка власт ће пре решити проблем незапослености јер многи се неће вратити из рата па стога биће мање незапослених. И сви су пали за трећу, пету или стоту Југославију. Врло битно и одлучујуће је да велике силе немају симпатије и још мање интереса за такву трећу Југославију. Је ли то онда светла перспектива треће Југославије. Није, свм ако желимо да трећа Југославија уђе у трећи свет, свет бедних и нестабилних држава где ће сваки месец дана бити покоји војни пуч, свргавање диктатора и замена новим, или владање једног до краја његовог биолошког живота.

Надам се да права српска опозиција мисли на будућност и да је у стању да сагледа шта је реално за Србију. И нека предузме нешто за спас демократије и Србије.

„Српској речи“ и српској правој опозицији желим сретну нову 1992. годину.

Ваш читалац, Предраг из Београда

**РЕЧ НЕНАДА СОКИЊА НАД
ОДРОМ ПЕТРА ДАНИЛОВИЋА
ПРЕД. ОО СПО НЕГОТИН 3: 12. 91.**

**ПОШТОВАНИ
ГОСПОДИНЕ
ДАНИЛОВИЋУ,
ДРАГИ ПЕЦО,**

Тужни смо данас! Жалимо твоју прерану смрт. Жалимо што из живота одлазе најбољи.

Са неготинских улица нестало је корак стаменог човека дечије душе, широког осмеха, топле речи, пријатељског поздрава.

Дошао сире скоро четврт века, као млад стручњак у праховску Индустију хемијских производа ношен жељом да своје факултетско знање преточиш у практичан инжењерски рад. Радио си марљиво, студиозно и одговорно.

Дошао си и остао. Својим знојем, стручношћу и способношћу изграђивао си питому Крајину, а мирни, гостопримљиви и захвални Неготин ти је узвратио. У њему си свио породично гнездо, стекао пријатеље. Постао си виђен и поштован грађанин Неготина.

Кад се демократија наговестила као излаз из општег посрнућа и пропадања ниси остао пасиван. Без резерве, поштено и искрено, као што си све у животу радио, унео си свој ауторитет, стваралачку енергију, урођени ентузијазам у нове демократске токове. У Српски покрет обнове. Кад је било најтеже дошао си да заједно са нама, твојим искреним пријатељима, изградимо једну нову кућу. Кућу дружења, поштовања, демократске боорбе за више слободе, поштовања, рада и реда. Сањајући о Европи '92 својски смо се заложили да стигнемо и у најзабитаја села наше општине, да са људима прозборимо, да их саслушамо. Иза нас су, заједно са тобом, под Твојим вођством, остале трибине промоције, 9-ти Март и Јун, ... Неколико хиљада чланова и велики број симпатизера Српског покрета обнове у Неготину, висок углед наше странке код демократске јавности, плодови су и твог рада.

Срећни смо што смо имали задовољство да радимо и дружимо се са Тобом. Пленио си осмехом, топлим речју, очинском пажњом. Српски покрет обнове Твојим одласком, драги наш Пецо, остаће трајно осиромашен. Без свог председника, искреног члана, паметног и разумног човека. Али смо, у исто време, поноснин и срећни што је један такав човек био међу нама.

Драги Пецо, данас смо се скупили овде, ми: Твоја деца, супруга, рођаци, комшије, колеге, сарадници да Ти кажемо **ВОЛЕЛИ СМО ТЕ ЈЕР СИ БИО ЧОВЕК. ВОЛЕЊЕМО ТЕ ЗАУВЕК ЈЕР СИ ТО ЗАСЛУЖИО.**

Нека ти је вечна слава и хвала!
Бог да Ти душу прости!

Redakcija Srpske Reči

Fax : 007 38 11 624 598

Attn : **Mr. B. Pejčić**

Glavni i odgovorni urednik

**Uredniku i svim članovima redakcije Srpske Reči,
pozdravi i čestitke za Srpsku Novu Godinu od
vaših čitalaca iz Malezije,**

S. T. Nestorović

M. Stojanović

Malezija

13. Januar 1992

„СРПСКА РЕЧ“ ЕКСКЛУЗИВНО

ВИДЕО КАСЕТА: КРАЉ АЛЕКСАНДАР II КАРАЂОРЂЕВИЋ У СРБИЈИ

1. Цена касете у трајању од 120 минута је 800,00 динара.
2. Видео касета СПО у Грчкој и Великој Британији — 800,00 дин.
3. Аудио касета са песмама Српског покрета обнове по цени од 250,00 динара.

На касети су песме:

Страна „А“

- ХИМНА СПО
- ПЕСМА ВУКУ
- ВЕЛИКА СРБИЈА
- ПЕСМА КОСОВСКИХ ЈУНАКА

Страна „Б“

- БОЖЕ ПРАВДЕ
- ОЈ, СРБИЈО МИЛА МАТИ
- ЗОВИ САМО ЗОВИ
- ТРГ СЛОБОДЕ

Касете можете поручити на телефоне: 620-891, 628-242, уплатом на жиро рачун: 60801-603-27562, динарски са трошковима поштарине, и на девизни рачун за уплате из иностранства: 60811-620-128-25731-74956-33, или наруџеницом на адресу „СРПСКА РЕЧ“ БЕОГРАД, Бранкова 13-15 I улаз VI спрат.

НАРУЏЕНИЦА

НАРУЧУЈЕМ:

1. ВИДЕО КАСЕТУ
КРАЉ АЛЕКСАНДАР II КАРАЂОРЂЕВИЋ У СРБИЈИ ком. _____
2. ВИДЕО КАСЕТУ СПО У ГРЧКОЈ И ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ ком. _____
3. АУДИО КАСЕТУ СА ПЕСМАМА СРПског ПОКРЕТА ОБНОВЕ ком. _____

(име и презиме)

дреса и поштански број

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЧИЧА“ ОГЛАШАВА ПРОДАЈУ КЊИГА

1. ДОКУМЕНТИ ХУВЕРОВОГ ИНСТИТУТА:
РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ БЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА, страна 500, ћирилица, цена 360,00 динара
 2. ЗВОНИМИР ВУЧКОВИЋ:
ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА,
страна 230, ћирилица, цена 280,00 динара
 3. ЗВОНИМИР ВУЧКОВИЋ:
СЕЋАЊЕ ИЗ РАТА
страна 230, ћирилица, цена 280,00 динара
- СВЕ ТРИ КЊИГЕ СУ ИЛУСТРОВАНЕ ФОТОГРАФИЈАМА ИЗ ДОБА РАТА.

ПОРУЏЕНИ КУПОН

Издавачко предузеће „ЧИЧА“ 11000 Београд
Сретена Младеновића 1/5 Тел. 011/620-891, 628-242

Поручујем књиге _____
под редним бројевима _____

за укупно динара _____

(презиме, име оца и име) _____ (занимање) _____

(број поште) _____ (седиште поште) _____

(улица) _____ (број) _____

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датих бројева телефона.

ИЗУЗЕТНО ВРЕДНЕ КЊИГЕ — ПОВОЉНЕ ЦЕНЕ

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце комплетом бројева. Комплет или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број 60801-603-27562 СДК Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633 Кредитна банка Београд

ПОРУЏЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од бр. 1. до бр. 37
Напишите који број наручујете.

(име и презиме)

(улица и број)

(место и поштански број)

СПО КОМЕРЦ- Агенција за маркетинг

1. СВЕЧАНЕ ЗАСТАВЕ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ

- димензија 80 x 50 cm по цени од 500 дин.
- димензија 140 x 80 cm по цени од 750 дин.

2. СРПСКЕ ЗАСТАВЕ:

- димензија 50 x 35 cm по цени од 350 дин.
- димензија 80 x 50 cm по цени од 550 дин.
- димензија 140 x 80 cm по цени од 800 дин.
- димензија 200 x 100 cm по цени од 1300 дин.

3. КОКАРДЕ — велике цена 150 дин.

- мале цена 100 дин.

4. Позлаћене кокарде — велике 250 дин.

- мале 150 дин.

5. Беретке од непромочивог платна свих величина за децу и одрасле по цени од 500 дин.

6. Календаре за 1992. годину под називом СРПСКЕ СЛАВЕ — 12 СТРАНА, формат 38 x 32, цена 600 дин.

7. Календаре за 1992. годину под називом СРПСКИ МАНАСТИРИ — 12 страна, димензија 75 x 35, цена 750 дин.

СПО КОМЕРЦ — ЕКСКЛУЗИВНО!

1. ВИЈЕНАЦ СРПСТВА — први пут аутентични текстови наших песама на аудио касети по цени од 250 дин.

- На сред горе Романије четнички се барјак вије.

- На Авали покрај Београда, окупља се краља Петра гарда

- Песма краљу Петру Другом

- Олтар Равне Горе

- Велика Србија

- Иде војска од Никшића

- Равном Гором цветало цвијеће

- Песма светој Србији

- Песма Книнској крајини

2. ИСТИНА О МОЈЕМ ЖИВОТУ — Аутобиографија Ђорђе Карађорђевића, старијег сина краља Петра Првог. На 500 страница Ђорђе Карађорђевић пише о свом детињству на двору црногорског краља Николе, о животу на двору свога оца краља Петра Првог, о разлозима своје абдикације, као и о животу у затвореништву. Књига је штампана у тврдом повезу, златотиском и са грбом Карађорђевића на насловној страни. Цена 550 дин.

КАЛЕНДАР ЗА 1992. ГОДИНУ ПОД НАЗИВОМ:

СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ ОД ОСНИВАЊА ДО ДАНАС ...

На 13 страна формата 100 x 40 cm налази се 20 великих колор фотографија из живота и рада Српског покрета обнове од оснивања до данас. Можда ћете препознати себе или неког од својих пријатеља на великим митинзима СПО-а, који су се одржавали широм Србије, на догађајима од 9-15. марта, на дочеку престолонаследника Александра Карађорђевића као и на многим другим догађајима из живота странке. Овај календар је прилика да сазнате оно што можда нисте знали о највећој опозиционој странци у Србији. Календар шаљемо поузећем по цени од 850 дин.

ПОРУЧБЕНИЦА

Неопозиво наручујем _____

Наручене предмете и трошкове поштарине платићу поштару ПОУЗЕЋЕМ! _____

име и презиме _____

адреса _____

Сви предмети се могу поручити преко броја телефона 559-588 нон-стоп или ПОРУЧБЕНИЦОМ на адресу СПО Комерц, П. Ф. 132, 11030 Београд.

СПО КОМЕРЦ — Агенција за маркетинг

1. Мајице са знаком СПО — цена 100 дин.
2. Мајице са ликом Драж Михајловића — Чиче цена 150 дин.
3. Мајице са ликом Вука Драшковића — цена 120 дин.
4. СРПСКЕ ЗАСТАВЕ — димензија 50x35 цм цена 350 дин.
— димензија 80x50 цм цена 550 дин.
— димензија 200x100 цм цена 1300 дин.
5. ЗАСТАВЕ СПО — димензија 50x35 цм цена 300 дин.
— димензија 80x50 цм цена 500 дин.
— димензија 140x80 цм цена 750 дин.
6. Кокарде — велике 150 дин.
— мале 100 дин.
7. Позлаћене кокарде — велике 250 дин.
— мале 150 дин.

СПО КОМЕРЦ-ЕКСКЛУЗИВНО!

— ВИЈЕНАЦ СРПСТВА — први пут аутентични текстови наших песама на аудио касети по цени од 200 дин.

— На сред горе Романије четнички се барјак вије

— На Авали покрај Београда, окупља се краља Петра гарда.

- Песма краљу Петру Другом
- Олтар Равне Горе
- Велика Србија
- Иде војска од Никшића
- Равном Гором цветало цвијеће
- Песма светој Србији
- Песма Книнској крајини

СРБЉАК-песме Србима Светитељима, на аудио касети, у извођењу појца Павла Аксентијевића по цени од 200 дин.

ИСТИНА О МОМЕ ЖИВОТУ — Аутобиографија Ђорђа Карађорђевића, старијег сина краља Петра Првог. На 500 страница Ђорђе Карађорђевић пише о свом детињству на двору црногорског краља Николе, о животу на двору свога оца краља Петра Првог, о разлозима своје абдикације, као и о животу у затвореништву. Књига је штампана у тврдом повезу, златотиском и са грбом Карађорђевића на насловној страни. Цена 450 дин.

Цена свих производа за веће количине су и до 50% ниже а за општинске одборе СПО-а и до 70%.

Предмети се могу поручити преко телефона 559-588, нон-стоп или поруцбеницом на адресу: СПО КОМЕРЦ, П.Ф. 132, 11030 БЕОГРАД

СПО-КОМЕРЦ ВАМ ПРЕПОРУЧУЈЕ!

За вашу децу, родитеље, пријатеље **ПОРУЧИТЕ „СПО КОМЕРЦОВ НОВОГОДИШЊИ ПАКЕТ ИЗЕНАЂЕЊА“**

Изненадите и обрадујте своје најмилије ексклузивним производима за новогодишње и божићне празнике.

Поручени „Новогодишњи пакет изненађења“ СПО Комерца „добићете поштом у року од два дана. Цена — **ВЕЛИКИ ПАКЕТ 500,00**
— **МАЛИ ПАКЕТ 350,00**

ПОРУЦБЕНИЦА

Неопозиво наручујем _____

Наручене предмете и трошкове поштарине платићу поштару **ПОУЗЕЋЕМ!**

име и презиме _____

адреса _____

„КАЛЕНДАР ЗА 1992. годину“ под називом **СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ ОД ОСНИВАЊА, ДО ДАНАС...**
На 13 страна формата 100x40 цм налази се 20 великих колор и црнобелих фотографија из живота и рада Српског покрета обнове од оснивања до данас. Можда ћете препознати себе или неког од својих пријатеља на великим митинзима СПО-а, који су се одржавали широм Србије, на догађајима од 9-15. марта, на дочеку престолонаследника Александра Карађорђевића као и на многим другим догађајима у животу странке. Овај календар је прилика да сазнате оно што можда нисте знали о највећој опозиционој странци у Србији. Календар шаљемо поузетјем по цени од 550 дин.

СПОМЕНИК ЂЕНЕРАЛУ ДРАЖИ

Први споменик генералу Дражи Михаиловићу ускоро треба да буде завршен. Недостаје само изливање у бронзи. СПО види легендарног генерала како нас посматра са врха Равне Горе и Трга Маркса и Енгелса, будућег Равногорског трга. Изливање у бронзи је скупо, поготову за споменик чија је висина са плинтом 215 центиметара.

„СРПСКА РЕЧ“ моли своје читаоце, симпатизере и чланове СПО, као и остале грађане који сматрају да споменик треба да буде завршен и изложен, за ПОМОЋ у прикупљању средстава којима би се овај велики подухват привео крају.

Знајући у каквој се тешкој економској и социјалној ситуацији налазе наши грађани, „Српска реч“ се унапред извињава онима који су на рубу егзистенције и од којих се било какве нове дажбине, па и добровољне — не могу очекивати.

Такође, „Српска реч“ се захваљује онима који имају могућности да помогну изградњу овог споменика, **ПРВОГ СПОМЕНИКА ГЕНЕРАЛУ МИХАИЛОВИЋУ У СРБИЈИ И ЕВРОПИ.**

Прилози се могу уплаћивати на рачун Српског покрета обнове, са напоменом „ЗА СПОМЕНИК ГЕНЕРАЛУ МИХАИЛОВИЋУ“ — 60812-678-91956 СДК БЕОГРАД. Девизне уплате могу се послати чеком, на одреску СПО, и Андре Николића 1—3, БЕОГРАД.

БУДУЋНОСТ ПРИПАДА ВЛАСНИЦИМА

**ПРИ ДРУЖИТЕ
НАМ СЕ**

**Марко Лукић (5 год.) и Ива Валента
(5 год.) неки од власника КАРИЋ БАНКЕ**